

ČASOPIS

PRO

KATOLICKÉ

DUCHOWENSTWO.

WYDÁWÁN

OD

KNÍŽECÍ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ

KONSISTORÉ.

DWADCÁTÝ ROČNÍ BĚH.

Swazek první.

W Praze.

W knížecí arcibiskupské knihtiskárně, řízením synů Bohumila Haase.

1847.

I jáť pravím tobě, že jsi ty Petr, a téť skále vzdělám Církew swau, a brány pekelné nepřemohau jí. A tobě dám klíče kráľowstwí nebeského: a cožkoli swážeš na zemi, budeť swázáno i na nebi: a cožkoli rozvážeš na zemi, budeť rozwázáno i na nebi.

Mat. 16, 18. 19.

PIUS IX.

PIA VOTA.

P I O IX.

PONTIFICI MAXIMO,

PIETATE

DEO POPULISQUE PROBATO,

A FIDELIBUS BOHEMIS,

PASTORIBUS ATQUE GREGIBUS,

PRIMO PONTIFICATÛS ANNO

SINCERITER OBLATA.

TE SUMME PASTOR! MAXUME PONTIFEX!
Totum per orbem turba fidelium
Laetans salutat, TE, Magistri
Coeligenae adsiduo sequacem,

Rerum in cacumen TE positum Dei
Nutû paterno, TE solio Petri
Videre gestit collocatum,
Rite DUCEM gregibus FIDELEM.

Patris Supremi sideream in domum
Simona Kephan qui reduci sibi
Suffecit olim, Coelo ab alto
Lumine TE placido intuetur.

Arcana mentis nam penetralia
Scrutatus, imos non nisi coelico
Ardore renes vidit uri,
Religione sacrâ calere,

Divina solum Te cupere, et suae
Legis tenacem, uni sibi deditum
Amore sancto, gloriaeque
Te Domini videt usque anhelum.

Quem se colenti Christiadum gregi
Mandavit alto figere pectore,
Tuis in omnes vidit intus
Visceribus residere amorem,

Quo ductus ipse deseruit Patris
Sedes beatas aetheriâ in domo,
Mortale corpus sponte et atros
Suscipiens placide dolores.

Lethi aeviterni ut carcere tetrico
Nos liberaret, vincula solveret,
Nos lucem in almam vindicaret,
Proh! subiit miseram ipse mortem.

Ipsisque diris, quos sibi barbarus
Tortor parabat; in cruciatibus
Ignarus irae, lenis ipsi
Saevitiae veniam est precatus.

**Pastor Bonus, par quod Pietas TUA
In mente vivit, TE sibi sufficit;
Patres Senatus purpurati
Concilio gregibus fidelem**

DUCEM crearunt, non rabidos modo.
Lupos ovili qui procul arceas,
Sed PASTOR erroneos quoque almo
Solicitus stabulo reducas. —

Hinc FIDE PASTOR! spe minime irrita
Nos TE fideles susspicimus greges,
Responsa Coeli, quae repandis
Ore sacro, cupide bibentes,

Usque et parati pectore candido
Recto Salutis tramite **TE** sequi,
Stellantis ad sedes Olympi
Dum liceat **DUCE TE** venire. —

Celso at locatum **TE** solio Petri
Rex dirus **Orci** susspicit anxius,
Immensa detrimenta regno
Flagitiis metuens refulto.

**Dilecta Summo nam Pietas Patri, . . .
Potentiâ quâcunq̄ue potentior,
Ausûs rebelles Inferorum
Contudit indomito vigore,**

**Quae dissidentes, litibus asperas
Mentes amicat foederibus novis,
Rixasque tollit, lividamque
Cordibus invidiam revellit.**

**Ergo Pro, TE PRAESIDE et AUSPICE
Nobis redibunt aurea saecula,
Veeors simulas, fastus, ira,
Pestiferumque odium peribunt,**

**Concorde rursus terricolae invicem
Amore juncti brachia conserent,
Totumque terrarum per orbem
Intemerata Fides vigebit. —**

**Bohema tellus, Pontificem Pium —
Hoc qui secundus nomine claruit —
Res ordinasse, atque arte Cliûs
Inde suas retulisse jactans,**

**Jam laeta rursus PONTIFICEM PIUM
Pie salutat, mente piâ simul
Patri benigno omnisque terrae
Mirifice populis probatum.**

**Ergo fidelis vota Bohemiae,
Et turba mystae quae faciunt Deo
Ministra Summo dedicati,
Quaeque greges geminant fideles,**

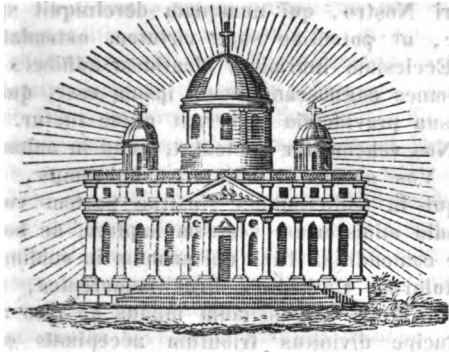
**Quae gentibus conjungere ovantibus
Audemus, haec TU mente piâ PIE!
Sincera clemens ac benignus
Excipe SANCTE PATER! precamur.**

Wenceslawus Al. Swoboda,

C. R. Humanitatis Professorum in Bohemiâ et in Gymnasio Pragae Minoris Senior, Instituti surdomutis erudiendis circa paedagogica Directoris Collega, regiae litterarum societati Pragensi praeter ordinem adscriptus, regiae Urbis Praeganae h. e. civitate donatus.

Pragae.
Typis Archiepiscopalibus.

Sanctissimi Domini nostri

PII

divina providentia

PAPÆ IX.

Epistola encyclica

ad omnes Patriarchas, Primates Archiepiscopos, et Episcopos.

PIUS PP. IX.

Venerabiles Fratres salutem et apostolicam benedictionem.

Qui pluribus jam abhinc annis una Vobiscum, Venerabiles Fratres, episcopale munus plenum laboris, plenum sollicitudinis pro viribus obire, ac Dominici gregis partem curæ Nostræ commissam pascere nitebamur in montibus Israel, in rivis et pascuis uberrimis: ecce ob mortem clarissimi Praedecessoris Nostri Gregorii XVI, cujus certe memoriam, atque illustria et gloriosa facta aureis notis inscripta in Ecclesiae fastis semper admirabitur posteritas, praeter omnem opinionem cogitationemque Nostram, arcano divinae Providentiae consilio, ad Summum Pontificatum, non sine maxima animi Nostri perturbatione ac trepidatione evecti fuimus. Etenim si semper grave admodum et periculosum Apostolici ministerii onus merito est habitum atque habendum, hisce quidem difficillimis christianae reipublicae temporibus vel maxime formidandum. Itaque infirmitatis Nostræ probe conscii, et gravissima supremi Apostolatus officia, in tanta praesertim rerum vicissitudine, considerantes tristitiae et lacrimis Nos plane tradidisset, nisi omnem spem poneremus in

Deo salutari Nostro, qui numquam derelinquit sperantes in Eo, quique, ut potentiae suae virtutem ostendat, ad suam regendam Ecclesiam infirmiora identidem adhibet, quo magis magisque omnes cognoscant Deum ipsum esse, qui Ecclesiam admirabili sua providentia gubernat atque tuetur. Illa etiam consolatio Nos vehementer sustentat, quod in animarum salute procuranda Vos socios et adjuutores habeamus, Venerabiles Fratres, qui in sollicitudinis Nostrae partem vocati, omni cura et studio ministerium vestrum implere, ac bonum certamen certare contenditis. Hinc ubi primum in sublimi hac Principis Apostolorum Cathedra, licet immerentes, collocati in persona Beati Petri gravissimum munus ab ipso aeterno Pastorum Principe divinitus tributum accepimus pascendi ac regendi non solum agnos, universum scilicet Christianum populum, verum etiam oves, hoc est Antistites, nihil certe Nobis potius, nihil optabilius fuit, quam ut intimo caritatis affectu Vos omnes alloqueremur. Quamobrem vix dum ex more institutoque Decessorum Nostrorum in Nostra Lateranensi Basilica Summi Pontificatus possessionem suscepimus, nulla interposita mora has ad Vos Litteras damus, ut eximiam vestram excitemus pietatem, quo majore usque alacritate, vigilantia, contentione custodientes vigilias noctis super gregem curae vestrae commissum, atque episcopali robore et constantia adversus teterrimum humani generis hostem dimicantes, veluti boni milites Christi Jesu, strenue opponatis murum pro Domo Israel.

Neminem vestrum latet, Venerabiles Fratres, hac nostra deploranda aetate acerrimum ac formidolosissimum contra catholicam rem universam bellum ab iis hominibus conflari, qui nefaria inter se societate conjuncti, sanam non sustinentes doctrinam, atque a veritate auditum avertentes, omnigena opinionum portenta e tenebris eruere, eaque totis viribus exaggerare, atque in vulgus prodere et disseminare contendunt. Horrescimus quidem animo et acerbissimo dolore conficimur, cum omnia errorum monstra, et varias multiplicisque nocendi artes, insidias, machinationes mente recogitamus, quibus hi veritatis et lucis osores, et peritissimi fraudis artifices omne pietatis, justitiae, honestatis studium in omnium animis restinguere, mores corrumpere, jura quaeque divina et humana perturbare, catholicam religionem, civilemque societatem convellere, labefactare, immo, si fieri unquam posset, funditus evertere commoliantur. Noscitis enim, Venerabiles Fratres, hos infensissimos christiani nominis hostes, caeco quodam insipientis impietatis impetu misere raptos, eo opinandi temeritate progredi, ut inaudita prorsus audacia *aperientes os suum in*

*blasphemias ad Deum*¹⁾ palam publicoque edocere non erubescant, commentitia esse et hominum inventa sacrosancta nostrae religionis mysteria, catholicae Ecclesiae doctrinam humanae societatis bono et commodis adversari, ac vel ipsum Christum et Deum ejurare non extimescant. Et quo facilius populis illudant, atque incautos praesertim et imperitos decipiant, et in errores secum abripiant, sibi unis prosperitatis vias notas esse comminiscuntur, sibi quoque philosophorum nomen arrogare non dubitant, perinde quasi philosophia, quae tota in naturae veritate investiganda versatur, ea respuere debeat, quae supremus et clementissimus ipse totius naturae Auctor singulari beneficio et misericordia hominibus manifestare est dignatus, ut veram ipsi felicitatem et salutem assequantur. Hinc praepostero sane et fallacissimo argumentandi genere numquam desinunt humanae rationis vim et excellentiam appellare, extollere contra sanctissimam Christi fidem, atque audacissime blaterant, eam humanae refragari rationi. Quo certe nihil dementius, nihil magis impium, nihil contra ipsam rationem magis repugnans fingi, vel excogitari potest. Etsi enim fides sit supra rationem, nulla tamen vera dissensio, nullumque dissidium inter ipsas inveniri unquam potest, cum ambae ab uno eodemque immutabilis aeternaeque veritatis fonte Deo Optimo Maximo oriantur, atque ita sibi mutuam opem ferant, ut recta ratio fidei veritatem demonstrat, tueatur, defendat; fides vero rationem ab omnibus erroribus liberet, eamque divinarum rerum cognitione mirifice illustret, confirmet atque perficiat. Neque minori certe fallacia, Venerabiles Fratres, isti divinae revelationis inimici humanum progressum summis laudibus efferentes, in catholicam religionem temerario plane, ac sacrilego ausu illum inducere vellent, perinde ac si ipsa religio non Dei, sed hominum opus esset, aut philosophicum aliquod inventum, quod humanis modis perfici queat. In istos tam misere delirantes percommode quidem cadit, quod Tertullianus sui temporis philosophis merito exprobrabat: *qui Stoicum, et Platicum, et Dialecticum Christianismum protulerant.*²⁾ Et sane cum sanctissima nostra religio non ab humana ratione fuerit inventa, sed a Deo hominibus clementissime patefacta, tum quisque vel facile intelligit, religionem ipsam ex ejusdem Dei loquentis auctoritate omnem suam vim acquirere, neque ab humana ratione deduci aut perfici unquam posse. Humana quidem ratio, ne in tanti momenti negotio decipiatur et erret, divinae revelationis factum diligenter in-

1) Apocalyp. XIII. 6.

2) Tertull. de praescript. cap. VIII.

quis oportet, et certo sibi constet Deum esse loquentem, ac Eidem, quemadmodum sapientissime docet Apostolus, rationale obsequium exhibeat.³⁾ Quis vero ignorat, vel ignorare potest omnem Deo loquenti fidem esse habendam, nihilque rationi ipsi magis consentaneum esse, quam iis acquiescere firmiterque adhaerere, quae a Deo, qui nec falli nec fallere potest, revelata esse constiterit?

Sed quam multa, quam mira, quam splendida praesto sunt argumenta, quibus humana ratio luculentissime evinci omnino debet, divinam esse Christi religionem, et *omne dogmatum nostrorum principium radicem desuper ex caelorum Domino accepisse.*⁴⁾ ac propterea nihil fide nostra certius, nihil securius, nihil sanctius extare, et quod firmioribus innitatur principiis. Haec scilicet fides vitae magistra, salutis index, vitiorum omnium expultrix, ac virtutum fecunda parens et altrix, divini sui auctoris et consummatoris Christi Jesu nativitate, vita, morte, resurrectione, sapientia, prodigiis, vaticinationibus confirmata, supernae doctrinae luce undique refulgens, ac caelestium divitiarum ditata thesauris, tot Prophetarum praedictionibus, tot miraculorum splendore tot Martyrum constantia, tot Sanctorum gloria vel maxime clara et insignis, salutare proferens Christi leges, ac majores in dies ex crudelissimis ipsis persecutionibus vires acquirens universum orbem terra marique, a solis ortu usque ad occasum, uno Crucis vexillo pervasit, atque idolorum profligata fallacia, errorum depulsa caligine, triumphatisque ejusque generis hostibus, omnes populos, gentes, nationes utcumque immanitate barbaras, ac indole, moribus, legibus, institutis diversas divinae cognitionis lumine illustravit, atque suavissimo ipsius Christi jugo subjecit, annuntians omnibus pacem, annuntians bona. Quae certe omnia tanto divinae sapientiae ac potentiae fulgore undique collucent, ut cujusque mens et cogitatio vel facile intelligat christianam fidem Dei opus esse. Itaque humana ratio ex splendidissimis hisce, aequae ac firmissimis argumentis clare apartequae cognoscens Deum ejusdem fidei auctorem existere, ulterius progredi nequit, sed quavis difficultate ac dubitatione penitus abjecta atque remota, omne eidem fidei obsequium praebet oportet, cum pro certo habeat a Deo traditum esse quidquid fides ipsa hominibus credendum, et agendum proponit.

Atque hinc plane apparet in quanto errore illi etiam versentur, qui ratione abutentes, ac Dei eloquia tamquam hu-

³⁾ Ad Rom. XIII. 1.

⁴⁾ S. Joann. Chrysost. Homil. I. in Isai.

manum opus existimantes, proprio arbitrio illa explicare, interpretari temere audent, cum Deus ipse vivam constituerit auctoritatem, quae verum legitimumque caelestis suae revelationis sensum doceret, constabilliret, omnesque controversias in rebus fidei, et morum *infallibili* iudicio dirimeret, ne fideles circumferantur omni vento doctrinae in nequitia hominum ad circumventionem erroris. Quae quidem viva et *infallibilis* auctoritas in ea tantum viget Ecclesia, quae a Christo Domino supra Petrum totius Ecclesiae Caput, Principem et Pastorem, cujus fidem numquam defecturam promisit, aedificata suos legitimos semper habet Pontifices sine intermissione ab ipso Petro ducentes originem in ejus Cathedra collocatos, et ejusdem etiam doctrinae, dignitatis, honoris ac potestatis haeredes et vindices. Et quoniam ubi Petrus ibi Ecclesia,⁵⁾ ac Petrus per Romanum Pontificem loquitur,⁶⁾ et semper in suis successoribus vivit, et iudicium exercet,⁷⁾ ac praestat quaerentibus fidei veritatem,⁸⁾ iccirco divina eloquia eo plane sensu sunt accipienda, quem tenuit ac tenet haec Romana Beatissimi Petri Cathedra, quae omnium Ecclesiarum mater et magistra,⁹⁾ fidem a Christo Domino traditam, integram inviolatamque semper servavit, eamque fideles edocuit, omnibus ostendens salutis semitam, et incorruptae veritatis doctrinam. Haec siquidem principalis Ecclesia, unde unitas Sacerdotalis exorta,¹⁰⁾ haec pietatis metropolis, in qua est integra christianae religionis ac perfecta soliditas,¹¹⁾ in qua semper Apostolicae Cathedrae viguit Principatus,¹²⁾ ad quam propter potiorem principalem necessesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est qui sunt undique fideles,¹³⁾ cum qua quicumque non colligit, spargit.¹⁴⁾ Nos igitur, qui inscrutabili Dei iudicio in hac veritatis Cathedra collocati sumus, egregiam vestram pietatem vehementer in Domino excitamus, Venerabiles Fratres, ut omni sollicitudine et studio fideles curae vestrae concreditos assidue monere, exhortari connitami, ut hisce principiis firmiter adhaerentes, numquam se ab iis decipi, et in errorem induci patiantur, qui abominabiles facti in studiis suis humani

5) S. Ambros. in Psal. 40.

6) Concil. Chalced. Act. 2.

7) Synod. Ephes. Act. 3.

8) S. Petr. Chrysol. Epist. ad Eutich.

9) Concil. Trid. Sess. VII. de Baptis.

10) S. Cyprian. Epist. 55. ad Cornel. Pontif.

11) Litter. Synod. Joann. Constantinop ad Hormisd. Pontif. et Sozom. Histor. Lib. 3. Cap. 8.

12) S. August. Epist. 162.

13) S. Irenaeus Lib. 3. contra haereses cap. 3.

14) S. Hieronym. Epist. ad Damas. Pontif.

progressus obtentu fidem destruere, eamque rationi impie sub-
jicere ac Dei eloquia invertere contendunt, summamque Deo
ipsi injuriam inferre non reformidant, qui coelesti sua religione
hominum bono atque saluti clementissime consulere est dignatus.

Jam vero probe noscitis, Venerabiles Fratres, alia er-
rorum monstra et fraudes, quibus hujus saeculi filii catho-
licam religionem, et divinam Ecclesiae auctoritatem, ejusque
leges acerrime oppugnare, et tum sacrae, tum civilis potestatis
jura conculcare conantur. Huc spectant nefariae molitiones
contra hanc Romanam Beatissimi Petri Cathedram, in qua
Christus posuit inexpugnabile Ecclesiae suae fundamentum.
Huc clandestinae illae sectae e tenebris ad rei tum sacrae,
tum publicae exitium et vastitatem emersae, atque a Romanis
Pontificibus Decessoribus Nostris iterato anathemate damuatae
suis Apostolicis Litteris,¹⁵⁾ quas Nos Apostolicae Nostrae po-
testatis plenitudine confirmamus, et diligentissime servari man-
damus. Hoc volunt vaferrimae Biblicae societates, quae veterem
haereticorum artem renovantes, divinarum Scripturarum
libros contra sanctissimas Ecclesiae regulas vulgaribus qui-
busque linguis translatos, ac perversis saepe explicationibus
interpretatos, maximo exemplarium numero, ingentique expensa
omnibus cujusque generis hominibus etiam rudioribus gratuito
impertiri, obtrudere non cessant, ut divina traditione, Patrum
doctrina, et catholicae Ecclesiae auctoritate rejecta, omnes
eloquia Domini privato suo judicio interpretentur, eorumque
sensum pervertant, atque ita in maximos elabantur errores.
Quas societates suorum Decessorum exempla aemulans recol-
mem. Gregorius XVI, in cujus locum meritis licet imparibus
suffecti sumus, suis Apostolicis Litteris reprobavit,¹⁶⁾ et Nos
pariter damnatas esse volumus. Huc spectat horrendum, ac
vel ipsi naturali rationis lumini maxime repugnans de cujus-
libet religionis indifferentia systema, quo isti veteratores, omni
virtutis et vitii, veritatis et erroris, honestatis et turpitudinis
sublato discrimine, homines in cujusvis religionis cultu aeter-
nam salutem assequi posse comminiscuntur, perinde ac si ulla
umquam esse posset participatio justitiae cum iniquitate, aut
societas luci ad tenebras, et conventio Christi ad Belial.
Huc spectat foedissima contra sacrum clericorum caelibatum
conspiratio, quae a nonnullis etiam, proh dolor! ecclesiasticis
viris fovetur, qui propriae dignitatis misere obliti, se volup-
tatum blanditiis et illecebris vinci et deliniri patiuntur; huc

¹⁵⁾ Clemens XII. Const. *In eminenti*, Bened. XIV. Constit. *Providas*,
Pius VII. *Ecclesiam a Jesu Christo*, Leo XII. Const. *Quo graviora*.

¹⁶⁾ Gregor. XVI. In Litteris Encyclicis ad omnes Episcopos, quarum
initium *Inter praecipuas machinationes*.

perversa in philosophicis praesertim disciplinis docendi ratio, quae improvidam juventutem miserandum in modum decipit, corrumpit, eique fel draconis in calice Babylonis propinat; huc infanda, ac vel ipsi naturali juri maxime adversa de *Communismo*, uti vocant, doctrina, qua semel admissa, omnium jura, res, proprietates, ac vel ipsa humana societas funditus everterentur; huc tenebricosissimae eorum insidiae, qui in vestitu ovium, cum intus sint lupi rapaces, mentita ac fraudulenta purioris pietatis, et severioris virtutis, ac disciplinae specie humiliter irrepunt, blande capiunt, molliter ligant, latenter occidunt, hominesque ab omni religionis cultu absterrent, et dominicas oves mactant atque discernunt. Huc denique, ut cetera, quae Vobis apprime nota ac perspecta sunt. committamus, teterrima tot undique volantium et peccare docentium voluminum ac libellorum contagio, qui apte compositi, ac fallaciae et artificii pleni, immanibusque sumptibus per omnia loca in christianae plebis interitum dissipati, pestiferas doctrinas ubique disseminant, incautorum potissimum mentes animosque depravant, et maxima religioni inferunt detrimenta. Ex hac undique serpentium errorum colluvie, atque effrenata cogitandi, loquendi, scribendique licentia mores in deterius prolapsi, sanctissima Christi spreta religio, divini cultus improbata majestas, hujus Apostolicae Sedis divexata potestas, Ecclesiae oppugnata atque in turpem servitutem redacta auctoritas, Episcoporum jura conculcata, matrimonii sanctitas violata, cujusque potestatis regimen labefactatum, ac tot alia tum christianae, tum civilis reipublicae damna, quae communibus lacrimis una Vobiscum flere cogimur, Venerabiles Fratres.

In tanta igitur religionis, rerum ac temporum vicissitudine de Universi Dominici gregis salute Nobis divinitus commissa vehementer solliciti pro Apostolici Nostri ministerii officio nihil certe inausum, nihilque intentatum relinquemus, quo cunctae christianae familiae bono totis viribus consulamus. Verum praeclaram quoque vestram pietatem, virtutem, prudentiam summopere in Domino excitamus, Venerabiles Fratres, ut caelesti ope freti una Nobiscum Dei ejusque Sanctae Ecclesiae causam pro loco, quem tenetis pro dignitate, qua insigniti estis, impavide defendatis, Vobis acriter pugnandum esse intelligitis, cum minime ignoretis quibus quantisque intemerata Christi Jesu Sponsa vulneribus afficiatur, quantoque acerrimorum hostium impetu divexetur. Atque imprimis optime noscitis, vestri muneris esse catholicam fidem episcopali robore tueri, defendere, ac summa cura vigilare, ut grex Vobis commissus in ea stabilis et immotus persistat, *quam nisi quisque integram, inviolatamque servaverit, absque dubio in*

*aeternum peribit.*¹⁷⁾ In hanc igitur fidem tuendam, atque servendam pro pastoralis vestra sollicitudine diligenter incumbite, neque umquam desinite omnes in ea instruere, confirmare nutantes, contradicentes arguere, infirmos in fide corroborare, nihil unquam omnino dissimulantes ac ferentes, quod ejusdem fidei puritatem vel minimum violare posse videatur. Neque minori animi firmitate in omnibus fovete unionem cum Catholica Ecclesia, extra quam nulla est salus, et obedientiam erga hanc Petri Cathedram, cui tamquam firmissimo fundamento tota sanctissimae nostrae religionis moles innititur. Pari vero constantia sanctissimas Ecclesiae leges custodiendas curate, quibus profecto virtus, religio, pietas summo opere vigent et florent. Cum autem magna sit pietas proderet latebras impiorum et ipsum in eis, cui servant, diabolum debellare,¹⁸⁾ illud obsecrantes monemus, ut omni ope et opera multiformes inimicorum hominum insidias, fallacias, errores, fraudes, machinationes fidei populo detegere, cumque a pestiferis libris diligenter avertere, atque assidue exhortari velit, ut impiorum sectas, et societates fugiens, tamquam a facie colubri, ea omnia studiosissime devitet, quae fidei, religionis, morumque integritati adversantur. Qua de re numquam omnino sit, ut cessetis praedicare Evangelium, quo christiana plebs magis in dies sanctissimis christianae legis praeceptionibus erudita crescat in scientia Dei, declinet a malo et faciat bonum, atque ambulet in viis Domini. Et quoniam nostis, Vos pro Christo legatione fungi, qui se mitem et humilem corde est professus, qui non venit vocare justos, sed peccatores, reliquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus: quos in mandatis Domini delinquentes, atque a veritatis et justitiae semita aberrantes inveneritis, haud omittite eos in spiritu lenitatis et mansuetudinis paternis monitis, et consiliis corripere atque arguere, obsecrare, increpare in omni bonitate, patientia et doctrina, cum saepe plus erga corrigendos agat benevolentia, quam austeritas; plus exhortatio, quam comminatio; plus caritas, quam potestas.¹⁹⁾ Illud etiam totis viribus praestare contendite, Venerabiles Fratres, ut fideles caritatem sectentur, pacem inquirent, et quae caritatis et pacis sunt sedulo exequantur, quo cunctis dissensionibus, inimicitiiis, aemulationibus, simultatibus penitus extinctis omnes se mutua caritate diligant, atque in eodem sensu, in eadem sententia perfecti sint, et idem unanimes sentiant, idem dicant, idem sapi-

¹⁷⁾ Ex Symbolo *Quicumque*.

¹⁸⁾ S. Leo Serm. VIII. cap. 4.

¹⁹⁾ Concil. Trident. Sess. XIII. Cap. 1. de Reformat.

ant in Christo Jesu Domino Nostro. Debitam erga Principes, et potestates obedientiam ac subjectionem christiano populo inculcare satagite, edocentes juxta Apostoli monitum²⁰⁾ non esse potestatem nisi a Deo, eosque Dei ordinationi resistere, adeoque sibi damnationem acquirere, qui potestati resistunt, atque iccirco praeceptum potestati ipsi obediendi a nemine unquam citra piaculum posse violari, nisi forte aliquid impo-
retur, quod Dei et Ecclesiae legibus adversetur.

Verum cum nihil sit, quod alios magis ad pietatem, et Dei cultum assidue instruat, quam eorum vita et exem-
plum, qui se divino ministerio dedicarunt,²¹⁾ et cujusmodi sunt Sacerdotes, ejusmodi plerumque esse soleat et populus; pro vestra singulari sapientia perspiciatis, Venerabiles Fratres, summa cura et studio Vobis esse elaborandum, ut in Clero morum gravitas, vitae integritas, sanctitas, atque doctrina eluceat, et ecclesiastica disciplina ex Sacrorum Canonum praescripto diligentissime servetur, et ubi collapsa fuerit, in pristinum splendorem restituatur. Quapropter, veluti praeclare scitis, Vobis summopere cavendum, ne cuipiam, juxta Apostoli praeceptum, cito manus imponatis, sed eos tantum sacris initiis ordinibus, ac sanctis tractandis admoveatis mysteriis, qui accurate exquisiteque explorati, ac virtutum omnium or-
nato et sapientiae laude spectati, vestris dioecesibus usui et ornamento esse possint, atque ab iis omnibus declinantes, quae Clericis vetita, et attendentes lectioni, exhortationi, doctrinae, *exemplum sint fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate,*²²⁾ cunctisque afferant venerationem, et populum ad christianae religionis institutionem flagant, excitent, atque inflament, *Melius enim profecto est,* ut sapientissime monet immortalis memoriae Benedictus XIV. Decessor Noster, *pauciores habere ministros, sed probos, sed idoneos atque utiles, quam plures qui in aedificationem Corporis Christi, quod est Ecclesia, nequidquam sint valituri.*²³⁾ Neque vero ignoratis, majori diligentia Vobis in illorum praecipue mores, et scientiam esse inquirendum, quibus animarum cura et regimen comittitur, ut ipsi tamquam fideles multiformis gratiae Dei dispensatores plebem sibi concreditam sacramen-
torum administratione, divini verbi praedicatione ac bonorum operum exemplo continenter pascere, juvare, eamque ad omnia religionis instituta, ac documenta informare; atque ad salutis

²⁰⁾ Ad Roman. XIII. 1. 2.

²¹⁾ Concil. Trid. Sess. XXII. Cap. 1. de Reform.

²²⁾ Ad Timoth. 4. 12.

²³⁾ Bened. XIV. in Epis. Encycl. ad omnes Episcopos, cujus initium
„Ubi primum.

semitam perducere studeant. Intelligitis nimiram Parochis officii sui ignaris, vel negligentibus; continuo et populorum mores prolabi, et christianam laxari disciplinam, et religionis cultum exsolvi atque convelli, ac vitia omnia et corruptelas in Ecclesiam facile invehi. Ne autem Dei sermo, *qui vivus, et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti*²⁴⁾ ad animarum salutem est institutus, ministrorum vitio infructuosus evadat, ejusdem divini verbi praeconibus inculcare, praecipere numquam desinite, Venerabiles Fratres, ut gravissimum sui muneris officium animo reputantes, evangelicum ministerium non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, non in profano inanis et ambitiosae eloquentiae apparatu et lenocinio, sed in ostensione spiritus et virtutis religiosissime exercent, ut recte tractantes verbum veritatis, et non semetipsos, sed Christum Crucifixum praedicantes, sanctissimae nostrae religionis dogmata, praecepta juxta catholicae Ecclesiae et Patrum doctrinam gravi ac splendido orationis genere populis clare aperteque annuncient, peculiaria singulorum officia accurate explicent, omnesque a flagitiis deterreant, ad pietatem inflamment, quo fideles Dei verbo salubriter imbuti atque refecti vitia omnia declinent, virtutes sectentur, atque ita aeternas poenas evadere, et caelestem gloriam consequi valeant. Universos ecclesiasticos viros pro pastoralis vestra sollicitudine et prudentia assidue monete, excitate, ut serio cogitantes ministerium quod acceperunt in Domino, omnes proprii muneris partes diligentissime impleant, domus Dei decorem summo opere diligant atque intimo pietatis sensu sine intermissione instent obsecrationibus et precibus, et Canonicas horas ex Ecclesiae praecepto persolvant, quo et divina sibi auxilia ad gravissima officii sui munere obeunda impetrare, et Deum christiano populo placatum ac propitium reddere possint.

Cum autem, Venerabiles Fratres, vestram sapientiam minime fugiat, idoneos Ecclesiae ministros non nisi ex optime institutis clericis fieri posse, magnamque vim in recta horum institutione ad reliquum vitae cursum inesse, pergite omnes episcopalis vestri zeli nervos in id potissimum intendere, ut adolescentes clerici vel a teneris annis tum ad pietatem solidamque virtutem, tum ad litteras severioresque disciplinas, praesertim sacras, rite informentur. Quare vobis nihil antiquius, nihil potius esse debet, quam omni opera, solertia, industria clericorum Seminariorum ex Tridentinorum Patrum praescripto²⁵⁾ instituere, si nondum existant, atque instituta, si

²⁴⁾ Ad Hebr. 4. V. 12.

²⁵⁾ Concil. Trid. Sess. XXIII. Cap. 18 de Reform.

opus fuerit, amplificare, eaque optimis moneatoribus et magistris instruere, ac intentissimo studio continenter advigilare, ut inibi juniores clerici in timore Domini et ecclesiastica disciplina sancte religioseque educentur, et sacris potissimum scientiis juxta catholicam doctrinam ab omni prorsus cujusque erroris periculo alienis et Ecclesiae traditionibus et sanctorum Patrum scriptis sacrisque caeremoniis, ritibus sedulo, ac penitus excolantur, quo habere possitis navos atque industrios operarios, qui ecclesiastico spiritu praediti ac studiis recte instituti valeant in tempore dominicum agrum diligenter excolere, ac strenue proeliari proelia Domini. Porro cum Vobis compertum sit ad ecclesiastici ordinis dignitatem, et sanctimoniam retinendam et conservandam pium spiritualium exercitiorum institutum vel maxime conducere, pro episcopali vestro zelo tam salutare opus urgere, omnesque in sortem Domini vocatos monere, hortari ne intermittatis, ut saepe in opportunum aliquem locum iisdem peragendis exercitiis secedant, quo, exterioribus curis sepositis, ac vehementiori studio aeternarum divinarumque rerum meditationi vacantes, et contractas de mundano pulvere sordes detergere, et ecclesiasticum spiritum renovare possint, atque expoliantes veterem hominem cum actibus suis, novum induant, qui creatus est in justitia et sanctitate. Neque Vos pigeat, si in Cleri institutione et disciplina paulo diutius immorati sumus. Etenim minime ignoratis multos existere, qui errorum varietatem, inconstantiam, mutabilitatemque pertaesi, ac sanctissimam nostram religionem profitendi necessitatem sentientes, ad ipsius religionis doctrinam, praecepta instituta eo facilius, Deo bene juvante, amplectenda colenda adducentur, quo majori Clerum pietatis, integritatis, sapientiae laude ac virtutum omnium exemplo et splendore ceteris antecellere conspexerint.

Ceterum, Fratres Carissimi, non dubitamus, quin Vos omnes ardenti erga Deum et homines caritate incensi, summo in Ecclesiam amore inflammati, angelicis pene virtutibus instructi, episcopali fortitudine, prudentia muniti, uno eodemque sanctae voluntatis desiderio animati, Apostolorum vestigia sectantes, et Christum Jesum Pastorum omnium exemplar, pro quo legatione fungimini, imitantes, quemadmodum decet Episcopos, concordissimis studiis facti forma gregis ex animo, sanctitatis vestrae splendore Clerum populumque fidelem illuminantes, atque induti viscera misericordiae et condolentes iis qui ignorant et errant, devias ac pereuntes oves evangelici Pastoris exemplo amanter quaerere, persequi ac paterno affectu vestris humeris imponere, ad ovile reducere; ac nullis neque laboribus parcere umquam velitis, quo omnia pastoralis mu-

neris omnia religiosissime obire, ac omnes dilectas Nobis oves pretiosissimo Christi sanguine redemptas, et curae vestrae commissas a rapacium luporum rabie, impetu, invidiis defendere, easque ab venenatis pascuis arcere, ad salutaria propellere, et qua opere, qua verbo, qua exemplo ad aeternae salutis portum deducere valeatis. In majori igitur Dei et Ecclesiae gloria procuranda viriliter agite, Venerabiles Fratres, et omni alacritate, sollicitudine, vigilantia in hoc simul elaborate, ut omnibus erroribus penitus depulsis, vitiisque radicibus evulsis, fides, religio, pietas, virtus majora in dies ubique incrementa suscipiant, cunctique fideles abjicientes opera tenebrarum, sicut filii lucis ambulent digno Deo per omnia placentes, et in omni opere bono fructificantes. Atque inter maximas angustias, difficultates, pericula, quae a gravissimo episcopali vestro ministerio hisce praesertim temporibus abesse non possunt, nolite umquam terreri, sed confortamini in Domino, et in potentia virtutis Ejus, *qui nos in congressione nominis sui constitutos desuper spectans, volentes comprobat; dimicantes adjuvat, vincentes coronat.*²⁶⁾ Cum autem nobis nihil gratius, nihil jucundius, nihil optabilius quam Vos omnes, quos diligimus in visceribus Christi Jesu, omni affectu, consilio, opera juvare, atque una Vobiscum in Dei gloriam et catholicam fidem tuendam et propagandam toto pectore incumbere, et animas salvas facere, pro quibus vitam ipsam, si opus fuerit, profundere parati sumus: venite, Fratres, obtestamur et obsecramus, venite magno animo, magnaque fiducia ad hanc Beatissimi Apostolorum Principis Sedem, Catholicae unitatis centrum, atque Episcopatus apicem, unde ipse Episcopatus, ac tota ejusdem nominis auctoritas emersit, venite ad Nos quotiescumque Nostrae, et ejusdem Sedis auctoritatis ope, auxilio, praesidio Vos indigere noveritis.

In eam porro spem erigimur fore, ut Carissimi in Christo Filii Nostri Viri Principes pro eorum pietate et religione in memoriam revocantes, *regiam potestatem sibi non solum ad mundi regimen, sed maxime ad Ecclesiae praesidium esse collatam,*²⁷⁾ et Nos cum *Ecclesiae causam, tum eorum regni agere, et salutis ut provinciarum suarum quieto jure potiantur,*²⁸⁾ communibus nostris votis, consiliis, studiis sua ope et auctoritate faveant, atque ipsius Ecclesiae libertatem incolumitatemque defendant, ut *et Christi dextera eorum defendatur imperium.*²⁹⁾

²⁶⁾ S. Cyprian. Epist. 77. ad Nemesianum et ceteros martyres.

²⁷⁾ S. Leo Epist. 156. al. 125. ad Leonem Augustum.

²⁸⁾ Idem Epist. 43. al. 34. ad Theodosium. Augustum.

²⁹⁾ Idem ibid.

Quae omnia ut prospere, feliciterque ex sententia succedant, adeamus cum fiducia, Venerabiles Fratres, ad thronum gratiae, atque unanimes in humilitate cordis nostri Patrem misericordiarum, et Deum totius consolationis enixis precibus sine intermissione obsecremus, ut per merita Unigeniti Filii Sui infirmitatem nostram omnium caelestium charismatum copia cumulare dignetur, atque omnipotenti sua virtute expugnet impugnantes nos, et ubique augeat fidem, pietatem, devotionem, pacem, quo Ecclesia sua sancta, omnibus adversitatibus et erroribus penitus sublatis, optatissima tranquillitate fruatur, ac fiat unum ovile, et unus pastor. — Ut autem clementissimus Dominus facilius inclinet aurem suam in preces nostras, et nostris annuat votis, deprecatricem apud Ipsum semper adhibeamus sanctissimam Dei Genitricem Immaculatam Virginem Mariam, quae nostrum omnium dulcissima mater, mediatrix, advocata, et spes fidissima ac maxima fiducia est, cujus patrocinio nihil apud Deum validius, nihil praesentius. Invocemus quoque Apostolorum Principem, cui Christus ipse tradidit claves regni caelorum, quemque Ecclesiae suae petram constituit, adversus quam portae inferi praevalere numquam poterunt et Coapostolum ejus Paulum, atque omnes sanctos caelites, qui jam coronati possident palmam, ut desideratam divinae propitiationis abundantiam universo christiano populo impetrent,

Denique caelestium omnium munerum auspicem, et potissimae Nostrae in Vos caritatis testem, accipite Apostolicam Benedictionem, quam ex intimo corde depromptam Vobis ipsis, Venerabiles Fratres, et omnibus Clericis, Laicisque Fidelibus curae vestrae concreditissimè impertimur.

Datum Romae apud Sanctam Mariam Majorem die ix. Novembris Anno MDCCCXLVI. Pontificatis Nostri Anno Primo.

My Aloys Josef,

s Boží a Apoštolské stolice milosti Arcibiskup Pražský, kníže, též swaté stolice w slawném králowství Českém, jakož i w diecesích Bamberké, Mišenské a Řezenské rozený Legat, králowství Českého Primas, s domu Swobodných Pánů Šrenků na Notzingu a Egmatingu, metropolitního Holomuckého kostela kanownik, bohoslowí doktor, Karlo-Ferdinandské university Pražské ustawičný kancléř a studii Ochrance, a t. d.

wzkazujeme všem wěřícím Pražské arcidiěcesi, kteříž tento náš list widěti, čisti nebo čtený slyšeti budau, apoštolské pozdruwení a požehnání.

Anto auřad biskupský již sám w sobě břimě jest, jakéhožby se sama angelská ramena zhroziti musila: i kdožby se diwil, že se pokorný duch našeho slawně panujícího swatého Otce *Pia IX.* zachwěl, když widěl, že Duch Boží hlasy wolenců na něho obrátil, že saudem Božím péče o wšecky církwe celého okršiku země¹⁾ na jeho ramena složena býti má. Jako w žiwém obraze tanulo mu na mysl, že musí silné rámě míti, kdoby lodičku Petrowa po moři tohoto swěta, wlnami bezbožnosti a bludů zmítaném, w přístaw jednoty we wíře a wěčného pokoje dopraviti měl; i že weliké k tomu třeba maudrosti, aby w těchto těžkých a nebezpečných dobách časné blaho, swé wládě swěřené země rozmáhal.

Ale s tautěž mocí a jasností dralo se mu do duše přewšvědčení, že Ho Pán k pasení wěrného stáda swého²⁾ powolal; On že tedy dílo swé dokoná,³⁾ že Mu dle newywážitedlného milosrdenství Swého také síly, k těžkému tomuto auřadu potřebné, udělí. Když tedy tento pokorný služebník Boží, jsa za widitedlnau nejvyšší hlavau církwe Kristowy wywolen, (jak to wúbec známo), na kolena klesl a w slzách tonul: ó zdá se nám, že tyto tiché jeho slzy hlásitěji než slowa swatého Bernarda⁴⁾ k nebi wolaly: *Ty, Pane, jsi má*

¹⁾ 2. ku Kor. 11,27. ²⁾ Jan 21, 17. ³⁾ k Filip. 1, 6. ⁴⁾ 9té kázání o žalmech.

naděje; cokoliv kdy budu míti činiti, opavštetí, trpěti nebo žádati, Ty, Pane, budeš povždy mým autočistěm!

Tuto důvěru dávala Jeho Swatost papežská *Pius IX.* od swého na stolicí Petrowu powýšení způsobem, celý křesťanský swět vzdělávajícím, při každé příležitosti na jewo. Nejen totiž, že wšeliký zdar všech swých podnikání, kteráž mu poddaný lid láskau tak hojně splácí, a kterýmž nebeský Pán tak patrně požehnáwá, Bohu připisuje: bére také, jsa si w pokore swé nedostatečnosti dobře powědom, k modlitbě od Boha Mu swěřeného wěřícího stáda swé autočistě, aby společná modlitba všech křesťanských církwi, kteráž ondy okowy knížete apoštolského, sw. Petra, rozdrtila, ⁵⁾ i Jemu na nebi wyjedala dar maudrosti, kterážby s Ním byla, i s Ním pracowala. ⁶⁾

Proto také za příkladem swých weleslawných w papežské důstojnosti předchůdců hned po slawném přijetí kostela Lateranského, kteréž se dne 8. listopadu m. r. stalo, wšecky wěřící, wybízel, aby w modlitbách o blaho naší swaté katolické církwe, a pro Něho o šťastné požehnané panování Boha prosili, a apoštolským listem od 20. listopadu 1846, katolickému swětu slawnost jubilejní ohlásil, nejwvyšší mocí klíčů, ⁷⁾ již w církwi má, wšem obojího pohlawi wěřícím, nechť kdekoliw žijí, pakli swazkem wíry a poslušnosti s apoštolskau w Římě stolicí spojeni jsau, a předešpaných wýmínek vyplní, plaomocných odpustků w tom způsobu uděluje, w kterémž za milostiwého léta udělowány a získáwány býwají.

Zádajíce co nejtaužebněji, aby se z této otewřené studnice milostí hojně požehnaní na wšecky Naší péči pastýřské swěřené duše rozlilo, přikročujeme k wykonání tohoto apoštolského rozkazu, a to tím ochotněji, jelikož se již nyní z úst všech dobře smýšlejících wěřících, nelícené přání ozywá, aby nejwvyšší pastýř našich duší, ⁸⁾ Kristus Ježíš, společnau wěřících modlitbu wyslyseti, swého na zemi náměstka, našeho swatého Otce *Pia IX.*, k spáse swau krwí wykaupené církwe ⁹⁾ dlawho, dlawq zachowati, a hojnost swých milostí na Něho wylíti ráčil.

We jměnu trojjedíného Boha, Otce, Syna a Ducha swatého ohlašujeme tedy Pražské arcidiécesi, kteréž Nás smilování Boží za nejwvyššího pastýře ustanowila, tímto listem *wšobecné Jubileum* čili milostiwé léto, kteréž i w hlawním městě Pražském, i krom něho, jak daleko arcidiécesi dosáhá, a 7. březnem začíti, a s 28. březnem b. r. se skončiti má.

⁵⁾ Skut. apošt. 12, b. ⁶⁾ Maud. 9, 10. ⁷⁾ Mat. 16, 19. ⁸⁾ 1. Petr. 2, 25. ⁹⁾ Skut. apošt. 20, 28.

Aby pak se tento vyznačený čas hodně a s prospěchem strávil, ustanovujeme dle smyslu nadzminěného apoštolského listu, a mocí w něm Nám udělenau, jak následuje:

1. Druhau neděli postní, t. j. 28ho unora b. r. budau we 4 hodiny odpoledne w následujících kostelích

Pražských:

w Lorettě.

u sw. Mikuláše,

u sw. Salwatora w kníž. arcibisk. semináři,

u matky Boží Sněžné, a

u sw. Jindřicha; — pak na Strahowě,

u Panny Marie Wítězné (u Karmelitánů),

u sw. Jiljí,

u Matky Boží před Tejnem,

w Emausích,

u sw. Štěpána a

u sw. Petra

w řeči německé,

w řeči české,

přípravní kázání, w kterýchž věřící o cili milostiwého léta, a o způsobu, jakby se důstojně slawilo, poučení býti mají. Na wenku budau se we všech farních kostelích w týž odpolední čas, nebo kdyby se nějaké překážky vyskytly, dopoledne takowá přípravní kázání držeti. Po těchto kázáních wykonají se pobožné litanie ku Wšem Swatým s přináležejícími církewními modlitbami, a udělí se požehnání s nejsvětější Swátostí Oltární.

2. W sobotu, dne 6. března, w swatwečer počínajícího milostiwého léta, bude se w celé arcidiécesi slawným všemi zwony od 7. do 8. hodin wečer sezwaněním sw. jubiléum věřícím k duchownímu jejich potěšení ohlašowati.

3. W první a poslední den milostiwého léta, t. j. 7ho a 28ho března, wystawí se w Pražském metropolitním chrámu sw. Wíta, pak w hlavních chráních: w Tejně, u sw. Jindřicha a u sw. Mikuláše, w 5 hodin ráno Nejsvětější Swátost Oltární, o 6té hodině wečerní se pak po uděleném požehnání skryje. Totěž stane se we všech farních kostelích krom hlavního města.

4. Pro hlavní město Prahu wykazujeme dle apoštolského listu náš metropolitní kostel u sw. Wíta, pak kostel Tejský, sw. Jindřicha a sw. Mikuláše; aspoň do jednoho z nich musí každý, kdož plnomocných odpustků

dosíci žádá, mezi vykázaným jedenadwacítidenním jubilejním časem *dwakráte* s nadzminěným nábožným amyslem jíti. Při těchto návštwách mají se wěřící pětkrát Otčenáš a Zdrawas, jednau Apoštolské wyznání wíry za dlouhé zachowání a šťastné panowání Jeho papežské Swatosti *Pia IX.*, za pokoj a swornost mezi knížaty křestanskými, za wywrácení všech bludů, a za wítězné se-rozšiřowání naší sw. církwe modliti.

Mimo hlawní město Prahu mohau se tyto pobožnosti w každém farním chrámu P. konati, protož také wšecy tyto kostely po celau třínedělní jubilejní slawnost od 5 hodin ráno, až do 8 hodin wečer otewřeny býti mají.

5. Mimo to má každý wěřící, chceti získati plnomocných odpastků, w těchto 3 nedělich swátostí sw. pokání s Bohem se smířiti, nejswětější Swátost Oltární hodně přijmauti, we středu, w pátek a w sobotu jednoho z těch tří týhodnů se postiti, a chudým něco almužny, každý dle wnuknutí nábožného srdce swého udělití; nebo dobrá jest modlitba s postem, a almužna od smrti wyswobozuje, čistí hřichy, a činí, že člověk milosrdenství a život wěčný nalézá.¹⁰⁾

Zpowědníci jsau na ten čas milosti od Jeho Swatosti wětší moci opatření; zvlášť je zplnomocnil, že wšecy zadržené hřichy odpauštěti mohau.

6. Na Zwěstowání Panny Marie, t. j. 25. března b. r. powedau se w hlawním městě Pražském w tomže čase tři slawné wěřejné průwody čili processí we třech odděleních, a sice: pro Malau stranu a Hradčany od sw. Mikuláše k sw. Wítu, pro Staré město od Dominikánů do Tejna, pro Nowé město od sw. Štěpána k sw. Jindřicha, wšecka w 8 hodin ráno po tiché mši swaté; při nich budau se kltanie ke Wšem Swatým zpíwati.

Když processí do ustanoweného kostela wešlo, odríkají se nahlas předepsané modlitby, pak bude kázání a zpíwaná mše swatá, a konečně se s Nejswětější Swátostí požehnání udějí.

Krom hlawního města powedau se tato processí w tentýž čas z některého filialního kostela, nebo z nějakého jiného k tomu připraweného místa u p. od Božích muk, tímtež způsobem do farního chrámu P., a w tomto se nadzminěná pobožnost wykoná.

7. W neděli kwětnau, t. j. 28. března b. r. bude w Praž-

¹⁰⁾ Tob. 12, 8. 9.

ském metropolitním chrámu P. sw. Wíta a we všech farních kostelích po arcidiécesi odpoledne po skončených nešporách ehwalozpěw swatého Ambrože na poděkowání za Neyvyšší Hlawu, již Bůh sw. církwi dal, a za wšecky od Boha obdržené milosti, zpíwán; ku konci se požehnání s Nejsvětější Swátostí udělí. Slawné wšemi zwony od 7mé do 8mé hodiny we černí sezwanění konec jubilejní slawnosti oznámj.

8. Těm wěřícím, kteříž pro wěk, nemoc nebo tělesnou mdlobu na processí jíti, a do vykázaných kostelů choditi nemohau, uloží místo toho jejich duchowní pastýř neb zpovědník Naším jménem jiné dobré skutky na získání sw. odpustků. U těch, kteříž se smrti již zápasí, má swatau po těchto odpustcích taužebnosti sprowázená nábožná myšlénka, nebo ze srdce skrauseného wystupující wzywání swatých gmen: Jezjś, Maria, Josef, postačowati.
9. Jeptišky, kteréž dle sw. řehole z kláštera wyjítí nesmějí, nawštíwí, by plnomocných odpustků získaly, klášterní kostel w obyčejných oratoriích místo vykázaných farních kostelů, předepsané modlitby a pobožnosti při tom wykonáwajíce; a kdyby některé klášterní osoby pro nemoc, wěk nebo mdlobu předepsané pobožnosti wykonati nemohly, zplnomocňujeme jejich zpovědnjky, by je w jiné dobré skutky, kteréžby ty osoby zastati mohly, proměnili.
10. Wěžnowé wykonají, wykázaná místa nawštěwowati nemohauce, na získání sw. odpustků, Swátost pokání a nejsvětější Swátost Oltární přijawše, we dwau posobě běžících neb od sebe oddělených dnech pobožně předepsané modlitby, a wyžádají si na swých zpovědnících, aby jim místo nawštěwování kostelů jiné nábožné skutky, kteréžby podstaupiti s to byli, uložili.
11. Posléze nařizujeme všem dwojctihodným duchowním pastýřům, aby po wšecken jubilejní čas w litaních ku Wšem Swatým prosbu:

„Abys náměstka apoštolského i weškeren duchowní staw w swatém náboženstwi zachowati ráčil,“
a prosbu:

„Abys nepřátele církwe swaté ponížiti ráčil.“
tříkráte opakowali, aby tak wěřící, na cíl slawnosti jubilejní pozorni učiněni, a k wraucí modlitbě za blaho Sw. Otce a weškeré církwe wzbuzování byli.

Anto se Wám rozmil w Kristu, tinto církewním ustanowením tak whodná příležitost podává, kdež netoliko swá-

toeť sw. pokání s Bohem se smířiti, nýbrž i odpuštění u Boha zasloužených *časných* trestů, jaké člověk i po odpuštěné vině buď w tomto, neb w budoucím žiwote trpěti musíwá, wětší kajcností dojíti můžete: nabízíme Wás, s apoštolem národů k Wám wolajíce: Hle, nyní čas přijemaný; hle nyní den spasení.¹¹⁾ Co Kristus, tato wěčná láska, oči maje slzami zalité, nad nešťastnými obywateli Jerusalémskými wyrknuť, to může wšim právem také naše sw. matka, církew, wšem swým, po cestách nekajcnosti blaudícím dětem říci: Kolikrát chtěla jsem wás shromážditi, jako shromažďuje slepice kuřátka swá pod křídla swá, a nechtěli jste?¹²⁾ Nebo skoro wsemi w roce slawnostmi nás církew swatá mocně, wybízí, bychom se w křesťanských ctnostech cwičili; ale událostmi kromobyčejnými, jakowá i dosednutí na trůn nowého nejvyššího církewního pastýře jest, hlasem daleko silnějším wěřících ku pokání pobádá. Slysíce pak, Rozmilí! hlasu jejího, nezatwřzujte srdcí swých,¹³⁾ anobř snažte se, byste se podáwané wám milosti pokáním a dobrými skutky aučastnými stali.

Toto pak waše *pokání* musí býti opravdowé, upřímné k Bohu se-nawrácení; to wás musí učiniti ochotné k podáwání všech obětí, kterýchžkoliw sw. naše náboženstwi k auplnému s Bohem se-smíření na hříšníkú žádá. Neboť jen těm, kdež takto smýšlejí, jen těm slibuje církew swatá swých w neskončených zásluhách Ježíše Krista se zakládajících milostí;¹⁴⁾ jen těm, w jejichž žiwobyťi se takowáto změna stala, sám Pán odpuštění hříchů připowídá, když ústy proroka Ezechiele prawí: „*Pakli bude bezbožný činiti pokání ze všech hříchů swých, kteréž činil, a bude ostřihati všech příkázání mých, a činiti bude saud a sprawednost: žiwotem žiw bude a neumře; na wšecky neprawosti jeho, kteréž činil, nezpomenu.*¹⁵⁾ Pakli jste tohoto hlasu uposlechlí; pakli jste swědomí swá Swátostí sw. pokání očistili, a duši swých tím chlebem, kterýž s nebe sestaupil,¹⁶⁾ w milosti Boží posilnili: pak i ostatní wýminky, pod kterýmaž plnomocných odpustků získati lze, vyplniti s prospěchem můžete. Gsaul to *dobré skutky*, jakýchž konání list apoštolský od wěřících žádá, a mezi těmi stojí na prwním místě *modlitba*.

Gsa přeswědčen, že, jak to Kristus Ježíš přislíbil,¹⁷⁾ společná mnohých modlitba spíše wyslyšení daufati může, a wěda, že k nesení břemena, jakéž auřad nejvyššího pastýřstwi jest, slabá ramena jeho bez vyššího přispění by nepo-

¹¹⁾ 2. ku Kor. 6, 2 ¹²⁾ Mat. 23, 37. ¹³⁾ Žalm 94, 4. ¹⁴⁾ Cono: Trid. ses. 24. de poenit. ¹⁵⁾ Ezech. 18, 21. 22. ¹⁶⁾ Jan 6, 52. ¹⁷⁾ Mat. 18, 19.

stacowna, woła 'k wám Sw. Otec s apoštolem národá: „*Prosim wás, bratři, skrze Pána našeho Ježíše Krista a skrze lásku Ducha swatého, abyste mi pracujícím pomáhali wašimi modlitbami.*“¹⁸⁾ Modlete se tedy, Rozmilí! aby na Něho Bůh dary swého Ducha¹⁹⁾ swatého wylil, aby mu zvlášť dar maudrosti a síly dáti ráčil, by drahou krví Kristowau wykaupenau církew w sw. pokoji spravowal, by ji i za dnů nebezpečných w přístaw wěčného blahoslawenatwi mocně a maudře wedl, tak aby ji ani brány pekelné nepřemohly.²⁰⁾

Modlete se, aby Bůh i naše blauidící bratry poučil, by poznali, že w bludištích lidských náboženských důmněnk wýrok sw. církwe jediným bezpečným wůdceem jest; ona jediná že jest slaup a utwření prawdy;²¹⁾ modlete se k Bohu, aby je oswítil, by katolickau prawdu nejprwé s pokojnau duší skaumali, pak si jí wážili, ji zamilowali a přijali, stáwajíce se zase poslušnými dětmi té církwe, kteráž všech církwi matkau a učitelk²²⁾ jest, a kteráž celé křesťanské stádo k jednomu pastýři shromážditi má.²³⁾

Ale modlete se, Rozmilí! také za obráčení těch nepřátel, proti kterýmž Swatý Otec hlasu swého zvlášť pozdwihuje, kteříž w samém lůně swaté církwe, mládež přewráceně wychowáwajíce, záhubné spisy skládajíce a rozšiřujíce, o práwu a wlastnictwí bludně učíce, mezi lidem rozbroje tropí, a tak základy církwe a státu podwrátiti se snaží. Odwraťte se zpět a zastyďte se, kteříž žádáte nám zlého.²⁴⁾

Poněwadž ale církew nad wnitřními i zewnitřními nepřátely swými mnohem jistěji wítězí, pakli i ti, kteréž Bůh zvlášť k obraně swaté církwe swé moci a stkwělau důstojností obdaril,²⁵⁾ swé powinnosti swědomitě plní: chce také sw. církew, byste se modlili za wšecká křesťanská knížata, aby w pokoji a swornosti o rozmnožení blaženosti mezi sobě swěřenými národy usilowali. Modlete se zvlášť za našeho milowaného zeměpána, císaře a krále Ferdinanda I., aby ho Pán k ochraně swé často sužowané církwe ještě dlaubo zachowal, na Něho a celý jasně oswícený císařský dům hojného swého požehnání wyléwal.

Aby ale Pán nejmilostiwější k prosbám našim ucha swého tím spíše naklonil: wezměme autočistě k Maril, nejblahoslawenější a nepoškrvněné Panně, aby, jsauc naši prostřednicí a orodownicí, nehodnau naši modlitbu u Otce milosrdenstwí a Boha wšelikého potěšení²⁶⁾ podporowala. Žádejme také knížat apoštolských, sw. Petra a Pawla, a swatých pa-

¹⁸⁾ k Řím. 15, 30. ¹⁹⁾ Isai. 11, 2. ²⁰⁾ Mat. 16, 18. ²¹⁾ 1. Timot. 3, 15. ²²⁾ Conc. Trid. sess. 7 de bsmo. ²³⁾ Jan 10, 16.

²⁴⁾ Žalm. 69. ²⁵⁾ S. Leo, epist 156. ²⁶⁾ 2. ku Kor. 1. 3.

tronů milé naší vlasti o přjmluwu, aby Pán naše pokorné modlitby, kteréž k Němu w tomto milostiwém čase wysíláme, wyslyšel a dobrá naše předsewzetí by se hojnými bohumilými skutky osvědčowala.

Milost Pána našeho Ježíše Krista, a láska Boží a účastenství Ducha swatého budiž se všemi Wámi. Amen.²⁷⁾

²⁷⁾ 2. ku Kor. 13, 13.

Dáno w Naší arcibiskupské residenci,
dne 2. února, 1847.

Aloys Josef.

Čestná jména Swatému Otci

od času prwní církwe,
dle sw. Františka Saleského.

Zaslána od

Jakuba Macana,

čestného děkana w Słabci, w arcidiecezi.

Swé hluboké wáznosti, ponížené oddanosti a synowské náchylnosti k Swatému otci, nejwvyššimu náměstku Krista Ježíše nejzjewněji tím osvědčil, že se wší pilností a pečlivosostí sbíral a sestawil ta čestná jména, kteráž se na počátku církwe papežům a stolici jejich udělowala. Sestawení toto welmi jest dojímavé, a protož těm, jenž jsau ducha dobrého, jistě rozkoš způsobí; ale co řekneme o tom, kterýž, čta toto poznamenání čestných jmen, nejwvyššimu náměstku Kristowu hned w prwních časech církwe udělených, předce ještě w nenáwisti swé proti Swatému otci setrwá? — Mírný sand wyřkněme, že prázdnen jest ducha sw. Františka Salesia, kterýž se w jednom listu takto wyjádřil: „*Papež a církew, to jest jedno a to též samé.*“ Mluwil w smyslu swatého Jarolima, jenž dí: „*Kdež jest Petr, tam jest církew.*“ Stejně též smejšlel s Bellarmjnem, důwěrným přítelem swým, jehož swědectwí o Swatém otci Římském jistě u všech těch obdiwení nalezne, jenž *w maudrosti křestánské prospívají.* „Wíteli pak,“ táže se ten wysoce učený kardinal, „o čem

se tu jedná, když se o papeži mluví? O křesťanství se jedná.“ —

Jestliž pak sbírka těch čestných jmen Swatého otce Římského od swatého Františka Salesia sebraných, následující:

Každý náměstek Kristůw, papež Římský, se nazýwat:

1) Nejsvětější biskup církwe katolické	}	Sněm Soissons ký.
2) Nejsvětější a nejblahoslawenější patriarcha		
3) Nejblahoslawenější Pán	}	Sw. Augustin.
4) Wšeobecný patriarcha		Sw. Leo.
5) Hlawa církwe celého swěta	}	Pap. Innocenc w swém listu k sněmu Milewitánskému.
6) Na nejvyšší apoštolský stupeň povyš ený biskup		Sw. Cyprián.
7) Otec otců	}	Sněm Chalcedonský.
8) Nejvyšší biskup biskupů		
9) Nejwywýšenější kněz		
10) Kníže kněží	}	Štěpán, biskup Karthaginenský.
11) Přednosta domu Božího, a dohlédač winice Páně		Sněm Karthaginenský w listu papeži Damasowi poslaném.
12) Místodržící Krista Ježíše, utwrditel wíry křesťanů	}	Sw. Jarolím.
13) Nejvyšší kněz		Walentinian s weškerým starožitným wěkem.
14) Nejvyšší biskup	}	Sněm Chalcedonský.
15) Kníže biskupů		
16) Dědic apoštolů	}	Sw. Bernard.
17) Abraham wedle patriarchátu		Sw. Ambrož.
18) Melchisedech podle swěcení	}	Sněm Chalcedonský.
19) Mojžíš podle slawůtnosti		
20) Samuel podle práwa		Sw. Bernard.
21) Petr podle moci		
22) Kristus podle pomazání	}	Sw. Bernard.

23) Pastýř stádece Ježíše Krista . . .	}	Sw. Bernard.
24) Klíčník domu Božího		
25) Pastýř pastýřů	}	Sw. Jan Zlatoustý.
26) K plnosti moci powolaný biskup		
27) Usta Krista Pána jest Petr . . .	}	Origenes.
28) Usta a hlava úřadu apoštolského		
29) Hlavní stolice a cirkew	}	Sw. Cyprián.
30) Pramen jednoty kněžské		
31) Swazek jednoty	}	Sw. Anaklet.
32) Cirkew, w níž nejvyšší mocnost swé sídlo má		
33) Kořea a matka všech církwi . . .	}	Sw. Damasus.
34) Stolice, na níž Pán všeobecna cirkew založil		
35) Střed a hlava všech církwi . . .	}	Sw. Marcellin.
36) Autočistě biskupů		
37) Nejvyšší stolice apoštolská	}	Sněm Alexandrinský
38) Nejvyšší stolice, kteráž od žádné jiné nemůž býti sauzena		
39) Cirkew, kteráž všem jest představena a předložena	}	Sw. Athanas.
40) Stolice všech stolic		
41) Pramen apoštolský	}	Sw. Leo.
42) Nejbezpečnější přístaw weškerého katolického společenstwi		
	}	Wiktor Utický.
	}	Sw. Prosper.
	}	Sw. Ignác.
	}	Sněm Římský.

A tyť tedy jsau sebrané drobtý maudrosti a swatosti Saleské. I kdo jest z duchowních otců, aby se někdy w podobných okoličnostech newiděl, jako swatý František? totiž nejvyššího náměstka Kristowa cítí a k uctiivosti jemu patriel nabízetí, jakož on to činíwal? — Kýžby tento zbožný duch swatého Salesia we všelikém našem jednání a obcování se projewowal! Kýžbychom přímluwau jeho, a všech swatých biskupů a kněží poznali a hotowi byli každého času toho, což se jménu a hodnosti kněze katolického protiwí, pečtlivě warowati, a co jej Bohu a cirkwi činí milého, poslušně kenati!

Nawštěwování pěti poswátých míst w čase Jubiléum čili Milostiwého léta w Římě.

Od

Wáclawa Pešiny,

kanovníka na hradě Pražském a redaktora.

Každý nowě zwolený Swatý Otec, jak korunowáním na stolici Papežské a přijetím nejstaršího a tím nejznamení-
tějšího chrámu Páně w sw. církwi, kostela totiž Lateran-
ského swůj nejvyšší apoštolský Patriarchat nastaupil, wy-
pisuje předkem pro Řím, na to pro weškerý swět „*Urbi
et Orbi*“ slawné *Jubiléum čili Milostiwé léto* s plhomoc-
nými odpustky, by wěřící lid

1) o šťastné řízení církwe Boží Swatým Otcem,

2) o swatý pokoj mezi králi a panujícími knížaty, a

3) o rozšíření a zwelebení swaté katolické církwe,
milosrdenství Páně wrauci pobožností prosil, ku kteréž zvláštní
čas, a zvláštní kostely neb jiná poswátá místa se wyka-
zují, a zvláštní modlitby a dobré skutky se wypisují.

Jubiléum wzalo již swůj počátek w Starém Zákoně,
jak čteme 3. *Mojš.* 25, 10. W Nowém Zákoně zawedl
ho w r. 1300 papež *Bonifac VIII.*, by každých 100 let
držáno bylo. *Klement VI.* r. 1342 určil každých 50 let,
Urban VI. r. 1389 na památku let Krista Páně každých
33 let, *Pawel II.* ale 1464 a *Sixtus IV.* r. 1471 ustanowil-
l, by se Jubiléum každých 25 let drželo, by každý člo-
wěk mohl milostí té aučastným se státi. *Sixtus V.* nad to
r. 1585 nařídil, aby Jubiléum i při každokrátém nastaupení
nowého papeže držáno bylo, by weškeré křesťanstwo o jeho
šťastné panování nad církwi Boží k Bohu úpěnlivě wolalo.

A toto Jubiléum slawiti, a za šťastné panování ny-
nějšího Swatého Otece *Pia IX.* Pána Boha prositi, wywe-
lává, zowe a zawazuje nás w Pražské arcidiecési své nás

Nejdůstojnější Arcibiskup Pán, Knížecí Milost, pastýřským listem svým od 2. února b. r., vykazuje čas tří týdnů, od 7. až do 28. března k té pobožnosti, jmenuje dvanáct kostelů ku kázáním přípravním, a čtvero chrámů Páně po Praze k jubilejní pobožnosti, a na Zvěstování Panny Marie k wedení processí, a nařizuje zvláštní pobožnosti a dobré skutky k dosažení těch ohlášených milostí.

To čtvero kostelů ve čtyrech Pražských městech, pak farního pátého, totiž svého vlastního, wede nás na ono *patero patriarchálních chrámů Páně při Jubileum w Římě* jak na Papežské nařízení od 20. listopadu a sice od 6. až do 27. prosince držáno bylo, kterýchž w Římě každý, kdož milosti Jubileum atčasten býti chce, nábožně nawštěwovati musí; na té cestě ještě dwa přewzácné chrámy Páně spolu nawštěwuje, by se jich neminul, když právě okolo nich jiti se mu udává.

Toto nábožné nawštěwování sedmi hlavních chrámů Páně w Římě sahá až do nejzazších dob křesťanských, a pochází od zwolení a ustanowení pěti patriarchálních chrámů Páně w Římě. — Když totiž lodička sw. Petra mocné bauře prwních tři století nepřetrženého mučednictwí byla přestála a ze všech pronásledowání wítězně byla wysla, měli Nejvyšší pastýři cirkwe za dobré, aby jednotu a čisté apoštolské učení u wěřících tím jistěji zachowali: stolice Patriarchů, kteréž pro wáznost swatého Petra již od časů apoštolských zvláštní předností se honosily, ještě značněji wyznamenati.

Takowé stolice byly: *Antiochia* w Syrii a *Alexandria* w Egyptě; prwní samým sw. Petrem, kdež po 7 let hlásal, druhá nařízením sw. Petra skrze ewangelistu sw. Marka zaražena. K těm w běhu času přistaupil Patriarchat *Konstantinopolitanský*, proto že se tam prwní pohanský císař Římský *Konstantin* stal křesťanem; a na to i Patriarchat *Jerusalémský*, proto že Jerusálém jest kolébka wšeho křesťanstwa. — Nicméně tyto čtyři patriarchowé co do řízení cirkewního záwiseli od *Patriarchy* západní cirkwe, totiž od biskupa *Římského*, od *Papeže*, jakožto nástupníka onoho Apo-

stola, jež Kristus Ježíš za Nejvyššího pastýře všeho věřícího stáda byl ustanovil, a on apoštolský a pastýřský auřad swůj po 25 let w Římě tak jest zastával, že smrti božského mistra swého, smrti kříže za hodného uznán jest byl.*

Otázka, který z těchto čtyř Patriarchů po Římském přednost míti má, rozhodlo Concilium římské r. 382, totiž, aby po stolici Petrowě w Římě, ona w Alexandrii, na poručení sw. Petra sw. Markem založená, přednost měla. Za tauto ať w hodnosti následuje Antiochenská, proto že tam apoštol Petr předkem swé místo měl, a tam věřící „první křesťané“ se jmenowali; po ní ať stolice Jerusalemská, pak ale Konstantinopolitanská následuje. W pozdějších časech ale tuto hned po Římské jsautě jmenovali.

* *Práva a přednosti Patriarchů prvních věků byly jsau:*

- 1) Wywoleni nepotřebowali žádného potwrzení;
- 2) nosili Pallium z vlastní moci;
- 3) užíwali kříže, kterýž se před nimi nosil, s dvěma přčkama;
- 4) všechny arcibiskupy a biskupy swého patriarchátu wysvětili jsau buď sami, buď skrze swého wyslance;
- 5) podrizeným arcibiskupům udělowali sami práwo nositi Pallium;
- 6) těch po krajinách sobě podrizených wolili za vikáře čili mistodržící, za swé zástupce;
- 7) swolawali Synody a présidowali w nich;
- 8) trestávali z vlastní moci wlažné a chybné metropolitny a biskupy;
- 9) rozhodli mezi arcibiskupy a biskupy;
- 10) při stížnostech bylité jsau nejvyšší Appellaci;
- 11) dávali cirkewní zákony, a i swětské, když se cirkwe týkali, w diécích swé ohlašowati;
- 12) welké, důležitě záležitosti cirkwe nikdy se bez nich nerozhodly;
- 13) bděli nad jednotau we wíře a obapolnau sworností.

Zawázanosti Patriarchů nových časů:

- a) Potřebojí potwrzení Římské Swaté Stolice;
- b) skládají Apoštolské Stolicy přísahu wěrnosti a poslušnosti;
- c) obdržují Pallium od Římských papežů;
- d) udělují Pallium arcibiskupům swým jménem Apoštolské Stolice;
- e) přijímají od nich přísahu poslušnosti ku Swaté Stolicy;
- f) od nich má se odwolání státi na samého Swatého Otce.

Aby však tyto čtyři patriarchové, Řím navštívíce, buď aby zde sněmy slavili, buď svých vlastních církví záležitosti vyjednávali a uspořádali, zde důstojné sídlo měli, byli jsou jim zde čtyři nejpodnělnější římské chrámy i s přistojícími budovami k obývání vykázaný; a sice patriarchovi *Alexandrinskému* přelavný chrám Páně *sv. Pawla* za městem; patriarchovi *Antiochenskému* slavný chrám Páně *Mariae Majoris*; patriarchovi *Jerusalémskému* starobylý chrám Páně *sv. Wawřince* před městem; a patriarchovi *Konstantinopolitanskému* přelavný chrám Páně *sv. Petra ve Vatikánu*. — *Sw. Jana Kř.* chrám *Lateranský*, w křesťanstwu nejstarší, protož *Ecclesia Urbis et Orbis* zwaný, ponechali Papežové sobě samým co *Patriarchové Římské*, patriarchové cirkwe západní a nejvyšší pastýři celého stáda Kristowa. W tento chrám Páně a patriarchat jeho se každý papež hned po své korunowací slavně uvažuje, a jeho jeneralní vikář zde jménem Swatého Otce římským alumnům swátost swěcení kněžstwa, ostatním pak věřícím swátost birmování ročně uděluje.

Ačkoliw čtyři tuto podotknuté patriarchální stolice později na větším díle Stolicí Swato-Petrské poslušenství wypověděli, stanouce se odstěpnými (*schismaticae*) řecké cirkwe a poddanými přísného jha Tureckého: předce chtěli Papežové w cirkwi římské jich památku udržeti, a proto jisté slavné přelaty *sw. katolické cirkwe* čestným jménem oněch patriarchálních stolic wyznamenávají, jakož se a *Konstantinopolitanskou* a *Jerusalémskou* stolicí stalo.

Ostatní Patriarcháty, kteréž se w cirkwi katolické až posud udržely, powstaly jsou pozdějším časem, a jsou buď jen pauzi titulové, aneb w prawomocnosti tak skrowní, že se jen na jednu zem, neb jen na jedno králowství wztahují. Takowí jsou: *Aethiopský* čili *Abyssinský*, druhý před časy *Aquilejský*,* nyní ale do Benátek, čili do Venedigu přeložen jest, odkudž slavný *Pyrker* patriarchau se jmenuje; a *Lisabonský* w králowství *Portugalském*; *Cilicienský* w *Albanii*,

* Kde *sw. Marek* biskupem byl.

w malé Asii, a Patriarcha východní Indie. Patriarchové, *summi patres*, nejvyšší, arciotcové.

Což divu, že Patero oněch patriarchálních chrámů Páně w Římě, kteréž od Papežů takovými přednostmi a výsadami nadáno jest, i w očích prawowěrného lidu vážností a důstojností sobě získalo, čím dál, tím většího ctění nabývalo a zamířovaným autočištěm wřele nábožných osob se stalo. — Dosawáde žádný pautník Říma neopauští, aby w swatyních těchto swau modlitbu newykonal.

Na cestě k těmto pěti patriarchálním chrámům Páně ale nalézají se ještě jiné prastaré basiliky, totiž Sw. Sebastiana, a basilika u Swatého Kříže Jerusalemského nazwaná; Nábožný lid by tyto welebné domy Boží minauti nemohl, aby se w nich nezastawil a wřelost wíry a modliteb swých nawštíwením a pohledem na tak mnohé a tam uložené swaté památky ještě roznítiti netaužil. -- Na cestě od sw. Pawla k Lateranskému Chrámu Páně přichází se k chrámu sw. Sebastiana; a na cestě od Lateranu k sw. Wawřinci opět k chrámu sw. Kříže Jerusalemského; a to podalo příčinu, že se w pozdějších časech při Jubileum, mimo oněch pět patriarchálních, i tyto dwa welebné kostely nawštěwowaly; tehdy se při každém Jubileum až podnes w Římě sedm chrámů Páně nawštěwuje,

Weliký užitek těchto pobožností na vzdělání křesťanské dokonalosti objewil se po tolik století spasitelně na nesčíslných křesťanech. Toho příklady nám dějepis zachowal. Takové působení ukázalo se na sw. abbatši, Begga řečené, kteráž jsauc dcerau Pizina z Landu a sestrau Gertrady z Nivelle, po nawrácení se z Říma w Andes na řece Moos, sedmero kaplí wystawěla, by tím sedmero hlavních chrámů nápodobila, kteréž w Římě s welikým duše swé prospěchem byla nawštěwowala. Zemřela r. 698 w powěsti osoby swaté. — Podobně událo se w jiných krajinách, kdež w malé vzdálenosti od sebe, často i welikým nákladem zbudowáno

sedmero kostelickú horlivosť zakladateľú swých nábožným navštevovateľúm swým w pamät uvádí.*

O této spasitelné pobožnosti dávají svědectví sw. Karel Boromejský, sw. Filip Nerejský, sw. Felix z Kantalicie, sw. Josef Kalasanský a mnoho jiných křesťanských hrdin, jichž jména církew w řádu Swatých byla přijala, a kteříž posud w paměti prawowěrných křesťanů žijí.

Tyto wywolené duše navštevowaly sedmero těchto chrámů w Římě nejenom we dne, ale i také w noci, a to s takowau horlivosťi a horauci pobožností, že mnozi z příkladu jich se poučili, a k obnowování ano i k následování jich powzbuzeni byli. — Jakby také mohla takowá pobožnost se zbožným aučelem počatá a prawým náboženským Duchem wykonaná, blahonosného aučinku w křesťanské duši se minauti? — Rozjímání tak mnoha etihodných předmětů starobylosti našeho náboženství mají nás upomenutí na walný počet sw. mučedlníků, kteříž pro wěru statky swé, krew i žiwot swůj obětowali, kterýchž sw. ostatky na wětším díle w oněch chrámech Božích se chowají; — dále, uwážení bolestné cesty Božského Spasitele našeho, jakož i welkých obětí, jež z lásky k nám přinesl a wytrpěl; modlitby a zpěwy wěrau, nadějí a láskau, pak litosti a skrausenosti dýšící, kteréž pozdwiženau wřelostí duše k nebesům se zasílají: to vše prawat nábožnost nad míru podporowati musilo, jakož i po dnes tu ku křesťanské dokonalosti prospíwá, kdež se pobožnost tato s tím samým aučelem a duchem stáwá.

Žijeme a wlečeme se w časech k náboženství lhostejných, bych neřekl wěroprázdných, a církwi Boží zlomyslně nepřiznivých. Ó kým se srdce mnohých nábožných w tomto přítomném Milostiwém létě horliwě a wraucně obrátí k Ho-

* Možná, že na památku oněch pěti patriarchálních chrámů Páně jedno město a biskupství w Uhřích u „Pěti kostelů“ se jmenuje; a prawdě podobno i ta twrka několika domečků w Praze, na Malé Straně pod hradem urozených dám, nedaleko Waldšteinského palácu a auředního domu stawů Českých, číslo 170 dosawáde u „pěti kostelů“ se wolá. Prawí se, že podiwný dům ten swobodnému Pánu s Fünfkirchen patriwal.

spodina, a svědomím ospravedlněným. a srdcem horoucím vyprosí nad pokolením lidským ducha nového, kterýžby uvažoval, že bez víry není spasení, a stal se lidem vzácným následovným dobrých skutků, by je svět spatřil, a welebil Boha, jenž w nebesích jest; tak abychem církev ačkoliw bojující, mohli již jmenowati wítězující a sebe samu oslawující. — Tak se stane čas tento Milostiwým letem jak pro Swatého Otce *Pia*, tak pro slawného krále našeho Ferdinanda, a pro weškerý lid jejich wěřící a poddaný; by z časného Jubiléum wzdělalo se Jubiléum nebeské!

Řím we své welikosti. *

Sestawil

P. J. Dobicer,

kaplan w Citolibeč, litoměřické diocese.

Jako strom w zemi z jádra, tak pošel z Adama weškerý kmen lidský. W takové spojitosti jest jeden den druhého zwěstem, a národové jsau jako kmeny jednoho stromu. Wida člowěčenstwa a jeho aučelové jsau jako světloduch, kterýž wšecká pokolení proniká potud, pokudž ony swého ustanowení pochopiwše, drží se jeho. Nižádný tedy národ nemá tráwení a trwání sám w sobě, nýbrž běre obě z wýhod stromu žiwota a z jeho spojení se záměrem člowěčenstwa. Tomu nás učí dějepis swěta. Národové wznikají a zauíkají, kwetau a wadnau jako ratolesti na stromu, bez proměny samostatného; žádný owoce nesaucí nebýwá wyfat, ani který neplodný, žiwot ještě mající; toliko uschlé ratolesti wyřezáwaji se. — Také swětowládce mnohý již národ od welikého žiwota stromu, jelikož zcela uschlý byl, odlaučil; jiné trní ještě, bý neplodné bylo, zde ponechal protože není ještě naprosto neužitečné: neboť welmi často slauží za trnowý plot okolo winice, aueb jako zlý služebník, zlato swého pána do sněmkowny donášejíci. Jako příroda průchody utwořila,

w nichž ona wody po horách a údělech wodí, všem zemím je donáší a každou krajinu zwlažuje; tak Bůh jednotlivé lidi, města i národy ustanovil, aby byli nosiči vyššího života a rozšiřowatelé jeho. I člověčenstwo jest jako ústrojný celek, jako tělo člověka samého. Takové wznešené powolání w prospěch celého člověčenstwa mělo jest až do této chvíle, nejznamenitější město, staroslawný Řím. Za onoho památního času, když Josua králowství Israelské w Kanaan upewňowal, kázaje slunci, aby stálo, a tohoto nejdelšího dne pět králů porazil: byla trojanská říše založena a později Troja wystawena. Po 300letém trvání přivedla unešená Helena zkázu na toto město a říši: a Eneáš, syn Lády, opuštíw swau vlast, bral se do Italie, do Lacium, a stal se zde Římanů kmenowcem; neb tehdež, když prorok Isaiáš (Kap. 7. w. 14.) ku králi Achazi wěštil: „*Ay panna počne, a porodí syna, a nazwáno bude jméno jeho Emmanuel.*“ wedli jsau dva bratři rádo plužní na břehách Tibery, chtěce rozsáhlejší učiniti město nowé; byliť to Romulus a Rémus, potomkové Eneášowi. A jako z počátku člověčenstwo bratrobijectwím na swět wstoupilo, tak i tuto; Romulus zabiw Réma, městu a národu jméno swé zdělil. Jako Jákob w starém Zákoně se syny swými zwláštím řízením Božím do Egypta, země maudrosti starého swěta se uchýlil, a k welikému národu dospěl: tak Jakob nowého zákona, Petr s syny swými, t. učedníky do Italie, do Říma, se přibrál, aby zde w nowé podobě jako křesťané, w národ zrostl celého okršku země. Jako Egypt na Israelu službu kojných zastáwal, a jemu později ještě často jako máteř po hoku stáwal, až pak za římskau provincii učiněn byl: tak měl Řím pozemskau býti matkau pro křesťanstwo, a swětowládu postaupiti tomu, jenž s pomocí Boží střezil požehnání pro všecy národy a maudrost k spasení. Když od toho času apoštolského knížete po osmnácti atech letech w auplně pokojném držení swaté stolice widíme, nebude nám to ku podiwu, pakli si wzpomeneme, žeť místodržící náměstek toho jest, jenžto prawil: „*Dána mi jest wšeliká moc na nebi i na zemi.*“ (Mat. 28, 18.) — „*Petře! ty jsi skála, a na též skále wzdělám cirkeu mau.*“

(*Mat. 16, 18.*) — *tobě dám království své.* — Tak posud žádný umírající král k svému náměstkovi nemluvil. Jestli tedy Slovo, svět stvořivší, kteréž také svatou stolicí v Římě postavilo: protož není divu, že tak pevně stojí jako základy země, a jen s nimi padnauti by mohla. Pakli protivníci svaté stolice v tak zřejmých svědectvích obou Apoštolů (*Mat. 16, 18, 19.* a *Jana 21, 15—18.*) přednost papežskou nehanějí: tím méně divno jest nám, jelikož lidé takoví ani Krista v Ewangelium nenalezají. — Důtklivěji však než bibli osvědčuje Církev přednost papežovu; nebo již v prvnějších časech vznášeli východní biskupové své stížnosti k římské Stolicí; aniž kdy byla jakási strana, proti kteréž vedeny byly, upírala, že Řím k rozhodnutí jich nemá práva a moci, a odtud že není dalšího se-odvolání. — Takovéto jednání jest tím patrnější, jelikož východní biskupové sami na stolicích nejslavnějších Apoštolů seděli; tam v Jerusalémě Jakob, bratr Páně zvaný; v Efesu zvláštní milovník mistra svého, sv. Jan, pastýři jsou obcí byli; pak, což mnohem více jest, žil veliký, od veškeré církve tak velice ctěný apoštol Jan ještě čtyřicet let po úmrtí sv. Petra, a byl tudý dlouhý čas po smrti všech Apoštolů patriarchau všechněch Církví na Východě, a při něm dlela máter Páně jako učitelkyně Církve, povyšujíc vážnost apoštolovu velmi. Takové postavení byloby jemu i stolicí jeho nejvyšší vážnost v Církvi uděliti musilo, kdyby nebyl již tehdy Primat v Římě uznán býval; nejméně nenalezali zajisté Východní biskupové v tom nížádné příčiny, Říma vážnost i nad tuto nyní již uznávati: ješto v občanském poměru Malé Asie proti Římu dost příčin leželo, ve vlastní zemi nejvyšší církve wrchnost si prátí; čím více však Církev hlavy potřebovala, tím více vynikala významnost její a mocnost, jak dějepis po všecka století dosvědčuje.

Kdoby přednost římské vlády upíral, tomu by nepovědoma byla dějepřawa a význam její.

I již v poměru křesťanské víry k židovské, božské zřízení Primatu v Církvi naší založeno a vyřknuto jest; nebž židowstvo dle božského řízení mělo Primat v nejvyš-

ším knězi; křesťanství, jako věc Židovstvu neodporná, nýbrž jako vrch jeho dokonalosti, musilo nejvyššího kněze s sebou na ten stupeň postavit, na kterémž samo stálo, proti Synagogě. Ano k hrůze našich protivníků tvrditi můžeme směle: Papež jest ještě mnohem více než pauhá hlava cirkve katolické Bohem ustanowena; ontě w nowém světě střeďiště celé historie swěta, a Řím co sídlo papežowo, králem všech měst na světě; není-li nám swět nic jiného, než weliká role, nás žiwící, a weliká dílna, nás odíwající. Má-li člowěčenstwo určitý cíl swé bytosti, nad tento swět sáhající, a stal-li se Syn Boží skutečně člowěkem, a založil-li On se swau Církwí a pomocí božskau swětowládu, pak obíhá jako okolo Krista a kříže, tak i okolo papeže w Římě celá historie swěta; neboť on jest nařízený náměstek na trůnu Bohowlády, ustanowené k tomu, aby wšecky říše swěta w sebe pojímala a jeho záměry se swými co nejúžeji spojowala, tak aby wšecko jiné jen pro toto spojení trwanliwost mělo.

Poskytueť to zajisté welikolepý pohled, když my se w duchu na vrch toho swětoměsta postawiwše, odtud zíráme na národy země a osudy jejich.

Ledwa se kníže apoštolské, sw. Petr na swau powýšenau stolicí w Římě posadil, tu již říše Boží w silný zápas wbíhá s říší Římanůw, až pak císař Konstantin W. samochtě obhájcem apoštolské stolice se stanuw, město císařské knížeti apoštolskému postupuje, jakkoli newěda, co činí, a nowé sobě město říšské Cárihrad wystawuje; jak ale nástupce jeho w Římě Církew Boží hájiti více nemohl, odňal mu Bůh také jeho úrad, a dal jej do rukau knížeti apoštolskému dotud, dokudž zase pořádek w swětě byl, kdežto pak papež Leo III. Karlowi W. jej swěřuje korunowal ho k tomu za římského císaře. W tomto jako w každém čase byla apoštolská stolice skutečnau skalau u prostřed rozprauděného moře. Wšickni národové w celé Asii u pohnutí jsau, a wšecko nowě se tworí; i walí se na čeleď Ewropskau, a pohnutí takowé zdwihá celau římskau říši. Této však w jejím středu, w Římě octlé, nemůže žádný odpor poraziti; i zpráwa jde ku všem audům, že zlomeňa jest síla jich ži-

wotni. Celá Ewropa jde swětem, a po zemích plaje wojna; toliko papež w Římě co weliký kníže pokoje klidně sedí na trůnu swém; národy wúkol něho wráworají, barbaři máchají mečem před jeho zrakoma, i házejí oheň do města swatého; tu on wstana s trůnu welí diwým hordám: — i poslauchají ho; nebť nadzemská welebnost ozařuje toto kníže, i jeho řeč moudrosti a síly plna, krotí i mysl rozjitřeného Atilly. Cosi wětšího ještě nikdý newiděl swět, nežli toho papeže u prostřed wálčících národů. Jako někdy Josue lidu Israelskému místa wykázal, ač s mečem w rukau: tak římský biskup za času powšechné spausty pauhu swau ctihodností a otcowskau řečí urownal tehdaž pořádek Ewropy; chránil také toho času učenost a práwnictwí, prawdu a šlechetnost, a tak byl jako otec národů, jakého nebylo co swět swětem stojí. — Zdaž nám tedy diwno, widaucím, že Římané muži takowému několik kročejů země darem byli dali, a jiní drobné kraje dobrowolně jeho žezlu se podaly. Jestli směšná nepowědomost historie, když zakrsalci nynější majetnost swaté stolice ctižádosti papežůw připisují, aneb docela o nesprawedlnosti mluwí; toť by se nemělo nikdý wytykati knížeti, jenž wéwodstwí, králowstwí, korun císařských jiným udělowal, a pro sebe wšak jen několik lánů země podržel. — Weliké naproti tomu jest, což Římští wládcowé dříwe učinili. Řízením Božím jest, že papež w Římě vlastní říši má: neboť říše Římská byla již cirkew k dospělosti přiwedla, a dokonawší swau denní práci a wěkem sešlá jsauc zhasla pak; rodinné statky připadli papeži, kterýž toho času ještě sám jediný jako kníže w Italii wládl. — A papežowé tak wznešení, jacíž za onoho času na swaté stolici seděli, mohli swětu podati příklad i weliké síly ducha i mírného užíwání, jak tehdaž moci swé s nejčistšími záměry se stalo, čímž blaho wšech národů w Ewropě založeno bylo. Za to by papežowé neměli pohanění býti, že w středowěku nad swět-skými knížaty welikau moc wykonáwali. Takowau moc dali jim do rukau tehdejší poměry času. Tehdejší zákony zawazowaly je k takowému jednání: náboženské náhledy národů požadowaly toho a knížata sami; kteréžto jednání nejednau i ten

schwalował, kterýž s Římem w zásti žil. Ač nedá se zapřít, že ono zákonodárství vlastně swůj základ w zákonech Církwe mělo, anebo w pokání církewním. Bylo-li před křtem toho skauání potřebí, když někdo do Církwe přijat býti chtěl, aby o jeho prawé wíře a ctnostném obcowání ubezpečení bylo: musili ti, jenž po křtu u veliké hříchy upadli, obci dané pohoršení opět naprawiti, a dostatečné důkazy o obrácení swého projewiti, dřív než w mír s Církwí wešli jsau. — Arciže náleželo církwi, ustanowiti wýminky, pod kterýmž hříšníky připustiti chtěla k obcowání s druhými a ku stolu Páně. Biskupové tehdáž samijediní ustanowowali takowé wýminky, bďíce nad jejich ostríháním. Wšak když později počet kajcníků se množil, a biskup k té věci nedostačowal, ustanowil k tomu zvláštního kněze, a ten aby bedlivě, dle wůle swého biskupa se zachowal, udělil mu jistá poučení o pokání, a tak vznikla kázeň kajcni, kteráž již w prwním čase kajcničky na mnohé třídy dělila. Pokuty církewní ale nebyly na mnoze tajné toliko, alebrž i weřejné, když se kajcím w kostele rozličná místa wykazowala a jistá nábožná cwičení předpisowala. Dle toho tedy byla kázeň církewní již za dnů pohanských knížat jakýmsi zemským trestem, kterýž pak podle skloňku pozdějšího času, pokud politika ještě sama katolická byla, se pořád wíce zdokonalowal, a posléz určitými zákony se wyslowil, kteréžto i vlády rovněž do swých knih zákonních přijaly a ze swého stanowistě jako nutné tresty na tom wykonaly, jenž se winným stal. Tyto poměry prwní Církwe přešly w středowěk, a papežowé měli tím prawidlo swého jednaní ustanowené. Později když církewní kázeň, zvláště častým nadužíwáním odpustků zemdela, nemohli také papežowé k trestu hodným knížatům s takowau přísností státi, jak dříwe činili, a ona moc, kteréž jim prwe toliko uctiwost a důwěrnost knížat a národů udělila, byla jim zase tím wíce odejmuta, jelikož auwazek Církwe powolowal, a wyšší zájemy wíc do zadu wstupowaly, k čemuž sám Řím mnohonásobně přispěl. Napotom křesťanská knížata titulem swým, „z milosti Boží“ se jmenujice, dokázali, že oui k swé říši w docela jiném poměru stojí, než

k swému vlastnictwí, a že muž ten, kdož na zemi zástupcem Božím jest, ku katolickým mocnárům rovněž w jiném se nachází poměru, než dříve k pohansko-římskému císaři; protož moc papežowa a králowa nejsau sobě odporující, ježto obě z Boha jsau, a powinností jejich jest, aby každý dle swého způsobu k těmž dobrým záměrům slaužil. Obě mocnosti kráčeji wedlé sebe a pospolu, s tím toliko rozdílem, že powolání církwe od země k nebi, a powolání vládařtwí s nebe k zemi obrácenau stránku lidskau ukazuje: nebo abych jen jednoho připomněl: není-li w každé křesťanské zemi celé wychování více méně do rukau kněží odewzdáno? a zdaž Deprawil Pán k jednomu každému stawu: wy jste swětlo swěta? a tím pak samým vláda swatoswatě zawázána jest, ze swé strany všeccko wynaložiti, aby měla wzdělané kněžstwo: nebo to jest swětlo vlády, a má ním býti; jakož i církew sobě we swých předpisech činí, by mohla národům dobrých kněží dáti, dostatečných, aby dílo spasení w celé jeho hojnosti a milosti mezi podrízenými rozmnožowali, jsauce wyvyšeni na to na všeccko, co ze swěta jest, jako jich mistr powěděl: „Králowstwí mé není z tohoto swěta,“ a aby jich zájemy s věcmi swětskými nezápasily, oni s lajky na jednom jhu netáhli, nýbrž panensky pro sebe stáli, jako prawda, církew sama: tak jich staw wáže je k bezženstwí a to také proto, že staw kněžský naproti swětu jest jako bojující wojsko; a jisté by wyslanec nebe swé poselstwí zneuctil a slowo swého zwěstu o sílu připrawil, kdyby známku toho na sobě nenosil, jenž jej poslal; následujeť také w tom církew příklad vlády, jejížto wojska jsau též podobně bez žen mužowé; awšak příčina celibatu jest obět swátosti swěcení kněžstwa; nebo toť obět smíření skrze smrt nejswětějšího, tudy obět pokání a mrtwení; je jako ducha žiwot, tak i saud nad tělem; jest wrácený dar swěta Bohu, wrácený umrtwením, a kněz jest zde jako podobenstwí znowu swěceného, očištěného, panenského twora, jenž sebe sám twůrci swému zase wracuje, by zůstal s ním, a tauhu swau ukojil na srdci otce swého opět nalezeného. Ať jsau věci tyto swětu na mnoze bláznowstwím, a dobřeť, že tím jemu jsau. — Kdož cíle lidského

žití nikdy náležitě nepojal, ten také newí, k čemu papež w Římě jest, a proč právě kněži takowí jsau a ne jiní; ten jich snad nenávidí jako blázen slunce, protože o poledne tak dušno skrz ně býwá, a on žádného stínu nalezti nemůže; on by ale netupil, rozuměl-liby, že Bůh w nebi newýmluwně laskawě s lidmi smejslí a že wšecky k tak wznešenému cíli přiwesti chce, že on papeže w Římě a kněží k tomu wywo-
lil, aby jeho záměry wywedli; že ne tak skoro knížata to jsau a opatrnost rádců jejich, co vlastně swětem wládne, nýbrž Kristus Ježíš swým příkazem apoštolům a jich náměstkům daným: „Jduce učte wšecky národy.“ — Duch i zde jest swětem wládnaucí, a zvláště Duch swatý.

Líbání nohau Swatého Otce.

od

Dobicera.

Prwí křesťané nemohli poznání wznešené biskupské důstojnosti lépe na jewo dáti, než rozličnými úctami, jakéž biskupům prokazowali. Oslowatel apoštolských ustanowení takto prawí o powinné úctě biskupům: „Když zákon welí tělesné otce ctíti: jak mnohem wíce káže, duchowní otce jako wyslanců Božích milowati a wážiti jich sobě? Ty, jenž wodau wás znouwu zrodili, Ducha swatého wám udělili, jenž wás učili a cwičili, napomínajíce w dobrém potwrdili; jenž wám poswátne tělo a předrahau krew podáwali, od hříchů rozhřešiwše, aučastnými učinili zaslíbení Božích? Tyto ctěte, těchto wažte sobě welice, jenžto od Boha mají plnomocenství nad žiwotem a smrtí, sauditi hříšníky a oswoboditi od hříchů ty, ježto se obrátili, žiwot jim dadauce.“ Wzałf příklad z prokazowání úcty, jakau pohané neprawým swým kněžím jewili, dokládaje: jak mnohem wíce má křesťan, jehož pewná wíra, nepochybná naděje řídí a spravuje, a kterýžto wěchnau, krásnau odměnu očekáwá, w biskupech samého Pána a Boha swého ctíti a

a pastýře za ústa Boží pokládati a welice wážiti. (*libr. 2. Constit. Cap. 28. 33.*)

Puzeni tímto přesvědčením klonili křesťané před biskupem hlavu, ruce i nohy mu líbajíce. To nejen wěřící z nižší třídy činili, anobř i sami císaři a králowé. Swatý biskup *Hilarius* wytýkal císaři Konstanci: Přijímáš biskupy políbením; čímž i Kristus zrazen jest; kloníš hlavu při požehnání, bys wíru podwřátil.“ (*Hilarius adversus Const.*) Taktěž piší císařowé *Honorius* a *Valentinian* na přéfekta *Venusu*: „Ledwa se osmělujeme, jmenowati w nejlubší pokoře ty, jinžto celý swět hlauwau se kloní.“ Z listin mučednických sw. *Perpetuy* a *Felicity* (*Ruinart Acta Martyr.*) §. 13.) poznáwáme způsob, wrhati se k nohau biskupowým a líbatí je. *Tertullian* opakuje toto ponížení, o skutcích kajících mluwě; a w aktech swaté *Susany*, dcery *Gabinusowy*, wyprawuje se, jak *Klaudius* s radostí nohy kněze *Gabinia* objal a zlíbal. Z toho dřewného obyčeje wywodí učenci posud obwyklé líbání noh římského papeže. (*Srow. Baronius ad ann. 847.*) Tak i políbení rukau biskupů něco obyčejného. Swatý *Jan Zlatoústý*, nad návratem sw. *Melatia*, dí w slowa tato: *Objali jsau jeho nohy a líbali mu ruce.* Na to se zdá wztahowati, co *Apollinaris Sydonius* (*lib. 8. Ep. 11. p. 627. Tom. I. Oper. Sirmondi edit. Venet.*) piše:

*Perge ad limina mox Episcoporum,
Sancti et Gallicini manu osculata.*

Takowauto účtu připisuje uherská synoda Szabolchská řeholníkům při biskupských visitacích. Swatý *Ambrož* dotýká se toho obyčeje we swé knize: *de dignit. Sacerdot. Cap. 2.*, kdežto piše: *Quippe cum videas regum colla et principum submitti genibus sacerdotum et exosculata eorum dextera, se credant communiri.* Známý *Ivo* uwádí (*Part. V. Cap. 378.*) slowa ta sw. *Ambrože* z listu papeže Řehoře VII. na *Herimana*, biskupa. Swatý Řehoř z *Tours* wyprawuje, že při spiknutí proti biskupu *Brikciowi*, nástupci sw. *Martina*, obywatelé města *Tours* měli říci w plném rozčilení: „Bůh nedopustí, abychom líbáním nehod-

ných rukauch twých se pokáleli,“ z čeho vyplývá, že to byl všeobecný způsob uctění biskupa.

I měli věřící w obyčeji při zvláštních případech biskupům rozličná přání, pozdravení a krásné básně na znamení nejhlubší úcty písemně podávati aneb austně je přednáseti. Synodální akta jsau plna takowýchto akklamací. Při ordinaci *Heraklia*, když byl jej sw. *Augustin* před lidem jako swého nástupce žádal a wywolal, jásal weškeren lid: *Deo gratias, Christo laudes... Exaudi Christe, Augustino Vita... Te Patrem, te Episcopum... Exaudi Christe Heraclium conserva.* (*Epist. 213. Tom. II. oper. Augustini edit. Maurin.*)

W chrámech aneb schůzkách wystawowali wznešený postawek aneb trůn, na důkaz nejvyšší důstojnosti. Odtud dobře známý význam: *Cathedra episcopalis* aneb *apostolica Cathedra Petri, Thronus apostolicus*. Tím se značil často auplný biskupský auřad, auplná jeho důstojnost.

Řeč,

kterauž kníže Římské *Orsini Swatého Otce Pia IX.* na cestě ku přijítí Lateranského chrámu Páně, jménem Senatu a obecenstwa Římského pozdrawil:

Ob delatam Tibi divinitus, Beatissime pater summi pontificatus honorem, universus christianus orbis gavisus est, in primis vero romani cives inusitatas plane laetitiae significationes ediderunt: ex quibus profecto intelligis quanto charitatis studio erga Te ut parentem optimum Senatus Populusque Romanus incendatur. Nec minorem certe venerationem ac fidem Tibi ut augustissimo Principi profitetur. Quapropter dum faustissimo hoc die ejusdem Senatus Populique Romani nomine omnia Tibi devotionis, fidei atque obedientiae officia polliceor ac defero, perennitatem etiam pontificatus rei christianae profuturam votis omnibus precor.

Řeč,

kteřauž arcikněz kardinál *Barberini Swatého Otce Pia IX.* we jménu Římských knížat a Římského ducho-
wenstwa pod Portikem Lateranským pozdravil:

Pontificem Maximum mirabili certe ac singulari providentia ecclesiae suae regendae a Deo concessum aloqui cum mihi hodie obtingat, id Beatissime Pater, dum maxima animam meam jucunditate perfundit, haut leviter tamen commovet atque perturbat. Quid enim laudibus, plausibus, omnibus laetitiae, devotionis, amoris significationibus quibus Sanctitatem Tuam universus jam orbis exceperit, addere valeam? Enim vero quam vix in exitu Praedecessores Tui consecuti sunt nominis celebritatem, Tu vel primis pontificatus diebus plenam perfectamque obtinuisti. Tanto siquidem religionis, pietatis, clementiae, virtutumque omnium splendore orbem illustrasti, ut gentes omnes admiratione ac stupore compleveris, ac gloria nominis Tui dissitas quoque ac remotissimas quasque nationis pervaserit, adeo ut Pii Noni nomine totus mundus jam resonet, ac quodammodo attolli et extra se rapi videatur. Ego itaque laudibus tuis offerendis imparem me sentiens, ac ne modestiam, quae virtutum tuarum corna est, offendere videar, potius silebo. Abstinere tamen haud possum a sensibus devotionis ac obsequii erga Te aperiendis, quem Patrem Patrum, supremum pastorem, vicarium Christi suscipimus ac veneramur. Gratulor Tibi vehementer quod felici omine in possessionem venias potestatis Tuae ad hanc ecclesiam, quae omnium Urbis et Orbis Ecclesiarum mater et caput est, inuente solennitate anniversaria dedicationis ejus, ex quo augurari nobis certissime licet beneficiis illam tuis cumulandam et augendam fore. Claves Ecclesiae hujus Tibi offero, quibus mystice suprema illa potestas significatur, quam Tibi Deus tradidit quodcunque ligandi ac solvendi, reserandi ac claudendi hominibus regnum coelorum. Capitulum et clerum Lateranensis istius basilicae ad Tuos pedes humillime provolutum, benignitate illa Tua et comitate, qua omnium animos Tibi divinxisti, ut excipias, omni favore foveas, atque ad osculum Tuorum pedum admittas, exoro. Grata tandem habe, Beatissime Pater, vota et mea et Cleri hujus, et totius christianae plebis, quibus ex animo adpreca-
mur, ut Te Deus ad longam aetatem, felicitati Ecclesiae et Ditionis Tuae sospitem atque incolumem servet ac tueatur; donec aliquando, auxiliante Salvatore Christo, utroque Joanne protegentibus, ad sempiternum eorum consortium cum comissis Tibi ovibus feliciter pervenias.

Pojednání.

1. Církev připodobněna království nebeskému.

od

Jakuba Macana,

děkana pro osobu swau w Slabci, w arcidiécesi.

Náš časopis zajisté vyniká mnohými pracemi původními, kteréž na sobě nesau ráz výbornosti, vzdělanosti a plodnosti ducha těch, jenž nimi k zvelebení jeho tak horlivě přispěli, a těm, jenž se *duchovním čtením s radostí* zaměstknávají, právě záživný a ochotný pokrm předložili.

Takowau pochaukau jsau zvlášť a zůstanau důkladná pojednání o choti Kristově, církwi katolické, o jejím božském založení, přepodiwném rozšíření, a dosawadním zachowání u prostřed tolikých krvawých bauří, a wzteklých protiwenstwich; o jejím blahodějuém působení na vzdělání a poswěcení jejich dítek; o její důstojnosti, a synowském ji milování a t. d. Jewít tito mužowé, že jsau autlau láskau a oddaností k církwi zaníceni, že nyní, we dnech rozjidající se lhostejnosti wzhledem náboženstwí, kdež wšecká umění na wyšší stupeň dokonalosti wystupují, wíra pak až k uža-

snutí hyne, láska stydne, a mravy se náramně ruší, slova Kristova: *Jednohoť jest potřebi*, (Luk. 10, 42.) za heslo si wywolili: totiž církev boží nyní tak pohrdanau, tak potupenau, tak w posměch wzatau, a ze všech téměř stran tak sauženau, proti nepřátelům jejím, *jichž jméno množství* (Mar. 5, 9.) jest, w ochranu wzíti, a čest její pérem i jazykem hájiti. Dobrý, swatý to záměr, hoden zajisté walného počtu následowníků. Ach! pomniž jen tuto každý na ohniwau horliwost missionárů. Tyto muže plné wíry, tyto prawé nástroje boží nic odlaučiti nemůže od hlásání králowstwi božího, ani hlad, ani žízeň, ani chudoba, ani nesmírná vzdálenost od vlasti, ani moře, ani obtížné cesty, ani protiwenstwi, ani nátisky, ani nebezpečenstwi; we-sele *nesau břímě dne í horka*, (Mat. 20, 12.) i žiwota se odvažují, jen aby diwokým národům Krista hlásati, a církev, choť jeho poswěcenau, u nich wstřípiti, a pak jim srdcem radostným zvěstowati mohli: *Přiblížilo se k wám králowstwi boží*. (Mat. 4, 17.)

A my, jenž w příbytcích swých w pokoji sedíme, strachu žádného neznajíce, že pro hlásání jména Kristowa a pro rozšíření králowstwi jeho na zemi protiwenstwi trpěti musíme, aneb do wyhnanstwi dáni budeme, ano wší starosti, *co budeme jisti, co budeme piti, aneb čím se budeme doma, nebo w chrámu odiwati*, (Mat. 6, 31.) prázdni jsauce, protože *oltáři slaužice, s oltářem spolu dil máme*, (I. Kor. 9, 13.) my bychom krom

práce duchovní, u oltáře, w zpovědnici a u lůžka nemocných, krom vyučování křesťanského *k vzdělání těla Kristova*, (*Efes. 4, 12.*) k rozšíření církve jeho nic více učiniti nechtěli? ani prstem hnauti, ba ani pérem pro obhájení cti její, a rozmnožení království jejího? — Ach! potom, jsmeli hříwnau dobruu ode Pána nadáni, mělibychoom se co strachowati, abychoom s oním *služebníkem lenivým* (*Mat. 25, 26.*) nebyli odsauzeni. —

I w skutku se podobá, že tak dobruu hříwnau opatření jsau ti, kteříž *časopis náš pro katolické duchowenstwo* wesměs, i jednotlivá pojednánj jeho zvlášť před saudnau stolicí rozumú swého powoláwaji, ono schwalujice, toto haníce, a široké náwrhy činíce, coby se mělo do něho přijimati, a co zawrhowati: co se tomu nesluší, a coby tomu přináleželo: jakby se mohl zwelebiti a zdokonalení jeho docílití. ¹ I kdo tak umí celistwý spis i jednotlivá pojednání jeho posaudití, rozebírati a wykládati, ay! nejewili zřejmě, že mu je dána hříwna otewřeného rozumu a bystrého wtipu? — i proč tedy mešká, postawiti se w šik podporowatelů jeho? —

Wšak nenjli komu dáno království boží na zemi pérem rozširowati, že buď nemá důstatku času, neb je-di wůle jeho okowy ohledů rozličných spautána, toho snažně prosíme, aby aspoň laskawě strpěl těch, jenž wůli dobruu mají, i časem lichwi,

¹ U mnohých ho stíhá osud, jako proroka, kterýž we swé vlasti není wážen.

aby na oltář církve swaté také nějakou obět přinéstí mohli.

Tak wlidně a laskawě přijato a považováno buď toto rozjímání o církwi boží, jehož jedinký záměr jest, *jeji božský půwod, jeji důstojnost a wznešenost, jeji opatrnost a maudrost, jeji moc a sláwu, jeji trwanliwost a užitečnost* nejprw k podiwení našemu předložiti, a pak srdce naše k wíře w udělená zaslíbení boží, k powinné úctě, wřelé lásce a ochotné poslušnosti k ní rozpáliti, abychom ji potom s oním zpěwcem korunowaným stále welebili, říkajíce: *Slawné věci praweny jsau o tobě, ó město boží. (Žalm 86, 3.)*

Důstojnost a sláva církwe katolické poněkud již wyswítá z těch wznešených názwů, kteréž jí písmo swaté uděluje; nazýwá ji totiž: *Město Boží*, jak nyní praweno; *město* sluje pro jednotu a sjednocenost mezi wěřícími: *Boží* pak, protože je Bůh založil na wěčné časy, a ne jen na čas, jako stánek Mojžišůw. *Choť Kristowa, (Pis. Šal. 4, 8.)* protože s ním swazkem nerozwítědlným je spojena. *Hrozná jako wojenský šik k bitwě sporádaný, (Pis. Šal. 6, 2. 3. 10)* protože proti všem nepřátelům Krista Pána a prawého náboženství nepohnutedlná trwá a wždy zůstane. *Město na hoře ležící, (Mat. 5, 14.)* čím se widitedlnost církwe wyznamenáwá. *Owčinec, (Jan 10, 16.)* protože jsau w něm owce, kteréž Kristus krmí slowem swého učení a swátostmi. *Tělo Kristowo*

(Kol. 1, 25.) nejen proto, že Kristus swau cirkew spravuje, nýbrž že w ni wléwá swau pomoc. *Dům Boží, (Žid. 10, 21.)* jehož úhelním kame-
nem jest Kristus, a základem jeho swatí apoštolé,
zvlášť pak sw. Petr, k němuž praweno: *Ty jsi
skála, na též skále vzdělám cirkew swau. (Mat.
16, 18.)*

Ještě však jiným jménem Kristus swau draze
dobytau a krwi swau posvěcenau cirkew poctil,
kteréž jest ze všech nejvýznamnější, a kteréž
o její veliké slávě a důstojnosti swědčí, tak že
na ni slova Azariášowa slušně se obrátiti mohau:
*Chwalitebné i slawné jest jméno twé na wěky,
(Dan. 3, 26.)* ó cirkwi, swatá choťi Kristowa! —
A to slawné a welebné její jméno jest: „*Krá-
lowstwí nebeské.*“ Že tak slauti, a tím jménem
zwelebena bude, již duch prorocký před dáwnými
wěky ohlašowal, řka: *Nazwáno bude tobě jméno
nowé, kteréž ústa Hospodinowa jmenowati budau.
A které jest to jméno? Budeš slauti korunau
sláwy w ruce Hospodinowě, a korunau králow-
stwí w ruce Boha swého, (Isai. 62, 2. 3.)* to jest:
oslawí a powýši tebe k hodnosti králowstwí, kte-
rýmž wládne w nebi, a tak nazúwe jméno twé,
králowstwí nebeské.

Ano cirkew je *králowstwí nebeské*, nebo sám
její Božský zploditel a posvětitel hned na počátku
swého Messiášského kázání ji tak nazwal, řka:
Přiblížilo se králowstwí nebeské. (Mat. 4, 17.)
I učedníkům swým welel tak kázati: *Jdauce pak*

kažte řkauce: Že se přiblížilo království nebeské. (Mat. 10, 7.) W modlitbě, které nás vyučil, welí nám takto se modlití: *Přijď království twé. (Mat. 6, 10.)* Ano známo jest všemu světu křesťanskému, že církew co *království* připodobňuje hospodáři, *kterýž nasil dobrého semena na poli swém; horčičnému zrnú; kvasu; (Mat. 13, 13—36.) králi, kterýž kladl počet s služebniky swými; (Mat. 18, 23.) winici, na kterauž byli dělníci najímáni; (Mat. 20, 1.) králi, kterýž učinil swadbu synu swému. (Mat. 22, 2.)*

Jednoho času widauce zástupowé, že byl Kristus hluchého a němého uzdrawil, welebili Boha; řkauce: *Dobře wšecky věci učinil. (Mar. 7, 37.)* I my tomu Pánu našemu tu chwálu wzdejme a jeho welebme, řkauce: *Dobře wšecky věci nazwal; zwlášt pak církew „královstwim nebeským.“* Ano

Církew jest království nebeské.

Nebo 1) má *krále nebeského*, téhož, ježž mají angelé a swatí w nebi, ježžto welebi, wěčné chwalozpěwy jemu prozpěwují, a w nejhlubší pokoře se mu klaní, jenž slowe Kristus. Onť zajisté sám o sobě takto twrdí: *Dána jest mi wšeliká moc na nebi i na zemi. (Mat. 28, 18.)* Kraluje tedy nejen na nebi ale i na zemi, nejen jako Bůh, ale i jako člověk: s tím toliko rozdilem, že na nebi, w církwi swítězilé přítomen jest we wší sláwě swé; kdež ho angelé a wywolení jeho twáří w twář widí: na zemi pak skrytě přítomen jest w swátosti

oltární. Ano již skrze ústa swatých proroků sebe co krále předoznamoval, řka: *Já pak ustanowen jsem králem od něho nad Sionem, horau swatau jeho.* (Žalm 2, 6.) A Zachariáš budí cirkew k plésání těmito slowy: *Plésej dcero Sionská, wesel se dcero Jerusalemská: aj král twůj přjje tobě sprawedliwý a spasitel.* (Zach. 9, 9.) — I slawný posel nebeský od Boha k panně do Nazaréta poslaný ohlašuje ho králem, nebo k ní promluwil: *Kralowati bude w domě Jakobowě na wěky, a kralowstwi jeho nebude konce.* (Luk. 1, 32. 33.)

Proto wěřime, že toto kralowstwi Kristowo není časné, pozemské, pomijející, obmezené — *Kralowstwi mé neni z tohoto swěta,* (Jan 18, 36.) řekl Pán Pilatowi, t. j. newzalo počátku z tohoto swěta, kterýž w času býti počal, a zase pomine, nýbrž jest kralowstwi duchowní, wěčné, ano se na zemi započalo, a w nebi bez konce trwati bude. A toto kralowstwi nebeské, duchowní, wěčné jest cirkew katolická, a Kristus jest král její; nebo ji swatými zákony zprawuje, proti branám pekelným, proti wší lsti a zlosti, proti aukladům a autokům, proti nebezpečenstwim a protiwenstwim nepřátel jejích moci swau ochraňuje, a aby neomylnau každého času byla a zůstala, swau pomocí a ochranau ji ujistil, řka k ní: *Já s wámi jsem po wšecky dni až do skonání swěta.* (Mat. 28, 20.) Ó práwě milostný, a nejwraucnějších diků a nejsrdečnější lásky naší hodný to král, kterýž kralowstwi swé,

cirkew tak přílišnou láskou zamiloval, (Efez. 2, 4.) že vydal sebe samého za ni, aby ji posvětil, a učinil sobě slavnou, nemajeci postcrny, ani wrásky, neb cůžkoli takového, ale aby byla swata a nepoškwrněna. (Efez. 5, 25. 26. 27. 29.)

2. Protože jest s nebe. S nebe zajisté má swůj půwod, swůj základ, swau trwanliwost a stálost: s nebe má swé milosti, ctnosti a zásluby: s nebe má swau pomoc, ochranu a podporu; s nebe má wywołeni synů božích, (Rim. 8, 23) swátosti a kněžstwo; tak že netoliko jednotliwého, ale i celé cirkwe se Bůh tázati může: Což pak máš, čehobys nebyla wzala s nebe? (1. Kor. 4, 7.) — W prawdě, jako někdy Gamaliel, zákona učitel, wzácný muž u wšeho lidu, w nejvyšší radě židowské o wíře Kristowě nejwýš prawdiwé swědectwí wydal, kteréž až do dnešního dne se potvrzuje, když totiž řekl: Jestližeť jest z lidí rada tato, aneb dílo toto, rozprchneť se: pakliť jest z Boha, nebudete moci toho zrušiti, abyste snad i Bohu odporni nalezení nebyli; (Skut. ap. 5, 33—39.) tedy tauž řeč mlawiti musíme o cirkwi, že nemůže zrušena býti, nemůže zhynauti, protože jest z Boha, že jest w radě boží ustanowena, a moci s nebe se slanou wštipena, založena a rozšířena.

Národ židowský se mnohými zvláštními milostmi honosil, jimiž byl s nebe obdařen, jakož byly: zwolení za národ wywolený, z něhož se Mesiáš naroditi měl: zázračné zachowání na paasťi

mannau: množství slavných vítězství nad nepřátely: podivné udělení příkázání božích na hoře Sinai: strávení obětí ohněm s nebe padlým: odpovědi ze slitownice, a mnohé jiné, kteréž svatý Jan Zlatoustý v třetí řeči své proti židům vypisuje.

Newýmlawně, ano nepřirovaně víc jest církwi s nebe uděleno a bez přestání se uděluje; s nebe jest ten dar, že w církwi wodau a slowem božím od hříchu býwáme očistěni, znowa zrozeni a k sláwě synů božích powýšeni; že skrze swaté křížmo a slowo boží od Ducha swatého přijímáme utvrzení we wíře, abychom ji stále wyznávali a skutky potwrzowali: s nebe jest ten dar, že od kněze k tomu zřízeného dosahujeme odpustěni hříchů tak, že i na nebi nám býwají odpustěni; že w swátosti oltární požíwáme manny nebeské, prawého těla a prawé krwe Boha Spasitele našeho k posilněni duší našich k žiwotu wěčnému: s nebe jest ten dar, že týž Kristus, Syn Boží, na oltáři Otci nebeskému za hříchy naše za obět se vydává; že w swátostech nadpřirozené pomoci a posily dosahujeme: s nebe jest ten dar, že církew katolická jedinká pod sluncem slowe *neomylná*, nebo wše pod nebem pomiji a proměnat jest podroběno: toliko církew, co do učeni wíry a mrawů, nemění se nikdy, ale co skála swau stálost a pewnost nepohnutedlně zachowává.

3. Protože *cíl její jest nebe, ku kterémuž se zde připravuje, a jehož dojeti se snaží.* Prawda tato wyswítá z rozkazů Syna Božího,

kterýž wstąpiw na nebesa, tam nám pripravil místo; proto ke všem nám wolá: *Hledejte nejprve království božího a spravedlnosti jeho.* (Mat. 6, 33.) Co tedy jest život náš? Ustavičné hledání, ale ne *pokladů na zemi, kdež rez a mol kazí, a kdež zloději vykopávají a kradou,* (Mat. 6, 19.) nýbrž pokladů na nebi, pokladů věčných. — Wywolený apoštol jeho swatý Pawel w swých listech plných maudrosti božské často nám wznešené powolání naše, hledání totiž království božího, připomíná. Ku Kolossenským zajisté takto píše: *O věci, kteréž swrchu jsau, pečujte, ne kteréž jsau na zemi;* (Kol. 3, 2.) k Filipenským: *Naše obcowání w nebesich jest;* (Fil. 3, 20.) k Tessa-lonicenským: *Bůh powolal wás do swého království a sláwy;* (1. Tes. 2, 12.) k Židům: *Nemáme zde města zůstávajícího, ale onoho budoucího hledáme.* (Žid. 13, 14.) — I ten apoštol, jemuž Pán dal klíče království božího, twrdí a těší nás, že *Kristus podle velikého milosrdenství swého, znouu zplodil nás — k dědictví neporušitedlnému, neposkwrněnému, kteréž se chowá w nebesich.* (1. Pet. 3, 4.)

Jest tedy království boží naše, jest dědictví naše, jest odplata naše, jest koruna naše, tak že je nikterakž ztratiti nemůžeme, leč skrze hřích, protože *do nebe nic poskwrněného wejiti nemůže.* (Zjew. 21, 27.) — Skutečně bez počtu tisícové již w to nejbláženější sidlo wešli a s Bohem kralují: my, jenž ještě w tomto smrtelném těle trwá-

me, za nimi putujeme, a toho nebeského města si teprwa dobýváme; nebo jako pautníci z předu kráče-
 jící do chrámu pautního již wešli, ještě za nimi jsaucí ještě wně jsau: aneb jako přední zástupové
 lidu Israelského z rudého moře již wysli, an zadní skrze ně teprwa k břehu se ubírali: podobně weliká
 část církwe swého cíle, totiž blahoslawenstwí wě-
 čného již dosáhla, my pak ho teprwa hledáme, a
 ustawičný boj proti tělu, swětu a ďáblu podnikati
 musíme; tudy církew naše slowe *bojowná*, těch
 pak, jenž běh swůj šťastně již dokonali, církew
wítězná; proto řekl Pán: *Hle! králowstwí boží
 jesti' mezi wámi. (Luk. 17, 21.)* — Špartané
 bywše tázáni, jak rozlehla zemí wládnau, dali tu
 odpověď: „*Co jsme si zbrani dobyli:*“ tak i cír-
 kew zbrani wíry, naděje a láskey, boje duchowního
 a saužení mnohého, země žiwých si dobývati musí,
 proto se slušně a sprawedliwě králowstwím nebe-
 ským nazývá.

4. *Protože w církwi bojowně křesťané tak
 kraluji, jako swatí w nebi.* Nebo jako blažení
 obywatelé říše nebeské žádným zákonům nejsau
 podrobeni, protože nechti, ba ani nemohau, wůli
 krále nebeského se protiwti, a jí na odpor jednati:
 podobně w církwi bojowně sprawedliwí nejsau zá-
 konem spautáni. Mluwíme w smyslu oswíceného
 apoštola, kterýž dí: *Sprawedliwému zákon neni
 uložen, (I. Tim. 1, 9.)* to jest, toho, kdož jest ctně
 a šlechetně žiw, zákon newiže, neb ho nepotře-
 buje, jelikož jest daleko ode všech hrubých wy-

stupků, kterých zákon zastawiti usiluje. V týž rozum píše swatý Jan Zlatoušlý: „*Sprawedliwý není pod zákonem, nýbrž jest nad něj;*“ zná sice zákon, a jest w něm wycwičen, ale nedá se ním jako otrocky nutiti k dobrému, protože cokoliw slušného, počestného, sprawedliwého a zákonu přiměřeného, bez musení a nucení činí, ano vše z lásky činí, jako Swatí w nebi. Tudy týž apoštol na jiném místě twrdí: *Jestliže duchem vedeni býwáte, nejste pod zákonem.* (Gal. 5, 18.) Jeli wedlé smyslu těchto slow obcowání naše takowé, jakož sluší na křesťany, jenž duchem náboženství křesťanského jsau oswiceni a znouwu zpłezeni, nejsme jako otroci podrobeni zákonu, protože Kristus w nás bydlí, a božské ctnosti: wjru, naději a lásku w nás plbdj, tak že, jako řekl apoštol: *Žiw jsem, ale ne já, nýbrž žiw jest so mně Kristus,* (Gal. 2, 20.) i my říci můžeme: Kraluji, ale ne já, nýbrž kraluje we mně Kristus. — Aristip mudrc byw tázán, jakauby zvláštosti filosofowé nad jiné smrtelníky wynikali: *Tim,* odpověděl, *že byl i wšecky zákony zrušeny byly, předce počestně žiwi budeme.* Tato slowa mnohem trefněji rozuměti se dají o filosofii křesťanské, protože prawi křesťané z čistě lásky k Bohu a k ctnosti umí břích míti w nenáwisti a ošklivosti. Na potvrzení této prawdy uwodíme zde následující dojímavý příběh:

Když jednoho času swatému *Františkowi Salesiowi* kdosi z přátel jeho důwěrně se wyznal, že

se mu přikázání o milování nepřátel nejobtížnějším k vyplnění býti zdá, takto odpověděl: „Newím sice, jaké jest mé srdce, a dal-li mi Bůh zvláštní náchylnosti srdce jiné, nežli ostatním lidem, jelikož mi ostříhání tohoto přikázání dokonce žádné nepůsobi obtížnosti. To ale wyznati musím, *kdyby mi, což ovšem nemůže, i Bůh zapověděl, nepřítelé milowati, násili bych si učiniti musil, abyck uposlechl.*“ A co pronesl slowem, dokázal skutkem; nebo byw jednau nad míru těžce uražený nejen se proto w mysli ani nepohnul, ale k odpůrci zarytému welmi wlidně takto promlawil: „Ubezpečuji wás, že, byť byste mi i oko jedno byl wylaupil, drubým bych předece na wás jako na nejlepšího přitele swého patřil.“ — Ó w prawdě jest sprawedliwý nad zákon, a proto samé kraluje, když Bohu slauží; tudy se swatý Augustin modliwal: „Bože, tebežto znáti jest žiti, a tobě *slaužití jest kralowati*“ a t. d. — Jsaut pak služehnici boží přátelé jehů dle slow neomylné prawdy: *Wy přátelé moji jste, učiniteli, což já přikazuji wám; (Jan 15, 14.)* proto čini Bůh wůli jejich nejen w cirkwi wítězné, ale i w bojowné, jakož psáno jest: *Wůli těch, kteříž se ho boji, učini, a prosbu jejich wyslyši. (Žalm 144, 19.)*

Nad to mají křesťané zákon, aby nedopustili, by *hřích w jejich smrtedlném těle kralowal, (Řim. 6, 12.)* protože ti, kteříž jsau podle žádosti těla žiwi, Bohu se libiti, (Řim. 8, 8.) a tak kralowstwi nebeského dojiti nemohau; ale aby staro-

bylý rozkaz boží ochotnější vůlí každého času zachovali, kterýž prawi: *Pod tebau bude žádost hřichu, a ty panowati budeš nad nim, (I. Mojz. 4, 7.)* ježto Kristus w těchto třech slowech obnowil a jako zostril: *Zapřiž sebe sám. (Mat. 16, 24.)* Kteríž tedy jsau Kristowi a předzřízení, aby králowstwim nebeským wládli, již zde panují nad swými žádostmi a náruživostmi, proto také dobře slují wětší, než ti, jenž měst dobývají. Odtud wzešlo wyřčení swatého otce Augustina, jenž dí: „Není královske moci prost, kdož swé tělo rozumně umí zachowati w podrobenosti.“

Ano, kteríž jsau Kristowi, wíť, že *wšecken swět we zlém postawen jest, (I. Jan 5, 19.)* a že tedy s tímto swětem ani se srownáwati, *ani ho milowati nemáme: (I. Jan 2, 15.)* tudy jako králowé malickostí a tintěrností tohoto swěta si ani newšimají, protože klénotů drahých hojnost mají: mnohem wíce křestané wšecy věci tohoto swěta, čest a sláwu jeho, bohatstwí a statky jeho, radosti a rozkoše jeho, se sw. Pawlem *za lejna* pokládají, protože *žádného nedostatku w žádné milosti nemají, (I. Kor. 1, 7.)* kteraužto kdo má, bohatší jest a mocnější nad wšecy krále, nebo s týmž apóstolem zwolati může: *Wšecko mohu w tom, kdož mne posilňuje. (Fil. 4, 13.)*

Proto na okázání, že pokřtěnec účasten jest královske hodnosti, maže se jako králowé swatým křížmem; a podle swědectwí letopisů býwala w prwotní církwi na hlavu pokřtěnců koruna wsta-

wena, od biskupa posvěcená, k'upámatowání, že jsau ku královské hodnosti powýšeni. Až posawáde se w některých chrámech postříbřená koruna jakožto památka uchowává, kteréž se druhdy při křtu swatém užíwalo, jelikož se swíce s takowau korunau ozdobená kmotrům do rukau podávala. Což tedy diwu, že maudří králowé sami hodnost křesťana wděčně poznávali, a jí nad hodnost králowskau přednost dávali. Známo jest, že swatého Ludwika, krále francouzského nejoblíbenější místo bylo Possiak; tam se často odebral, aby tam swau pobožnost vykonal, a wraucí díky Bohu wzdal, a proč? I protože tam milost křtu swatého přijal. Mělt totiž způsob o tom místě wyznáwati: „W Possiaku se mi wětší čest stala, nežli w kterémkoli jiném místě, nebo tam jsem synem božím a dědicem králowstwi božího byl učiněn. Proto se nepodpisowal: *Ludwik, král*, nýbrž *Ludwik z Possiaku*.

Konečně se církew nazýwá králowstwi nebeské, protože *5)ehce a tauži, aby život její ditek na zemi připodobněn byl životu audů králowstwi nebeského*, aspěň jich k němu welmi spasi-telným učením uwádě a nabízí. Jako oni mládenci židowští na rozkaz krále Nabuchodonozora pokrmý i wíno se stolu králowského dostávali, a cwičeni byli w jazyku Chaldejském a we wšeli-kém umění, by potom hodni byli, státi před obličejem krále (*Dan. 1, 5.*) a jemu služby konáti: podobně církew krmí, a napájí syny swé se stolu božího, podávajíc jim swátost oltární, o níž sám

Kristus wyznal: *Tělo mé právě jest pokrm, a krew má právě jest nápoj; (Jan 6, 56.)* učí je právě křesťanské maudrusti, aby w známosti wůle boží rostli, w milosti jeho prospíwali, a někdy hodni byli státi před trůnem krále nebeského: učí je jazyku nebeskému, to jest, chwáliti Boha dnem i nocí, a jemu s angely wěchnau píseň: *Swatý, swatý, swatý, prospěwovati; učí je wšecku pro Boha a k chwałe jeho počínati a konati, a we všem wůli jeho plniti, proto se modlí: Buď wůle twá jakž w nebi tak i na zemi; (Mat. 6, 10.)* učí je taužití po Bohu a milých stáncích jeho.

Dobrořečme tedy, chwalme a welebme Krista, Beránka božího se všemi swatými, řkauce: *Učinil jsi nás Bohu našemu králowstwi a kněží: a budeme kralowati na zemi; (Zjewe. 5, 10.)* neboť jest král náš, církew králowstwi jeho na zemi, my audowé jeho. Wizmež však, abychom nebyli mrtwí audowé nalezeni, přestáwajíce na jméně křesťanském, a nemajíce wíry ožiwené skutky lásky, aby se na nás newyplnila hrozné předpowědění Páně, *synowé králowstwi wywrženi budau do temnosti zewnitřních. (Mat. 8, 12.)* Ó, jaké to bude trápení wěřících k mukám pekelných odsauzených, protože swědomí, tento wnitřní čerw jejich, nikdy neumře, ale bez konce jim trpce wytykati bude, že již byli w králowstwi nebeském, totiž w církwi, kteráž byla nejbezpečnější a nejprímější cesta do wěčného králowstwi božího, z kteréhož ale winau

swau na wěky jsau wylaučeni, a do wěčného nejstrastnějšího králowstwi dábla uwrženi.

Potrwejmež ještě w tom utěšitelném rozjímání o cirkwi jakožto králowstwi nebeském, a uvažujmež také, jak podiwné jest to králowstwi cirkwe, a usta naše jistě o ni tu chwálu vydaji, že mezi všemi králowstwimi na swětě nemá sobě rowného, ano že jest nad všecka wywýšena, jako nebe nad zemí.

Podiwný jest sen krále Nabuchodonozora, podiwnější jeho výklad prorokem Danielem učiněný, nejpodiwnější jeho vyplnění, kteréž až do dnešního dne trwá, a až do skonání swěta trwati bude. Wedlé swědectwi Danielowa widěl ten král we snách sochu znamenité welikosti, jejíž hlawa byla z nejlepšího zlata, prsy pak a ramena její ze stříbra, ale břicho a stehna z mědi: hnátowé pak ze lezoi. A ay, s hory se utrhl kámen bez rukau lidských, kterýž celau sochu potřel, a učiněn jest horau welikau, a naplnil všecku zemi. (*Dan. 2, 32—35.*) Sen tento Daniel králi takto wyložil: že čtwerým kowem, z kteréhož ta socha byla složena, se wyrozumíwá čtvero králowstwi, totiž dle wykladatelů písem swatých, hlawa zlatá znamenala říši Babylonskau, andy stříbrné wyznamenávaly říši Persenskau, andy měděné Řeckau, a železné Řimskau. Kámen bez rukau lidských utržený wyobrazował Krista Pána, počatého bez přispění muže. Tento všecky říše potřel, protože všecken swět po sobě táhl: odtud se stal horau

welikau, kterauž wšecken swět je naplněn, protože králowstwí Kristowo po wšem swětě jest rozšířeno.

A to jest, w čem se proroctwí Danielowo až do dnešního dne widí vyplněné, totiž, že králowstwí cirkwe nad wšecká králowstwí tohoto swěta 1) Swau rozlehlosti vyniká. Onen kámen utřižený wyrostl we welikau horu, kteráž celau zemi naplnila: a cirkew boží tak wzrostla, že wšecken swět naplňuje. Každé králowstwí zemské má swé mezníky, a hledámeli ho na wšeobecné mapě, jak skrownické se stawí očím našim! Králowstwí cirkwe žádných mezi nezná, onof se od božského založení swého nepřetrženě na swětě šíří, a wšecky i ty nejwzdálenější krajiny proniká, tak že wedlé podobenstwí Páně *ono zrno korčičné, kteréžto zajisté nejmenší jest mezi wšemi semeny, když pak wzroste, býwá strom; a ten kwas, kterýž wšecko těsto proniká (Mat. 13.)* zauplna, po wšecky wěky, až dosawad cirkew naši wyobrazuje, protože se nikdy nemění, nýbrž bez přestání šíří; a hyneli králowstwí její w některé zemi, *dáno býwá lidu čincimu užitky jeho. (Mat. 21, 34.)*

Již Tertulián, jeden z nejpřednějších spisowatelů cirkwe, o její rozlehlosti takto píše: „Kristowo králowstwí a jméno wsude se přijímá, wsude se wěří, ode wšech národů se ctí, wsude se mu poklona činí.“ Swatý Leo I. papež, na den knížat apoštolských sw. Petra a Pawla kázal, že „Řím, čili cirkew římská wíce se šíří nábožen-

stwím božským, nežli panováním zemským.“ — Byloť to w den letnic, w den přepodiwného seslání Ducha swatého jako nastíněno, co se w potomních časech diti mělo; w ten den totiž, při prvním kázání Petrowě přítomni byli ze všech národů a jazyků, (*Skut. 2.*) tiť byli tehďáž jako vyslanci celého swěta, vydávající swědectwí, že se všickni národové k praporci církwe Kristowy hlásiti budaú.

2. Wyniká swau starobylosti. Wšecky věci, kteréž jsau ze swěta, k swému konci táhnau, maličko potrwají a hnedle hynau, *pod sluncem nic netrwá*, (*Kaz. 2, 11.*) prawi pismo, toliko králowstwí Kristowo, církew se nemění, již osmnácte set wěků přestála a přecká wšecky, kolikžkoli jich ještě do skonání swěta bude, nebo se raduje z neomylného zaslíbení wěčného krále swého: *Gá s wámi jsem po wšecky dni až do skonání swěta*; (*Mat. 28, 20.*) musít se naplniti, což nebeský poseł Marii panně zwěstowal, řka: *Dát jemu Pán Bůh stořici Dawida otce jeho: a kralowati bude w domě Jakubowě na wěky.* (*Luk. 1, 32.*)

Wedlé letopisů nejslowůtnější králowstwí tato byla: *Babylonské, Persánské, Řecké a Římské.* Prwní krátce trwalo; počawši Nabuchodonózorem skončilo se Baltázarem, a bylo wywráceno. Cyrem, stálo jen sedmdesát let. Persánské vzniklo Cyrem, pominulo za Daria, bywši Alexandrem welikým zničeno; trwalo dvě stě let. Řecké bylo Alexandrem založeno, ale brzy w tři říše, Egyptskau, Syrskau a Macedomskau se rozpadlo; Egyptská

trwala jen do císaře Augusta, kterýž ji podvrátil, stojivši toliko 288 let. Poslední Římské počátek svůj vzalo za Julia císaře a Augusta, a nejdéle nad ostatní se udrželo; bylť již dříve rozdrobeno, nyní pak také z počtu říší docela již vymazáno.

Nad všecky proměny tyto, kterýmž, jak zkušenost všech věků učí, všechna království zemská dříve neb později podléhají, jest vyvýšeno království Kristovo na zemi: a byť i v některých krajínách hynulo, rozkvítá zase jinde, wadnell w Evropě, tím utěšeněji pučí w Americo.

Často sice a velmi zhusta, zvlášť na počátku svém, musela církev dlané, tuhé a krvavé boje proti svým zřivým protivníkům podniknauti. Sotwa se započala, ještě w kolébce byla, již jí překážky co hory velikánské rozdrtití hrozily. — *Židům bylo náboženství naše pohoršeni, pohanům pak bláznovství; (Kor. 1, 23.)* židé i pohané protivili se proti církwi, usilujice ji wyhubiti. A kde jsou tito zřiví protivníci? pominuli; a w čem jí uškodili? w ničem, až po tu dobu trwá a až do skonání světa trwati bude. —

An se ku podiwení a zlosti svých nepřátel každým dnem množila a sílila, počali jí strojití záhubu římské císařowé a jejich vládařowé, usmrcujice audy její po tisících těmi nejwymyšlenějšími mukami. Tehdáž bylo sauzení velké w církwi, kteréž z auplna tři sta let zřivilo; potokowé krwe křesťanské tekli, a což jen záwist pekelná a zlost lidská na wyblazení náboženství a jména Kristowa

wymysliť mohla, což jen koliw se zdálo jistau jemu záhubu přistrojiti, toho všeho se wzteklí odpůrci církwe boží odvážili; všecky ukrutnosti byly tropeny, aby jen modlářstwi nad křesťanstwím slawilo wítězstwi. Za blázna by jistě byl wyhlášen, kdožby byl tehdaž prorokowal, že toto saužené křesťanstwi přečká ano potře modlářstwi. Potřelo, ano přečkalo je, církew Kristowa až po dnes stojí jako skála, na kterauž wětrowé i wlny mořské tisíců let dorážejí, aniž jí podwrátití mohau.

Krom zuriwých tyranů powstali proti ní ještě kacíři a bludaři, kteříž semeno obawných bludů rozsiwajíce, weliké a žalostné roztržky w církwi tro-pili. A když napotom i králowé těch bludů se přidrželi, a učitele jejich w ochranu brali, zwlášť když roku 476 Odoacer a Jenserik, oba králowé arianští, wládli, onen Italií, tento Afrikau: když Wisigot, též arian, spravowal zemi Špaňbelskau a Francouzskou: Zeno pak, císař kacířstwím wetychyaanským nakažený, na východu církwi se protiwowal, tehdaž podle lidských sandů se podobal, že to dílo boží, kteréž Syn boží na zemi štípil, wyvráceno a zničeno býti musí; bylat to nejtruchliwější doba církwe, kterauž korunowaný prorok Dawid předpowěděl říka: *Postawili se králowé země, a knížata sešla se w jedno proti Hospodinu, a proti Pomazanému jeho. (Žalm 2, 2.)* Ó wystupiz ty nejzběhlejší znateli dějepisů všech králowstwi na zemi, a zwěstuj nám, které z nich může církwi pó boku býti postaweno, aby, jako

ona, již dewatenácte století swého trvání slawilo, a u prostřed tolik wichřic a bauří tolik odporů a zpaur, tolik protiwenstwi a nebezpečnstwi, tolik saužení a trápení, tolik wraždění a krwe proliti se bylo nepřetrženě uchowalo? — Zbytečná to otázka, letopisowé jednohlasně tu prawdu hlásaji: My zachowáwáme jména těch králowstwi, kteráž tebdáž kwetla, když Kristus církwi swé základ položil, ale na zemi jich wíce není; církew však ještě nepohnutelně stojí na skále Petrowě; a nemusiliš se zpěwcem swatým wesele zpíwati: *Často bojovali proti mně hned o mladosti mé: a však mne nepřemohli. (Žalm 128, 2.)*

3. Wyniká swau moci. Králowé a knížata tohoto swěta jenom nad těly wládnu, a zákonodárni moc swau toliko nad zewnitřními činy prowoditi mohau: ale nad duši, a nad myšlením, a působením jejím žádné dokonce moci nemají; proto také ani hříchů, kteréž jdau ze srdce, zapowídati a zastawiti nemohu, ani etností prikazowati, kteréž w srdci počátek swāj berau: a tudíž jen činy zewnitřní narizowati a moci swé podrobiti mohau. Což se tedy wnitř w srdci člowěka děje, a což odtud pochází, to nad moc jejich jest, toho posauditi, to trestem stíhati neb odměniti nemohau.

Ale církwi dána jest moc nad duši, a nad mocnostmi jejími, kteréž všickni wěřici bez rozdílu a bez wýminky, tedy i sami králowé jako poddani jejich, podrobeni jsau. Protož nejen zlé činy a skutky, kteréž swět widí, ale i zlá myšlení i hřišné zá-

dosti a aumysly, kteréž sic jen ten ponoruje, jenž *zpytuje ledví i srdce naše, (Jerem. 17, 10.)* w swátostní zpowědi saudi, zapowidá a tresce: proto i nejtajnější oželené hříchy na místě Kristowě odpauští: proto hříšniku kajícimu peklo zawírá, a bránu ráje nebeského mu otwírá. Ano jen církwi dáno, učiti dítky swé: čehož prvé nenáwiděli, milowati, a což dříwe milowali, nenáwiděti; proti hříchu bojowati, w ctnosti se ewičiti a w milosti boží prospíwati. Ó kdo sečte ty tisíce tisíců, kteréž církew w lůně swém swatě wychowala, Bohu získala a nebi zplodila; kolik zarytých, nestydatých, hrdých a odbojných obrátila w autrpné, čisté, ponížené a poslušné; kolik zuřiwých lwů proměnila w beránky tiché; kolik totiž krwožízniwých pohanských vládarů, mučitelů a katabů Bohu a sobě naklonila, a z nich mučedlníky nebo wyznawače Kristowy učinila! W prawdě, jak je duše dražší nad tělo, tak také wětší moci uděhil Pán církwi, nežli mocnárům swětským; tito nesau meč (*Rim. 13, 4.*) ku potrestání těla, čili práwo nad životem a smrtí: církwi pak dán jest meč *ducha, jenž jest slowo boží, (Efes. 6, 17.)* pronikawější nad *wšeliký meč na obě straně ostrý. (Žid. 4, 12.)*

4. Wyniká *wýbornosti zákonů*. W každém dobře zřízeném králówstwí zemsčém kromě zákona přirozeného zwláštni ještě zákonowé od mocnáře se wydawaji, jenž pauze k tomu směřuji, aby totiž w zemi byl potřebný řád, pokoj, poddanost, bázeň a kázeň, poslušnost a bezpečnost statků a životů.

Nad to jsou zákonové tyto wedlé obecných potřeb proměněn podrobeni, tak, že což mnohý mocnár zákonem stanoví, nástupce jeho, zdá-li se mu toho třeba, zase ruší nebo mírá; aneb dokonce zostruje, jak nám to letopisové zjawně wyprawují.

Podobně církwi se widělo potřebi, mimo zákona sw. Ewangeliem ještě jiná prospěšná k zdokonalení a spasení wěřících dopomáhajecích přikázání uděliti. Blázni a zpozdili srdcem k wěření ti jsou, kteříž těchto spasitedlných přikázání církewních co těžkého jarma považowali a ještě považují, kteréhož bychom snést nemohli, jakoby církew mrzkou byla následownici pokrytských fariseů, kteříž *břemena těžká a nesnesitedlná na rameni lidská wzkládali, ale prstem swým jimi ani hnauti nechtěli.* (Mat. 23, 4.) Církew duchem božím pužená a wedená toliko čas wyměřila, kterého času a jakým způsobem přikázání boží sluší zachowáwati,

Slušnost, maudrost a sprawedlnost přikázání církwe boží nejjasněji potoz wyswítá, že pauze k zwýšení slowy Pána nebe i země, a k rozmnožení úcty oslawených přátel jeho směřují, a oswícení, zdokonalení, poswěcení a spasení wěřících wypůsobiti mají. Ano přikázání její newíží toliko ruce a nohy, ale i jazyk i srdce, a nezřízené žádosti jeho. *Kdož může pochopiti, pochop.* (Mat. 19, 12.)

5. Wyniká *podivným rozšířením.* Ne dědičtwím, nebo úmluwau, aneb odkazem; ne zbraň, nebo kwe-prolitím, aneho wálečnau lsti a močí swůj wznik wzala a se rozšířila církew, jako mnohé

království tohoto světa, vedle svědectví letopisů se
započalo. Ach! počátek její byl pln odporů a proti-
wenství. Jako božský zakladatel její cestou trnovou
kráčel do své slávy, kterauž měl u Otce svého,
prve nežli svět byl, (*Jan 17, 5.*) tak církev jeho
cestou kříže, nesnázi, potupy a pohanění, pak novým
učením, kteréž tělesnost lidskou tak silně v uzdu
pojímal, ano i mučedlnictvím a krve prolitím nes-
číslných tisíců se rozmáhala, a čím více byla sau-
žena, a mečem a ohněm hubena, tím více se sí-
lila, množila a šířila. Nebo jako strom, kterýmž
vichřové silně otřásají, tím hlouběji do země pausť
kořeny: tak se i církev Kristova baňi mnohých
protiwenství sesílila a rozmnožila. Aneb jako ko-
ráb Noe, čím více se vody výšily, tím více vystu-
poval, a tím bezpečněji se nad nimi vznášel: po-
dobně církev čím zuřivější na počátku přetrpěti
protiwenství, tím slavnější napotom slavila a po-
sud slaví vítězství. Krásné a hodnowěrné tohd
swědectví twádí dříve již připomenutý nejstaro-
žitnější spisowatel církevní Tertullian, kterýž k po-
hanům takto mluví: „Když nás zabijete, množíme
se, krev mučedlníků je jako semenem křesťan-
ů.“ — dále píše: „Jsme jako ode woíra, a na-
plnili jsme již všecky kraje vaše, vaše města,
ostrovky, hrady, posádky, sbory ano i tábory a vaše
třidy, desetiny, královský hrad, senát a veřejné
saudnice.“ — Zdalíž byhem nebyli schopni k ja-
kémužkoliw boji, a byby nás i menší byl počet,
ješto tak ochotně na smrt se vydáváme, kdyby

dle učení našeho nám nepřináleželo raději od jiných smrt přijímati, nežli abychom sami zabíjeli? ... Kdybychom, činíce u vás takowau lidnatost, byli wytrhli a se odstěhowali do některé vzdálené krajiny, zajisté ztráta tolikera obywatelstwa bylaby hanbu uwalila na panování vaše, a zpusťlost krajů by vás nejwíce pokárala. Jistěť by vás polekala osamotnělost vaše, byli byste lidu sobě hledati museli; nad nimž byste panowali; wětší počet nepřátel, nežli měšťanů, bylby wám pozůstal; nyní však menší počet máte nepřátel pro množstwi křesťanů. (*in apolog. c. 37.*) — W témž smyslu překrásně di swatý Leo I. papež: „Protiwenstwím se církew netenci, ale množí, a pole boží wždy bohatším osením se odiwá; a an jednotlivá zrníčka se seji, rozhojněná zase vycházejí.“ (*serm. I. de SS. Petro et Paulo.*) Také swatý Jan Zlatoústý twrdí: „Ani zahrady zaléwané se tak nepučí, jako církew, když se zaléwá krwi mučednickau. (*in conc. de S. S. mart. Juventino et Maximo.*)“ — Ano i pohan, Plinius druhý, jenž okolo l. P. 100 žil, píše w listu 97. „že se křesťané tak náramně rozmnožili, že nejen města, ale i wesnice a jiná osamělá místa jimi jsau naplněna, tak že i chrámowé jejich bohů prázdni zůstawají.“

A wždyť již za časů apoštolských církew swatá září swau celý téměř tehdáž známý swět oswěcowala; nebo w listu swém ku Kolossenským, kterýž byl 26 let po wstaupení Páně psán, ohlasuje sw. Pawel, že *Ewangeliu jest kázáno wšemu*

stvoření, kteréž jest pod nebem. (Kol. 1, 23.)

A w listu k Řimanům, jež byl 24 let po wstau-
pení božím napsal, díky čini Bohu, že wira Kri-
stowa se rozhlášeje po všem světě. (Řim. 1, 8.)

Srownámeli počátek králowství božeho, jenž
jest cirkew, s počátkem jiných králowství, kteráž
jsau z tohoto světa, musíme s králowským zpěw-
cem wyznati a zwolati: *Weliký jest Hospodin, a
přewelmi chwalitebný w městě Boha našeho, na
hoře swaté jeho. (Žalm 47, 1.)* Kristowo krá-
lowství na zemi se započalo chudobau, protiwen-
stwím, potupau, opowržením ano wražděním jeho
audů, a ay! wzrostlo w tak welikau sláwu, že ne-
přátelům jeho na zemi wzteklost a záwist plodí,
knížatům pak pekelným zaufalství působí.

Králowství světa obyčejně slavný počátek
míwají, anš se wálečnau moci nebo lstí, a krwa-
wým wítězstwím dobývají: a konec jejich jaký
bývá? — jako dým přechází, dána býwají w za-
pomenutí, a wyhlazena ze země. Ale králowství
Kristowo mělo počátek sprostický, skrownický, bylo
dle podobenství Páně malinké jako zrno horčičné;
a ay! kteraká jest sláwa jeho! kterak podiwné
rozšíření jeho po všem oboru světa! Toto rozší-
ření cirkwe dobře předpowěděl prorok Baruch, řka:
*Gak weliký jest dům boží, a welmi weliké wlá-
darstwj jeho! weliké jest, a nemá konce; wy-
soké a nesmjrné. (Bar. 3, 24. 25.)*

6. Wyniká *wywýšenosti swého krále*. Honosili
se židé Moyžisem jakožto wůdcem jejich předků;

Abrahámém jakožto svým arciočcem: Dawidem a Salomounem, slavnými krály svými. Více tuto Kristus v církvi své; nebo každé království, kteréž jest z tohoto světa, má krále člověka chybám podrobeného, proto si volí muže moudré, aby byli rádce jeho ve vládě zemske. — Ale církvi má krále, kterýž k zprávě její žádného rádce nepotřebuje, o němž se tázati nesmíme: *Kdo byl rádce jeho?* (Řim. 11, 34.) nebo *u něho jest moudrost i síla, on má radu i rozumnost;* (Job. 12, 13.) ano *ve něm jsou všickni pokladové moudrosti a umění skryti;* (Kol. 2, 3.) Kristus tedy jest král církve *nejmoudřejší,* kterýž nemůže klamati, aniž ho lze oklamati.

Gest *Král nejdobrotivější a nejtišší.* Odevřemeli letopisy, powědi nám, že mnozí králové tohoto světa byli mrzei otroci svých náruživosti, že trůn svůj i jméno své poškrvnili ohavnostmi velikými. Arci nám také předstawi krále dobré a nábožné, jenž byli otcové svých poddaných: ale kdož z nich byl jako Kristus, *tichý jako beránek?* (Jer. 11, 19.) on jest, kterýž dobrým svědomím o sobě říci mohl: *Učte se ode mne, nebo jsem tichý a pokorný srdcem.* (Mat. 11, 19.) O právo jest tichý a nejvyš laskavý; a dobrotivý, an se za nás odbojně hříšníky vydal na smrt, Stvořitel za své twory, Pán za své služebníky.

Jest král *nejmocnější.* Králové zemští mají toliko moc nad těly, kteréž wedle moci své také zabiti mohou; ale dase zambordowati nemohou.

Kristus pak o sobě dí: *Bojte se toho, kterýž může i duši i tělo zatratiti do ohně pekelného.* (Mat. 10, 28.) Onť jest, kterýž učedníkům svým dal moc uzdravovati nemoci (Mar. 3, 15.) ne-
toliko tělesně, ale i duchovní: *Kterýmž odpustíte hříchy, odpauštějí se jim;* (Jan 20, 23.) kterýž království své zprawovati bude až do skonání světa, a nedopustí, aby je brány pekelné přemobly, protože jest sám mocný, a *Král králů, a Pán pánů.* (Zjev. 19, 16.)

Konečně jest *Král věčný.* Králové zemští dnes jsau, a zejtra hynau, protože lidé smrtedlní jsau: ale král církve, *Ježíš Kristus wčera i dnes: on i na wěky* (Žid. 13, 8.) *panstwi jeho, panstwi wěčné, kteréž nebude odjato: a království jeho, kteréž nebude zrušeno;* (Dan. 7, 14.) *onť zprawovati bude nás na wěky.* (Žalm 47, 15.)

Již tedy my, jenž jsme při swátosti swěcení kněžstwa přijali moc wětší královské, moc nad prawým tělem Ježíše Krista, i nad duchovním, jenž jsau všickni wěřící, pohledmež, a nikdy tu welikau prawdu z myslí nepauštějme, že jsme poswátní služebníci krále, krále pak nejmocnějšího, nejmaudřejšího, nejtíššího, nejdobrotiwějšího a na wěky jsauciho, že od něho nazwání jsme *prátele jeho,* (Jan. 15, 14.) kteréžto se w Pána chlabiliti můžeme, že se vlastně a w prawém smyslu na nás vyplňuje slowo proroka řkauciho: *Wy kněží Hospodinowi nazwání budete: služebníci Boha*

našeho, tak bude vám řečeno. (Isai. 61, 6.) Jsauce tedy služebníci krále nejmaudřejšího: usilujme i my w maudrosti stále prospíwati, abychom wznešený úrad swůj konali k vzdělání církwe, a k rozmnožení králowstwí jejího, neustáwajíce prositi za ni, jakož psáno jest: *Jestliže kdo z wás potřebuje maudrosti, žádejž ji od Boha, kterýž dáwá všechněm hojně. (Jak. 1, 5.)* Jsauce služebníci krále nejmlaskawějšího a nejtiššího: *složmež hněw, prchliwost, zlost, zlořečení, mrzkau řeč z úst swých (Kol. 3, 8.)* a wedlé napomenutí apoštolského *následujme lásky, trpěliwosti a tichosti. (I. Tim. 6, 11.)* Slaužíce králi všemohaucímu: pečujme jemu býti podobni, ne slowem stworiťi swěty, nebo wěci činiti, kteréž sílu naši přesábají, nýbrž aspoň, jako on, *mocní býti w skutku a slowu, (Luk. 24, 19.) obcowáni swé majice dobré, (I. Pet. 2, 12.) a jsauce příkladem wěřících, (I. Tim. 4, 12.) aby ten, jenžby se nám protiwil, styděti se musel, nemaje co zlého mluwiti o nás. (Tit. 2, 8.)* Konečně poswěceni jsauce službě krále, jenž jest od wěků, a bude až na wěky: *nebudme točici se každým wětrem učeni skrze nešlechtnost lidskau, (Efes. 4, 14.)* nedajíce se zachwátiťi praudem zlých obyčejů swětských a pokušením tělesným, ale trwajíce nepohnutedlně w čistém učení církwe až do času uloženího, aby až přijde král počet klásti s námi služebníky swými, řekl ku každému z nás: *To dobře služebniče dobrý a wěrný, že jsi nad málem byl*

wěrný, nad mnohem tebe ustanowim, wejděš w radost pána swého. (Mat. 25, 21.)

Takowými služebniki poswátnými, aspoň z wětšiho počtu, budeli se církew moci chlubiti, budeli jednoho každého z nás, ať mluwíme slowy swatého Jana Zlatouústého, *nejpřednějši péče, aby byl žiw nábožně, a potom, aby učil vzdělawa-
telně: (Hom. 19. in Math.)* pak aspoň títo Kristu Pánu budau swědkowé, že církew práwě a slušně od něj tím čestným jmenem „*králowstwí nebeské*“ jest počtěna; nebo jej wěřicím bez přestání co krále nebeského, milostiwého, a nejwraucnějši lásky naši nejhodnějšiho předstawowati budeme; nabizeti jich budeme, aby církew jakožto s nebe danau, seslanau a opatrowanau, krwí krále nebeského štípenau a poswěčenau milowali a jí poslauchali: cwičiti je budeme, že jsauce w církwí, ustawičně oči swé upřené míti mají k nebi, jakožto k cíli, ku kterémž powolání jsme: napomínati jich budeme, aby nebyli otroci swých žádostí, ale aby je w uzdu pojímali, nad nimi kralowali, a tím bojem králowstwí nebeské uchwacowali: konečně je spasitedlným učěním uwáděti budeme, aby se žiwot jejich wždy podobal žiwotu nebesčanů, aby totiž jako se w nebi děje, tak i oni na zemi dnem i noći Boha Pána nebe i země chwálili a welebili. — Hle! tak mnoho důkladných prawd, a tak mnoho dojimawých spasitedlných naučení se zawirá w tom neomylném wyřčení Krista Pána, že jest *církew podobná králowstwí nebeskému.*

2. O samospasitelné wíře a o samospasitelné cirkwi.

Od

Františka Petery,

faráře Bělohradského.

Indifferentismu našeho věku není žádný článek víry katolické větší urážkou, jak ten, žeť jenom jedna spasuje wíra, aneb žeť toliko w jedné cirkwi nabýti lze spasení. Tento zlý, proti vši křesťanské positiwnosti bojující duch času, nachází w tomto učení právě to, což se mu nejvíce přiči, proti čemuž tedy také nejhlavněji musí směřowati swými bořiwými útoky. Nejnowější usilowání i na půdě katolické jest w tomto ohledu to podniknutí, aby německo-katolická se založila cirkew, jejíž celé wíry wyznání jedwa tu do sebe má prostau sadu: „Žádného není věčně trwajícího, nezměnitelného, positiwního učení křesťanského — a protož jednostejno jest, věří-li kdo co, čili nic; — naše spasení a naše blahoslawenstwi tím se neznebezpečňuje;“ — ač, věří-li jen ještě ti lidé *na wěčnost, na spasení a blaženost w nebi, aneb na muky a zatracení w pekle*, o čemžby skoro pochybowati se mohlo. Tento plochý a jalowý indifferentismus jest půwod následajícího článku čili sepsání.

Přede vším připomínáme, že zde není dotazů, kdo bude spasen, ale co spasuje. Článkem samostatitelné víry newynáší se osud nad člověkem, alebrž nad učením, ba jest to spíše jeho vyznání článku víry: Během zvěstovaného, uznání práva, pravdy a odpor proti protiwu.

Jeden toliko jest druhý, nový a trvající zákon (k Galat. 4, 24. k Žid. 8, 7, 9, 15.), toliko jedna w Kristu učiněná pravda i milost, (I Kor. 1, 30) kteráž jedině může dáti spasení; (Jan 1, 17.) toliko jedno ewangeliium — učení spasení — apoštolům k zvěstování; (Mark. 16, 15. Mat. 28, 20.), a celému světu k věření (Mark. 1, 14. 16, 16.) jest odewzdáno. Tato jedna wíra rozwinula se sice během času rozmanitě, t. j. wěřicím podle svého obsahu rozmanitě zpatrněla; ale jest to ještě tatáž wíra zcela nezměněná, jak ji apoštolové od Krista P. byli přijali. Již sw. Irenéus o tom dí: „Tožto zvěstování a tuto wíru přijala cirkew; i ačť jest rozpýlena po weškerém světě, předce ji — wíry — pečliwě ostříhá, jako w jednom domě obýwajíc, a wěří w ní měrami, ta, jakoby měla jednu duši a též srdce, i zvěstuje jednosworně a podává tžtéž, jakoby jen jedny měla ústa. I ačť na světě jazykové sobě jsou nápodobní a rozliční, však jest moč ústního podání jedna a táž; i newěří jinak: ani sbory w Germanii založené, ani w Iberii, ani w Gallii, ani na východě, ani w Egyptě, aniž w Libii, aniž ty, jenž u prostřed světa zaraženy jsou. Jakož

Bohem stvořené slunce na celém světě *jedno* jest a těž, tak září i zvěstování prawdy všude, osvěcujíc všechny lidi, kteříž chtí přijíti k poznání prawdy.“ (*Irenaeus 1, 10 et 2.*)

Kromě této *jedné* prawdy není žádného spasení, protože kromě této prawdy jest jen blud a lež; neboť prawda může, jako Bůh, jen *jedna* býti. Jakož jest Bůh jenom *jeden* a nezměniteln, tak může toliko *jedna* a to *nezměnitelná* prawda býti. Nepí možná, aby více sobě odporných wíry wyznání *zároveň* mohlo býti *prawých*, protožeby jinak wěc sobě odporná spolu mohla býti prawá; cožby čelilo proti nejprostším umnickým pravidlům, — jako u p.: *jest očištec, není žádného očištee*. An pak rozličná křesťanské wíry wyznání w důležitých kusích sobě odporují a se zamítají, není možná, aby všechna zároveň byla prawdiwá. Neboť nemůže Bůh prawdy chtíti, aby jedni to, jiní pak právě tomu na odpor wěřili, za prawé neb falešné, za dowolené neb zapowězené drželi, jako u p. *poctu Swatých*. — Již pak nelze, aby platilo: *Nemůže člověk každým wyznáním býti spasen. něbrž jen tím, kteréž prawé jest*; i aby platilo: *I falešné wíry wyznání čtí člověka spasena*. To poslední není možné, poněwadž w řádu spasení wíra falešná tolik jest, jako prašádná. Tedy sluší držeti *první*. *Brinckmann Controv. fid. princip. Wetzlariae 1732. pag. 31.* — Čiby snad Kristus nadarmo byl učil, a za prawé držéním swého učení spásu byl spojil, a pro zawr-

žení svého učení zahynutím vyhrožoval? (*Mark 16, 16; Jan 3, 18.*) Měloby snad modlení Ježíše Krista za jednotu věřících (*Jan 17, 20—24*) a usilování jeho apoštolůw o zachování té jednoty (*k Efes 4, 3—6. a 13—16.*) věc pro naše spasení bezpotřebna býti? Byliby snad apoštolové bez potřeby se snažili, židů a pohanůw, všech země národůw do Církwe uwozowati? Snad-li nedobře učinili apoštolé, že z Židůw křesťané jsau učiněni, vyhrožující Židům a Pohanům ohněm věčným, nepřijmali wíru w Ukřižovaného? — Proč mnedle tolik milionů sw. mučedníků wylilo krew swau, jednostejno-li, jakau kdo má wíru? —

Církew katolická, w držení této *jedné* prawé wíry sebe býti wědauc, musíť právě *proto* sebe *bezelstně* za samospasitelnau jmiti, nechce-li sebe samu pustiti. A že toliko w té *jedné* prawé církwi lze spasení naléztí, wyřknul Kristus, (*Jan 10; 16, 18, 17.*) a jeho apoštolové, wyblašující wíru w Krista, tedy wstaupení do církwe, za *jedinau* spasení cestu. (*Skut. ap. 4, 12.*) U všech swatých otcůw platí jedině ta církew za spasnau a samospasitelnau, na níž Boží milost a milosti rosa spočívá, žiwota blaženstwi dávající, kromě kteréž smrt Kristowa není k spasení, a křesťnení k blahoslawenstwi. Tak dí sw. Augustin. *lib. de unit. eccles. c. 19.*: „*Nikdo nepřijde k spasení a k žiwotu věčnému, kdož nemá Krista za hlavu swau, kdož není na jeho těle, které jest Církew.*“ *Epíst. 125 ad Donatistas*, dí: „*Kdokoli se od-*

trhně od cirkwe katolické, byt sebe chwalněji
 žito býti myslil, ten proto jedině přečinění, že
 jest od jednoty Kristowy odstápen, nemá věčného
 života, ale hněw Boží zůstává na něm.“ Sw.
 Řehoř píše lib. 14. moral. c. 2: „Swatá oběcť
 cirkew učí, že jediné a pouze w ní jest pravá
 učta a spása možná, dokládajíc, že všickni, kdož
 jsou kromě ní, zhola nebudou spášení.“

Příčiny, proč kromě cirkwe není žádného spá-
 sení, klade sw. Augustin: *Sermo 181 de Tem-
 pore*, následující: 1) Jedině w cirkwi hledá se
 obět našeho spášení; 2) toliko ti berou mzdu po
 penízi, kteří pracují na winici Páně. 3) Všickni,
 kteříž byli kromě korábu Noemowa, zahynuli; 4)
 tud, od těla odtržený, žádného nemůže mít ži-
 wota; 5) ratolest, od stromu odříznutá, nemůže
 se ani zelenati, ni kwěsti, ni ovoce přinášeti; 6)
 potok, jemuž se zdroj odvede, musí wyschnouti.
 Jiní otcové swatí jím ještě kladou důvody. Částý
 jest u p. sw. Otců tento důwod, že Kristus,
 cirkwe své choť, jenom se swan prawau obci
 dítky plodí. Odtud jde to wyřčení sw. Cypriána
 (*de unit. ecclesii*): „Ten nemá Boha za otce, kdož
 nemá cirkew za matku.“ Potěz wyznamenává také
 powědění sw. Augustina I. *IV de Symb. ad Ca-
 thesum. c. 18*: „Nachází-li se křto kromě cirkwe,
 nenáleží do počtu synůw. A Boha nebude mít za
 otce, kdo nebude mít cirkew za matku.“ O cirkwi
 platí také podle wyklada swatých Otců i proroctví
 Isaiase proroka 60: 11: 12: „Otvírájí se budzu

brány své ustavičně; ve dne i v noci nebudou zavřeny, aby přenesena byla k tobě síla pohanů, a králové jejich přivedeni byli. Národ zajisté i království, kteréžby nesloužilo tobě, zahyne.“

Církev také sama prokázala se býti během času nositelkyní, opatrovnici a zvěstovatelkyní pravdy a tudy spasení prostřednicí. Osmnácté set let dolíciho, že kromě katolické církve žádné není pravdy, t. j. žádné trvanlivé a všecky národův osady a věky přetrvávající pravdy. Při křesťanských konfessích, nyní od Církve katolické odstěpených, není žádného určité vyjádřeného a pevného učení, ba při těch vyznání víra positiwní *naprosto* se koláči. Bojící směr bohoslowí rozumenského v oboru nynějšího protestantismu zhubil *skoro* wszelkau positiwní křesťanskau pravdu *dobru celu*. Učení protestantů, jak sám jeden protestant prawi, wytiskují wen hlavy své w tolika směrech, kolik jest w kruhu paprsků; své pak mudrekými podkowami okowane zadní noby obračujíc do wnitřku, házejí nima po prázdno pozůstalé lautce křesťanské pravdy. „*Mně se wídi*,“ prawi Ammon, „*jakoby w našem nynějším protestantismu wěro bylo, coby poutlého muže nutiti mohlo, aby byl katolikiem; minim tu bezjadřnost, tu bezpodstatnost a tu naši wiry jalowost, to neklidně w oboru wiry rozumu se-prodirání Krista wypuzující a na jeho místa samo sebe sūzející*.“ Těchto Ammonewých slow přisauwá přítomnost k naplnění. Nejnowějším protestantismu rozwinkej

w Straussowi, Ludwiku Feuerbachowi, a Brúnowi Baurowi popírá se křesťanství ze spekulatiwních příčin a z praktických interessů; a tak skoro nastane čas, kdež nábožné a věřící mezi protestanty duše musejí poznati, že pauze w církwi katolické prawda křesťanská trwanliwě se ubezpečuje, t. j. že *jediné* w církwi katolické spasení lze naléztí.

Nic nemůž křesťanstwa podstatě býti odpor-
nějšího, nad ten domysl, žeby bylo *zhola* jedno-
stejno, k tomu-li kdo, neb k onomu-li přináleží wy-
znání, *jeden* jest toliko Kristus, *jedna* toliko pra-
wda, *jedno* toliko spasení. Nic nemůž býti ne-
smyslnějšího, než urážeti se učením *církwe sa-
mospasitelné*. Kristus nezaložil mnohých, brž to-
liko *jednu* církew, *dobyl ji sobě krwi swau,*
(*Skut. Apošt. 20, 28.*) a daw jí swé swátosti,
aby věřícím jeho milostí a žiwota wěčného udělo-
wala. Tomu Luther, Kalwin a jiní dobře poroz-
uměwše domlouwali se pro swé nowě zřízené církwe
o přísudek „*samospasitelná*“ skumně i výkonně.
Pomysleme jen na odprawu Serwetowu skrze Kal-
wina a na ty nejzastáwělejší nátisky jednotlivých
stran mezi sebou wespolek, i na ta násilí, kteráž
zástěpce čili saukupowé — Coryphæi — reformací
jinowěrcům činili, zvláště za rozepři strany swá-
tostí w Sasích, jak Adolf Menzel we swém děje-
pisu Německém zewrubně wyprawuje. We spisech
opravců wyznáwacích jest zásada o *samospasitelné*
wíře zřejmě wyrknuta. Tak čteme u p. w Conf.
Helw. I. c. 17. w tato slowa: „*Obcowání sprá-*

wau Cirkwi wążime, tak wysoko, že učime, že nemohau před Bohem žiwi býti, kdož s prawau cirkwi spolčeni nejsau, ale se od ni odlučuji.“ Conf. Belg. c. 28. zní takto: „Wěřime, anť tento swatý sbor *spolek* jest těch, jenž spaseni býti mají, a kromě něbož žádná není spásy, že nikdo od něho nesmí se odlaučiti!... Protož, kteříž se od této prawé cirkwe odstěpuji aneb se s ní nespojuji, *zákonu Božímu* odporuji.“ — To však nejhlásitěji osvědčili a prowolali protestanti swým od Cirkwe katolické se odtržením. Lželi w každé cirkwi spasenu býti, nač ta walná wíry roztržka w 16. století? Patrně zajisté, že některá nadužíwání a přerušeni neosprawedlňují roztržky a odstípení. Protož jak náramné odpowídání uwalili na se mužowé, kteříž tuto roztržku, k spasení wěčnému bezpotřebnau, způsobili? A nač to setrwání w tom rozkolnictwí a to nepřestánliwé bojowání proti cirkwi katolické: jednostejnoli k wěčnému spasení, zdali w té čili w onné žiweme wíře? A nechtějí-li protestanté nynější úplnými býti indifferentisty, a swých wlastních odsuzowati reformatorůw, tentýž musejí, jako katolici wynešti wyrok: že totiž *cirkew jejich jest samospasitelná*. A že to čini nejen wšecky od cirkwe katolické odlaučené sekty, alebrž i sám rationalismus — arciť podtají — toho dowozují ta mnohá od oné strany na cirkew katolickau newražení, kterážby jí ráda wnutkala wyznání wíry protestantské a rationalisské. — Předce-li pak nynější indifferentisté w zásadě o cirkwi samospasitelné rádiby

našli nesnášeliwost, sluší nezapominati, že to jest *nesnášeliwost prawdy*, kteráž nemůže bludu swé moci a vlastnosti postaupiti, dokudž sama neupustila od swé skutečnosti a podstaty. To je nesnášeliwost Boží a Spasitelowa, jenž žádné modly a žádného Beliala podle sebe a proti sobě nemůže trpěti. Tuto proti bludu nesnášeliwost má církev za dědictwí apoštolůw, jenž ji příkladem swým vyučili, aby proti všem bludům byla nepřísna, a jich rozsiwače *tudíž* ze swého lůna wyrhowala. (*I. k Timot. 1. 20.; II. k Timot. 2, 18.; k Tit. 3, 10.*)

Že pak nesnášeliwost *wěci* není ještě žádná nesnášeliwost osob, leží na bílém dni. Neboť jak málo církev na tom jest, aby někoho odsuzowala: patrně z pokojnosti, kteráž i na jednotlivé dítky swé, od ni se odlučující, patří. Církev jich owšem jen s bolestí a s srdečnou útrpností propauští, ale žádného zatracení nálezu na ně pronésti nedrzně.¹⁾ Těšit se tím wyřčením u sw. Jana: (*I. Jan 2, 19.*) „*Nebyli z nás, nebo kdyby byli z nás, byli by zajisté zůstali s námi.*“ — jak docela jináč počínají sobě církve katolické odpůrcowé! — Stollberg, Schlegel, Hurter a jiní jsau toho důkazem.

Kdo nás katolíky w podezření má, jakobychom sobě průpowědi „*samospasitelné wiry*“ nad některým člověkem odsauzení osobowati chtěli, ten opravdu musí nás držeti za swéwolné pošetilce. Kterak se jen mohau takowé swéwolnosti do nás katolíků domýšleti, žebychom w Boží práwa sáhati chtěli?

¹⁾ Tožik co: neopowazuje se. Viz Slovník Jungm.

Wímeť tak dobře, jako naši nelaskawí protiwníci, jenž nás w tom swéwolném úmyslu stíhají, že Bůh řekl, že *jen jemu sluší saudití a odplatiti*, (V. *Moyž. 32, 35 36*) a že nesmíme nad nižádným saud sobě osobowati, nemá-li to k naší vlastní záhubě býti. (*Mat. 7, 1.*) Wěru tací pošetilci nejsme, abychom myslili, že můžeme a smíme w Boží práwa sáhati. Wímeť, že saudí Bůh; wíme, že naše odsauzení milého Boha by newázalo, a protož nedrzneme, nad některau osobau nález wynéstí, proto že nám Bůh otom žádného nedal zjewení. Nad tím pak neb oním učením saudíme, protože Boží zjewení nám tu dalo prawidlo a zákon saudu. Neboť coby spasowalo, wyřknul Bůh, a my to jen *po něm* říkáme. Kdo bude spasen, to jen Bohu powědomo, a člověk musí w pokoře swůj nad tím saud zadržowati, proto že nám Bůh toho neráčil zjewiti. Jisto pak, že ten, kdož chce prawdě, chce i církwi, a náleží právě proto k církwi. A kdož podlé wůle k církwi náleží, bude spasen, ne sice kromě církwe, nýbrž w církwi, jejížto údem wůlí swau jest učiněn. (*Bellarmin. de eccles. unikt. lib. III. c. 3.*)

Z toho jest zřejmo, žeť učení o samospasitelné církwi a o samospasitelné wíře jest indiferentismu sice na nejwýš nemilé, ale že tudy nikoliw se nezakládá ani neschwaluje odsuzowáčnost. Spíše drží církew všechny lidi, jenž w nezawinilé newědomostí žiwi jsau, a kteříž jsau dobré wůle, za swé syny. Ba církew katolická ani pohanů neod-

suzuje, jakoby spasení býti nemohli, vyhlašujíc *křest žádosti* za prostředek k spasení. Pojem *žádosti křtu* nesmí se podle katolického učení tak ztěsna bráti, jakoby *explicite* třeba bylo, *žádost pokřtěni* míti. — Ne, kdokoliw beze své winy nic newí o Kristu a jeho spasení, ale podle svého náboženského poznání Boha nade všecko miluje a ctí, ten má vůli, činiti všechno, což Bůh chce. W tom se zakládá *implicite* žádost pokřtěni, t. j. takovýby jistě také křtu swatého žádal, kdyby wěděl, že toho Bůh za wýminku k spasení wyhledává. — (*Srow. Natalis Alexand. theolog. dogmaticomorales Tract. de Baptismo.*) — A že cirkew dozajista i při nekřtěných nejenom možnost, ale i skutečné spasení dojiú uznává, patrnó z toho, že cirkew mezi swými Swatými i mnoho katechumenů počítá. — (*Gregors Schriften 2. B. S. 242.*) — Toliko lidé, jenž swéwolnau newědomostí, úplnau prawdy Boží newšimawostí, aneb i zarytau w poznalém bludu setrwalostí kromě cirkwe se nacházejí, ti toliko jsau wylaučeni z cirkwe a ze spasení, kteréhož jediné w cirkwi a skrze cirkew dosáhnauti lze. Ti *dobrowolně* zawřeli srdce své poznalé prawdě, a to jest hřích proti Duchu swatému, z králowstwi nebeského wylučující. Než my takových nesaudíme, ale wyšší kdos již dáwno saud na nimi wyrknuł. (*Mark. 16, 16. Luk. 10, 16. Jan. 3, 18.*)

3. Den třistaleté památky cirkewního sněmu Tridentského.¹⁾

(Dle časop. *Sion* od *Frant. Dauchy*, kněze cirkewního.)

Památka dne, swými následky předůležitého, wzešla dne 13. prosince 1845 s ranní zori pro weškeré katolictwo. Tři sta let tímto dnem minulo od oné doby, w kteréž četně shromáždění otcowé cirkwe katolické se w Tridentu poprwé sešli, aby zmatky, toho času w katolické cirkwi vzniklé, urownali wedením Božím. Widauce smutný a neblahý staw cirkwe museli naplnění býti citem truchliwým. Patřice ale na důležitau i wznešenau úlohu, museli se oddati poswátnému, blaze je pronikajícimu pomysleni, když poprwé se ubírali do Tridentského hlawního chrámu Páně, aby Ducha swatého, swého utěšitele, silitele a wůdce o pomoc wzywali, a aby pak zřejmě wytknuli účel přichodu swého w poswátné to shromáždění, kterýž k ničemu jinému nesměřowal, nežli „ku chwále a sláwě swaté a nerozdílné Trojice, Otce i Syna i Ducha swatého, k rozmnožení a powznešení wiry a náboženstwí křesťanského, k wymýtění odpadlictwí, ku pokoji a jednotě w cirkwi, k naprawení kněžstwa a křesťanského lidu, a ku potlačení a wyhlazení nepřátel jména křesťanského.“²⁾

¹⁾ Schwalně pro tento swazek od redakce zadrženo.

²⁾ *Concil. Trident. sessio I. Decretum de inchoando concilio.*

W skutku, wznešené to wytknutí, kteréž muselo, wnknauti shromážděným otcům do hlubin duše! A oni zůstali věrni wytknutí tomu. Byltě tento den započatím dlouhého pořadí dob, w kteréžto nejdůležitější usnešení, plná následkůw a požehnaní, přijata byla. Neboť jakkoli častěji své shromáždění přerušené widěli, předce opět vždy poznowu do svého poswátneho zaměstnání se dáwali.

Při pomýšlení na takovýto důležitý den, kterýž se po třech stech letech opětowal, nelze nám zůstatí chladnými a necitelnými; myšlénky mnoholicného druhu kolují w duši naší: neboť byl to den

- a) *památky* wznešené,
- b) *radosti* poswátne
- c) *slawnosti* welebné.

a) Jakau *památku* nám tento den k mysli přiwádí? Památku boje, památku wítězství a památku horliwosti shromážděných otcůw.

Připomínáme sobě tedy předně onen weliký boj, kterýž tehdaž byl powstal w církwi. Nemělať církew sice žádné doby úplného pokoje; nepřátelé hned z wenčí na ní útok činili, hned se proti ní, což i powždy s nejwětším nebezpečenstwím bylo, baurili we vlastním lůnu jejím: i nemáť církew na zemi bez příčiny jména „bojující.“ Ale žádného času nepozdwišli se proti ní nepřátelé její u wětším počtu s wětší mocí, nežli na počátku šestnáctého století. Cožkoli na člověka působiti může, síla ducha, bystrost wědy, wnada krasoumy, mocnost a působnost wládařů, wábení tělesnosti, předsti-

rání swobody — vše bylo wynaloženo a ku pohybu wedeno, aby nenáwiděná církew do propasti zahynutí sklesla. Tehdáž mohla církew úplně na sebe potahowati slowa Dawidowa: (*Žalm 2, 1—3*) „Proč se baurili národové, a lidé daremné věci přemýšlowali? postavili se králowé země, a knížata sešla se w jedno proti Hospodinu a proti Pomazanému jeho, říkajíce: Roztrhejme swazky jejich!“ Se všech stran a mezi všemi stawy powstalo kwášení, kteréž se žáduau pozemskau mocí udusiti a potlačiti wíce nedalo. Strašný to byl boj zástupůw četných, ješto zurili proti církwi, postawiwše se jako wálečný šik neprorazitelný. Mnohá léta prošla, co její nepřátelé bez ustání zurili stejnau měrau — a jak si při tom všem počínala církew? Widěla odboj, slyšela bauři útoku, znamenala wýbrůžky zkázy — i byla zkormaucena a pohnuta chwěním: ale nepozbýwala mysli, důwěřujíc se w zaslibení božská, že potrwá na wšecky časy, a blahým tím wědomím wedená snažila se; opět ukrotiti a získati swé odbojné dítky. Když pak wšeliké laskawé napomenutí, dobře míněné domluwy nic platny nebyly: tuť i swůj zástup w pole postawiti sobě umínila, aby wždy nebezpečnější boj konečného rozhodnutí došel. Ačkoliw se i tento zámysl hned nepodařil pro hluk zbraně swětské, neshodující se s duchowní zbraní bojownikůw církwe: stalof se předce konečně dne 13. prosince roku 1545, že se bojowný církewní zástup w Tridentu shromáždil. Při slawných slůžbách Božích zpí-

wal tu welebné „Přijď Duše swatý!“ aby wyprosil mečů i síly Ducha swatého k boji, jež nemínil podstaupiti s mečem swětským, pamětliv slow mistrowých: „Obrať meč swůj w místo jeho: nebo všickni, kteříž meč berau od meče zahynau.“ (Mat. 26, 52.) Tať tedy památka w důležitý tento den: památka bojůw, kteréž církew před třemi sty léty podnikla. Nebudiž místo dáno domněnce, že nynější pohnutá a boje žádostiwá doba nepřipauší blahého wzpomínání na ony dny býwalé. Nezhyňula-li církew za tehdejších bojůw proti síle duchůw a mocností swětských, stane se to tím méně tohoto nynějšího času, kdežto pauze newědomost, drzost a mrawni sklesnutí proti ní zápasí. Jsauť ale ony boje, jichžto církew přestála, nejen předmětem blahé památky wzhledem na minulost, jsauť i pramenem znamenité útěchy a blahého mysli powznešení; neboť s bojem církwe slaučeno jest i její slawné wítězstwí.

Wznešené, w paměti nawždy trwající wítězstwí církwe spojeno jest s oním welebným shromážděním Tridentským, jehož třiastaletá slawnost w tento welewážný den se odbywala. Jakkoli nepřátelé zuřili a bauřili, jejich zuření a bauření odraženo bylo pewností shromáždění toho; jakkoli pokřikowali utrhajice, wolání prawdy přece swítězilo; jakkoli všechen wtip a všechnu bytost ducha napnuli, tento welebný sbor je přemohl s pomocí Boží. Mnohé bludné učení bylo od nepřátel církwe w oběhu puštěno, wíra a učení církwe byly pře-

rozličně a způsobem nade vše nenávistným zohyděny; ale wznešený ten spolek we všech záhadných člancích pewně ustanowil neporušené učení církwe na základě písma swatého a swatých otcůw, na swědectwí welewážných sněmůw církewních a na jednoswornosti církwe, i chránil takto wíru od všelikého útoku a wšetečného se jí dotknutí. Zdali to není wítězstwí? Rozličným způsobem doráželi nepřátelé na ustanowení církwe, a pauštěli jak na její hlavu tak na jiné předstawené její přetrpká utrhaní; ale shromáždění to zmařilo i tato utrhaní, a wytknulo we swých ustanoweních kázně weškeren wykres stawby církwe, s kterauž jen nenaprawitelná nepřátelská mysl a jen chorobné a neslechetné oko nespokojeno býti může: i odraženy byly jako štítem welemocným nescíslné útoky a wýčitky, nade vše nesprawedliwá a všech důwodůw prostá nařknutí. Zdaliž i to není wítězstwí? Usnešením církewního sněmu Tridentského jak we věcech wíry tak we věcech kázně dokonáno bylo dílo, kteréž nejen tehdejší nepřátely přemohlo a k cauwání hnalo, nébrž i za pewnau hradbu slauží, kteréž nezwratně wždy státi bude proti všem odbojníkům, kdy a kde koliw na církew útok učini. A zdaliž to vše není slawné wítězstwí? — — Byť nám i boj, w kterýž církew před třemi sty léty potažena byla, truchliwost a zármutek působil pro duše oněch mnohých, kteříž hned wětší hned menší winau při tom žiwota i spasení pozbyli: powznášit myslí naši s druhé strany wítězstwí, jakéhož tímto welebným shromáždě-

děním církve došla. Nepřátelé sami to byli, kteříž církvi k tomuž vítězství dopomohli. Byliť žádostivi zlého: a hle, dobré z toho wzešlo! Tak ta sama věc, kteráž ji we zkázu wrhnauti měla, k jejímu vítězství přispěla řízením Božím!

Nelze nám ale při tom minauti se spolu s památkau horliwosti shromážděných otcůw, kteříž s takowým odwážením, s tak welikau láskau důležitě to dilo podstaupili. Ze všech zemí se byli sešli, arcibiskupové a preláti ce slaupové církwe, aby ji, jak se zdálo, útokem nepřátel se kolisajícíi opět znouu upewnili. Jednalo se o to, aby wěc nejsvětější chráněna byla, wira totiž po otcích zdědená a wedlé ní od starodáwna obwyklé obřady a zřízení církwe; jednalo se o to, aby chráněna byl saustawný řád kněžské vlády, bez kteréhož by se církew brzo w trosky rozpadnauti musela. A oni to vše chránili, střežli a upewnili rukau silnau, duchem mohútným a pewnau wůli s pomocí Ducha swatého. S ochotností napnuli weškeré síly dušewné, použili wšelikých zásob swého umění, odříkali se všeho pohodlí, ano oddálili se od swých milých podřízených, by důležitější ještě službu církwi prokázali. Několikráte přerušením wytržení, podstaupili wždy znouu opět práci a namáhání, aby tak dokonali weliké dilo, kteréž swěřeno bylo jejich rukám. A oni dokonali dilo to, — dilo, z kteréhož se radují nebe i země. Dokonali pak dříwe nebo později na to i pozemský žiwot swůj; ale nabyli za swé zásluhy a namáhání na wýsostech ne-

beských koruny věčného života, shlížejíce nyní na požehnání, kteréž na zemi zjednáno jest dílem jejich spasitelným.

b) Památka vítězství, po boji skrze horlivost shromážděných otcův získaného, — zdali newede přímo ku posvátné *radosti*? Jakž by se při pohledu na minulou dobu třistaletou neměla radovati církev? Jakž by se neměly radovati i dítky její? Neměla-liž by swrchowaným naplněna býti potěšením nad vítězoslávou, kteréž sobě dobyla skrze wznešený sbor Tridentský? Neměla-liž by proniknuta býti potěšením nad dílem, kteréž tehdaž postaweno, posud podporu wíry a života jejich dítek čini? Neměla-liž by plésati nad pewnou, bytelnou trwalostí, kteréž její wěc nabyla po všechny časy? — Není však toto plésání žádnou škodou a radostí, kteréž by se při oné třistaleté památce církev oddávala s dítkami swými. Není to škodoradost nad wnitřní roztrhaností a patrným rozpojením oněch, kteříž před třemi sty léty co zástup, odporem swým proti církwi shlučený, ono církewní shromáždění prowolali; není to škodoradost nad sporem a zmatkem we wíře oněch, kteříž se domníwali, že sobě neporušenou, přesnou a bujarou wíru zachowají, z církwe sebe wylaučili a nepřátelsky proti ní se postawili. Jen čistá, posvátná radost to jest, kteráž audy církwe proniká — radost z toho, že wznešeným sněmem Tridentským poklad prawé, čisté wíry udržen, zachráněn a i nám w té prawdě a čistotě podán jest. Kde bychom byli a kam by se byla poděla wíra naše,

kdyby se jizliwost bludného učení bez překážky a bez přítrži po všech stranách byla rozšiřowati mohla? Co by bylo z nás a co z wíry naší, kdyby w čas ónoho welikého zmatku náčelníci církwe se nebyli sešli, aby wíru i řád církewní ustálili wyšší dowahau či auktoritau apoštolskau? Takto nám ale wíra ochráněna a řád církwe zachowán jest — a z toho blahého wědomí pochází poswátná radost naše. — Tři sta let minulo, co započat byl ónen sněm, kterýž welikau i poswátnau tu úlohu wykonati měl. A co se od té doby změnilo na díle, od něho tehdáž učiněném? Posud wyznáváme wíru, jak ji otcowé w Tridentu na základě apoštolském, na základě písma swatého i církewních podání ustanowili. Nekolisáme se w tom, co bychom wěřiti měli a co wěřiti chtěli; utěšeně jsme si toho wědomí, a wyznáváme wíru, kteráž není plodem nápadu okamžitého, plodem potreby pomíjející a překwapilého usnešení, nébrž wíru, kteráž swůj kořen w Kristu, swůj základ w Apostolích má, a kteráž nám jasně, podstatně, rozwážliwě a důkladně od zástupů pomoci Ducha swatého oswícených otců z celé katolické církwe ustanowena a předepsána jest. Není to předepsání nic jiného, leč příjemná wazba wíry, kteráž žádnému dítku církwe pochybnostmi dlaubo se zmítati nedává, nébrž je tudíž do bezpečného přístawu wede, kdež pod záštitau wíry, wyšší dowahu mající, utěšeně a beze wší starosti požíwati může. A jakož wíru, tak máme posud týž řád církwe, jak jej otcowé we swé

maudrosti a obezřetnosti byli wytknuli. Těšime se a radujeme z toho, poněwadž přeswědčení máme, že wšechna ta zřízení — byť je ten neb onen, za maudrého se maje, — přetřepáwal, předce přewznešená jsau nad poznání jednotliwce. Nebo zřízení ta nejsau dílo, jakého se důmysl jediného člowěka za krátkého žiwobyťi dozpytowati může; jsaut ona tak sporádána, jak je spojená maudrost přemnohých zkušných i učných mužůw pod vyšším wedením za dobré uznala, a jak je obwyklost mnohých století k spasení příhodná shledala. Pewně nepodwratné trvání mělo tedy dílo to, k němuž před třemi sty léty základ byl položen. Ale jakže? teprwa „položen?“ Ó nikoliw! Základ nestal se teprwa před třemi sty léty, nébrž hned samým Kristem učiněn jest na počátku cirkwe, a Trident-
 ský sněm jenom výrokiem nowým ustanowil, co cirkew již dáwno wěrau i učním we swém lůně byla chowala. Tím pewněji, tím nepodwratněji stojí tedy nyní wíra naše, an od cirkewního, práwně shromážděného sněmu určité a jasně wytknuta jest. Newykazujet se ona našemu pohledu co pauhá nabytost jednotliwého lidského ducha, co pauhý wýsledek lidské jenom wědomosti, nébrž co wíra od starodáwna obwyklá, co wíra apoštolská, w cirkwi uchowaná a chráněná, kteráž we swé určitosti a trwalosti změnám a přewratům podrobena není. —
 Pohledme při tom s druhé strany na protiwníky cirkwe, kteříž několik let později, když ustanowení Tridentská již dokonána byla, we swých „před-

pisných sadách a knihách shodnosti“ či „konkordancií“ pravidla víry na způsob oněch Tridentských wytknauti chtěli. Zdali třeba se diviti, že dílo jejich, jakož plodem několikaletým bylo, tak opět během několika let zhynulo? Nebo w čem měla záležiti zawazující dowaha či auktorita víry? snad w mrtvých písmenech oněch knih? či w mocném slowu konsistoře? Jako tehďáž symbolické knihy pauhau saukromnanu prací několika učených byly, může u našich odpůrcůw i nyní každý, kdož se koliw schopnosti a zběhlost k tomu míti demýšlí, nabytosti swého ducha a swé wědy, jakožto nové pravidlo víry wytknauti; byť i jiní toho nového pravidla nepřijali, jemu samému w tom nikdo z nich brániti nemůže. Jaký diw tedy, že wíra oněch, kteříž wně církwe katolické jsau, sama w sobě jednoty zbawena a rozptýlena jest! A kterak zde možná, aby se jednotliwec těšil ze swé víry, an pro ni jiného pewného a jistého základu nemá, leďa swůj vlastní nedostačný rozum a swé slabé nahlížení a poznání? — Tomu naopak těší se katolík z onoho díla víry, kteréž slawný sněm Tridentský byl sestawil, a kteréž, samo w sobě jsaué dokonalé, wzhledem na zewní twárnost spolu na čele nese swědectwi nejvyšší wážnosti pro všechny wěřící. Není tedy dílo to pauze pro přítomnost, není pro jistý jenom čas pewným a bytelným, jestiť i nezměnitelným zákonem pro všechny budaucí časy. Cožkoli po tři sta let proti wíře a církewní kázni bojowně podniknuto bylo, nezdařilo se; neboť církew

jest we swé pewně ustanowené wíře, we swém sauměrném zřízení jako w pewném nepodwratném hradu nepřemožitelná, zkácena býti nemohauc útokem odbojným. Protož i všeliké rozjitření přítomného času odraženo bude wírau co nedobytnau hrází, jak ji Tridentký sněm jasně byl určil a wytknul, a krásně článkowaným řádem, jak tímže shromážděním jest ustanowen. To pak všechno naplňuje katolického křesťana *radostí* poswátnau!

c) Tak wznešená památka a z ní pro katolika pocházející poswátná radost chowají w sobě i mocný podnět ke *slawení* welebnému. A čím se prokáže, že wědomí té welebné slawnosti naše srdce projímá? Stane se to nejpríhodněji prawým poznáním její w ýznamnosti, upřímným díků wzdáním a učiněním náležitých slibůw.

Přede vším poznáwejme w ýznam té slawnosti! Neníť totiž takowého druhu, jakého býwají za našich dob tak mnohé stoleté i jiné památky. Neslawíme tím nějakau tristaletau památku w tom smyslu, jako by wěc, o kterauž se zde jedná, byla před třemi sty léty teprwa počátek wzala, jako by teprwa tehdáž byla založena býwala. Nebo cirkew a wíra její obdržely swůj základ hned se sláním Ducha swatého w slawný den prwních Letnic. A proto i na tento den vlastně památku založení cirkwe klásti sluší. Ale týž Duch swatý, kterýž tehdáž se swau úplnau hojností sestauupil, aby od té doby naporád w žiwé činnosti s cirkwí setrwal, prokazuje se we zvláštních časech ob-

zvláštním přispíváním co mocný církve působitel. K takovým mohutnějším vzletům Ducha swatého náleží i sněm Tridentský, jehož památka celé katolické křesťanstvo blaze dojíhá. Nikoli tedy jako proto, by před třemi sty léty wira naše byla objewena a započata býwala, ale že tehďáž stkwělým způsobem nowého oswědčení a upewnění došla, a že pro její wyznawače i odporníky jasné a nade všechno pochybowání wytknuta a ustanowena byla: proto zůstane katoliku slawným den tento. — — Neslawíme dále třistaletau památku ani w tom smyslu jako bychom jásali wítězstwím nad nějakau odpornau stranau; nebo nemůžeme nikdý toho mínění býti; že by kdy církew katolická byla jakožto strana proti jiné straně stála. Církew sobě swé wnitřní trwalé a wítězné síly příliš powědoma jest, než aby slawnosti zřizowati musela na stálau památku porážky nepřátel. Nechaf nekatolíci we swé církwi z každého dne slawnost čini, kteráž jim některý článek jejich odporu připomíná! byť se i w ohled nebralo, že podobné slawnosti jenom památkau zápirawosti poskytuji a tedy wší kladné podstaty prosty jsau: chowajíť i s jiné strany w sobě mnoho nenáwistného. Pamětní slawnost od 31. říjua 1517. až k oné dokončení „knihy shodnosti“ dne 15. čerwna 1580, kteráž slawnost asi co newidět zbytečná bude, jak i každoročně se opěťující památka reformací jsau jen prowolané příležitosti ke zlehčowání církwe katolické. Takových slawností nezná i nechce církew naše, aniž jich potřebuje.

Protož i katolíci dalecí toho jsau, aby w takowém smyslu památní slawnost sněmu Tridentského odbywali; byť jim odjinud hana a zlehčování přicházely; oni na wzajem haniti a zlehčowati nechťejí. — Není tedy ta slawnost i žádnau ani wybízející pohrůžka u jinowěrcům; nechceme stejnau měrau odměřowati, aniž, majíce we swém domě den radosti, obywatele domu jiného rmautiti, a urážeti zamýšlíme. A na základě takových zásad stawíme též jisté přesvědčení, že se památka ta ani všeobecným swátkem církewním slawiti nemusela, ačkoli na jistých místech a we zvláštních poměrech i slawnost k oné Tridentské podobná prospíwati mohla. Slawnost, s kteraužto blahowěrný, swé mateřské církwi oddaný katolík památku welikého církewního sněmu odbywat, byla hlavně wíce wnitřní. W tom spočíwá i podnět, aby též u wnitř, totiž w projaté mysli a w hlubinách srdce swůj základ i swé působení měla, což nejlépe lze učiniti:

Upřímným wzdáním díkůw. Jakž by mohl katolík památku sněmu důstojněji slawiti, nežli děkowací modlitbau k Otci nebeskému, kterýž swé církwe ještě w žádné nesnázi, w žádném protiwenstwi neopustil, kterýž jí zvláštní mocí w každé době strasti přispěl, a jí k zachowání wíry a církewního zřízení powždy byl nápomocným! Wděčna u mysli tedy prokazowati bude rozwážliwý a blahowěrný katolík za to, že bez wšeliké swé zásluby pauhým milosrdenstwím Božím weden jest k wyznáwání této prawé a stkwělé osvědčené wíry,

w jejímžto přístawu jemu bezpečně lze spočíwati we switajících bauřích žiwota pozemského, A tím weden připojí ke wzdávání upřímných těch dikůw zajisté rownau měrau tež:

„*Učinění nálezitých slibůw.*“ Zdali každý prawowěrný katolik při wzpomince na onu slawnost, powznešen welewážnau srownalostí myslí, slibiti by neměl slowem wřelým, že tu wítěznau a nepřemožitelnau wiru co swůj nejdražší poklad chowati a ji rowněž proti všelikým zewním útokům hájiti bude? Ó učini tak a pewně připowí, že se s nepodwratnau wěrností chce přidržowati cirkwe, kteráž za obstálau we zkaušce shledána jest w dobách nesnáze a tísně: že se chce přidržowati cirkwe, kteráž s pečliwostí milující matky o blaho dítek swých se stará. Onť pewně připowí, že použíwati bude poswátných ustanowení swé cirkwe, pro wyznawače prawowěrné zachowaných a zachráněných u prostřed bauří s namáháním a bojem, i připowí, že nechce na tom přestáwati, aby jenom zewně a pauze podlé jména jejím audem byl, nébrž že se přičini, aby w ní a skrze ni žiwota wěčného došel.

Takowímtó způsobem stala se wznešená *památká* Tridentského sněmu důstojnau i welebnau *slawností* poswátnau, radostí blahodějnau. Neslawiliť důležitý tento den postawením slawnostních a památních slaupůw: nebo cirkew jest sama w sobě základní slaup žiwý, na kterémž všechno spočíwá; neslawiliť ten den radostnými a jásáním se ozýwajícími hody: neboť prawé hody jsau ty, kteréž

se w cirkwi každodenně na poswátném oltáři stroj; aniž konečně jeho památku odbywali wítězohlasnými slawozpěwy: neboť tyto tehdaž teprwa zapěti sluší, až w bojující cirkwi zápas dokonawše, audy wítězoslawné cirkwe nebeské se staneme!

4. Láska a moudrost Kritsova a jeho Cirkve ve swátostech zvlášť.

Od

Ant. A. Řeháka,

vicrektora alumnatu Litoměřického a biskupského knih cenzora.

(Pokračování.)

7. *Třetí částka swátostního žívu.*

Dostiučinění.

Svatá zpověď, jak z předešlého snadno lze nahlédnouti, přispívá ovšem nemálo k tomu, aby w břišníku probuzena byla myšlénka: tobě nezbyvá, leč napravití život svůj. Tato myšlénka bývá též každým hříšníkem, jenž k swátosti pokání přistupuje, projádrěna a slovy pronešena. V zpovědním soudu slibuje každý, že dosavadní široké cesty nepravosti opustí, a příkrau stezku ctnosti nastoupí. A takby se mělo mysliti, že úloha, kterauž swátost pokání rozhřešiti má, tím i w skutku jest již rozhřešena. Než polepšení slibiti — snadnoť ovšem; w skutek pak uvěsti — bývá obtížno a těžko. Vše-

liký k svaté zpovědi přistupující slibuje polepšení; kterak to ale dopadává u mnohého slibem daným? —

Tuto vrtkavost myslí lidské dobře znajíc Církev svatá, neuspokojuje sebe pouhým slovem, no-
brž doléhá ve své nestíhlé moudrosti na to, aby kajicník skutkem dokázal, že mu na svém polep-
šení upřímně a v pravdě záleží. Jakým způsobem se to stává? Čeho tu požaduje máf duchovní od svého zbloudilého, teď ale navrátivšího-se dí-
tete? — Ukládáť mu to neb jiné k vykonání, čímžby pravou lítost a upřímnou vůli svou osvědčil, a du-
ševní páchaním hříchů způsobené rány vyléčil. „*Non satis est,*“ praví sv. Jan Zlatoústý, „*sagittam ex corpore extrahi, sed plaga quoque, a sagitta inflictá, sananda est: sic etiam in ani-
ma, post acceptam peccati veniam, poenitentia curanda est plaga relicta.*“¹⁾

Žeby kajicník netoliko nový, lepší život bu-
doucně vésti, nobrž i za své předešlé chyby a po-
klésky čehos činiti měl, projádrila veškerá na sněmu-
shromážděná Církev výslovně takto: „*Si quis di-
xerit, pro peccatis, quoad poenam temporalem, minime Deo per Christi merita satisfieri poenis ab eo inflictis, et patienter toleratis, vel a sacer-
dote injunctis, sed neque sponte susceptis, ut jejuniis, orationibus, eleemosynis, vel aliis etiam pietatis operibus; atque ideo optimam poe-
nitentiam esse tantum novam vitam: anathema*

¹⁾ Hom. 80. ad popul. Antioch.

sit.“²⁾ Podobně pronesl se o tom již sv. otec Augustin: „*Non sufficit, mores in melius commutare, et a factis malis recedere, nisi etiam de his, quae facta sunt, satisfiat Deo per poenitentiae dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis sacrificium, cooperantibus eleemosynis.*“³⁾ Svatý pak Tomáš udává toho příčinu: „*Quandoque per contritionem amota culpa, et reatu poenae aeternae soluto, remanet obligatio ad aliquam poenam temporalem, ut iustitia Dei salvetur, secundum quam culpa ordinatur per poenam. Cum autem subire poenam pro culpa iudicium quoddam requirat, oportet quod poenitens, qui se Christo sanandum commisit, Christi iudicium in taxatione poenae expectet; quod quidem per suos ministros exhibet Christus, sicut et caetera sacramenta.*“⁴⁾

V tom tedy, čeho svatá Církev skrze slúhy své kajcniíkům dílem co pokutu,⁵⁾ dílem co lík ukládá, záleží třetí částka swátostního živlu, což se jinak též *dostiučiněním* nazývá. Takovými totiž skutky, jež kárající Bůh, neb Jeho zástupitelka, Církev svatá, kajcniíku ukládá, aneb jež sám dobrovolně na sebe bere, hledí hřišník splatiti časné

²⁾ Trident. Sess. XIV. de poenit. Can. XII.

³⁾ Hom. 50. cap. 15. — Podobně o tom rozmlouvají sv. Jarolím, (Epist. 27. ad Eustach.) sv. Ambrož, (ad virg. laps. 8.) sv. Řehoř (Hom. 34. in Evang.) a jiní sv. otcové.

⁴⁾ Lib. 4. Cont. Gent. cap. 72.

⁵⁾ „— virga poenitentiae

Cordis rigorem conterat.“ (Brev. Rom. Hymn. e laudibus Quadr.)

tresty, kterýchž zasloužil, a jichž odpuštění svátost pokání neudílí. Tím a tak vynasnažuje se, *dosti- učiniti* nejvyšší božské spravedlnosti, jenž žádá, aby byl všecken dluh až do posledního haléře zapraven. 6)

Dostiučinění žádajíc, pokání ukládajíc, následuje Církev svatá příklad samého Boha, kterýž kající, již na milost přijaté hříšníky zhusta před časnými pokutami stíhá. Zdaž nespátřujeme toho hned na prvním otci našem? O Adamu zajisté do- svědčuje písmo (*Sap. 10, 2.*), že ho moudrost bož- ská z provinění vyvedla, z pádu pozdvihla, a jemu moc udělila, aby panoval nade vším. Zdaliž ale, ačkoliv omilostněn, beze všeho zůstal trestu? Ach, víme, že jeho vezdejší pout byla trnovitá dosti; víme, že mnohou slzu vyroniv, posléz smrtí svou zplatil dluh zpáchaného hříchu! Čtouce v písmě dále, se strašným opět setkáváme se trestem. Ná- silnou smrtí klesají tisícové, jenž ve své bujnosti mrtvé se klaněli modle. (*Exod. 32.*) I kdožby se tu domnívali mohl, že všichni bez rozdílu v ne- milosti zemřeli, an se výslovně dokládá, že k mo- dlitbě Moyžíšově hřích tento proto prominul Hospo- din? Kdož proti Bohu a Jeho řízení reptali, (*Num. 14.*) dosáhli sic odpuštění hříchu svého, ale (kromě Kaleba a Josue) pokutou jim uloženo, na

6) Rozjímá-li hříšník neobmezenou milosrdnost Boží, jenž ho opět a opět na milost přijímá; hledí-li na svůj zpáchaný, tolikrát opě- tovaný nevděk: kterakby se se vši síly své nepřičinil, aby poněkud aspoň učinil zadost? Rád bře tudíž na se, ce se mu

pouští složití kosti své. Ano i Moyžiš sám, jinak Bobu nejvyšší milý, nevešel v zemi zaslíbenou; pokutován jsa za nedověru svou. (*Deuter. 32.*) A co díme o Davidu Králi? Skroušeně oželiv nepravost svou, zaslechl sice milostivý hlas: „Hospodin odpouští tobě hřích tvůj; neumřeš (smrtí věčnou). Ale však poněvadž jsi touto věcí učinil, aby se rouhali nepřátelé Hospodinovi, pro tu věc, syn, kterýž se narodil tobě, smrtí umře.“ (*II. Reg. 12, 13, 14. Viz též Eccli. 2, 22. Ezech, 18, §3.*) Podobné úkazy spatřujeme i v zákoně novém. Na rozhraní mezi starou a novou úmluvou stojí kazatel Jordánský, syn Zachariášův, a jaký hlas rozesílá po všech končinách Judských: „*Pokání* činite na odpuštění hříchů!“ (*Luc. 3. Podobně Mat. 3, 7—8.*) Vzešlo Slunce, přišel Syn Boží, a hle, schválil pokání kajícníků! „Muži Ninivští stanou na soudu s pokolením tímto, a odsoudí je, protože *pokání* činili k Jonášovu kázání.“ (*Mat. 12, 41. Též Luk. 13, 3, 5. a Luk. 15, 7.*) Mistru porozuměl dobře i učenník, sobě (*I. Kor. 9, 27. Kolos. 1, 24. — Řim. 8, 17. —*) i jiným (*I. Kor. 5.*) všeliká pokání ukládaje.

Ba, projdeme dějepis všechen a shledáme

ukládá, ano i obyčejné hříchů následky považuje a pokládá za spravedlivé, zasloužené tresty, jimž se s vděčnou láskou podrobuje. K vyznačení toho užívá škola výrazů „*satisfacere*“ a „*satispati*.“

Mimo ráz pokutní má dosti učinění i léčivou stránku, jakž již podotčeno, a jakž o tom později bez toho více.

ztvrzenou pravdu tu, že v časech nejspustlejších i nejcitlivěji kárává národy metla Boží.

Jako Bůh, jedná i Církev Jeho. Od svého počátku až do nynější doby kajcníkům pokání ukládajíc. Že tomu již v prvním století bylo tak, do-
svědčuje jednání Apoštola Pavla. (*I. Cor. 5.*) V druhém století panoval týž obvyk. Neboť sv. mučenník Irenaeus připomíná (*Lib. II. c. 9.*), že Markem svedené ženy veřejné pokání vykonavše, v společnost věřících opět přijaty jsou byly. Co se třetího století týče, vysvítá totéž ze spisů Tertulianových i Cyprianových. S postupem času množí se i počet svědků, pravdu tuto stvrzujících.

Poněvadž pak moudrost a dobrota Boží prostředkem ustanovení církevních toliko a jediné hříšnikovo blaho vyhledává, muselo i žádané dosti-
učinění vždy kajcniku přiměřené býti. Tudíž po-
vstala, a to již záhy, ⁷⁾ hned v prvních sv. Cír-
kve časech tak nazvaná „ředidla kajcná“ (*libri seu canones poenitentiales*), jenž byla měřídkem,

⁷⁾ V obecném listu sv. Řehoře divotvorce nalézáme toto zřízení již zcela vyvinuté. Tu se již udává jaké pokání kterému hříšniku uloženo býti má, a čtvero stupňů kajcníků se tu popisuje takto: „*Fletus, sive luctus est extra portam oratorii, ubi peccatorem stantem oportet fideles ingredientibus orare, ut pro se precentur. Auditio est intra portam in loco, quem βαρθηλα vocant, in seruba; ubi oportet eum, qui peccavit, stare post catechumenos et illinc egredi. Audiens enim post scripturas et doctrinam ejiciatur, et precatione dignus ne censeatur. Subjectio autem, sive substratio est, ut intra templi portem stans cum catechumenis egrediatur. Congregatio sive consistentia est, ut cum fidelibus consistat, et cum catechumenis non egrediatur. Postremo est participatio Sacramentorum.*“

jakost a velikost uložitelného pokání ukazujícím. Chrodegang přikazuje zpovědníku: „*Tunc*“ (když se totiž bříšník ze všech svých provinění vyzná a polepšení slíbí), „*da illi poenitentiam, canonicè mensuratam. — — Cavendum est utique, ne hi, qui in gravia peccata incidunt, et hi, qui in levioribus delinquunt, aequaliter judicentur; sed secundum morbum adhibenda est medicina.*“

Již zde chceme poněkud ⁹⁾ nadejítí výčitkám, zhusta nám činěným: toť prý snadná a levná koupě; trocha se modliti, nějaké almužny udělití, někam putovati a za to odpuštění trestu ⁹⁾ dosáhnouti! —

K dostiučinění přináležejí ovšem dobří skutkové, ti však u nás nejsou pouze cos zevnitřního, noprž jsou to toliko vnitřního smejšlení svědkové. Buďsi skutek sebe krásnější, obracuj na sebe pozornost a chválu veškerého světa; nepochází-li ze srdce, Bohu láskou oddaného, není-li vykonán v stavu milosti Boží, nepřičteme ho k skutkům, jakých se požaduje a za pokání ukládá. Povrchních skutků nedržela a nedrží Církev svatá za nijaké dostiučinění. Mají-li skutkové v pravdě dostiučiněním býti, jest nevyhnutelná potřeba, vnitřním je zasvětití úmyslem; s jich konáním musí býti spojena

⁹⁾ Pravíme *poněkud*, poněvadž se nepravda podobných výčitek se vši své hnusnosti teprv ukáže uváživším přičiny, z nichž se pokání ukládá. O tom však později.

⁹⁾ Není nazbyt, připomenouti, že zde není řeči o věčných, noprž toliko o časných trestech. Věčný trest odpouští se v svátosti pokání též tak, jako v svátosti křtu.

pevná vůle, břichu se varovati, život zcela napravit. Čeho se tu od kajcníka žádá, nahlídne každý, kdož uváží, čemu svatá Církev na sněmu Tridentském učí (*Sess. XIV. Cap. IV. et VIII.*)¹⁰⁾ a jen některé výroky církevních učitelů projde. Z velikého množství jen některé hodláme tuž položiti.

Náležitě, hodné pokání činiti, nezdálo se sv. biskupovi a mučenníku Cyprianovi tak lehké býti. Pravil zajisté: „Ty-liž za snadné kladeš, s tím záhy se usmířiti Pánem, jemuž ses zpronevěřil?... Ó, potřebí jest modliti se a snázně prositi, celé dny úpěním, noci pak bděním a pláčem trávit, ustavičně slzeti a hořkovati, na holé zemi se klásti, v popeli, v žíní a v strastné trvati psotě! Potřebí jest, roucha-li Kristova pozbyto, po jiném, eizim to, ani se nesháněti: krmí-li ďábelských okušeno, na postech trvati, a skutkům spravedlivým se oddati, kterýmiž hříchové se shlazují, a v podporování chudoby setrvati, čímžto duše od smrti se osvobozují: ¹¹⁾ Sv. Augustin pak chce, aby hříšník netoliko skutky kajicné konal, noprž i život svůj změnil: *Sane cavendum est, ne quisquam existimet, infanda illa crimina, qualia, qui agunt, regnum Dei non possidebunt, quotidie perpetranda, et eleemosynis quotidie redimenda. In*

¹⁰⁾ „*Satisfacere est, Deo debitum honorem impendere. — satisfacere est, peccatorum causas excidere, et eorum suggestioni aditum non indulgere.*“ (*Catechism. Rom. Moguntiae 1834. p. 348. N. IV.*)

¹¹⁾ *Lib. de laps.* Viz: „Sv. Th. C. Cypriana věk a spisy vybrané. Od J. N. Stárka. V Praze 1844. str. 46—7.“

*melius quippe est vita mutanda; et per eleemosynas de peccatis præteritis est propitiandus Deus: non ad hoc emendus quodammodo, ut ea semper liceat impune committere. Nemini enim dedit laxamentum peccandi, quamvis miserando deleat jam facta peccata; si non satisfactio congrua negligatur.*¹²⁾ Též tak vysvětluje sv. Řehoř, co by v pravdě pokání činiti bylo: „*Pœnitentiam agere est, perpetrata mala plangere, et plangenda non perpetrare: qui sic alia deplorat; ut tamen alia committat, poenitentiam agere aut dissimulat, aut ignorat.*“¹³⁾ Podobně jest to pro-
jádřeno v následujícím: „*Ergo dicenda est illa peccati satisfactio, quam quis agit pro uno peccato, dum perdurat in altero? Quia nihil prodest jejunare, et orare, et alia bona agere, nisi mens revocetur a peccato.*“¹⁴⁾ Jako tedy při hodinách, chybně-li ukazují, nepostačuje, ručičkou hnouti, ale ústrojí samo opravití a zlepšití; podobně není na tom dosti, některý zevnitřní skutek vykonati, nobřž celé ústrojí ducha svého v lepší stránku změnití.

Co se s kajícím hříšníkem dle učení katolického státi má, vysvítá již z názvů, jimiž pokání obyčejně naznačeno bývá. Zlý se má státi dobrým. Tato proměna nazývá se brzo *obrácení* (ἐπιστροφή) — od tmy, od bludu má se hříšník odvrátiti, a k svě-

¹²⁾ Tom. III. in Enchir. Cap. 7.

¹³⁾ Hom. 34. in Evang.

¹⁴⁾ Petr. Lombard. Sent. IV. dist. XV.

tlu a k pravdě navrátiti; (*Skut. Ap. 24, 16. — Jak. 5, 20.*) brzo myslí *proměna* (*μεταβολη*), máť se u vnitř všechen proměnití (*Math. 4, 17. — Luc. 3, 8. — 15, 7. — 24, 47. — Skut. Ap. 5, 31. — Řim. 2, 4. — II. Kor. 7, 9. — Žid. 4, 6.*) Tu se o něm pravi, že *hřichu umírá* a jen *Bohu žije*, (*Řim. 6, 2. 4. 11.*) tu opět, že přestává býti *otrokem hřichu* a stává se *sluhou Božím*. (*Řim. 6, 18. 22.*) Tu se o něm hlásá, že se všechen *obnovuje*, všechen *proměňuje* (*μεταμορφosis*), (*Efes. 4. 23. — Tit. 3, 5. — Řim. 12, 2.*) jinde: že *starého člověka svléká* a *nového obléká*; (*Efes. 4, 22 — 24. — Kolos. 3, 10.*) že se *znovu rodí*,¹⁵⁾ jako *znovu stvořen* bývá, (*Jan. 1, 13. — 3, 3 — 5. — Tit. 3, 5. — I Petr 1, 23. — Jak. 1, 18. — Gal. 6, 15.*) z *mrtvých vstává* (*Efes. 2, 5 — 7.*) a opět *dítětem Božím* učiněn bývá. (*Řim 8, 5 — 17. 23 — 28.*)

Podstatu změny této udává nedostupitelně Pán Ježíš sám v onom mistrném vypravování o synu marnotratném. (*Luc. 15.*) Bidný stav hříšníka, jeho procitnutí a obrácení se, tak jako tuto, nevyličí péro žádné; to lze jen Učíteli, příšlému s nebe-

¹⁵⁾ *Hřichu umřítí — k novému životu se xroditi.* Jak významný jest název tento! Bez bolesti není ani proměna, s hříšníkem státi se mající. Bez porodu žádné žití časné, bez umření žádný život věčný; též tak nelze dobrým se státi, nebyl-li starý člověk — dle ducha zrozen. Jakož pak zrození ploditele předpokládá, tak i hříšník sám ze sebe dobrým se nestane, noprž přispěním a milostí slitovného Boha.

Slovo navrátivšího se syna: „*Učiň mne jako jednoho z najemníků svých,*“ (v. 19.) otvírá před námi srdce hříšníka v pravdě kajícího. My je prohlédáme skrz na skrz až na dno, a velikomyslné spatřujeme tu předsevzetí: všeho, i nejmilejšího se odříci; ničeho, i toho nejbroznějšiho se nelekati; vše, i to nejtrpčí ochotně převzítí. Tu není kupecké, kramářské mysli, jenž smlouvá, utrhuje, a se strachuje, aby se nepředala, a více neučinila, než čeho nevyhnutelně třeba. Tu spatřujeme a slyšíme odhodlaného Zacheusa: „*Polovici statku svého, Pane, dávám chudým; a oklamal-li jsem v čem koho, navracuji to čtverásob.*“ (Luk. 19, 8.)

Toto všecko jest naší Církvi dobře známo, a z tohoto a takového stanovíště ukládá pokání; takto smejslejíc, předpisuje úlohu, kterouž kajícník rozluštití má.

Pováží-li se tato záležitost takto — a tak se považovati má a musí, nechceme-li se od učení katolického vzdáliti — bude jí sotva kdo více za levnou prohlášovati koupi.

Je-li však v Církvi katolické snadno, odpuštění hříchů dosáhnouti, co teprv řekneme, na mysl sobě uvedouce, čemu odpůrcové učí o hříchův odpuštění? Dle nich se nestává s hříšníkem změna žádná: jen když věří — na tom je dost. Zásluhy Kristovy ho přikryjí. „*My lidé před obličejem Božím k ospravedlnění přicházíme ne zásluhami neb skutky, ale darmo pro Krista, skrze víru, když srdečně věříme, že na milost přijímání býváme, a*

že se nám hříchové odpouštějí pro Krista, kterýž smrti svou dosti učinil za hříchy naše.¹⁶⁾ „— *Es stehet (bestehet) die Gerechtigkeit des Glaubens vor Gott in gnädiger Zurechnung der Gerechtigkeit Christi, ohne Zuthun unserer Werke, dass uns unsere Sünden vergeben und zugedeckt sind, und nicht zugerechnet werden.*“¹⁷⁾ Mnohem pak ještě různěji pronesl se o tom Luther sám: „*Es ist des Ewangelii verfälschung, dass man leret, wie wir wohl durch den Glauben für Gott gerecht werden, doch also, dass die werk des Gesetzes auch dabei seyen. — — — Das rechte und wahrhaftige Ewangelium aber ist dieses, dass die werk oder Liebe sind nicht des Glaubens schmuck, zierung oder vollkommenheit. — — — Darumb ist's nur ein eitel, ungeheures, unnützes gewesche, wie die tolln Sophisten vom fide formata, das ist vom Glauben, der seine rechte art und gestalt von der Liebe empfahn sol, geleret haben: denn allein der Glaube machet gerecht, der durchs wort Christum ergreiffet — — und nicht der Glaube, der die Liebe in sich schleusset.*“¹⁸⁾ Toto věroučení paprskuje též v liturgii. Tak obsahuje jedna z lutriánských písní též následnou sloku:

„Jesus nimmt die Sünder an:
Gesetzt auch, dass sie alle Sünden
Mit Lust und Vorsatz frech gethan.
Für alle Schuld ist Rath zu finden:

¹⁶⁾ Konf. Augs. L. 4.

¹⁷⁾ Sol. Declar. Art. 3. Schöppf. Thl. 2. p. 687.

¹⁸⁾ Ausleg. des Brief. an die Galat. Witt. d. A. Thl. 1.

*Der Götzendienst, die Lästerung,
Des Sabbathes Entheiligung,
Der Ungehorsam, Hass und Morden
Sind unsers Heilands Tod geworden,
Und dadurch sind sie abgethan,¹⁹⁾
Nun heisst's: Jesus nimmt die Sünder an.²⁰⁾*

Srovnáme-li oboje učení, shledáme na první pohled, že nás sice naše duchovní Máteř drsnatější vede cestou, že nám tak snadno odpuštění hříchů nepřislibuje, že od nás zevrubnou zповěd žádá, pokání ukládá: ale nechť, za to se v jejím lůně sladčeji, pokojněji umírá; za to může v jejím lůně pravý kajcník s korunovaným se veseliti pěvcem: „*Domine, convertisti planctum meum in gaudium mihi; conscidisti saccum meum, et circumdediti me laetitia!*“ (Žalm 29, 14.) A při smrti, v této vážné, v této rozhodné době nelitoval jistě žádný z katolíků, že předpisy své svaté Církve svědomitě plnil. Tak může i tu věrný katolík ku své Církvi důvěrně říci: „Zde, milá Máti, zde tresci, zde kárej, zde tepej, jen mne tam uveď, kdež můj Bůh věčné poskytuje slasti.²¹⁾ — — Věru i v tomto tvém řízení, i v tom, že pokání ukládáš, obdivuji lásku a moudrost tvou. Mé obdivování vzrůstá tím více, čím zevrubněji uvažuji příčiny, pro kteréž ode mne při každé zповědi nějaké dostiučinění žádáš.“

¹⁹⁾ Není-li to levná koupě?

²⁰⁾ *Populär-symbolik von A. Buchmann. Mainz 1848. p. 389.*

²¹⁾ Sv. Augustin.

(Pokračování.)

5. O bezženství kněžském vůbec, zvláště v Čechách a na Moravě.*

(Pokračování.)

10. Po Mikolášovi II. dosedl na Stolicí Ř. Alexander II. (1061—73.), jenž slavné a zbožné předky své i v tom následoval, že se o napravení kázně kněžské — o vyhlazení z církve Šimonictví a Mikolášenství snažně přičiňoval. Cokoli tedy prvé od jeho předků, zvláště od Leona IX. a Mikoláše II. proti Šimoníkům a Mikolášencům dle starobyklých pravidel církevních ustanoveno bylo, to za jeho sezení hned na sněmu Ř. (1063) opět přikázáno jest. A sice, kan. 1: Aby klerikové šimoničtí svých důstojenství beze všeho milosrdenství zbavováni byli, a dokonce zavrženi jsouce více v církvi nevládli. Kan. 2. Aby klerikům od Šimoniků, však ne za peníze, nýbrž zdarma posvěceným, ne tak z ohledu na spravedlnost, jako na milosrdenství, dovoleno bylo v udělených důstojenstvích zůstatí; ale budoucně, kdokoliby se dal od Šimoníka, věda že takový jest posvětití, ten aby i spolu se světicem odsouzení nesl — obá totiž aby svržení byvše pokání činili a svého dů-

* Dáváme toto pokračování zde jen tak krátké, proto že w II. svazku obšírné pojednání času Řehoře VII. w celku dáti chceme.

Red.

stojenství zbaveni zůstali. ¹⁾ Kan. 3: Nikdo aby neslychal mše, sloužené od presbytera majícího souložnici neb jinou domu uvedenou ženskou (*subintroductam mulierem*); a kněz neb diakon, kterýby po ustanovení o zdrželivosti klerické (*Constitutum de continentia clericorum*) od papeže Leona a Mikoláše vydaném, veřejně souložnici byl po-

¹⁾ Již Klément II., jakž svrchu povědino, velmi přísně proti Šimoníkům zakročil. Dle ustanovení jeho měl každý Šimoník své důstojenství navždy pozbyti, a klerici od Šimoníků — vědomě (ovšem zdarma) posvěcení aneb povýšení, měli prvé 40. dnů pokání učiniti, a pak směl zas každý v řádu svém posluhovati. Klémentův nástupce Leo IX. viděl potřebu ještě přísněji, úžeji i hloub proti oněm bezbožným církve sv. hubitelům pokračovati; i bylo již na tom, že metoliko skuteční Šimoníci, nobrž i väickni od nich posvěcení aneb povýšení klerikové k rovnému odpovídání a trestu odsouzení býti měli, ano mělo i jejich posvěcení za neplatné vyhlášeno býti (*casere*). Ale klerikové, zvláště římatí namítali proti tomu, že by za tou přísností samo náboženství škoda trpěti mohlo, jelikož by hrubě nezbyvalo, kdožby lidu služby Boží platně konati mohl. Zůstalo tedy na ten čas ještě při ustanovení Klémentovu, a bral se ohled na ty, kteříž od Šimoníků sice a vědomě, ale zdarma posvěcení neb povýšení obdrželi. Později (1052) byla za Leona ještě jedna o věci té zmínka, a opět se naklonoval sněm Ř. k odsouzení Šimoníků, i všech od nich vědomě posvěcených neb povýšených bez rozdílu. Tu pak se o ty — vědomě sice ale zdarma (*gratis*) posvěcené ujal svatý Petr Damiani zvláštním spisem, *Gratissimum* nazvaným, a vymohl jim jejich vady prominutí. Při té příležitosti sepsal a vydal Leo IX. své častěji vzpomínané *Constitutum de continentia clericorum*, kterýmž se kázeň starobylá kněžského bezženství zas rádně obnovila a veškerému posvátných řádů klerictvu k přísnému zachovávání uložila. Na to *Constitutum* se potom Mikoláš II. i následující papežové, a neméně toho věku sněmové jedno-svorně odvolávali. Mikoláš II. ustanovil (1059) strany Šimoníků, že více žádného milosrdenství nalezati, ale naporád z církevních důstojenství vyvrhování býti mají; a podobně také nadzminěný Alexander žádného již milosrdenství, t. j. prominutí a poshovení dopřítí jim nechtěl.

jal, aneb pojaté nepropustil, ten aby ani mše nesloužil, ani evangelia neb epístoly při mši nečetl, aniž jakého podílu od kostela dostával. Byliť tedy klerikové, toho se opováživše, jak od posvátného posluhování, tak od požívání žadušních duchodů zcela odvrženi. —

Poslal pak Alexander o tom, což v Římě proti Šimoníkům a Mikulášencům usněmováno, některé listy do krajů, zvláště do Milana, kdež se pořád ještě proti opravě kázní prudký odpor vedl. I píše klerictvu a lidu Milanskému, každému zlášť, as v tento smysl: Šimoníci a Mikolášenci nesmějí služeb božích konati, aniž křesťanský lid těch služeb od nich přijímati. Má se tedy lidu zapovídat slyšeti mši, slouženou od Šimoníků, neb od těch, o nichž se ví, že tělesně ženských užívají; i má se takovým kněžím bránit, mši sv. sloužiti. Pakliby ale který kněz, diakon neb subdiakon, raději tvrdošijně úřadu nechal, než aby ženskou propustil, ten budiž nucen i církevních požitků nechati. ²⁾ O arcibiskupu Milanském Kvidonovi, takto

²⁾ *Alexander Papa clero Mediolanensi*: Noveritis nos in Synodo R. episcopis omnibus et religiosis fratribus adjudicantibus decrevisse, a Simoniacis et fornicatoribus officium celebrari non debere, nec aliquem christianum id ab iis audire. Populum itaque a Simoniacis et ab iis, quos feminis abuti cognoscitis, officium audire interdicite, et sacerdotes nihilominus a tam nefaria praesumptione repellite. Si quis vero sacerdotum, diaconorum, vel subdiaconorum officium contumaciter deserens feminam sibi potius eligit, sicut sponte ob fornicationem dimittit officium, ita ob praevaricationem dimittere cogatur et invitus beneficium. — *Populo Mediolanensi*: Sciat nobilitas vestra, nos in Romana synodo, consilio totius sancti conventus de-

piše Alexander klerikům téhož města: „Že arcibiskup váš Šimonikem byl, není z vás nikomu nepovědomo; poněvadž on prodávaje opatství a posvěcování kněžstva sám to také na jevo dává.“ Největší nesnázi měl papež Alexander se svými vlastními krajany, než je k poslušství a přijetí opravy přivedl — s vrtkavým-to a odbojným klerikem Milanským; nicméně bylo posléze pomocí tamější strany církevní „Pataria“ nazvané, k tomu přinuceno, že se kázní opravě, tolikrát již přijaté a zas odhozené, trvanlivěji podrobiti muselo.³⁾ Do-vidáme se to z instrukcí, kterouž byl dal papež legátům svým, k utišení povstalých rozbrojů do Milana poslaným. Nejprve se v téže listině připo-

crevisse, ut a presbytero simoniaco, seu concubinam habente Missa a nullo fidelium audiat. Eos etiam, qui ut fornicari liceat divinum officium dereliquerunt, et ab eo recedentes diabolo et ejus operibus serviunt, sicut se justissime ab officio alienos faciunt, ita beneficio ecclesiarum privatos adjudicamus. —

³⁾ *Patarie*, byl spolek obyvatelstva města Milana. Byla to církevní strana města toho. Vedena jsou od nábožných kněží, Arialda a Landulfa, s vědomím a z částky i schválením Ř. papeže, působila mravní i zevnitřní mocí k prospěchu církve vůbec a zvláště k opravě kázně kněžské, totiž k vyčištění církve od svatokupectví a nezdrželivosti kněžské. Naproti stála strana panská, kteráž se chtěla v starých zlych obyčejích na škodu církve udržeti, navzdor rozkazům papežským, novotou je nazývají. Poněvadž pak strana církevní nejvíce z lidu obecného méně zámožného záležela, nazývána jest od zámožné strany panské: Patarie — slota, hadrniotví, a její oudové Patarini, hadrníci (*Lumpenvolk, di Dollinger*). Však ale ta Patarie, jak v Milaně tak i po všech horních Vláších tolik síly dosáhla, že církvi ve všech záležitostech a zvláště v provedení opravy kázně kněžské, proti vzdornému kleriktu panskému platně pomocna byla. Pozorujmež tedy, že zvláště lid to byl, kterýž tehda opravu kázně žádal, podporoval i provésti pomáhal.

míná, kterak pro zlý stav a nedbalost některých kleriků i laiků, pravidlo zákona božího v církvi Milanské v mnohých věcech z obyčeje vyšlo, z čehož prý, i mezi přátely spravedlnosti i zastavateli zlosti škodlivé pozdvížení, a ve všem lidu vražedlné bouření ku zkáze duší pocházelo. To že již z milosrdenství dobrého Ježíše milovníka lidí, a nějakým přičiněním papežských legatů i bedlivou snažností papeže samého urovnáno jest, a tu jen proto ještě se připomíná i písemně poznamenává, aby se ten pokoj v svaté církvi Milanské na vždycky již upevnil a pravidlo kázně utvrdilo. — Po tomto úvodě počíná papež výslovně přikazovati a sice prvé strany Šimonictví: „Zapovídáme, nikoli nové věci uvádějice, nýbrž jen staré obnovujice, aby v veškerém kraji církve této, žádný mnich nedocházel nějakého opatství za cenu jakýmkoli způsobem umluvenou; tak ani žádný kanovník aby nebyl svěcen leč zdarma a žádným jiným způsobem. Podobně, aby žádný, jakkoli ujednaný dar, od nikoho nebyl dáván aneb přijímán ani za udělení posvátných řádů, ani za posvěcení kostelů ani za svaté křížmo.“ Pozoru hodno, jak se tu papež proti odpůrcům mnohým ohražuje, kteříž rozkázanou opravu kázně za něco nového vydávali a tím neposlušnost svou omlouvali. — Potom, týkaje se bezženství takto dále nařizuje: „Presbyter, diakon, subdiakon, kterýkoli si drží zjevně ženskou k smilství (k tělesnému užívání), dokad u vině tě potrvá, ani posvátné služby nekonej, aniž jakého církevního

důchodu (*beneficium*) požívej. Kterýž ale nedrží sobě ženské, nýbrž toliko náhodou a z lidské křehkosti byl klesl, ten, když to opravdu na jevu bude, toliko od posluhování (*ab officio*) buď odstaven (*suspendatur*), ažby pokání učinil. Aby ale všeliká záminka se odstranila škoditi klerikům pro ženské, jež byli opustili, ustanovujeme; aby oni s nimi dále již ani nejedli ani nepili, ani bez náležitých svědků dvou neb tří s nimi nemluvili. Toto zachovávající nemají pro ty ženské žádného nářku trpěti. Ostatně mají býti pokud možná k tomu přídržováni (*cogantur*) aby u svých kostelů pospolně přebývali.“ Tak jest se tedy Alexander II. o důkladné zavedení opravy kázně kněžské — strany pravidelného osazování církevních úřadů, a úplného bezženství u veškerého posvátného klerictva v celé církvi vůbec, zvláště pak v horních Vlaších a v krajině Milanské velmi vynasnažil, a ji také v těchto zemích téměř zúplna provedl. Však i v jiných, vzdálenějších vlastech se k tomu cíli za jeho nejvyššího řízení církevního neméně horlivě působilo.

Na sněmu v Rouen, (1072) ve Francouzích shromážděném takto jest (kan. 15.) ustanoveno: „Týkáje se kněží, levitů a subdiakonů, kteříž si k tělesnému užívání ženské vzali (*seminas sibi usurpaverunt*), zachováno buď ustanovení sněmu, by totiž muži takoví ani sami osobně, ani skrze zastupitele neřídili kostelů, aniž jakých požitků od kostelů měli.“ — Nejinak smýšlel, učil i přikazoval o kněžské pohlavní zdrželivosti Lanfrank, sla-

vný arcibiskup Kanterbursky, jenž biskupovi Herfrastovi takto píše a nařizuje o diakonovi, kterýž, krom jiné ještě závady, svěcen jsa měl ženu, a chtěl ji i potom podržeti: „Diakonství mu odejměte, a nikdy ať nedostává opět řádu diakonství, lečby čistotně živ byl, a že i budoucně tak živ bude, pravidelním osvědčením (*canonica attestati-one*) přislíbil.“ Toto pravidelní osvědčení dělo se tehda, i dávno před tím, písemně, před oltářem biskupa osobně přítomného.

(Pokračování.)

6. Obrana růžencové pobožnosti.

Od

Wácl. Alex. Pohana,

budějowického biskupského notáře a děkana Poříčského.

Cestující cizinec nawštíwiw za odpoledních služeb Božích o slawnosti nejsvětějšího jména Marie Pořícký chrám Páně, nemálo se podiwil, slyše nás růžencowau pobožnost konati. Po ukončeném žaltáři Marianském prohodil úštěpacně: „Diwno, že Česi posud na růženci lauskají!“ — „A to s weselím, odwětím, čijice w každém zrnku přechutné jádérko, jakého posud pan cizinec nepochybně neokusil. Toť ještě mi ku chwále českých katolíků připojiti dlužno, že na mnohých místech vlasti naší růžencové bratrstwo s hojným požehnáním se daří, a dcerušky naše pod záštitau Rodičky Boží, zbožnosti a čistotě se oddávají.“

Byltě wěk, ó kěz ho byla hluboká noc. hned w zárodku hustau rauškau zastřela, a slunce jej nikdy nepozdrawilo! — wěk, kdež mnoho pautnických zbožnic zawřeno, postranných oltárů sem tam w chrámech zbořeno, nemálo i obrazů umělecké práce odstraněno aneb zabíleno; kdež welebná bratrstwa a prastaré pobožnosti zrušeny, proti processím a odpustkům bauřeno; kdež prápor smyšlené oswěty wál, a za ním táhli mužowé nadšeni duchem nepowolaných Reformatorů šestnáctého století, za účel majice, útokem zařítiti hradby swaté Církwe katolické, a na zříceninách jejich založiti náboženstwí rozumu swého. Posud bobužel! cítí swatá Církew katolická w členech swých mlunné tknutí oswěty druhdy welebené, posud rána jí zasazená krváci. Synowé její sklamáni, dospěwše rozumem, a došedše nyní prawého a neomylného swěta, rdí se studem, že sluneční jasno za noc, měsíční pak temno za den měli, a tušíce trhatí kaukol domnělých powěr a bludů, wykořenili i pšenici.

I modlitby katolíkům oblíbené newouěly Reformatorům našim, zwláště zmíněno tam o mukách záhrobních, odpustcích a t. d., urážely citliwé nosy jejich; toť prý zápach nesnesitedlný, a knihy modlitební druhu tahowého hned k zničení a k spálení ortelowány. Tází se, jakau as náhradu nám za ně dali? — nowých owšem téměř na fúry, však rázu swého, z nichž ale jakožto i z obcowání křestanů nynějších newane někdejší duch církewní.

Na růzenec dokonce strašným útokem hnáno,

a wyrwawše zbožným předkům drahý poklad tento, co wosy zahadly jej osadili. Běda, kdož se odvážil po swém swatém zboží, jich však nepravé kořisti sáhati, tomu nemilosrdně bylo láno, utrháno, a nectně posmíváno; jakowaužto jedowatau zbrani přede tolik dowedeno, že růženec w říši německé w některých katolických krajinách toliko podle jména znám jest.

Podiwné wrtochy měliť swéhlawci tito, an tak na růžencowau pobožnost zanevěřeli. Co na tom, hledímli zrakem upřeným na písmo w sklížené wtištěno hadry, čili sklopeným okem pokorně po niti sesukují zrnka, jen když duše má s Bohem zbožně se bawí.

„To prý ještě zbytek z středowěku powěro-rodného, lidu jen newzdělaného modlení způsob, modlitba slohu sprostauckého, a jednotwárným opakowáním hříčka pauze mechanická.“ Tak nectně proti růžencowé pobožnosti se zasazují odbůjcowé její, a tuší tanže surowostí zničiti dáwnnowěkau sláwu její.

Jak nedůwodné jich zásady jsau, katolik na slowo wzatý lehce rozhodné. Což nám pořád středowěk předstírají mrawohromní wolnowěrci, jakoby samý jen blud a powěry, a žádné štěpné owoce byl nezplodil potomstwa? Odhrňme záwoj dáwnnowěkosti, ať zwí oni, co šedá starobylost o růženci klade, a pak ať umlknau.

Palladius ¹⁾ swědčí, že již třetí století základ

¹⁾ *Histor. Lausiaca c. 23.*

k růžencové pobožnosti položilo. Sw. *Pawel* paustenník prý tři sta kaméneků za nádry mjwal, tři sta vždy Otčenášů kleče se denně modlíwal, a ku každému pro paměť jeden odundáwal. *Makarius* mladší, mnich čtvrtého věku, za úlohu si položil tři sta modliteb denně wykonati. Aby však w počtu nepochybil, hned po každé jednotliwé modlitbě jeden ze tří set kaméneků w lůně chowaných odbazowáwal. Synówé swatého *Beneše* šestého věku na základu mrawosady: „Modli se a pracuj w každé době, dá Bůh jistě požehnání tobě,“ pracující se modlíwali, a k tomu růženec čili částku kuliček tkanicí prowláčených s sebau nosíwali. W osmém století wyprawuje sw: Otec *Leo IV.* četiné wojsko w pole proti náwalům newěřících jemu w jedné ruce zbraň, w druhé pak růženec držeti welel. ²⁾ Léta Páně 1094. obdarowal paustenník *Peter z Amiens* křížáky mnohočetné růženci, aby se po cestě do země swaté na nich pro paměť o slawné wítězství nad Saraceny modlili. ³⁾ W jednáctém století uložil sw. *Jan Gwalbert*, opat, mnichům řádu swého, jenž kněží nebyli, a latině nerozuměli, místo latinského žaltáře každodenně říkati jistau část Otčenášů a Zdráwasů. Toho též času rozšířil *Leofrik*, hrabě Herefordský w Anglicku s chotí swau nábožnou *Kodiwau* králem Kanutem nádherně wystawený klášter pannenský w Kowentru, jež přebohatě nadaw, řeholníky osadil. Téže řeholi

²⁾ *Abren instit. Paroch. libr. 7. p. 398.*

³⁾ *Vergelius libr. 5. c. 9. q. 127.*

odkázala *Kodiwa* vůlí poslední stkwostný wěneček ze tří set drahých kamenů na šňůře zlaté nawláčených — ceny sto hriwen stříbra, aby ním sochu **Rodičky Boží** kol hrdla ozdobila. Tak ctíla **Matku Páně**, že dle swědectwí *Malmesburowa* ⁴⁾ každodenně jí ku počtě na něm oblíbené modlitby, po každé pak padesát Zdráwasů se wymodlila. Konečně roku 1208. pobožnost růžencowá w slohu našem církewním swatým *Dominikem* za událostí následující zařízena. Ona plamenná horliwost ducha k **Bohu** a **Kristu** o wíru a místa swatá krwí jeho nejswětější poswěcená, jakowauž sw. *Bernard*, wybízeje národy k tažení křížáckému w zemi swatou, jménem a slowem **Božím** w křesťanstwu rozháral byl, ustydla dokonce; pryč prchalo wítězstwí od práporů křesťanských, a boji s nepřátely kříže swedenému, nebesa nežehnała wíce, jelikož wojínové **Hospodinowi** k mrzkým žádostem uzdu rozwolníwše, slowem i skutkem kříž **Páně** zhanobili. Krew tekla křesťanská, staupenci **Muhamedowi** wítězili, a na báních **Jerusalémských** wytknut znak poloměsíce. — Nad to i křesťané různili se wespolek, jedni rozerwali wazbu jednoty církewní, jiní morowým bludem **Albigesů** otráweni padali, jiní zas swrhše sladké jho **Kristowo** s šíjí swých, swětu w otroctwí se zaprodali. Swatyně **Páně** osiřela, a strážní **Sionu**, ješto ustanowil **Pastýř** pastýřů nad stádem swým, usnuli; a když sesnuli, přišel nepřítel, a nasil mezi pšenici kaukole; prikradli se

⁴⁾ *Libr. 4. de Port. c. 4.*

wlci, a dávali owečky pokojné; i přibhuali se přes hory Pyrenejské lowci, aby polapili duše neopatrné w swá bludná tenata. Již stála síť od Dunaje až k Ebru k lowu roztažená, Cirkew Boží se zachwěla, a úpěla k trůnu Pána zástupů o pomoc a smilowání, a hle! nejvyšší Pastýř, an bdí nad stádem swým wždycky, wzbudil w údolí Staro-Kastilském muže silného a neohroženého, jako druhdy Eliáše. I obestřel jej maudrostí, oblékl ho w pancíř sprawedlnosti, wsadil lebku spasení na hlawu jeho, opásal ho mečem prawého saudu, štít prawdy wložil w lewici a kopí hněwu Božího w prawici jeho, aby obhájl choť jeho draze wykaupenau.

Ten muž byl sw. *Dominik*, kterýž pln Ducha swatého se zasadil se wší silau proti bludům a neřádům kacírským, horlil Apoštolským duchem proti ospalosti duchowních pastýřů, w potu twáři se pachtil wykořeniti wšecek blud z cirkwe Páně, a ji zas osíti čistým semenem slowa Božího, jakž byla od Krista přijala. Nemoha však samojediný zmoci nesnadnau tu práci, najal dělníky na winici Páně, zaraziw rád kazatelský. Po deset let učil, kázal, napomínal, a hádal se s kacíři, duch však strasti mocně wzdorowal jemu. I ustanowil se na tom, pod ochranu Boží Rodičky se utéci, a neustupně a tak dlauho ji wzywati, pokudžby pomoc s hůry jemu zwěstowána nebyla. Za tauže příčinau odebral se z Toulousu w les nedaleký, a tam obledaw prostoru k pobožnosti nejpríhodnější, padl na kolena swá, trwal po tři

dni a po tři noci na modlitbách až do umdlení, a ay! tu se jemu objevila Matka Kristowa w sláwě a kráse swatowelebné, wece mu: „Ty wiš, synů milený! jakých prostředků se uchopil Bůh k wykaupení člowěčenstwa, že wyprawil Archangele Gabriele ke mně s pozdrawením a čestným poselstwím, Syn Boží se wtělil, narodil a wedl život swatý; pak trpěl, a — byw ukřižován — zemřel: na to třetího dne wstaw z mrtwých, wstaužil na nebesa, a sedí na prawici Boží. Tak swět wykaužil, tak otweřel bránu nebes sláwy. Takowáto tajemství života a smrti Kristowy, protkána angelským pozdrawením a modlitbau Páně zowu růzenec můj. Ten zwěstuješ odtržencům, a nim započneš spásu jejich.“ To když prawila, zmizela.

Nadšen zjewením blahoslawené Panny, a opásán štítem jejím, bral se rozplameněn neomylnau přípowědí její přímo k modlitebnici Toulouské. W tom moci diwotwornau sezwaněno s wěže kostelní, a obywatelstwo — táže se jeden druhého: „Co se to děje dnes, ay, sami angelé sezwanějí, a zowau nás k obsluze Boží?“ hrnulo se četně do chrámu. Wida sw. Dominik weškeré množství w očekávání roznicené, octnul se na kazatelně, a jal se jednatí o saudech a milosrdenství Božím, wzbuzuje ho k růzencowé pobožnosti s dokladem tím, že tak pod pawézau rodičky Boží bude mu lze ujíti saudu Boha sprawedliwého, a dosíci milosti jeho. Dal mu i hned nawedení k růzencowé pobožnosti, a wyswětlil spolu i růzencowé tajemství.

Mnozí a nazwíce drzí a odbojní lidé reptali proti swatému muži, řkauce, že co malá děcka jich Otčenáši a Pozdrawení angelskému učiti hodlá, a rozpálení hněwem, ubírali se z chrámu. Než nástojte! nejinak než jakoby všickni žiwlowé zaufalý boj wedli, proti odbujcům mrak brůzonosný swá rozprostřel sinawá křídla, wichřice sypala ledowé hrudy jim w cestu, hromowé řwali strašně chřtány rozdřenými, rachotice ráz w ráz, a smrt wyšklebowala ohniwými blesky zuby na štádo prchawé. Hrůzau smrtedlnau poděšení wraceli se zpět, a pokorně poslauchali swatořečníka, an vždy horliwěji a wraucněji sobě počínal, až konečně padna na kolena před obrazem zázračné Boží Rodičky, modlil se s weškerým zástupem růzenec Marianský. Pobožnost ta dojala mlunnau mocí utroby modlících se tak, že drahná část odpřisahala i hned bludné učení swé, a nawrátila se w klidné láno prawowěrné Církwe Boží. Angelé zaplésali nad břišníky činícími pokání, rachot hromowý se utišil, obloha wyjasnila twář swau opět, a klid nebeský se rozhostil w zjemněných srdcích nowých cítělů Marianských. ⁵⁾

Od této wítězoslawné dohy stal se růzenec oblíbenau pobožností welmožů, knížat, šlechtíců, rádních osob, wojína, měšťana i rolníka, ano i korunowané hlawy mnoho si na něm zakládaly. Králowna *Blanka* z Kastilie wykonáwala každodenně růzencowau pobožnost. *Jindřich IV.*, král fran-

⁵⁾ Sion 1846. str. 630.

cauzský, každou sobotu růžencem, w neděli pak vždy celý zaltář se modlíwal. *Ludwik XI.*, král Francauzský ozdobil swé náprsi několika růženci, když blíž se k smrti, posledně w kráľowském ornátě národu se ukázal. *Eduard III.*, král Anglický, obdarowal Francauzského rytíře Eustacha z Ribeaumontu za odměnu jeho udatnosti a obratnosti w šermowání růžencem perlami draze osazeným. *Anne z Montmorenci*, co wůdce w čele wojska swého, modlíwal se růžencem. *Sw. Katerína Senenská* (naroz. 1337.) pozdrawila, kdykoli po schodech se brala, na každém stupni Matky Kristowy. *Sw. Otec Pius V.*, ač mnohotwární církewní i státní práci zawalen, wěnowal předc každodenně chwíľku růžencowé pobožnosti. *Sw. Karel Borom.* sám veřejně se předmodlíwal růžencem. *Sw. František Sales.* hned co student w chrámu Páně sw. Štěpána w Paříži před obrazem neposkwrněné Rodičky Boží složil w slib čistoty, se zawázal, každodenně ji k počtě růžencem se modlití; čehož také po celý wěk swůj wěrně šetřil, tak sice, že když jednoho dne předůležitým úřadowáním hluboko do noci byl se obmeškal, a umdlen předc ještě k růženci se chystal, přítel však jeho k poklidu a k přenešení růžencowé pobožnosti na příští den mu upřímně radil, odslowil jemu: „Příteli! nebuď na zítří odloženo, co dnes ještě může býti wykonáno.“

Když roku 1571. na tři sta wálečných lodí tureckých u Lepanto strašnau porobau jižné Ewropě bylo zahrozilo, wyprawil Papež *Pius V.* pomocí

Benatčanů a Špaňhelů též znamenité loďstvo nepříteli wstríc, nad nímž *Janowi Rakauskému* nejvyšší správa byla swěřena. Dříve než loďstvo z přístawů vyplaulo, bylať swěcená korahew s obrazem ukřižowaného Spasitele i s swěceným růžencem nad lodí náčelníkowě wytknuta, a admirálowi rozkázáno všech mrawospustlých a kořistí lakotných wojínů záhy rozpustiti, aby snad neřest jejich kletbu Swrchowáného na wojsko křesťanské neuwalila. Teď nejinak než jako druhý Moyžíš rozprostřel swatý Otec wzhůru ruce swé k modlitbě, a weškeré křesťanstwo, modlilo se s ním; wšude konala se pobožnost růžencowá, a nebes Králowna wítězná o slawné wítězství nad zástupy Muhamedowých sstaupenců wzywána. Jak jen nejvyšší lodní správce loďstvo turecké pod zášitau poloměsíce na mořské hladině zočil, tu i hned rozwinul korahew swatau; ona wlála nepříteli wstríc, rozněcujíc wojsko Hospodinowo k útoku ěrdinskému. Znak Kristůw užřewše wojínowé wáti, padli na kolena swá, a padše, wolali důwěrně k nebesům o pomoc, a prosili Matku Páně za mocnau ochranu její. Tu k bitvě znamení dáno, loďstvo se potkalo, přewaha moci Turecké, zuřiwost a ukrutnost nepřátelského wojska, i jiné wýhody newěštily žádné sláwy straně křesťanské; než průpowěd nábožných předků: „Kde bída nejvyšší, tam že pomoc Páně nejblížší býwá,“ i zde se osvědčila. Neb witr wojsku prawowěřícímu prw nepřizniwý se utišil, a tak se změnil, že wsecek kauř

z děl křesťanských na loďstvo turecké zaháněl, a slunce žžawými paprsky slepilo Saraceny. Právě w této době osudní rozmlauwal sw. Otec s swým klenotníkem, an wešken poklad církewní na loďstvo wynaložen, w rozwluwě najednau se odmčel, a přistaupiw k oknu swého palácu, obrátil k nebi zraky swé, dlel tak po nějakau chvíly, až pak s jasnau twáří obrátiv se, zwolal: „Bohu díky, an právě w tomto okamžiku loďstvo naše nad přátelským zwítězilo, a je docela zničilo!“ I hned poklekna, w slzách radostných děkował Pánu zastupů za pomoc jeho. — Čtyry úplné hodiny bojowalo se lítě, moře barwilo se krwí prolitau, mrtwoly a rozkotané loďstvo turecké kryly hladinu jeho. W tu právě dobu, když sw. Otec okem prorockým dohlédal oknem k bojišti, rozhodla se bitwa, křesťanstwo dobylo slawného wítězství, loďstvo turecké na wždy potřeno, a Carohrad — sídlo Sultanowo — zachwěl se strachem. 6)

Ty a nápodobné události a zpráwy o diwotajné moci růžencowé způsobily po wšem swětě křesťanském a do všech stawů průchod Marianské pobožnosti. Tedy růženec jest wzácný klénot od nábožných předků nám zůstawený, staré zlato, jenž po wšecy wěky chowalo, a chowá podnes, do sebe welikau cenu, jinak, bylliby penízem neberným, bylby ho již swato-swatý sněm Tridentický z pokladu církewního wylaučil; tak ale sama Církew swatá ho udržela, zohecnila, drží

6) Sion 1846. str. 630.

a schwaluje ho posud co modlitbu krásnan, a ten modlení způsob nižší třídě prawowěřících co nejprístapnější a nejpríměřenější. Hrubá tedy to nešetrnost a hrdá nadutost růžencem proto pohrdati, že chudina na něm mjleráda se modlí. Zdaž nebývá sprostá potrawa časem záziwnější? Zdaž sám Pán Ježíš chudé třídě nepřál, chudých rybářů za své společníky neobral, a nebylo-li Ewangeliium chudým zvěstowáno? Wzdalme se jich, jsau wůdcowé slepých; nikoliw tito, nýbrž chudí duchem, pokorní jsau předzřízení občané města Božího, jež sám blahoslawil Kristus Pán.

Dále kdož blabolí, že růženec slohu jen sprostého jest, ten wěru sám notným jest sprostákem, jenž ani s to není, jádro od slupiny rozeznati. Modlitba růžence jest zajisté jedna z nejkrásnějších a nejjádrnějších, jimžto Církew katolická nás modliti učí. Jest co wěnac růžový z nejwzácnějších perel duchowních sestawený. Započíná jménem nejsvětější Trojice Boží, jakéžto nejhlubší zákona nowého tajemství Alpha a Omega wíry a spásy naší jest, nejpodstatnější učení o stwoření, wykaupení a poswěcení člowěčenstwa w sobě obsahuje, ta i drahné milosti na pamět nám uwádí. W čele růžencowé pobožnosti stojí wyznání apoštolské co wždy trwající a neomylné swědectwí, že Církew křesťanská katolická i wíra, kterauž wyznáwá, na základu apoštolském a preročkém spočiwá, (*Efes. 2, 20.*) co žiwé uwědomění prwotních wyznawačů křesťanských, co kámen uhelný

našeho spasení, a co stkwostný poklad, jakovýmž se prawdy prawokřesťanské co drahé kamení po wšecky wěky opatrují, a potomstwu co dědičtwí ceny neohmezené duchowávají.

„Otče náš!“ jesto po každém desátku w růženc se klade, zdobí co drahostkwělá perla korunu Marianskou, a jest modlitba ta nejwýbornější, jenž ze srdce a z úst nejsvětějších Boha-Člowěka byla wyřinula, a kterauž k Bohu co Otci všemohaucímu, jenž nám powždy pomoci může, co Otci všewědaucímu, jenž wí, jakby nám pomohl, a co Otci nejlaskawějšímu, jenž nám pomoci chce, se synowskou důwěrností woláme.

„Zdrawas Maria!“ jest nejhlawnější část růžencowé pobožnosti, a pozdravení swato-welbné, jakéž Hospodin sám w ústa knížete archangelského byl položil. Pozdrawujice s Gabrielém Matky Páně, wyznáváme a z toho se radujeme, že s obzwláštím zalíbením na ni pohléděl Bůh, daši její přebojně obohátil, a dal jí wšecko, což krásli, šlechtí a blaží člowěka, a proto ona milosti plná; že všemohaucí Bůh byl s Marií, pokudž žila na zemi, w srdci jejím čistém a newinném bydlel, weň pokoj, útechu a radost wléwal, a nyní s ni i na nebi jest, kdežto jí co Králowny wšech Swatých nad blahoslawené měšťanstwo nebeské powýsil, a sláwau wěcnau korunowal.

Weslawice s Alžbětou Matku Boží, wyznáváme, že ona w skutku jest požehnána, mezi wsemi dcerami lidskými počty a sláwy nejhod-

nější, a proto naše všechny panny a matky chválena a welebena býti zasluhuje. My se radujeme; že počala a porodila toho, skrze něž nám všecko dobré přichází, a skrze něž i nebe nám odvěřeno.

My s Církví křesťansko-katolickou Duchem swatým wedenau a oswícenau woláme, wzdycháme a taužehně wzýwáme weleslawenau Matku wtěleného Syna Božího, aby nám, čehož sami my hříšníci nezasluhuje, skrze zásluhy Ježíše Krista, všech Swatých a Swětic Božích, a líbeznanu přimluwu swau přízeň, lásku, pomoc a obzvláště milost šťastného skonání u Boha wyprosila. Smrt, hrob, saud a věčnost, jsauť to strašná upamatování! a když ten poslední boj nám někdy nastane, tělesně oko se zakalí, uši naše ohluchnau, a ruce podanau hromnici více neucítí; když celé naše tělo ztuhne, zdřevění, my tak w posledním tažení ležeti, a k poslední hodině pracowati budeme: ach! tenkrátě milosti Boží a tenkrátě obrany Mariánské nám bude nejvýš zapotřebí; neboť jak zde přestal člověk, tak tam začíná, jak zde umřel, tak tam žiw, krok poslední rozhodné věčný osud náš! Ó, jak důležité tedy, jak pohnutedlné a nadějně jestiť naše wolání: „Maria, ty swatá a blahoslawená Matko, ty nebes Králowno, pros za nás hříšné, když se s tímto světem laučiti budeme; ach, oroduj a přimlauvej se za nás w poslední hodině smrti naší!“

Tak ctíla a wzýwala Církew Efeská již roku 431. po narození Páně Marii Pannu, když arcikacíř Nestorius jí důstojnost „Matky Boží“ upíral.

Tam w Efesu sněmowalo 192. biskupů pod předsedau sw. Cyrillem, biskupem Alexandriiským, kteříž, když prw Ducha swatého wraucně byli wzywali, a o této důležitosti náležitě rokowali, wýrok takowý wydali: „Kdoby newyznal, že Emanuel prawý Bůh jest, a proto i swatá Panna Maria *Matkau Boží*, budíž wyobcowán.“ Ledwa rozsudek ten s wečerem téhož dne w městě byl prohlášen, weškeré měšťanstwo jednohlasitě prowoláwalo: „Swatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné, nyní i w hodinu smrti naši!“ — Od toho dne se ozývá po weškerém katolickém křesťanstwu, a síce kolikráte za den tentýž wýraz křesťanů Efeských. Tatě modlitba, tatě prosba nejen sprostých a nábožných, nýbrž i učných a oswícených křesťanů, a swatých Otců w Církwi Boží welebených.

Rowněž i wšeka růžencowá tajemstwj, kteráž po nejsvětějším jménu Ježíš klademe, wyňata ze žiwota Kristowa, jsau podstatné zásady wíry, a tēm, jenž je říkají, prospíwají k zásluze.

Zjewno tedy, že růženec modlitba nikoli slohu jen sprostého, nýbrž z modliteb těch nejždárnějších složena jest.

Dále, prawili kdo, že růženec jednotwárným opakowáním hříčkau pauze mechanickau se stává, ten buď Turky na břehu mořském zrna růžencowa po niti widěl bezsmyslně sesukowati, aneb sám nikdy se ho zbožně nemodlil. Já alespoň ze zkušenosti wím, a mně přiswědčí i mnozí, že čím dále zwlášť w chrámu Páně růženec hlasitě a strídawě

se modlíme, tím silněji wraucnost naše k Bohu, a důwěra k Marii Panně roste. Modlili se kdos mechanicky bez pohnutí mysli: proto růženec winu nenese, aniž cenu swau tratí, sicebychom i modlitbu Páně, ba i tištěné modlitby, jež časem po paměti říkáme, zawrhnutí musili. Ostatně nařformě welmi málo, wšecko ale na tom záleží, jakým duchem se modlíme; čím wraucněji mysl naše k Bohu se lne, čím prudčeji plamen lásky ze srdce plápolá wzhůru, a čím wýš duch nábožný se wznáší, tím dokonalejší jest i modlitba naše.

Tak též nedůwodná jest námítka některých nekatolíků, kteříž za to mají, že prý konajíce růžencowau pobožnost, a po každém páteři desetkrát modlíce se Zdráwas, wětší úctu Matce Páně nežli samému P. Ježíši prokazujeme. Kdo tak soudí, ten na omylu jest, a nikdy neuwážil, že pozdrawující Rodičky Boží, ku paměti si spolu přiwozujeme nejdražší a nejswětější wtělení Krista Pána a Spasitele swého; že růženec bez ujmy powinnowané poklony Boží vlastně pobožnost k Marii Panně požehnané jest, kterauž co wěncem růženným ji wěncíme, blahoslawíme, a korunujeme; a že ctíme Matku, spolu i Syna jejího ctíme.

(Dokončení.)

7. Jestli odměny w našich školách užíwané wíce škodí než prospíwaji.

Rozum nás učí, šlechetné a dobré ne pro čest činiti, ale tu nejvyšší a prawau odměnu we skutku, w požíwání šlechetnosti a prawdy wyhledáwati. Znamenité jest, což i zákony rozumu a prikázání našeho náboženstwi potwřzují, že nejčistší a nejwětší činy lásky a obětowání sebe samého, kteréž nám dějepis poznamenal, nikdy z ohledu odměny a ctí wykonáwány nebyly, nikdy na pudě samolásky se nerodily; ale wždy těch obyčejných pohnútek prázný, ba i s jejich zawřzenjm prowozeny byly? W prawdě šlechetný čin nikdy se nedaří na pudě ctížádosti a zistnosti. Čím čistší jsau pohnútky, tím šlechetnější a wznešenější jsau činowé. Kde w jaké lidské společnosti jenom ctížádost a zistnost pohnútky k dobrým činům jsau, kde se dobré jen pro odměnu koná (ať již záleží, w tom nejhrubším, w penězích anebo w tom nejsubtilnějším we ctí: tu se brzo obrátí prostředek za cíl. Tu se brzo práce konati bude jen skrze odměnu a wždy se bude málo hleděti na mrawní cenu. Lhostejnost bude pořád wětší, až naposledy zlé s tím samým úmyslem jako dobré

se vykoná, jen když k veřejné cti a k slávě povede. Kdož jen na odměnu hledí, prodají svou věrnost tomu, jenž víc platí, jak se v nynějších časech tak často stává. Na takové cestě nikdy se nedocílí, aby se dobrého cos vykonávalo, když se cti aneb s odměnou spojeno není.

A předce nawzdor všech dráždicích prostředků cti, peněz a t. d. často dobré zlým se odměňuje. Kde nabude tedy člověk síly a vytrvalosti, aby své povinnosti ve všech případnostech plnil a nedal se svěsti ani pochwalou ani hanou; jak jest možná dobré a šlechetné vykonávat s radostí, aneb lhostejně, ať jej to přivede na kříž anebo mu přinese korunu slávy, jestli se již z mládí necvičil dobré a šlechetné pro ně samo milovati chtíti a činiti?

Již proto měliby se ze škol všechny nepřirozené dráždicí prostředky k powzbuzení pilnosti vypuditi, aby se hned z mládí potřeby newywinuly a nežiwily, kterýchž člověk napotom ukojit nemůže, jestli šťastně a spokojeně žiti a vlasti opravdově užitečným státi se chce.

Prawda a šlechetnost nepotřebují prostředků ctižálosti a samolásky, aby se zalíbily a ze své síly žádaly. V našem srdci se nachází nezrušitelný pud ku prawdě a kráse. Tyto věci ať se jen přivedou ve své čistotě před oči dítěte žáka; a jistě všechny síly jeho k činnosti se powzbudí. Kdyby se onomu puzení po duchovní potravě více důvěrowalo, kdyby se mládež prawdou a láskau

wice ožiwowala, nebyloby potřeбі oněch lahůdek, kterýmž se nyní duchovní síly k činnosti přiwádějí. Nyní musejí slaužiti ctižádosti a samolásce, ješto určeny jsau, by se w swobodném a šlechetném působení wywinuly. Žádné matce nenapadne, swé zdrawé dítě sliby ku požíwání pokrmu nabízeti; hlad ho donutí pokrmů užíwati, až se nasytí. A neměla by se snad tu případnost i při duchovní potravě nacházeti? —

Wyučowání a umění se považuje od mnohých pėdagogů za cíl, ačkoliw jen co prostředek zůstatí má, a wychowanec, člowěk sám, jenž wždy za poslední cíl a konec všeho umění slaužiti má, jest jím jen co prostředek. Naproti tomu wychowanec zase ze swé strany toto přewrácení na sebe obrátíw, přetwořil ony dráždicí prostředky, kteréž jenom jeho horliwost rozmnožití, a největší snahy jeho sil docíliti mají, za jediný aučel swého namáhání a tak rozptýlil swau duchovní sílu a pozornost.

Přirozeně a jistě z toho následuje, že jeho pilnost, na tyto dráždicí prostředky uwyknutá, ochábně, když se mu nepodávají. Žákowa snaha, coby se na wěc učení jediné obraceti měla, tauží jen po odměnách. Z takowého podřízeného namáhání musí i smutný následek pro mrawnost vyplýwati, jakž se to we všech školách pozoruje, kdež se těch dráždicích prostředků snad co newyhnutelného zlého a k tomu ještě nemaudře užíwá. Jistě jest to wěc přirozená a ne náhoda, když widíme k. p. žáka, jenž swé

duševní moci nad svou sílu namáhá, aby jen čestné místo ve škole sobě vydobyl, k čemuž ještě i otec (nebo čest syna, jest i čest otce) nějaký dar přidá. Ani ve dne ani v noci sobě žák nepopřeje oddechu, unaví se a zeslábně u svých knih, a slabý a nemocný si sedne na místo první. Jiný tau samou tížáostí puzen, ale chytrý, hledí na kratší cestě svého cíle dojíti. Wyskaumaw snad, že učitel při udělowání odměn ne vždy dle přísné spravedlnosti se řídí, ale že i také náklonnost při tom svůj díl má; uchází se o náklonnost učitele a skrze ní o první místo, ať nejednau snad se to podaří. Třetí pňjal w nenáwist svého spolužáka. Argusowýma očima ho pozoruje, dáwá wíce na něj pozor, než na své vlastní swědomí a s radostí každý wýstupek učitelowi donáši, aby jen nenáwiděný swrhnut byl. Zákon jest zde, učitel musí spravedlnosti zadost učiniti. Onoho stoická lhóstejnost pro všechna wyzuamenání nižádným dráždídem se nedá oblómíti. Pro něho nejsau takowé prostředky nic platné. Co mu na tom záleží, sedí-li na prvním čili na druhém místě.

Jiný zase budí sobě na swém vysokém místě svou zpupností a pýchau nenáwist a nepřátelství. Několik se jich spojí, jej swrhnutí, což se častěji na podlý a podwodný způsob stane. I nejsauli to tedy školy samy, kteréž na tento způsob zárodky tížáostí, samolásky, msty a nepřátelství zakládají a žiwí? A nebojují již w tomto malém swětě, ve škole, všechny ony náruživosti,

keréž swět we welkém swírají a sauzí? Na takowý způsob tratí žák nejen lásku pro vše dobré a šlechtné, ale i wážnost pro swého učitele, keráž se nedá nějakým zákonem prikázati. Mnozí žákové se cítí uražení a zanedbaní, mnohých sila a pilnost ochabují; mnozí tratí lásku a horliwost k učení.

Ještě jiná příčina, pročby všechny odměny ze škol wyobcowány býti měly, jest ta, že se jich nedá dle přísné sprawedlnosti užíwati. Učitel newyhnutedlně jest buď nesprawedliwým, anebo se zdá býti stranným. Zákon určil jen dle zewnitřních znamení ty pády, komu kdy jaká odměna se udělití má, k. p. školákowi, kerýž w nějaké písemné práci nejméně chyb udělá. Schopnost a wůle, žákw a nemají při tom žádného podílu, a předce by se měl vlastně na ně největší ohled wzíti. Pročež se často ten pád stáwa, že prwní we škole swé čestné místo ne sobě, ne swé pilnosti, ne swé dobré wůli, ale swým šťastným wlohám, swé schopností děkuje, an mnozí pod ním sedící, jenž desetkrátě wětší pilnost wynaložili, nad ním by seděti zaslanžili, ačkoliw více chyb udělali.

Dle toho ale nesmí učitel saudit, a musí se státi nesprawedliwým. Chtělliby odměny dle psychologických a mrawně jistých zásad rozdáwati; zdál by se zase býti stranným; nebo ne wždy onen, jenž nejméně chyb má, dosáhlby znamení cti; ane i mohlo by se státi, že by poslední byli prwní a prwní poslední.

A w skutku seznáme, že takowý mladík, jenž we školách wždy prwniho místa sobě dobyl a usta-wičně na odměny uwyknul, we skutečném žiwotě naděje nesplní, kteráž se do něho měla. W jakém-koliw auřadě a zaměstknání odměny přestanau, anò naopak, často za swé namáhání ne chwála, nýbrž nespokojenost a nenáwist se mu za podíl dostane. Nenajdeli tedy w dokonalém vyplnění swých po-winností spokojenost a tu jedinau prawau odměnu, nešťastným se stane. Odtud pochází, že widíme muže, an ustawičně na předstawané žalují a wúbec na celý swět, že nejsau uznáni a dle zásluh swých odměněni; onde ona nespokojenost, roztrhanost a ochabnutí sil mnohých výborných hlaw. Přidejme k tomu ještě nesmírnu ctižádost, kterauž mladík we školách často a lehce ukojil a kteráž nyní potrawy k ukojení nenalezá. Tu se uchopí každého i ne-dowoleného prostředku, aby odměny dosáhnul. Po-tupuje, snižuje a pomlauwá swého spolubratra, aby jen sám wyše postaupil.*

*) A kde wzalo začátek takowé smejšlení a jednání. Nebyl k tomu dán zárodek snad již we školách?

Redakcí ráda přijme i odporné nahlížení a posauzení tohoto článku pedagogiky, a budeli libo, také jako přítomné tecto nomine.

Přidavek k předešlému pojednání.

Nejmenovaný pan spisowatel tohoto právě uведенého pojednání měl zajisté ten nejlepší ohled, a nepochybujeme o jeho dobrém mínění a o jeho šlechetné horliwosti, kterauž se o to zastává, což za dobré a případné uznává. Než ale budiž inám dowoleno, mínění swoje zde přednésti, a rozsaudný čtenář nechať sám pak uzawře, na čemž by se měl ustanowiti, a kterému mínění přednost dáti.

I my nezapíráme, že udělowání školských odměn mnohdy leccos škodného a nepříhodného s sebau přináší, a z vlastního zkušení mohli bychom sami ten obraz, kterýž nám tu pan spisowatel předstawil, některými ještě stinnými tahy zatemnití, a k příkladu ukázati, jak často rodičowé sami k tomu přispíwají, že se tím nic dobrého nedocílí, alebrž i škodí, an mnohdy nerozumem a slepau láskau k dětem wedení, na tom stojí a se wší snažností na to naléhají, by i nepilné jejich děti byly odměněny, zasílajíce na ten cíl a konec učitelowi rozličné věci, kteréž by měl chtěj nechtěj jejich dětem veřejně na způsob odměny odewzdati. To a mnohé jiné, čehož se nezdálo panu spisowateli podotknauti, mohli bychom uwéstí. Wíme také, že i jiní slowútní mužowé stáli na tomže domnění, a že mnozí z nich, jako k. p. Krummacher, prawili a twrdili, že se cos takowého s duchem křesťanské školy nižádnau měrau nesnáší. — Než jsauli, kteříž takto smýšlejí, jsau ještě zase jiní, a není jich málo,

jenž docela jiného jsau domnění; a k těm náležíme i my, a wíme, proč k nim náležíme, a proč tak smýšlíme.

Předně se domníváme, že posud jest prawda, co latinik prawí: „*Abusus non tollit usum!*“ W dobře však zřízené škole, a tak to má býti wszady, nerozdělují se odměny podle přijímání osoby, nobrž podle zásluhy, a obyčejně dříve duchovní pastýř, katecheta a učitel wcházejí w radu, a dle sprawedlnosti sobě počínají. Neudělují se tedy odměny ty maní, nýbrž s dobrau rozwahau. Ano znám školy, a tak by to mohlo býti i jinde, kdež i školákům popráno býwá u příčině této o swých spoluškolá-cích rozsudek učiniti, a powěditi, zdali a kdoby z nich takowé odměny hoden byl. A máme za to, že úsudek jejich u věci této se wždycky se sprawedlností srownává, a že welmi nestranný býwá. To kdyby se wszady zawedlo, jedna z nemalých námítek swrchu od pana spisowatele učiněných sama sebau by padla a se wywrátila, a wyhowělo by se všem těm nehodám, kteréž prý odsud pocházejí, o kteréž jak z stran učitele, tak i z stran děti nemilé a škodné býwají.

Dále se domníváme, že člověk zůstane wždy člověkem, a že w tom není nic tak welice hříšného, když, neprawím wždy pro odplatu pracuje, nobrž když i na odplatu někdy ohled bere. Dobré konati toliko proto, že dobré jest, a že to powinností, jest zásada, kteráž se dříve řekne, než vyplní a skutkem dokáže. Není pak tato zásada ani

křesťanská ba ani náboženská, an se tak dobré apotheosuje, nad nejsvětější vůlí Boží slawí, anó samým Bohem činí. Swatí Apóstolowé sami tázali se: Pane, co nám za to bude? A Syn Boží proto jich nekáral, alebrž často jich těšil, silil a wzbuzowal připamatowáním těch odměn, kteréž na ně čekají. A tak podobně i nás Bůh prislibowáním odměn k ctnosti a šlechetnosti wzbuzuje, ponauká a wábí. „*Otec, kterýž widi w skrytě, odplati tobě,*“ tak zní neklamná slowa Spasitelowa. Jestliže však wůbec člověk po swém pádu jistých zewnitřních wnadidel potřeben jest, kteréžby mu ku konání dobrého wětší chuti dodávaly, co teprw máme říci o dítěti, kteréž teprw sotwy počalo duchowní sílu swau rozwinowati? Kdo se o dítěti domejšlí, že mu takých zewnitřních wnadidel není potřebí, dává zřejmě na jowo, že nezná jeho powahy a přirozenosti. Dospělý a wzdělaný člověk ohlíží se na to, což mu za jeho práci bude: a autlé, neutwřené a slabé dítě mělo by již dospěti k takowému hrdinskému smýšlení, aby dobré činilo jen pro dobré, a že to powinno jest? Dítě by mělo šlechetněji smýšletí a jednati, nežli člověk dospělý, a w boji již zkušný a wycwičený? Zdali mnohý tím pomněním, co mu za to bude, k wytečným a swrchowaně blahodějným činům nebyl již powzbuzen? A toliko dítě má býti takým filosofem, jímžto pohybowati nemá žádná naděje k budawci zewnitřní odměně? Konečně čím pak se obyčejně děti odměňují? Dáwají se jim dobré knihy, a ty, nechať

jsau již modlitební aneb jiné, vždy blahočinně na děj působiti mohau, i w skutku také působí, jelikož se jimi děti poskytuje prostředek k dalšímu vzdělání a poučení, a knihy tyto milými a wzácnými se mu stávají památkami, kterýchž se snadno nezbawí. A jestliže chudí a pilní školáčkové oděwem odměnění bývají, tuť snad dokonce nebude nikoho, jenž by takowau dobročinnost na zlau stránku wykládal, a za škodnau držel. K ostatním námítkám swrchu učiněným odpowídáme opět a opět: *Abusus non tollit usum.*

8. Píseň na hlavní chrám Páně sw. Wíta w Praze.

Od

Jaromíra Pícka,

wrchního a prawního w Liblíně w arcidiecezi.

*Chráme králů, chráme náš,
Jenž se oblak dotýkáš,
Tys ten welký oltář wlasti,
Náš kde národ s božskou slastí
Hospodina w nebes dáli
Českým hlasem wraucně chwálí;
Chráme Wítůw — chráme náš!*

*W lůně swém, ó chráme náš,
Swaté kosti Čechů máš,
Tam dlí Wáclaw, české kniše,
Jenž swůj národ s nebem wiše,
Drahé plémě swé zastává;
Trůne wlasti — chráme náš!*

*Staroslawný chráme náš,
Wojtěchowy šalmy znáš;
„W pomiluj ny“ jeho wira
Plála k „spáse všeho míra,“
A duch jeho pobožnosti
Obletuje drahé kosti;
Čech' Sione — chráme náš!*

*Hrobko Jana -- chráme náš,
Jazyk — wěkům dochowáš;
Zwony — jazyky twé walné
Wolají diw w swěty dálné;
Pětihvězdné Jan we záři
Žehná národ s stkwělau twáři;
Zwe ho k tobě — chráme náš!*

*Wěš twá prst je, chráme náš,
 Jimš let ducha znamenáš,
 Twé oblauky temnoleské,
 K sepnutí zwau rámě české,
 Aby národ Tworce wzywal,
 „Swatý Wáclawe“ zazpíwal!
 Ó stůj věčně — chráme náš!*

9. O sw. Agatě. ¹⁾

Od sw. Damasa. ²⁾ (Časoměrně.)

Od

F. Sušila,

professora bohoslawí w Brně.

*Jiš jiš se blíší, Bohem přiveden,
 Agathy panny — mučednice den,
 W němšto ji sobě za choř stanovil,
 Wěncema ji dvěma ³⁾ téměř owil.*

*Sličnotělá a rodem wznešená,
 Wice pro wíru a ctnost slawená,
 W nic klade weškerá dobra lichá,
 Jedno Božích welení čenichá.*

*Statněji nad muše sobě wodi,
 A w muky dáwati audy rodí.
 Jak bylo mušno to srdce děwy,
 Hruď zdrasaká swětu jasně jeví.*

¹⁾ Sw. Agatha, z nejslawnějších swětic Božích, jejížto den cirkew 5. února swětí; klade se w missálu našem mezi jmény oněmi řidkými, jejichžto přimlawám cirkew každého dne se zvláště poraučí.

²⁾ Sw. Damas, rodem z Hispanie, welezaslaužilý papež římský † 384. Hymnus, jež tuto podáváme, památný jest obzvláště proto, že w něm, kromě didaktického chodu, ponejprwé užito rýmu, jehož drahne času potom zanedbáwáno, an n. p. u Prudencia ho nena-
 lezněš. Byl rým ten jeho jako promyk a předtucha toho, čeho poswátné písni potřeba.

³⁾ Dvěma wěncema, t. j. korunau paněnstwí a mučennictwí.

*Pauto kruté a šalár ji bawil;
Petr ji, owci pasec, zotawil.
Wraucněji, jim potěšena, saši,
Po wšelike zsinalosti baši.*

*Záštitu Twau čili jsau pohané
Žirě prchawše rozešlehané.⁴⁾
Chraň taky lid, co se Kristu klaní,
Ať ho požár pochotí neraní.*

*Stkwauci nyní w nebesich se co choť,
Přimluru pilně za nás tamo woď,
Pán aby dal w swoje tak dny se mít,
Přizně bychom jeho mohli dojít.*

*Otci, také Synu, ozwi se čest,
Těš Duchu, jenšto jeden s nimi jest.
Dej Boše, powěcítá Trojice,
Ať je pamětlíwa nás swětice.*

⁴⁾ Narází na to, že Katanejšíti pohané, když jim Étna sopka velikau pohromau hrozila, rubáš z hrobu swaté Agathy ujali a jej do jěnu whodiwše, město swé od zkázy uchránili.

10. Příchod sw. panny a mučednice Filumeny do nebeského Jerusalema.

od

Ludwika di Seta. Filumena,

kněze církewního.

*„Dobry boj jsi bojowala,
Wiru statně zachowala,
Pojď, a přijmi korunu!“¹⁾
Wolá k tobě Sprawedliwý
Saudce wěrný, milostiwý,
„Přijdiš, dám ti odměnu!“*

¹⁾ II. Tim. 4, 7.

*Maria, tě Panno, witá
 U bran nebes, tam kde switá
 Wěčně jasný — swatý den.
 A již patříš rajské hory
 Bělostkwělé panen sbory,
 Kterýchš nowý, krásný člen!*

*Plésajice wedau tebe
 Swaté bydlitelky nebe
 Před trůn Boží Trojice.
 Tam před twáří Boha swého
 Hospodina všemocného
 S tebau Panno koří se.*

*Maria tě představuje
 Synu swému, a zjewuje:
 Milá se jí dcera jsi.
 Ješíš korunu ti dwoji
 Na wítěznau hlavu stroji
 Panně — mučedlnici.*

*„Panowati nad národy
 Stkwit se, patřit wěčné hody
 Budeš“ — prawí Kristus Pán: 2)
 Nebo příkladem a slowem
 Roznítilas srdce w mnohém
 Že teď s tebau dělí stan.“ 3)*

*„Zpíwat budeš písne nowé.
 Kterým, kdo smrtelnik slowe
 Naučit se nemůše! 4)
 Sluneční oděná záři 5)
 Státi budeš před mau twáří
 Mně spojena nejúše.“*

2) Mat. 5, 8. 3) Dan. 12, 13. 4) Zjew. 14, 3. 5) Zjew. 12 1.

„Palmau vítěznu se stkvíti, 7)
 Wěčnu slast w mé lásce míti
 Budeš, milá dcero má!
 Já, twůj Bůh, Třicu zplatau budu! 7)
 Sláwu twau, zmařenu w bludu,
 Chci, hle! ať svět celý zná!“

*Filumena, plna slasti
 Přewyšující vše strasti,
 Následuje Beránka. 8)
 Wzdechy její wyslyšený,
 Tauhy její utišeny —
 Jeť u swého kochánka.*

*A již mocné její jméno
 Usty věřících je těno —
 Tu již slávy její zkvět!
 Do všech končin země spějí
 Diwy, jenš skrz ni se dějí;
 Celý téměř šasne svět!*

*Nuše, dcero nebes swatá,
 Pohleď autrpností jatá —
 A sil w boji tuhém mdlé!
 Tentýš boj, ach, bojujeme, 9)
 K tětěš vlasti putujeme;
 Odstraň z cesty všecko zlé!*

7) Zjew. 7, 9. 7) I. Moyš. 15, 1. 8) Zjew. 14, 4. 9) Filip. 1, 30.

Oznamowatel.

a) Literatura.

1. **Populární dogmatika.** *Kniha, w kteréžto učení wiry swaté křesťanské katolické cirkwe prostonárodnim způsobem wykládá Jan Valerian Jirsik, kanownik vždy wěrné kapitoly Pražské a český kazatel při kr. hlawnim chrámu Páně sw. Wita, knížeci arcibiskupský konsistorní rada a veřejný přisežný notar, kandidát bohdmluweckého doktorátu, zástupce ředitele ústawu pro chudé fary swatowitské, činný člen jednoty k podporowání domácich chudých, spoluzakladatel Dědictwi swatého Jana Nepomuckého, aučinkující spoluauď národního Museum a spolku přátel k zwelebeni kostelni hudby, býwalý farář w Minicich. Nákladem dědictwi sw. Jana Nepomuckého. Druhé rozmnoženě wydání. W Praze 1847. Tiskem knížeci arcibiskupské knihtiskárny w Seminári, stran 808 mimo dvojí předmluwu a obsah. Cena 50 kr. na stříbře.*

Kdo klassické posudky a recensí našeho zwěčnělého, nikdy dosti ozeleného *Slámy* čítal, nahlíží wěru snadno, že se nedostalo snadného úkolu tomu, jenžby o též věci psáti chtěl, o níž se již projádrilo wytečné péro nezapomenutelného nebožtíka. Síla mnohem chatz-

nější, zkušenost znamenitě menší, obratnost méně zdářilá — sotwa cos lepšího a dokonalejšího propowí. A však úřad náš nemálo jest usnadněn tím, že se tu jedná o spis, jenž se chwálí sám, a jemuž w krátkém čase česko-slowanské i německé obecenstwo wýmluwnějšího vydalo swědectwí, nežby toho dokázala recensí, sebe pochwalnější.

Nežli ale k věci samé přtkročíme, zdá se nám býti potřebau, skrowného odchyleni sobě dowoliti. Kdo přítomné oznámení „*Populární dogmatiky*,” porowná s posauzením w časopise pro kat. duchow. XV. ročn. str. 121 a násl. snadno by o jeho spisateli říci mohl „*juravit in verba magistri*.“ Projádfujeme se však tuto veřejně, že jsme recensí Slámowu pak teprw w úwahu wzali, když jsme se již zcela a pewně na tom ustanowili, které a jaké myšlénky o tomto spisu pronésti hodláme. Jednajíce takto zúmýslně, abychom zcela nepředpojatě mluwiti mohli, nemálo jsme se pak potěšili tím, že se tentýž úsudek w mysli naší zrodil, s kterýmž jsme se pak potkali w recensí Slámowě. Rozdíl záleží w tom, že my nyní máme tu wýhodu, ctěnému obecenstwu oznamowati téhož spisu *opravené i rozmnnožené* vydání, a žeby tudíž i náš úsudek měl býti tím dokonalejší. Wyznali jsme však již a wyznáwáme opět, že cos důkladnějšího nám pronésti nelze.

Opravené jmenuji toto vydání; neboť útlost a swědomitost weledústojného p. spisatele powšimla sobě i těch skrowninkých wad, kteréž při prwním vydání wytknuty jsau byly. Není pak toto druhé vydání ani pro toho zcela zbytečné, kterýž prwní vydání má a zná; neboť jest i *rozšířené*. Přidawky ale knihy této nejsau věci lhostejnau a wedlejší; obsahujít zajisté dílem interessantní poznamenání (wiz str. 18. 312. 775—b.), dílem krásná naučení a mrawní úwahy (wiz str. 28. b. 566—567. b.) Welmi whodně se w tomto druhém vydání započíná učení o Bohu jednaním mudrce Simonida (str. 159—160.), kterýž swým požadowáním

wždy delší a delší lhůty k odpovědi na otázku: co by Bůh byl, všechno přepiaté hlaubání filosofů zahanbuje. Neboť, dokládá str. 170, „bylaby to opowážliwost hrozná, kdybychom chtěli w něm (tomto tajemstwí) mnoho hlaubati a pátrati. Jako nám přecházejí oči, když se na slunce díváme: tak a mnohem více lidský obmezený rozum náš stkwělosti, jasnosti, welikosti a welebnosti Boží podtrhnut býwá. Powědomi jsauce sobě swé obmezenosti, wyšších wěcí neskaumejme, by se na nás slowo Boží nenapnilo, kteréž takto wyhrožuje: „*Kdo skaumatelem jest welebnosti, zachwácen bude od sláwy.*“ (Přisl. 25, 27.) Kdyby tohoto zlatého prawidla bylo vždy swědomitě šetrino býwalo, jak blaze byloby člowěčenstwu, kterakých zmatků, bludů a strastí nebylaby zakusila naše země! —

W tomto rozmnoženém wydání docházejí časowé potřeby náležitého powšimnutí. Na p. smíšená manželstwí. Netoliko že o tomto za našich dnů důležitém předmětu na patričném místě zwláště jest pojednáno (od str. 668—674.), leč wysoce důstojný p. spisatel i jinde, když se příležitost udála, obrací pozornost čtenárowu na předmět tento. Podobná reflexí nalézá se na str. 29, vyplývající z krásného jednáni sw. Susany. Též tak whodnau reflexí podává str. 237 o nejswětější Swátosti.

„*Dogmatiku tuto nazývám populárni či prostonárodní dogmatikau.*“ (Wiz předml.) A to všim práwem; neboť wšecky články naši swaté wíry jsau zde tak swětle, tak pochopitelně přednešeny a pojednány, že i méně wytřelý rozum nikde do žádných rozpaků neuběhne. Co se pak školní formy tkne, již se zcela w saustawě dogmatické wyhnauti nelze, ta jest tak zpříjemněna, tak přístrojena, že i méně wzdělaný školních okowů sotwa pocítí, a beze všeho unaweni, ba i se zwědawosti we čtení pokračowati bude. Jak to? Nejen že naskrz wládne mluwa swětlá, k pochopení snadná a lehká, ale wšecka saustawa jest i protkána přiměřenými, zánimawými příklady. Tito ze staršího,

i z nového dějepisu, ano i z našich dnů vzati příkladové, jsou k objasnění a k potvrzení swatých prawd náboženských nejvyš příhodni, a dodávají celému spisu zvláštního kauzla a nemalé dojímavosti. Každý má přisvědčí, kdož jen trochu zewrubněji do knihy nahlédne a přečte str. 218—219. Jak výmluwný to příklad — tito diwící se Japaňané, žeby zvláštního příkazu k milování Boha potřebí bylo! — Jaký to wznešený wzor wěrnosti a prawdiwosti — onen Peršan, Abdul-Kadir! (str. 227—228.) Aneb str. 376—377. představující nám horliwé poslůchače mši swaté, sw. Ludwika, krále Franckého a Tomáše Mora. Na str. 401—402 jednání sw. Wáclawa. Též tak interessantní příkladové nalézají se na str. 598—599. 653. 655. 677. 678. 745—6. 751—2. a t. d. O některé příklady jest toto druhé wydání bohatší. Tak se na str. 174 moc a spasitelnost sw. Kříže osvědčuje události, w Čině nedáwno se sběhlau. Též tak jsou přidáni příkladové na str. 496. 593. 775—776. Příliš dalekoby wedlo a meze našeho časopisu přesahowalo, kdybychom wnitřní, organickau spojitost a srostlost weškeré tutu podané saustawy objasniti chtěli. Jen na ukázkou odkazujeme na *Částku pátau*. Tato částka jedná: 1. O wtělení Božím. 2. O wykaupení lidského pokolení: 3. O mši swaté. W tomto spojení wyswítá překrásně podstata mešní oběti. Tu widíme, že jest mše swatá toliko pokračowání tétéž oběti, kterau Syn Boží za nás na kříži přinésti ráčil. *)

*) Důležitost a božský půwod oběti mešní ukazuje Luther sám: „Auf dass nu Christus ihm bereitet ein angenehmes liebes Volk, das einträchtiglich in einander gebunden wäre durch die Lieb, hat er aufgehoben das gantze Gesetz Moyses, und dass er nicht Ursach der Sekten und Zertrennungen dafür gebe, hat er wiederum nicht mehr denn ein Weiss und Gesetz eingesetzt seinem ganzem Volk; das ist die h. Mess; denn wiewohl die Tauf auch eine äusserliche Weiss ist, so geschieht sie doch nur einmal und ist nit ein Übung des ganzen Lebens wie die Mess, dass nun hinfürter keine andere äusserliche Weiss sollte sein, Gott zu dienen, denn die Mess, und wo die geübt wird, das ist der rechte Gottesdienst.“ (I. Tom. Jen. p. 337. a.)

Na každém jiném místě jest pojednání o nejsvětější oběti jen přilepeno, ale tu sauwisí s celkem, jest s ním auzce spojeno. Tu spatrujeme dlauhau řadu strastí, swizlu a trampot, jež za nás snášel Syn Boží; tu obdiwujeme nepřetrženau řadu milostí a dobrodiní, lidskému pokolení Ním prokázanych; tu posléz hledíme na Jeho přebolestnau smrt, kterauz dobrowolně přetrpěl. „A však ten předrahý a předobrotiwý Spasitel a Sli-townik nás nepřestal až posud dobročiniti nám. Jeho láska, Jeho milosrdenstwí jest tak weliké, že se posawáde za nás Otcí swému w obět wydlává. Činí pak to každého dne, a na všech tohoto swěta místech, an se na oltáři při mši swaté za nás obětuje.“ (str. 364.) „Wšechen rozdíl záleží toliko w tom, že zde skrze ruce kněze, tam vlastnima rukama (sám); zde bez bolesti a bez prolití krwe, tam s bolestí a prolitím krwe se Pán obětowal. Protož dobře a prawě učí Církew katolická a t. d.“ (str. 366.) Moználi této předústojně a welewzácně oběti přihodnějšiho w saustawě wykázati místa? —

Co se mešních obradů týká, projádrili otcowé Tridentští jich potřebu a důležitost těmito slowy: „*Cum natura hominum ea sit, ut non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum divinarum meditationem sustolli; propterea pia mater ecclesia ritus quosdam ... instituit. Caerimonias item adhibuit, ut: mysticas benedictiones, lumina, thymiamata, vestes, aliaque id genus multa quo et majestas tanti sacrificii commendaretur et mentes fidelium per haec vi-*

Dále nazývá Luther mši swatau: „*Ein allerreichst ewiges gut Testament, von Christo selbst uns beschieden.*“ (I. Tom. Jen. pag. 337. a.)

Když tomu tak, proč asi tuto přeswatau obět zrušiti usilowal? Snad že se protiwi písmu? Nikoli! Udával příčinu sám: „*Ich habe die Elevation der Hostie abgeschafft dem Bapstthumb zum Trost und auf den Rath des Teufels.*“ (Allenb. Tom. VI. p. 90.) To se mu pak podařilo tak dobře, že se předústojná obět mešní w Katechismu Heidelberském (80. Fr.) jmenuje: „*Eine vernünftliche Abgötterei.*“

sibilia religionis et pietatis signa ad rerum altissimarum, quae in hoc sacrificio latent, contemplationem excitentur.“ (Conc. Trid. Sess. XXII. Cap. V. de sacrif. Missae. Srown. Catech. Rom. p. II. c. 1. Q. 10.)

Těž i toho jest w knize naši swědomitě šetrino. Od str. 403—416 jsau wšecky řády a ceremonie krátce, jadrně a vzděláwatelně wytknuty a wyswětleny. To samé platí také o swátostech, i tu jsau swátostní obřadowé wyloženi a objasněni. Tím pak se praktičnost spisu tohoto zajisté nemálo zwětsuje.

I toho podotknauti nezdá se býti zbytečno, jak pewný základ všemu učení položen tím, že pojednání o Církwi předesláno; že se tu považuje jako nejvyšší princip w některé wědě, z něhož wšecky nauky, wšecká prawidla plynau. Tomu jest jistě tak. Předewším musí býti každý pewně přeswědčen o tom: že božský Zakladatel naší wíry týž i týž působí skrze Církew swau, obdařiw ji darem neomylnosti. Tento-li základ položen, toto-li se pewně a opravdu wěří, ostatní prawdy, jichž tento neomylný organ předkládá, snadného přístupu dojdau. Důmyslný Sláma náš objasnil newyrownaně předmět tento následujícím podobenstwím: „Církew swatá jest náš vlastní rodičowský dům podle wíry, a w tom se nám ponejprw oči otwírají, w tom prwní dítěti wěk trávíme, w tom nám tedy nejen stěny a podlaha, okna a střecha, ale každý kaut powědom býti má, dříwe než polnost, zahrady, luka, lesy a rybníky k němu patřící prohlédáme. Tak má učení o Církwi swaté w každé katolické wěrouce hned na prahu knihy státi; a tak práwě učinil to náš pan spis. Hned, jak se swice zjewení Božího w plamen zňala, běře switelnu, bez nížby celý dar Božího zjewení platnosti neměl; a opatřiw ji, aby k ní wítr nemohl, ukládá ji prostřed pewných jasných stěn, a již wšecko swětlo zjewení božského proliwá se z ní a skrze ni po celé knize“...*

*) Srown. swrchu uwedenau recensí w časop. pro kat. duch. XV. str. 130. Ačkoli tytéž myšlénky powstaly w duchu mém při pro-

Owšem se w tomto uspořádání mnohý „*circulum vitiosum*“ nalézati bude domníwati. Zdá se, že to nepřirozené prvé mluwiti o Církwi a pak teprw jednati o jejím Zakladateli, o jeho wtělení, o jeho úradě učitelském, kněžském a královském. A wytykalo by se takto práwem, kdyby wěrouka psána byla jediné pro ty, jenž již wěří, aneb jenžby ji beze wší předpojatosti a beze všech předsudků četli. Pak by owšem bylo lépe saustawu naší sw. wíry podati tak, jak ona na půdě dějepisné wzrostla; tedy w pořádku, w jakém staří obyčejně wěrouku psáwali: O Bohu a jeho vlastnostech, o stwoření, o našem wykaupení, poswěcení — o Církwi a t. d. A wšak naše wěrouka má co jednati s odpůrci a se wšelikými předsudky, její účel jest wíce méne též apologetický; a za tau příčinau káže newyhnutelná potřeba, článek o Církwi předeslati.

Ještě-li se kdo po přednostech knihy této táže, do nemalých nás tauto a takowau otázkau uwádí rozpaků. Těžko wěru, rozhodnauti-se, čehoby tu předewším zasluhowalo chwály, nám se celé její sestawení a uspořádání líbí. Co se formy tkne, ani té ni co wytykati newíme. Mluwa jest žiwá, srdečná, nenucená, a při tom i biblická. Tu k nám wšude mluwí ono rázné, jadrné, zdrawé slowo Boží, jenž jest jako oheň, jako kladiwo rozrážející skálu (*Jer. 23, 29.*), a jenž jest pronikavější nad wšeliký meč na obě straně ostrý, a dosahuje až do rozdělení duše i ducha od těla, klaubů také i mozku w kostech, a rozeznává myšlení i mínění srdce. (*k Žid, 4, 12.*) A takowau pak a tak mocnau řeči potkáváme se w této wěrouce. Kdo se o tom přeswědčiti žádá, nechť nahlédne do knihy samé a přečte sobě k. p. str. 238—239, 372—373, 768—769 a j.

Při tom wšem přece wyznáváme, že se nám některé partie knihy této obzwláštne líbily. Jsaut to w prawdě její okrasy; jsau to prawá blyskadla. Sem

čítání dogmatiky této, předce jsem s radostí použil slow těchto; neboť žiwěji a rázněji to wyjádřiti nedowědu.

na přík. počítáme pojednání o *ústním podání*. Wysocę důstojný p. spisatel důkladně o písmě pojednaw (str. 94.—), jeho nedostatečnost objasniw, ukázaw obtiže a nebezpečenství, vyplývající z neobmezeného uziwání písma: překrásně rozkládá (od str. 110—131.), jak newyhnutelně dlužno, mimo písmo ještě jiný pramen wiry přijmauti, totiž — živé slowo Církwe neomylné. Pronikající hlas prawdy pronásí se o tom mezi jiným na str. 118.: — „Pismo jest pramen wiry Kristowy, a týmž jest i austni apoštolské učení. Pismo jest poklad prawé maudrosti, a týmž jest i austni apoštolské učení. Pismo potěšuje zkormaucené, pozdwihuje kleslé, posiluje slabé, naprawuje hřísné duše, a to wšecko čini a působí i austni apoštolské učení. Pismo swaté jest a t. d.“

Než kterak se mohu ubezpečiti, že w ústním podání Církwe přijímám ryzi, božskau prawdu? Na tuto záwážnau otázku odpowídá důkladně str. 119—120. Dále (str. 121.) se ukazuje, kterak netoliko Bůh, alebrž i lidské interessy samy o zachowání čisté prawdy se zasazowaly. Tu jest důwod za důwodem, odpůrci se tu takřka ani k dechu přijiti nedá. Otázkami, ze žiwota wzatými, do auzkých wehnán, musí platnost ústního učení připustiti. Ci mohloby to býti jinak? Kdo §. 27. powážliwě přečte, a ústního podání připustí ještě by se zpěchowal, toho žádný nepřeswědčí; aneb ten a takowý nechce, aby byl přeswědčen, protože oči swých swéwolně zawírá, aby swětlem prawdy z bludu swého probuzen nebyl. Tu jest wše wyčerpáno, tu se nelze wyhnauti a wykrautiti, tu slawí prawda stkwělé wítězství. Zcela tudíž a ze srdce přiswědčujeme slowům: „Marné a neprawé jsau tedy wšecky tyto jejich (odpůrců) námítky, u witr toliko mluwí a spolu na odpor se stawí celé křesťanské starobylosti.“ (str. 127.) Pak následuje wážná swědectwi z naší i ze strany odporne, tak že každý přiswědčí tomu, což w tom ohledu pronesl nestranný Hugo Grotius: „Dwěma swědky stojí

wšeliké slovo, písmem a tradicí, ještě sobě obaplně switi.“ (str. 130.)

K těmto wytečným přítomného spisu stránkám přináleží též pojednání o *nejswětější oběti*. I zde jest wšecko dokázáno, wyswětleno. Na každau otázku swau nalézá tu poučliwá mysl odpověď přiměřenau, odpověď postačitelna. Toto weledůležité učení jde od str. 363 417. Spoji-li se s tím, co se též o nejswětější Swátosti od str. 525—567. prawí, snadno se nahlíží, že přewznešený předmět tento jest důkladně pojednán.

Sem buď počteno pojednání o *swátosti pokání*; kteréž opětým přepracowáním a rozmnožením nad ono w prwním wydání obsažené, daleko vyniká.

§. 134. dle nowého wydání ukazuje krásně shodu katolického učení o swátostním pokání s písmem swatým; čehož se owšem w prwním wydání pohřešuje. Dále se tu též důwtipně ukazuje shoda s naším rozumem; čehož wýsledek snadno každému na mysl vstupuje, a ten jest: Ano w skutku, lidé sami, upřímně s hříšnikem smejšlejíce, nemohli by nic jiného wymysliti a ustanowiti, než což ustanowiti ráčil přemaudrý a našeho uléčení a spasení přezádostiwý Lékař nebeský.

Sem, k těmto stkwělým částkám, počítáme též učení o *obcowání Swatých*.

Toto každau, zcela nezakrnělau a nezakrslau duši, jimající učení, jest i tuto s welikau srdečností pojednáno. Jmenowitě jsau tkliwě wylíčeny poměry, w nichž se k duším očistcowým nalézáme. (§. 155.) Půda jest takto připrawena, a w tuto tak zkyprěna půdu rozsiwá §. 158. simě blahodějně. Tu se wypisuje, jakým způsobem bychom swým snad w očistci nalézajícím se miláčkům přispěti mohli a měli. Takowé půdě swěřeno simě tak úrodné — mohloby zůstati bez prospěchu? Nebude-li spíše nadějně klíčiti a pučeti a w owocenosný strom wzrůstati, jenž spasného chladu poskytuje duším w plamenech očistcowých trwajícím? —

Wúbec jsau i wšecky ostatní články, w nichž se

od nás odtržení bratři liší, s pečlivostí chvály hodnou provedeny. Jaká tu všude wane srdečnost, jaká tu dojíká wýmluwnost, a při tom všude jaká w prawdě bolubičí mírnost a tichost, a zase jaká se tu ukazuje horaucí láska, jenžby ráda wšecky blaudící přiwedla k zdroji nebeské prawdy! — Nekatolik, nejša skrz naskrz předsudky zaujat a zaslepen, musí k přemýšlení powzbuzen býti.

Nejen že we všech různých člancích prawda swého wítězného hlasu s močí welikau pozdwihuje, tak že jí nelze wěru tak snadno odpírati, ale každého upřímného akatolika dotýká se zajisté bolestně nahota a rozerwanost všech od Církwe katolické odtrhnawších se wyznání. Srown. k. p. str. 63 neb 93. Wěrný katolik pak toto wšecko přečta, kterakby newzdával ze srdce nejhlubšího díky Bohu za tu nezaslauzenau milost, že jest audem Církwe té, kteráž jest slaup a utwrzení prawdy? (*I. Tim. 3, 15.*)

Jestě jako na pochautku chceme tuto něco málo podati, *) abychom ukázali, jak obratně, žiwě, i srdečně wysoce důstojný skladatel řeční.

Na str. 140—142. čteme o wíře: „— — wíra jest ta silná kotwice — — — nic nemožného.“ (*Mat. 17, 19.*)

Těchto wznešených wýsledků však poskytuje toliko wíra prawá; wíra, jakau předkládá Církew neomylná; a tudíž se dobře uzawírá na str. 149. „Neni tedy wíra jako wíra! Prawá wíra, wíra k spasení wedaucí jest toliko ta, kteráž úplné a celé učení Kristowo drží.“

Aneb o jestosti Boží str. 162—163. „Že jest Bůh, dokazuje wešken swět — — — hříchem.“

Aneb wznešenost naší duše str. 281—282. „Tělo jest toliko přibytěk — — — nesmrtným.“

Aneb wylíčení ceny, za niž jsme kaupeni. Str.

*) Než toto jest zústaweno zcela předústojné a weleslawné Redakoi, sdaž podotčených tuto míst z knihy: wyniti ráoi, čili nic.

353—355. „Słowem jediným nás Bůh stwořil — — —
 život dán.“

Aneb o milosti Boží. Str. 440—441. „Milost Boží
 to jest — — — a milosti.“ (*Tim. 1, 9.*)

Aneb o manželství. Str. 671. 673. 674. a t. d.

Život a barwitost řeči místem se tak zmáhá, že
 se citové jinak ani wyslowiti nedají, leč modlitbou k. p.
 str. 303—304 362—363—511 a j.

Dokončiwše čtení knihy této nejwejš důležité, z úpl-
 něho přesvědčení a z hlubokosti srdce swého přisvěd-
 čili jsme předústojnému panu spisateli: „Tat jest wira
 katolická! Wira to prawá, samospasitelná, Bohem zje-
 wená a potvrzená, Apoštoly hlásaná a we světě roz-
 šířená, krwí swatých mučedníků zpečetěná, a swatau,
 neomylnou Církwi Boží — — osvědčená a opodstat-
 něná!“ (str. 804.)

Obyčejně se recensí rozpadávají na dvě částky:
 w jedné se chwálíwá, w druhé haniwá. Blaze však
 nám, že oznamujeme dílo, při němž do welkých ubí-
 háme rozpaků, chtějce se dle tohoto způsobu zachowati.
 Mámeli cos wytykáti, jsau to pauhá nedohlédnutí. Str.
 46 a 87 udává Řehoře XVI. jakožto nynějšího swa-
 tého otce, a kniha jest vydána w roce 1847. Aneb
 snad tisk tak dlouho trwal? *) Na str. 312 prawi se
 w poznámce: „Krátké popsání toho swatého hrobu a
 chrámu nebude snad od místa.“ Žádného však popsání
 tu není. **)

Na str. 335. čte se o Pánu Ježíši: „Toto dítko
 počalo způsobem zcela obyčejným ... život swůj.“ Ow-
 šem přidaná druhá epitheta: „mimořádným a tajemným,“
 ukazují, že to nemilá chyba tisku. Abychom ukázali jak
 pozorně jsme spis tento pročítali; chceme i malicher-
 nosti, chyby tisku udati, jenž jen dost málo proti smy-
 slu by čeliti mohly.

*) Trwal tak dlouho! Tehdáž, když se arch tento tiskl, byl ještě
 Řehoř, blahoslawené paměti, na žiwu.

**) Sazec newysadil, korektor a revisor přehlédli.

Předmlawa III. „Buchfelneowi (y) spisy.“ Str. 21. „přebídnau smrt“ — smrti. Str. 35. „swatý (i) Apeštolowé.“ Str. 37. „Bož“ (i). Str. 49. „s mnohými audy.“ Str. 91. kirkwi (církwí). Str. 140. „kterěz omýlen“ — kterýž. Str. 161. „w neskončeném času“ — žasu. Str. 179. posl. rád. „mnoha“ — mnoho. Na Str. 336. rád. 11 a 12 jsau některá písmena přesazena. Str. 393 rád. 18—19 „monný“ — mocný, Str. 465. rád. 13. „pošwrněného“ — poškwrněného. Str. 499. 14 rád. „udělém“ — uděleném. Str. 516. 11. ř. „učení“ — učini a ř. 16. „měl“ — měli. Str. 529. 10. ř. „swátost tato přisluhowalo.“ Str. 611. 3. ř. zdola „powinění“ — prowinění. Str. 694. 3. ř. zdola „nebešfanůw“ — nebešfanům. Str. 727. ř. 11. „te tjm“ — se tjm. Str. 759. ř. 10. zdol. „počowati“ — pečowati. Str. 768. ř. 9. „zř“ — zři. Str. 775. ř. 9. zdol. „těmi“ — třemi.

Wytknutím pak těchto chyb — jichž w poměru k obšírnosti spisu zajisté málo — nechceme wěru ani korektora, ani knihtiskárnu kaceřowati, dobře z vlastní zkušenosti wědauce, jak těžko to, i při největší péči a pozornosti, dost skrowný spisek bez chyby wydati. Jest-li které, zajisté korektorstwí, jest ono umění, jenž člověka brzo přeswědčí, že jest „*errare humanum*.“ Ba, zdá se mi, že by domnělý a we swau neomylnost wěřici, snadno tauto cestau ze swého bludu mohl býti wyweden. A byť i ponejprw, pochybuji, že by i podruhé — jako druhdy Weğa se swými logarythmi — prohlásil, že za každau nalezenau chybu tisku dukát podá. Chyby tisku jsau owšem mrzuty, ale kdo w tom jen něco málo zkušen, omluwi a promine je rád a snadno. Wyjmauce pak několika wytčených poklésků, wyznati dlužno: že jest tisk čistý, auprawný i zpráwný. Mrawní výsledky z wěrouky plynaucí, w prwním wydání menším písmem tištěny, jsau w druhém wydání naskrze podány stejným písmem jako ostatní obsah. Tím se stal weškeren obsah ku čtení welmi pohodlný, ano i slabšímu a staršímu oku přístupný. Aby se pak předce, jakožto k wěrouce

přísně nepatřící věci, poněkud lišily, jsou uvedeny v závorkách, aneb pod znaméním: „—“

A tak jest obsahem, i formou, i zevnitřní úpravou o všecko převýborně postaráno; wysoce učený a důstojný p. spisatel dílem již nabyt, dílem ještě nabude přesvědčení, že ho nezklamala naděje, kteráž se při sepsání knihy této kojil: „že skrze ni znamenité potřebě lidu česko-slawanského bude wyhowěno.“ (Před. str. I.) Kdož ale v pravdě národ svůj miluješ, kdož jeho poučení, osvětú a zdokonalení žádáš, a tudíž pravým jsi vlastencem — wysílej wřelé prosby k Onomu, Jenž jest všemocen, aby ještě dlouhá léta zachowati ráčil síl tak řídkých a schopností newšedních, s jakými se w této knize setkáváme, a to k Swému oslawowání, Církwi swaté k radosti, a nám všem ku prospěchu a wzdělení! —

A. Ř....k.

b) Rozličnosti.

Přímět ek

k. poslednímu článku chronologického pořádku nehlavnějších událostí po narození Páně od *Fr. Haveránka*, křižovníka, kaplana u sw. Petra w Praze, obsaženému w Časopise pro katolické duchowenstwo 1846. IV. 604., podanému dne 27. měsíce února 1847.

Od

Frant. Wetešníka,
děkana w Sobotce.

Netoliko mezi newycwičeným lidem, alebrž i mezi wzácnějšími a vzdělanějšími stawy, jmenowitě mezi Duchowenstwem katolickým, wěřicím w Božstwí Spasitelowo, panuje ta newinná domněnka, wyobrazená bez zpozdilé powěry we Brewiaři »*In nativitate Domini ad Vesperas, parte hiemali, pag. 219. Venetiis 1727.*« že howádka (tuto wůl a kůň čili oslík, dle zdání našeho bezpochyby snad i wíce howad,) stojící skromně po zadu a díwajecí se sprostě na uznaného Boha swého, odpolau nahého, ležícího na bídném steliwu, teplem swým zhríwala skalný a chladný chlěw, an dle tradice chlěw ten jest pauhá jeskyně, aniž komu z hěretiků ještě připadlo, pochybowati o tom. Již chlěw dřewěný o wánoční době beze skotu bylby, wěru, dosti studený, tím wíce jeskyně neboli chlěw skalný, a Palěstiňané jakož i Sewerané, přicestowawší do Syrie, o wánocech na přílišné wedro netauží, an i přihodilo se, že wíce nežli jedna karawana zkřehla času nočního. Příčina dáť se snadně wyswětliti. Noci palěstinské nebýwají sice tak dlauhé jako naše, ale také ne tak krátké jako naše; proto noci naše letní krátké, nemajíce času k wystydnutí, zůstawají teplé, zimní dlauhé býwají mraziwé, palěstinské nazwice

Jsau chladné, rownajíc se takměř wesměs nocím naším při rownodennosti. Naše čeládka, ač newycwícená, předce ze zkušenosti wí welmi dobře, jak blaze času zimního nocuje se při dobytku we krawinách, owěinech i konír-
nách. Tažme se našich drotarů, kam obyčejně na noc-
leh se uchylují: »Weru Panáčku, do panského owčina.«
Noční paléstínskau teplotu neoswědčuje Písmo swaté, ač dí, že pastýři o narození Páně ponocowali a nad stády noční stráž drželi. Pastýřowé musí tam nad stády, zwiášť brawními, wol, newol, pilně w širém poli bdíti, by radikální kommunisté a racionální štěkalowé čili šakalowé nezdělili se o brawy, kteřížto do owčinců stěnowých, krytých a odweřených, jako na seweru, uzamykati se nedají, ač i Kristus Pán mluwíwá o owčincích. Z ponocování a hlídání také ještě newypleywá, žeby narození Páně bylo stalo se noci wložné, jako z našeho ponocování a hlídání se před žhářem ještě nenásleduje, žebychom w Sobotce o wánocech při horaucích stodolách znojem byli prahli. Plenka, jakau jī widíme na obrázku, wěru tepla nekale přidala, tak žeby teplo skotowé bylo zbytečno a bezpotřebno bylo. A Rodička Boží, tať nesměla ani pomysliti na lože a ošetření Bethsabino: teplu skotowému i pro sebe i pro swé nemluwně jistotně powděčna byla. Synáček její nepřisel pro pohodlí: nauze, bída, nedostatek, strast byly losem jeho; aniž mu se lépe dělo při narození; skot wěrně obslaužil Pána swého.

Proto samé toliko, aby poznal wůl wládaře swého a osel jesle Pána swého — swého Hospodáře i swau stáj — proto jenom nestawíme — my ubozí prohlaupěli ultramontáni — k jeslím Páně wola a osla, alebrž také proto, aby, což prunedbala tupost lidská, nahradila jemnost nemá, aby při nemilosrdaosti lidské milosrdně hřiwala sprosté, bidné, chladné rodiště Spasitelowo. Wždyť i o weliké noci AUC. 785, Efina 32., Kristowa 34. w noci, dne 11 - 9, měsíce Dubna (neřkuli dne 25 - 23. měsíce Prosince AUC. 751. 3. před Erau)

pospaw prwé w zahradě na oliwetské hoře, u prostřed dworu Kaifašowa při rozžzátém ohni, neboť zima bylo, s chasau biskupowau, zhríwal se dobře Petr Swatý.

Krátký přehled ústawu milosrdných bratří w e. k. rakauských zemich,

*dle jejich dějepisného powstání, s ohledem na zakladatele
tohoto řádu.*

Od

Josefa W. Žáka.

Řád milosrdných bratří založen jest léta P. 1534 od Jana z Boha, narozeného 1495 w městečku Monte maggiore w Portugalech. Poněwadž jeho záměr ten jest, aby chudým, potřebným a opuštěným nemocným bez rozdílu náboženství, vlasti a stawu pomoci a ochrany zdarma poskytoval, nalezl nejen hned na počátku dobrého přijetí, ale i w krátkém čase tak se rozšířil, že až podnes netoliko w Ewropě, ale i w Americe četné kláštery má, a ještě posud blahodárně kwěte. Audové řádu tohoto žijí podle řehole sw. Augustína a swých vlastních ustanowení. Jejich šat sestává z habitu z černého sukna s škapulířem též barwy, a z malé, kulaté, tuhé kapuce. Opašují se koženým pásem.

Kníže Karel Eusebius z Lichtensteina naučil se na počátku sedmnáctého století, w Římě, kamž byl za císaře Rudolfa II. s mimořádním poselstwím k papežskému dworu odeslán, dobrodějné aučinkowání milosrdných bratří znáti, a wzal, nawracuje se z Říma, dwa bratry tohoto řádu, Gabriele hraběte Ferrarského a Jana Baptistu z Cassinetti s sebau do Němce a wystawěl jim l. 1605 we Felsberku, w Dolních Rakausích vlastní klášter, kterýžto také k přijímání nemocných zaříditi a všemi potřebami hojně zásobiti dal.

Tento klášter jest tedy prwní w Rakauském mocnářství a činí s později založenými zvláštní provincií tohoto řádu, kteráž se pro rozeznání německau nazývá a kterauž swrchuřečení dwa bratři řeholní vlastně založili. Kníže Lich-

tenstein poručil milosrdné bratry císaři Rudolfu II. ve Wídni a císař Matyáš je r. 1614 do Wídně přijal a uwedl, kdež na dolním Werdě, nynějším Leopoldowě, zwláštní dům k obydlení obdrželi. Po smrti císaře připadlo zařízení základní fundací pro tento řád na císaře Ferdinanda II.

Tohoto času málo chybělo, že by byl Arcikníže Maximilian Arnošt, bratr císaře Ferdinanda druhého, skrze nepodařené pauštní žilau o celau ruku přišel, ale od tehdejšího vikáře řádu, Gabriele hraběte Ferrarského, proslulého tehdá ranhojiče, a pozdějšího žiwotního lékaře císařowa, šťastně z toho wyhojen byl. Císař Ferdinand obdarowal na to 21. září 1624 milosrdné bratry ve Wídni auplným základním listem, w němž mimo jiné takto stojí: Že přijal bratry Milosrdné blahoslaweného Jana z Boha, pod řeholí sw. Augustina, kteřížby dle powinnosti řádu chudé, nemocné a potřebné opatrowali, a jim zdrawí nawracowali, a že pro ně špital w ulici proti Taboru, kterýž již jeho předchůdce císař Matyáš započal stawěti, s rozsáhlejší místností a zahradau zwětšil a založil, z toho ohledu, aby swé powinnosti milosrdenství k potřebným auplně wykonáwati a k nemocným nejen prostředky tělesnými ale i duchowními bezstarostně vyplňowati mohli. Též že jim dowoluje, aby za swé přičinění a k podpoře chudých nemocných jak we Wídni, taktéž i we všech dědičných zemích příspěwky sbírali.

Mimo tuto základní listinu obdrželi milosrdní bratři od císaře Ferdinanda II. ještě znamenité wýsady, hojně roční podpory, kteréž od pozdějších císařů potvrzeny byly. R. 1655 stal se tento klášter i s nedáwno wystaweným kostelem při ohni w blížkém stawení wypuklém, obětí požáru, ale hned rok na to byl štědrostí císaře Ferdinanda III. a dobročinností Wídeňanů opět w dobrý staw uведен. L. 1676 nedostáwalo se pro nemocné w starém špitále již místa; a ustanoweno, by nowý a wětší wystawen byl. 25. Srpna 1676 zakaupeno k tomu místo a posledního srpna základní kámen k nynějšimu špitalu položen, starý pro lékárnu upotřebu a na oba patro jedno wystaweno.

R. 1688 za obležení Wídně od Turků shořel opět

kostel i klášter s nově vystavěnou nemocnicí, a milosrdní bratři od Turků ze spáleniště vypuzeni, utekli se do obleženého města a opatrovali raněné vojáky a měšťany. Po odchodu nepřítele musili kostel, nemocnici i klášter znova skoro stavěti, k čemuž dobrodincové, z wděčnosti za poskytnuté od milosrdných bratří posluhy, rychle potřebných příspěvků podali. Slavné zasvěcení nově vystavěného kostela ke cti sw. Jana Křtitele dělo se 23. května 1692 skrze Jana, opata u Schottů.

Rok před tím 23. září 1691 slawili bratři swátek swého právě za swatého vyhlášeného zakladatele, Jana z Boha, s welikau sláwau.

Wzniklý r. 1713 we Wídni mor wolal bratry často ku pomoci nemocných do nemocnice, kdež skoro všickni oběti swého auřadu se stali. R. 1714 strhl prudký wítr kupli nově zwýšené kostelní věže dolů; nowá od r. 1748 jest měď pokryta; dílo tesařské na ní platí za mistrnau práci. R. 1722 obnášel počet postelí pro nemocné 57, kterýž se r. 1736 při rozšíření swětnice ještě o 43 postelí rozmnožil. 4. března 1744 přestál klášter prwní znamenitau powodeň, kteráž horní a dolní Werd (Rossau a Leopoldow) skoro celé zatopila. — S welikau péčí byli nemocní z přizemních swětnic do swětnic bratřím náležících w hořejším patře přenášeni a tam po nějaký čas opatrowáni. Z klášterní peci udělowata se celému předměstí již tehdá pomoc w chlebě. Neprátelským wpádem Francauzů r. 1805 a 1809 a obsazením Rakaus a Wíduě skrze neprátelská wojska byl tento řád hrubě zkausen. Klášter se w tato léta proměnil docela na wojenský a polní špitál. Weškeré místnosti, půdy a dwůr slaužili ku přijímání raněných francauzských a rakauských wojáků. Mimo to, že bratři we dne w noci neustále raněné francauzské wojíny ošetrowati, a s nebezpečenstwím vlastního žiwota rakauské z blízkeho bojisté do kláštera se utíkající raněné wojáky před nepřitelem ukrýwati a opatrowati museli, aby je zajetí Francauzskému newydali, museli i wšechny zásoby potrawy, léky, náradí a nábytku špitálního w obět dáti a z druhé strany se slzami w očích patřiti, jak jim skrze neprátelská obsazení

města a země, laskavý a bohatý roční příspěvek ze sbírek v městě a po zemi konaných odejmut jest, čímž jediný mezi posledními pramen podpory zaniknul. A zajisté by byl řád břemenů těchto skoro nadlidských obětí podléhl, ale zastavení wznesených přízniwců a šlechetných lidomilů, přísné hospodaření, mnohotvárné odříkání-se ze strany bratří řeholních, pomohly jenom opět se wzkřísiti. — Roku 1807 utrpěl kostel a klášter wichrem veliké porušení, ale Jeho Maj. v Pánu zesnulý císař František I. slavné paměti, ráčil potřebné k wyprawení těchto škod peníze kláštera z náboženského fondu dolnorakauského wykázati a wydati. R. 1814 slawili bratři dwěstěletau památku swého we Wídni bytí we swém kostele způsobem welmi slawným, a weliká část obecnstwa všech stawů wšeló w ní aučastenstwí brala.

Roku 1828 obdržel špitál kaupele pro nemocné, jakožto wlepotřebný prostředek k léčení, hlavně nemocí na powrchu kůže wzniklých. Hrozné ono neštěstí jaké pobřežní Wideňská předměstí neslýchanau w letopisech Rakauských a Wideňských powodni w noci mezi posledním únorem a prwním březnem 1830 potkalo, pocítil i ústaw tento na břehu stojící welmi trpce. Jenom zvláštní obezřetnosti a spojenému přičinění všech bratří podařilo se w oné noci, všechny nemocné z přízemních sálů do horního patra wynésti, kdež we swětnicích bratří wíce než osm neděl opatrowání byli.

Přičinění a úsilí milosrdných bratří w této noci pro zachránění nemocných, jejichž utrpení za času trwající powodni jsau w díle: „Powodeň w nábrežních předměstích Wideňských“ wěrně líčeny. — A že ani jeden z nemocných w tomto neštěstí žiwota nepozbyl, proto se bratři za swé nesnáze hojně odměněnými we swědomí cítili.

Konventu se při této příležitosti dostalo štěstí, že Jeho Mil. nyní panující Císař Ferdinand, tehdaž nástupce Rakauský a král uherský, pak Jeho c. k. Wysost zesnulý Arcikníže Antonín, a Jeho Excell. tehdejší předseda vlády Pan hrabě z Klebelsberku jej nawštíwiti, a bratřím za zachránění všech nemocných tohoto ústawu swau spokojenost způsobem důrazným na jewo dáti ráčili.

Ale trudnější a smutnější než sama powodeň byly následky její pro ústaw. Nejen že všechny čtyry světnice pro nemocné, pak dolní chodby kláštera wodau docela porauchány byly, ale i kostel sám tolik utrpěl, že skrze sesedání-se podlahy w něm žádné služby Boží konány býti nemohly, kteréž se prozatím w kapitl horního oratorium držely. Tyto zpausty požadowały newyhnutelné auplné obnowení klášterního stawení a světnic pro nemocné, a opatření nowého náradí pro nemocnice, což se také w létě r. 1832 za milostiwého podporowání se strany Nejwysšího Dwora, wznešené šlechty, měšťanstwa a cechů Wídeňských w skuček uwedlo a ten radostný wýsledek mělo, že se tento ústaw po tolika nešťastích nyní w takowém stawu nalezá, že všem požadawkům dobrého ústawu léčitelního auplně wyhowuje a zadost činí.

W čas oprav tohoto ústawu byli nemocní w horních chodbách a přijímání jich nebylo přetrženo. Když vypukla záhubná auplawice, aučinkowali bratři nejen we swé nemocnici, ale i w jluých posluhách nemoeným služby rádi konali. Za přičinau wzrůstání obywatelstwa Wídeňského množil se co rok i počet nemocných, kteříž tam pomoci a útulku hledající nalezali; to i nutné oddělení nemocí zewnitřních přimělo bratry r. 1838 k tomu, aby we dvoře klášterním nowé oddělení po jedno poschodí k nemocnici přistawěli, kterážto stawba r. 1839 auplně dokonána byla, a po wyskaumání strany zdrawoty otewřela se nemocným.

Opatrowání nemocných jest prwní a přední aučel tohoto řádu, jak jej zakladatel, Jan z Boha, při založení wyřknuł a ustanowil; jak jej stanowní prawidla řádu co jeho powinnosti wyměřují, a k němužto se audowé při professi zwláštním slibem zawazují, slibující, že chť celý swůj žiwot posluze nemocných obětowati. Jsau zawázání, aby krom ustanowených k bdění we dne w noci religiošů k obecne obsluze, kteráž w rozdělowání pokrmů w ustanowených hodinách a we stlaní záleží, všickni bez rozdílu se dali wynalezti.

Kuihy od r. 1647 až do r. 1845 wykazují, že ústaw

milosrdných bratří ve Vídni na Leopoldovu více než 220,660 nemocných bez platu přijal, opatroval a léčil. Dle nejnovějších auřadních výkazů tohoto ústavu obnáší počet nemocných ve vojenském roce 1844—1845 opatrovaných 4,176.

Uznaná dobrodějnost a svědomité vykonávání povinností, získalo řádu tak znamenitou rozmnoženost, že se nyní ve všech zemích Rakouských 29 klášterů nalézá, kterýmž ve vzájemném spojení Vídeňský konvent jako metropolitní klášter v čele stojí.

Dle zápisných knih tohoto ústavu a dle veřejných výkazů od r. 1845 obnáší počet nemocných ve všech nemocnicích řádu milosrdných bratří od 1. listopadu 1844 až do posledního října 1845 bez rozdílu náboženství bez platu přijatých a opatrovaných 24,023 duší, z nichžto 1767 umřelo a 22,256 na živu zachováno bylo.

S nejvyšším dovolením přejali r. 1836 podaný jim od krále Baworského Ludvíka k obnově klášter milosrdných bratří v Neuburku na Dunaji v Bawořích, kdež od r. 1836 s dovolením a pod zástitau panujícího zde krále ještě dva nové kláštery zarazili.

Příčinění bratří neobmezovala se jen na jejich kláštery, ale v dřevnějších časech, kdež nebylo tolik světských lékařů a opatrovníků, ve všech polních a vojenských nemocnicích služby konali.

R. 1732 přejali někteří z řádu vídeňského conventu s nejvyšším poručením prozatímní uspořádání špitálu ve Pešťanské invalidowně, kdež mnoho let pobýli.

Těž obsahují letopisy Vídeňského Conventu dluhau řádu řeholníků, kteříž z tohoto conventu ve všech krvavých válkách s Turky od r. 1636 počínaje, v tehdejších morních lazaretech v Horwatsku a Srbsku buď jako polní duchovní, hlavně ale jako ranhojiči a opatrovníci slaužili a často obětí svého auřadu se stali. Tautěž příčinliwostí bratří těchto ve špitálech vojenských powstaly za času Ferdinanda II. dva kláštery v Štýrském Hradci a v Praze. Když si byli totiž po bitvě na Bílé Hoře u Prahy r. 1620 swými službami ve špitálech vojenských o raněné a nemocné

wejáky zaslán nashromáždili, darował jim cinař kostel sw. Apoštolů Šimona a Judy na starém Městě, jak čteme w základní listině. „Jsauce o přičinění a službách welebných Otců miloarzenství w léčení nemocných a we wykonávání hošćianosti a křesťanské lásky we všech zemích a říších dostatečně přesvědčení; poněwadž se pak při našem tažení tak nápomocnými a užitečnými býti projewili, a My ze spravedliwých pohnútek řečené otce jak w jiných zemích jsau, i w Našem králowství Českém z nábožného nadšení míti chceme: protož jame ke cti a chwále Boha všemohaućiho a k dobrému a k ulehčení chudých a nemocných jakožto král Český poručiti ráćili, aby těmto otcům w našem králowství českém w hlavním městě Praze na Starém Městě na březích Wltawy příležitě místo wykázáno a tam kostel Sw. Apoštolů Šimona a Judy s domem, zahradau a se vším příslušenstwím k vlastnímu jmění se vším právem na ně přenosen byl, jakžto My král Český tautu listinau jim dáwáme a propůjćujeme.“

Wšechny tyto dějepisné dáta nalézají se jak w archiwě řádu, tak i we kronice Rakauské.

Zřízení ústawu jest dílem prawidly řádu, dílem nařizeními vlády w publico ecclesiasticích ustanoweno, a jest na hospodářské, léćitelské a učitelské oddíly roztríděno. Wedení nemocnice jest swětskému ordinariusowi, kterýž musí býti doktorem lékařstwí na některé universitě w dědičných zemích graduwaným, a wrechnímu opatrovníku zkaušenému ranhojći z řádu, swěřeno. Pod těmto stojí nižší opatrovníci, kdežto prwní taktěž zkaušený ranař býti musí, pak posluhowé (kteříž nemocné obsluhují). Léky se w klášterní lékárně každodenně dle nařizení lékaře čerstwé pripravují. Lékárna stojí pod dozorstwím a wedením provisoru z řádu, na některé universitě w zemích dědičných zkaušeného, jemužto wíce subjektů, jakožto nižších lékárníků, taktěž z řádu k ruce stojí. Lékárnu ročně prohlíží lékařská fakulta.

Swětnice pro nemocné zaujímají wesměs 181 postelí, a jeu 125 má z nich základ. Mimo to se w zimě každo-

ročně mnoho postelí z nauce postawi, aby se všem podpory hledajícím vyhowělo.

Pozdravil-li se který nemocný, přestaw nebezpečnou dluhanu nemoc, ale zvláštní posily potřebuje, oddělí se od druhých nemocných a dowese se do domu pozdravujících-se, kterýž w předměstí Landstrasse témuž řádu patří.

Co do wzuiku tohoto ústawu, stojíž zde toto: L. 1750 a 1751 widěli se přednostowé konwentu na Leopoldowě za přičinou přibýwajících rok co rok nemocných, nuceny, přemýšletí, jak by požadawkům ebecenstwa wyhowěli, a pozdravující se od druhých těžce nemocných oddělili. Poněwadž ale jině špitálu nepostačowalo, aby zvláštní dům pro ně wystawen byl, obrátili se na císařownu Marii Theresii, a obdrželi od Její Milosti dowolení, k tomu cíli veřejnou sbírku učiniti, a tím byli s to, že r. 1753 w předměstí Landtrasse dům se zahradou zakaučili, a k řečenému účelu zřídili. Auplně přetwoření kaupené místnosti za dům pro pozdravující-se dokonalo se r. 1755., a 30. dubna byli první uzdravující-se z Leopoldstadtekého špitálu sem přewedeni a takto dům otewřen. Příležitě položení, odděleno od ulice a domů, obklapané zahradami, ze všech stran swobodné a na čerstwém zdravém powětří hodí se auplně ku swému aučelu. W přizemí nachází se pokoj pro religiosy s refektářem a kuchyní; w horním patru jsau dvě swětnice pro pozdravující-se, prostanné a swětlé s 30 položenými postelemi; w prostřed těchto asílů stojí kaple. Pozdravující-se, pro něž zde zvláštní zahrada jest, přewázejí se z Leopoldowa, denně neb we dwa dnech dle potřeby, a tam pobýwají až k auplnému uzdravení. Býwá jich ročně 800—900.

Wyčet všech klášterů milosrdných bratří w Rakausich.

1. Klášter we Felsberku w dolních Rakausich u sw. Augustina, založen r. 1605 od Jeho Oswíceností knížete Karla Eusebia z Lichtensteina, a má nyní 34 postelí.

2. Klášter we Wídni u sw. Jana Křtitele, r. 1614 od Cis. Ferdinanda II. založen. W tomto ústawu jest nyní 181 postelí.

3. W Štýrském Hradci u Zwěstování P. Marie, založen r. 1615 od cís. Ferdinanda H. a od jeho bratra Maximiliana Arnošta, arciknížete Rakauského s 12 postelemi. Druží podporowatelé tohoto konventu jsau: Slawní Stawové Štýrští; Wyzokorodý P. Gáll, wéwodský štýrský nejvyšší komoří; Nejdůstojnější P. Martin, kníže arcibiskup Sekowský; Bratří Bernard a Erhard Waltrowé, swobodní pánové z Waltersweilu; časem se wystawěl kostel a postele na 34 rozmnoženy; w miaulém století zwětšila J. M. Cís. Marie Theresie s mnohými dobrodinci dům konventní se špitálem o třetinu a počet postelí až k 50. R. 1832 nepostačowaly tyto postele; protož se zařídilo we 3 světnicích wedlejšího stawení ještě 16 postelí, a nyní tam jest postelí 66.

4. W Praze u Sw. Apoštolů Šimona a Judy, za cís. Ferdinanda II. r. 1620, s darowáním jednoho stawení a základem na 12 postelí. Již odedávna stál na tomtéž místě, kde nyní klášter, ústaw pro chudé nemocné, kterýž Pražský Měšťan, Bohuslaw Perlín i s kostelem na swém grantě wystawěl, a k zachowání swé celé jmění wynaložil. Jeho bratr Šimon Milles a otec Prokop přispěli se swým podílem k založení tohoto ondy malého ústawu; tyto odkazy potvrzeny byly r. 1368 od cís. Karla IV. a Arcibiskupa Pražského, Jana. W náboženských roztržkách ku konci 16. a na počátku 17. století přišel kostel do rukau wyznawačů jiné wíry, a kalwíni dokončili 1618 stawbu dřewnějších susedních stawení, ale r. 1620 po bitwě na Bílé Hoře na zákaz císařský všem nekatolíkům konání služeb bylo zapowědno a ze země se stěhowati nařizeno. Jejich zboží připadlo milostí císaře ku řádu mil. bratří; a četnými dobrodinci úprawněji se stawení celé se světnicemi pro nemocné zřídilo. --

Welký díl stawebních wýloh přejal na sebe říšský hrabě Hubert Černín z Chudenic a 24. září 1662 dělo se zaswěcení kostela skrze tehdejšího Pražského suffragana Šimona Brosia z Hornsteina, biskupa Trapezuntského, s welikau sláwau. Poněwadž ale 12 postelí na množství hlásících se nemocných nepostačowalo, bylo zapotřebí, aby se místo zwětšilo

což se stalo r. 1687 pomocí lidomilů, mezi nimiž říšský kníže Jiří Wratislav z Mitrowic první byl. Mnoho postelí založili swobodní Pánové Pawel a Ignac Pucowé z Adlerthurnu; celá stawba dokonala se r. 1703. Zde se nyní počítá 140 loží.

5. W Gorici w Ilírsku, u sw. archangela Rafaele, založen r. 1656 od swob. P. Wíta Delmestri z Cormons. Zde jest 30 postelí, polowic pro mužské, polowic pro ženské. —

6. W Břetislawi w Uhřích, u Nawštíwení P. Marie, založen r. 1672 od Jeho kníž. Mil. Jiřího z Szelepehény, primasa Uherského a Arcibiskupa Ostrihomského, a od Jeho Mil. Cís. Leopolda I. potvrzen. Kostel wystawěl 1693 pan plukownik, Jan z Mahány, k čemuž mimo to mnohé jiné rodiny přispěly jako: Hraběnka Onelly, Hraběnka Erdödy, pan z Berbeghu a j. Sál pro nemocné wystawěn též od řečeného Primasa 1693. Postele založili mnozí magnátové a duchovní, jakož: kníže Barkoczy, hr. Illeshazy, hr. Esterhazy, hr. Balffy, hr. Koháry, hr. Onelly, hr. Csaky, hr. Bathiany, hr. Erdödy, kn. Graaalkovic; hr. Baschany, bar. Reway, hr. Bruszwik, hr. Jankowicz, hr. Zichy, biskup Kluch, kanownik Szechéuy a j. Nyní jest tam 60 loží.

7. W Nowém Městě nad Metují w Čechách u Narození P. Marie, 1692 od Jeho Excel. Jakuba Arnošta hr. z Leslie, skutečného c. k. tajného rady, rytíře zlatého rauna, přednosty woj. rady, jenerál. polního maršala a t. d. s 16 postelemi založen.

8. W Těšíně we Slezsku u Nanebewzetí P. Marie r. 1696. od Barona Adama Borka, dědičného pána na Torckowě a Rostrobicích, s 22 postelemi založen.

9. W Jagře w Uhřích u sw. Josefa, r. 1726 od Ex. pána Biskupa hraběte Gabriele Erdödyho, c. k. skutečného tajného rady Jeho Mil. založen, kterýž též budowu za obydlí pro bratry a špitál s 6 postelemi wystawěl. Tento ale později rozšířen byl tak, že nyní 28 postelí počítá.

10. W Cipsech w Uhřích u sw. Jana z Boha, r. 1730 od Jeho Osw. pána Stanislawa hraběte Lubomirského s 16 postelemi založen.

11. W Prosnici na Morawě u sw. Jana Nepom. 1709 od její oswic. Paní Marie Anny kněžny z Lichtensteina, rozené hraběnky z Oettingen, — s 90 postelemi.

12. W Temeswaru w Uhřích u sw. Josefa, r. 1737. 25. září od J. M. Císare Karla VI. založen s 14 postelemi.

13. W Kuksu w Čechách u sw. Jana z Boha, r. 1743 zal. od Excel. polního maršálka p. hraběte Františka Antonína ze Šporku s 39 postelemi.

14. W Brně na Morawě u sw. Leopolda, r. 1748 od Jeho Excel. hraběte Leopolda z Dittrichsteina zal.; kostel od hraběte Karla z Hrzanu vystaven. Nemocnice má nyní 43 postelí.

15. W Letowtcích na Morawě u sw. Wácslawa, od Jeho Excel. hraběte Kajetána z Blümegen, Jeho Milosti Cís. nejvyššího kancléře, r. 1748 založil. Má nyní 11 postelí.

16. Klášter a dům pro pozdravující-se na Landstrasse we Wídni u sw. Theresie r. 1753 od Její Milosti Cís. Marie Theresie zal. Má 30 postelí.

17. W Linci w horních Rakausích, u Neposkvrněného Početí P. Marie, r. 1783 od J. Mil. Cís. Marie Theresie a Cís. Josefa zal. Má nyní 53 postelí.

18. W Papě w Uhřích u sw. Emerika, r. 1757 od Jeho Excel. hraběte Františka Esterhazy de Galanta, dědičného pána na Furchtenau, zal. Má nyní 27 loží.

19. W Železném Městě w Uhřích u sw. Antonína Paduanského, r. 1760 od knížete Pawla Antonína Esterhazy de Galanta, děd. hraběte na Forchtensteina, rytíře zlatého rauna, Jeho Cís. Milosti skut. taj. rady, Jeneral. polního maršálka, Majetníka husarského pluků, k. uherského Komořního, dědičného nejvyššího iszpana Sopronského komitatu, — s 18 postelemi.

20. We Welkém Waradině w Uhřích u sw. Angela Strážce, zal. od p. Jířho Gyöngyösy z Poroszo opata u sw. Jakuba ze Silisio, kanowníka we Welkém Waradině, w r. 1760, a 1792 od nejdůst. p. Kašpara Pawla z Ehrenfelsa, rytíře, bpatá u sw. Panny z Lucencie, kanowníka we Welkém Waradině, nowými základy rozmnožen, nyní s 18 postelemi.

21. We Wácowě w Uhřích u sw. Karla Borom. R. 1778 žádal Jeho Eminenci kn. Kardinál Kristof hr. Migazzy lékař z řádu mil. bratří we Wácowě, a R. F. Abdonius Kreuz, doktor w lékařství, k němu odeslán byl. Swau pilností dobyl si přízeň Jeho Emin., kterýž mu později místo darował, stawiwo zdarma dal, aby wystawěl špitál, a mimo to stawění štědře podporował. Hlavně ale děkuje tento Convent swůj wznik a auplně založení řečenému bratru Abd. Kreuzowi; nyní tam je 12 postelí.

22. We Wisowicích na Morawě u P. Marie dobré rady, r. 1781 od Její Excel. hraběny Marie Antonie z Blümegen zal.; nedávno založil tam p. Josef Rohrmayer 6 postelí k přijetí chudých nemocných bez rozdílu. Nyní je tam loží 7.

23. W Pěti Kostelích w Uhřích u sw. Sebastiana; zal. r. 1796 od pánů Jana Jiřího Krautsaka, Lederera a Müllermeistera, a nejstarších měšťanů; s 22 postelemi.

24. We Skalici w Uhřích u sw. Trojice, zal. r. 1796 dílem od Jeho Emin. kardinála knížete arcib. Primasa Uherského, Josefa Bathiany, dílem od staw. Magistrátu král. swob. města Skalice s 14 loží.

25. W Zebrzydowicích a Haliči u sw. Floriana, od Jeho Excel. hraběte Mikoláše Zebrzydowského, jeneral. maršálka král. Polského r. 1611 s 12 postelemi původně pro zaslaužilé důstojnyky založený. R. 1839 rozšířil se ten klášter základy Wysokorodého P. Hraběte Vincence Wielopolského a jeho paní manželky Alžběty, dámy řádu hvězdového kříže o 6 postelí, a nedávno založil welenůst. pan Valentin Kosikowie, čestný kanowník Tarnowské diecese k tomu ještě 1 postel, tak že jich nyní tam 17 jest.

26. Klášter a dům pro podzrawující se w Břetislawi w Uhřích u sw. Matauše, založen přičiněním a uslowáním dokt. lěk. a provinciála Matauše Riedigera, bywšího w swém předsewzetí od wys. šlechty štědře podporowaným; i zakaupen dům se zahradau, a r. 1808 pro nemocné otswřen. Tento ústaw má nyní 14 postelí.

27. W Záhrábě w Horwatsku u trpícího Pána Krista;

založen od Jeho Excel. Biskupa Záhřebského Max. Verbovace, 1804. Jest tam 32 postelí; 20 pro mužské, 12 pro ženské.

28. W Budíně w Uhřích u sw. Štěpána, založen od Jeho Excel. Hraběte Štěpána w Marczibany de Puchow a jeho manželky Marie, rozené Maithény de Kesseloh s 40 postelemi r. 1815. Roku 1817 přistawena k němu městská nemocnice s 41 postelemi. Nyní má 104 postelí.

29. W Szathmaru w Uhřích u Nawštíwení Panny Marie, založen od Jeho bisk. Mil. sejdúst. pána Jana Hama, bisk. Szathmárského r. 1843 s 10 postelemi.

Děgepis kláštera Břewnowského a Braumowského.

(Pokračování.)

1421. Obiehlo 22000 Husitů město Braumow, a s mnohým jiným wojskem, jenž jim ku pomoci přitřhlo, se spojivše, w pondělí po sw. Wítu autokem na město hnali. Neočekáwanau však zmužilostí bránících se měšťané zabránili, předměstí a kostel Panny Marie i špitálský zapálivše, panstwí však Braumowské i Polické wydrancowawše, rychle se uklidili.

1424. Měšťané Braumowští, aby je nepřátelé opět nenawštíwili se obáwajíce, ne jen swé vlastní jmění a summy, na wystawení spálených kostelů darowané, ano i peníze, jež si vypůjčili, na rozšíření a upewnění hradeb městských wynaložili. Aby však tuto nákladnau stawbu lehčeji podstaupiti mohli, odhodlal se magistrát i stkwostnau monstranci z farného kostela za 32 hřiwen Polských grošů prodati.

1434. Opat Heřmann z Johau získal kláštoru Braumowskému statek Halbstadt s wesnicemi: Wičznow (*Wiesen, Lauka, Wišňow*) a Wermorzowice; matka a bratři Migache a Hubold mu ho postaupili.

Tentýž opat welkau část odbujných poddaných Polických, kteříž bludů Husitských se přidržewše pod ochranau Jana

Krašiny z Lichtenbergu, pána na Zámorskách (*Auersbach*) a Hostiané (*Arnau*) obecný pekej rušili, brannau rukau k poslušenství donutil; setkal se s nimi, k odporu hotovými, a wrehu Wostaše, kdež mnozí zahynuli.

Tentýž opat chránil i dále svým branným lidem panství Braumowské a Polické proti Hynkowi Krašinowi z Lichtenbergu, kterýž, aby smrt svého otce, kteréhož měšťané Braumowští, protože jejich radního poranil, zavraždili, pomstil, celau krajinu nemilosrdně plenil, wesnice páčil, obyvatelé hubil a do zajetí s sebou odváděl. Byl však opat mocí Krašinowau přemožen, a jen za hrozné peníze žádaného pokoje obdržel.

1438. Král Albert přijmul klášter pod swau ochranu, a všecky výsady svých předchůdců klášteru potvrdil.

1446. Konrád, biskup Wratislawský darowal opatowi a městu Braumowu 6000 zlatých uherských, kteréž pod jménem královské berně za ochranu w čas války Husitské od nich přijmanti měl.

1449. Po ukončených válkách Husitských přikryl opat Jan I. větší chrám Páně Břewnowský newau střechau, a zarazil při něm proboštství.

Aby město Braumow, z většího dílu spáleniště, tím rychleji powstáti mohlo, udělili opat a konwent městu té výsady, že nade všemi zločinci hrdelní soud wykonáwati může; také dowoleno měšťanům swau majetnost odprodati, do jiných měst se přestěhowati, statky sedlské kupowati a svým dědicům odkazowati. (Rozšíření to práwa nápadního [odaumrtního], viz 1419.)

1450. Byl dřewěný kostel Panny Marie mezi lípami, kterýž dnešního dne ještě (na hřbitowě Braumowském) neporušený stojí, magistrátem Braumowským za peníze, od debrodinů k tomu cíli darované, wystawen.

1452. Celé město Braumow popelem lehlo.

1457. Přijmul král Ladislaw opata Jana a klášter Břewnowský se všemi statky do své královské ochrany, i obnovil a potvrdil všecky výsady a nadání klášterní.

1460. Ač král Jiří Poděbradský všecky statky klá-

šterní potvrdil, zastawil předeo Štěpánowi s Grunzhoferu a Mnichowa wesnici Wiczňow (Wišňow) s statkem Halbstadt, a Mikulášowi Hlojiekowi ze Žampachu wesnici Wernneržowice, kterýž později wes Wiczňow a statek Halbstadt, když je opat Peter II. od Štěpána z Grunzhoferu wykaupil, tomutež opatowi odkaupil.

1461. Opat Hawel prodal Janowi Holenkowi dworec we wsi Suchodol za jistau roční činži.

1463. Opat Řehoř II. zastával opatský auřad jen deset měsíů.

1469. Za vypuklé wálky mezi Jiřím, králem Českým, a Matyášem, králem Uherským, zmocnil se udatný uherský wůdce František de Hağ, za opata Řehoře II. s 400 jezdcí a s 300 pěšími Braumowa, a za dlouhý čas i hrabství Kladské i města a wesnice w sausedstwi Braumowském drancowaním a pleněním znepokojował a klášter Polický zapálil; načež

1472. Jindřich, starší wojwoda z Münsterbergu a hrabě Kladský, syn krále Jiřiho Poděbradského, jsa při králi Wladislawowi II., powstalými proti Hagowi měšťany podporován, brannau rukau města Braumowa se zmocnil, a Haga do zajetí odwedl.

Král Wladislaw zastawil, by mu wýlohy, k nadzmíněnému tažení wojenskému učiněné nahradil, wojwodowi Jindřichowi město Braumow i s panstwím Braumowským a Polickým, přiwtělil oboje k hrabství Kladskému, a udělil mu nejwvyššího práwa nad poddanými klášterními.

Tento wojwoda potvrdil r. 1478. městu Braumowu, a to pod králowskou pečeti, wšecy wýsady.

1477. Drželi Slezští a Lužičtí stawowé w Braumowě sněm.

1478. Zastawil král Český Wladislaw II. statek Hrdly za 600 zl. uher. Wilímowi z Konic, kterýž ho již od krále Jiřiho za půjčených 1000 zl. w zástawě měl, a ustanowil, aby Wilím tak dlouho užítky ze statku přijímal, dekudby mu buď králowé čeští aneb opatowé Břewnewští 1600 zl. newyplatili.

1484. Kaupil Jan z Ssandorfu od Mikuláše Hloziaka se Žampachu wesnici Wiczňow a Wermorzowice se statkem Halbstadt.

1488. Ztwrdil opat Pawel II. městu Braumowu privilegium, kteréž mu již r. 1449. opat Jan byl udělil.

1492. Postaupil Jan z Liboce opatowi Pawlowi dworec w Liboci.

1493. Nařídil král Wladislaw opatowi Pawlowi, a to proti Jindřichowi wojwodowi z Münsterbergu, aby, kdykolihy toho potřeba žádala, hrad a město Braumow branným lidem hájiti, žádného jiného, leč královského vojska do města nepřijímal, a berni, i ostatní spomocný peníz, aby žádnému jinému leč králi newyplácel.

Tohotěž roku udělil papež Alexander VI. odpustků pro kapli sw. Kříže w Braumowě u hořejší brány. Druhá kaple u té brány byla ke cti a chvále Božího Těla založena.

1494. Obdržel pomoci krále Wladislawa opat Pawel opět panství Braumowské a Polické.

1499. Opat Kliment III. kaupil od Thlema z Ssandorfu wesnice Wiczňow a Wermorzowice se statkem Halbstadt.

1500. Zapověděl král Wladislaw, prosbami opata Klimenta pohnut, klášteru Braumowskému a Polickému jakýmkoli způsobem statky odcizowati.

1502. Tentýž král powollil městu Polici dwa výroční trhy.

1506. Powstali měšťané Braumowští proti opatowi Klimentowi pro zapovězené wystawování piwa na wesnice Braumowské, a měšťané Poličští i rolníci obojího panství, proto že Kliment nápadního práwa, od kteréhož je Jindřich, wojwoda z Münsterbergu oswobodil, užíwal; ti ho na hradě oblehli, načež opat s auřadu svého se poděkowal, a do Břewnowa se odebral, kdež 12 kop na wyžiwenau měl.

Tohotěž roku oswobodil opat Řehoř IV. rolníky panství Braumowského od práwa odaumrtního, a ustanowil, aby za toto postaupení jemu 30 kop, každému však budaucímu opata 15 kop, platili. Této swobody udělil opat Řehoř IV. i měšťanům Polickým za 90 kop Miš.

1508. Prodal opat Wawřinec swobodný dworec w Ruprechtowicích (Ruppertsdorf), k statku Halbstadt patřící, Kašparowi Birkowi za 17 kop Praž. g., a roční činže 15 gr. Císař Ferdinand I. ten prodej potvrdil.

1509. Potvrdil král Wladislaw saukenníkům Braumowským výsadu krále Wáchwa IV., a ustanovil, že sukna na trhách všech měst českých buď sami neb swými překupníky prodávati smějí. Aby však méně dobrá, w jiných městech tkaná sukna za Braumowská prodávána býti nemohla, dowolil, aby saukenníci Braumowští znamínka B. na swých suknech užíwali, a wysadil 100 hřiwen zlata trestu pro wšecky ty, kteřížby nadjmenowaného znamínka na ujmu Braumowským swým suknům dáti se opowázili.

1515. Potvrdil papež Lew X. opatowi Jakubowi I. wšecky výsady papežů a císařů, králů a knížat.

1523. Obnowil a potvrdil král Ludwík wšecka práwa a wšecké statky klášterní, udělil opatowi a jeho nástupcům moci k wykaupení zaprodaných a k vyplacení zastawených statků, i slíbil, že ani nyní ani budauchě nížádným způsobem klášteru odňaty, zastawowány, neb břemeny ztěžowány býti nemají.

Tentýž opat udělil nad míru schudlým měšťanům Polickým práwa na prodávání soli, wina a Swidnického piwa, darowal jim daň ze všech řemesel w městě a k tomu piwowár, s tou však wýminkau, by piwo jen do města, ne však do wesnic Polických wystawowali.

1525. Wykaupil tentýž opat statek Hrdly, a prodal melyn w Kaušowicích se wšemi břemeny Janowi Sobothowi za 6 kop roční činže.

1527. Hleděl císař Ferdinand, přišed na cestě ze Swidnice do Braumowa, s podiwením na ohromnou, tak nazwanou „dábelskou“ knihu, wšácný to rukopis na pergaméně z 13. století, nepowědomo však, jakým způsobem z někdejšího kláštera Podlažnického do Braumowského přenošený, a zde uschowáný. Opat Martin II. odeslal tuto knihu dne 4. Března 1594, k nahlédnutí císaři Rudolfowi do Prahy; pak zůstala w Praze, až ji Šwédský wojenský wůdce Königsmark r. 1648.

do Stokholmu odvesl. — Tato kniha má w sobě mnoho krásných příspěvků k dějepisu klášternímu, jichž S. Dobrowský, kterýž tu knihu w Stokholmě pilně prohlédal, w zvláštním popsaní tohoto rukopisu podati, dějepisu národního milowným krajanům přislíbil.

1529. Tentýž císař Ferdinand obnovil klášteru, již králem Wladislawem a Ludwíkem udělené powolení, by zastawené a jakkoliw odcizené statky právem požádal a wyplatil.

1536. Bylo na Braumowsku rolnictwí tak zanedbáno, že se ani určití nemohlo, kdoby mnohých rolí a lučin pánem byl; nebo hrůzná morowá rána, co r. 1465 a 1521 w Čechách panowala, větší díl měšťanů Braumowských zachwátila. Této příležitosti měšťané Braumowští k swému zisku použili, i wyjednali si prosebnau žádosti na opatu Jakubowí tu zvláštní wýsadu, by pánů nemající role a lučiny za swé powažowali. — Tentýž opat darowal městu místo k wystawení wodárny a wodowodu do města pod tau jedinau wýmínkau, aby část této ze Stěrawy wedené vody klášteru přepustili.

1540. Opat Matěj wystawěl w Ondřejowicích (Wermorzowice, Wermersdorf) kostel, kterýž r. 1586. za farní prohlášen byl.

1541. Tentýž opat potwrdil městu Braumowa wšecky wýsady, kterýchž mu jeho předchůdci byli udělili; mezi jinými též práwo k prodávání wína a Swidnického piwa, ač rychtářům přísně zakázal, po wesnicích, mjmo Braumowské ještě jiné piwo prodávati. Dále dowolil městu, aby si koupilo dědičný statek sedlský w Heřmanowicích (Hermsdorf) za roční činži jedné hřiwny stříbra místo roboty, a aby hořejší mleyn wystawělo. Tuto wýsadu potwrdil císař Ferdinand I., a nad to udělil městu i práwo k držení trhu každau středu tak, jak se po všech městech českých držíwá.

1545. Císař Ferdinand dowolil Pražským farářům: Jiřímu, u Panny Marie u jeslí, a Pawłowi, u sw. Michala, na gruntech Břewnowských pokladů hledati.

1546. Potwrdil opat Matěj měšťanům Polickým wšecky swobody, zvláště týhodní a wýroční trhy, práwo hrdelní

swobodné s grunty swými nakládání, jakož i nadání pastviště Zderzina, k němuž ještě blízký les přidal.

1549. Dne 10. listopadu celé město Braumow i s klášterem, farní kostel a faru vyjímaje, popelem lehlo.

1553. Opat Jan III. z Chotowa příjmy klášterní znamenitě rozmnožil, že rybníky a mlejny zakládal, statek Martinkowický příkaupením statku sedlského rozmnožil a rozšířená lada za roční činži rolníkům pronajal. Za tohoto opata založeny byly na Braumowsku wesnice: Březina (Birkigt) a Wršek sw. Jana (Johannisberg), a na Policku Stawny a Lhotky.

1556. Aby císaři Ferdinandowi nápomocen býti mohl, zastawil opat Jan III. statek Halbstadt Jáchimowi z Mauschwitz za 5000 kop Mišenských.

1557. Tentýž opat potwrdil měšťanům Braumowským od jeho předchůdců udělené právo k wystawování piwa na 14 wesnic panství Braumowského.

1559. Určil opat Jan pro špitál Polický všeliké činže (w auhrnku 124 českých grošů) z některých polí a 4 emfiteutických domů plynaucí, s tím doložením, že tyto majetnosti, kdyby jejich držitelové bez dědiců zemřeli, špitálu připadnou.

1564. Kaupil tentýž opat dvě sedlské žíwnosti w Bezděkowě; ty za swobodné prohlásil, a Stanislawowi Sladowskému ze Sladow za roční činži 2 kop Mišenských odprodal. Trhovní smlauwu tuto král Rudolf II. Janowi, synu tohoto Stanislawy, r. 1599. potwrdil.

1565. Aby požádaných 1500 kop Mišenských králi Maximiliánowi II. zapůjčiti mohl, odprodal opat s powolením královským městu Polici mleyn w Mezihorží na panství Polickém za 160 kop a za roční činži 20 gr. Česk., a zastawil wesnici Bezděkow za 500 kop Stanislawowi Sladowskému ze Sladow.

Tohotéž roku wyhořela wesnice Břewnow. Nešťastným těmto sausedům darowal arciwajweda Ferdinaad 200 a opat 40 kop.

Tentýž opat Jan III. určil za opata kláštera Sásaw-

ského (kamž již opat Matěj r. 1550., ač celý tak řka klášter po válce husitské ještě v sutinách ležel, několik řeholníků odeslal) Adama Polidora, mnicha Braumowského.

1566. Klášter Polický popelem lehl.

1567. S powolením královským vypůjčil si opat Jan od města Braumowa 5000. kop Miš., aby statek Halbstadt, za tutěž summu Jachimowi z Mauschwitz zastawený, vyplatiti mohl. Uplatil města 3600 kop; za ostatních 1400 kop zůstal v zástawě dworec Halbstadt s dědičným statkem we wesnici Wiczňowě, od Matěje Berešdorfa kaupeným.

1570. Za všeobecnau potřebau půjčil opat králi Maximiliánowi II. 250 kop, č. g. Tohotěž roku se dne 14. čerwna Stěnowa náramně rozwodnila, 15 domů nad předměstí a 4 w Halbstadtě odnesla, mnohé ztroskotala; 15 lidí se při té powodni utopilo.

(Pokračování.)

Poswěcení základního kamene nowého chrámu Paně Wohařského.

od

A. Prokš,

místního duchowního správce w arcidiocési.

Den 17. Kwětna 1846 byl pro osadu Wohařskau přewelmi radostný a znamenitý, nebo se její dluholeté očekávání a taužení po obnowení neb wystawení nowého chrámu Páně, místo onoho, nešťastným pádem roku 1838 pohořelého, vyplnilo, an základní kámen nowého chrámu Páně toho dne slawně poswěcen. jest byl. Po mnohých odstraněných překážkách a od vyšších c. k. auřadů nepřijatých návrhách byla konečně nejvyšším rozhodnutím c. k. dworní kanceláře we Wídni od 23. Října 1845, č. 32018, stawba nowého prostrannějšího, ba nádherného chrámu Páně, kterýž okrasau celého okolí bude, na témž místě, kdež předešlý stál, powolena. Nebo že zdi předešlého chrámu Paně, ačkoliw teprw

1813 nowě wystaweného, na wíce místech byly tráeny, až zádušní jmění panství Kolínského jest znamenité, žádala wysoce urozená Wrchnost panství Kolínského, Pan František Wácslaw Veit, o zwelebení škol i chrámů Páně přewelmi pečliwý, chrám Páně nowý Boha důstojný postawiti, kterážto stawba po mnohých k tomu cíli držených komissích w tom způsobu stwrzena byla, že chrám Páně nowý, celý sklenutý na 6 slaupích spočíwati, mimo kruchtu 6 oratorií míti a celá prostrannost 180 □ sáhů wynášeti bude. Wýlohy na celé stawení i s náradím wnitřním nejpotřebnějším na 13288 zl. 30 kr. stříbra — wypočítány jsau.

Před tím dnem k večeru přijel Weledůstojný slowutný Pan Josef Ballaty, arcibiskupský Wikář okresu Nowokolínského a čestný kanownik důstojné kapitoly Staro-Boleslawské, ze Saan do farního domu Woharského, jsa od mládeže školní a osadníků se vši možnau úctau uwítán. Dne 27. Kwětna byla časně ráno w 7 hod. držena zkauška školy triwialní Woharské, ze dwau oddělených stříd záležející, ku kteréž se nejen P. P. úředníci panství Kolínského w zastaupení práwě w Uhřích dlícího wysoce urozeného pána Patrona, nýbrž i Kaurímský c. k. pan inžinýr, N. Miller, od něhož návrh stawby učiněn byl, a okolní ctihodné duchowenstwo četně najíti dali. Po zkaušce odbyté, při kteréž weledúst. Pan wikář celau swau spokojenost projewiti ráčil, byla od mládeže píseň wesele zpíwána, a nejpilnější žáci jak zwláštními stříbrnými penízi od milostwé Wrchnosti k tomu cíli do všech zdejších škol každoročně obětowanými, také knížkami modlitebními a obrazy hojně obdarowáni.

Po skončené zkaušce wedl se slawný průwed do nowě započatého chrámu Páně, jehož zdi již skoro 4 sáhy wysoke wyhnány, a od četných dělníků a řemeslníků wúkol obsazeny byly. Swěcení we welkém rituálu předepsané počalo nejprw u sw. kříže, kterýž k večeru předěšlého dne na místě budaucího hlawního oltáře byl postawen, a krásným wěncem z kwitů ozdoben, napotom při kamonu základním. Do základního kamene wložil pan důchodní panství Kolínského, Jan Čermák, pamětní list na pargaméně ozdobně psaný,

obsahující nejvyšší povolení k stavbě s připojenými jmény od císařské Jasnosti všech postaupných přednostů vlády a panství, i podobně Hierarchie od Swatosti Papežské až do místních duchovních, spolu byly wloženy všechny pamětní peníze. Když dle obyčeje Weled. pan wikář s nejwzácnějšími hostmi na základní kámen na maltu položený po třikráte byl udořil, následowala pohnutliwá té slawnosti přiměřená řeč od tamnějšího ctih. pana kooperátora, Josef Kliky; načež služby Boží zpíwané — na oltáři z prken k tomu cíli zhotoweném na místě, kdež hlavní oltář státi bude — při assistenci shromážděného ctihodného duchowenstwa od Weled. pana wikáře držané slawnost tu dáwno očekawanau skončily, načež se průwod w stejném pořádku při zwuku hudby do farního domu nawrátil, u přání všeobecném, by se ta stawba — tak dluho obmeškaná, co nejrychleji šťastně k cíli přiwedla a potřebě osady — dluho bolestně citěné — pomohla.

Z p r á w a

o swěcení a zakládání uhelního kamene k chrámu Páně Řepínskému w Litoměřickém biskupstwi, dne 4. července 1846 konaném.

Sděleno od

P. Jos. Damaška,
faráře Řepínského.

Den swatého Prokopa byl w osadě Řepínské letošního roku zvláštní — nebýwalau církewní slawností wyznamenán; swěcením totiž a založením uhelního kamene k nowému chrámu Páně, jež *Její Jasnost pani Štefanie kněžna z Rohanů rozená princesna z Croy*, chotí Jeho oswícenosti pana Benjamina knížete z Rohanů, pána na Řepíně, dne 5. Šrpna b. r. zemřelého, pod jménem: „Narození B. P. Marie“ w gotickém slohu na swůj náklad wystawěti sobě umínila.

Již w neděli čtwerťau po sw. Duchu a w pondělí na

den S. S. Petra a Pawla apoštolů byla tato církevní slavnost nejen při farních službách Božích, ježto se w prosa-
tinní od knížecí wrchnosti k tomu cíli slušně upravené kapli
konají, nýbrž i w chrámech Páně filiálních shromážděnému
lidu pro den sobotní, na kterýž S. Prokopa připadlo, ohlášena.

Zatím dály se příprawy k důstojnému vykonání tako-
wéhoto poswátneho obradu. Wyrownávaly se grunty, a po-
kládaly se stupně, po nichžtoby se pohodlně sejíti mohlo
k místu, kdež uhelní kámen položen býti měl. W pátek na
večír byl na tom místě, kdež má státi weliký oltář, postawen
kříž, jenž wkusně owěncěn a jako měděným hadem kwé-
tinami ozdoben byl. W sobotu ráno již o hodině páté dělníci
se sešli, aby lípovím a jinými ratolestmi základy 17—19
štřewiců hluboké s wrchu kolema obeznamovali, a celé to místo,
na němžto státi má nowý dům Boží, co nejslušněji kwětem
rozmanitým posili. W půl osmé hodiny slawně se zwonilo,
a dítky školní před farním domem příchod biskupského Wi-
káře okresu Mělnického w osobě weledůstojneho p. Wojtěcha
Zumana, děkana Chorušického, jenž k wykonání tohoto obradu
od Jeho Biskupské Milosti delegowan byl, žádostiwě oče-
kávaly, a přisedšiho do kaple swrchu dotčené u přítomno-
sti kněžstwa shromážděného doprowázely. Kaple již byla
lidem naplněna. Tu konala se Mše sw., Knížecí wrchnost,
rodina její a urozené příbuzenstwo *) modlili se pobožně
w Oratorium, řemeslníci a dělníci wšak před otewřenau
kapli, jedenkaždý přiměřeně swému řemeslu neb dílu při-
strojín, a nádobím i nástrojem příslušným opatřín. —

Po skončené oběti Mešní šlo weškeré množství k mí-
stu, kdež nowý chrám Páně wzdělán býti má, a sice: z předu
školní mládež se swau korauhwí, za ni zpěwáci a hudebníci
píseň této slawnosti přiměřenau hudbou doprowázejíce, za
nimi dělníci, wždy dwa a dwa, každý na rameni nádobí díla
swého ratolestkau okrášlené nesa, w patách za nimi řeme-
slníci každý w kroji swém s owěncěným nástrojem neb zna-

*) Jeho Oswicenosť princ Ferdinand z Croy a princ Emmanuel z Croy
z Belgioka — princ Leopold z Croy, princezna Johanna z Croy a
princezna Ludwika z Croy — z Westfálska.

mojím pořádku svého opatřím: všechny tyto následoval nejstarší tovaryš zednický nesa polštář s kladivem a zednickou láčci, obě tyto věci pro knížecí vrchnost schwálně zřízené. Za ním kráčeli jsau všelící mistři, pak knížecí stawitel a dezorce jakožto ředitelové dla tohoto. Biskupský pan wikář, jež sedm kněžj předcházelo, následoval řadu tu, za ním brala se knížecí vrchnost s rodinau swau a přibuzenstwem swým, a nescíslný daw shromážděného lidu zawíral celý tento průwod. —

Krásné, utěšené a pobožnost roznécující bylo to wzezření!

Přišeděi k výkopům, kdež se měly základy klásti, zůstalo kněžstwo státi před křížem a lid s dělníky a řemeslníky postawil se mezi výkopy — jako w chrámě — a knížecí vrchnost s celau rodinau swau a přítomnau šlechtau posadila se s obau stran před knězi jako w Presbyterium, a všickni nábožně poslauchali slowo, kteréž místní farář takto k nim mluwil:

„Myslím stawěti chrám jměnu Hospodina Boha mého. (III. Král. 5, 5.) Tak prohlásil se druhdy král Šalomaun, chtěje naplniti předpowěd Boží a wáli otce svého Dawida. Myslím stawěti chrám jměnu Hospodina Boha mého, jenž k otci mému prawil: „Syn twůj, kteréhož posadím místo tebe na stolici twau, onť wystawí dům jměnu mému. (III. Král. 5, 5.) Že jsi umínil w srdci swém stawěti jej, dobře jsi učinil; a však ty jej stawěti nebudeš, ale syn twůj, kterýž wyjde z beder twých. (III. Král. 8, 18. 19.) Protož také já myslím stawěti chrám jměnu Hospodina Boha mého. — Tak se prohlásil Král Šalomaun za onoho času, a právě tak se prohlásila nábožná kněžna naše za dnů těchto. „Myslím stawěti chrám jměnu Hospodina Boha mého.“ Tak se prohlásila chtějic w duchu a w prawdě uctiti Boha swého — a wyhowěti žádostem našim, potřebám swých poddaných — naději křesťanů prawowěrných — založením takowéto požehnané památky. A co sobě umínila — o čem se prohlásila — k tomu také celým srdcem se oddala — tím je celá projata — a w docílení toho je celá její duše pohřížena; protož také nelituje žádných výloh — žádného nákladu, tak že na ni sly-

šána býti mohau slova w knihách Esdrášewých zaznamenaná: (I. Esdr. 6, 8. 4) „Náklad z domu knížecího bude dáwán.“ A ona již také dala mzdu kameníkům a zedníkům, (I. Esdr. 3, 7.) a na den S. Terezie předešlého roku počala se swázeti ku stawení zásoba, a potřebné shromážďowati stawiwu. — a dnes po učiněných přípravách dočkali jsme se té žádauci doby, w nížto wysoce důstojný náměstek biskupský k nám přišel, aby w duchu Dawida krále (I. Paralip. 22, 1.) místo, kdeby měl státi oltář k nekrwawé oběti wytyčil — aby uhelní kámen, we jménu Ježíše Krista, jenž se kamenem uhelním (Mat. 21, 42.) nazývá; posvětil, — jej trojím znamením Sw. kříže, by se po wšesky budaucí časy od kamení ostatního lišil, wyznačil — jej we jménu nejsvětější Trojice do základu na znamení památné (I. Moyš. 31, 18.) položil, jako za dnů patriarchálních arciolec Jakub učinil, když se mu do Háran putujícímu na cestě Hospodina zjewil, aby co wywolený Sassabasar (I. Esdr. 5, 16.) poswátňau wodau a církewní modlitbau grunty k nowému chrámu Páně položil.

Uhelní však kámen k tomuto domu Božímu bude pokládati w dobročinnosti neunawená ruka *Její Jasnosti Štefanie kněžny z Rohanu* u přítomnosti chotě swého knížete Benjamina a příbuzného urozenstwa wýwodů z Croy.

A na tomto uhelním kamenu — na tomto poswěceném základu má býti wzdělán *chrám Páně*.

Ačkoli nám dobře wědomo, že Bůh co bytost nejdokonalejší naší úcty a služby sám pro sebe nepotřebuje: né však méně my se sw. Augustinem, církewním učitelem wěřejně wyznawáme, že *my* služby Boží potřebujeme, a protož pro potřeby swé — pro zdokonalení swé a tudy k zwelobení jména Božího i tento chrám Páně stawíme; — abychom w něm slyšeli slowo Páně, abychom w něm modlitbau a obětí wyznawali jméno Páně, abychom w něm se žalmistau welobili jméno Páně — přijawše rozličné milosti z ruky Páně; a protož wědauce, že pomoc naše jen we jménu Páně: také počínáme we jménu Páně, abychom dokonali we jménu Páně; neboť „nebudeli Pán stawěti domu, marně pracují,

kdež jej stawějí, pěje zalmista Páně. (*Žalm 126, 1.*) Tento chrám Páně má však býti *chrám Páně křesťanský*. Kristus Pán má w něm prwní místo zaujímati — Kristowo učení se w něm má před jeho křížem hlásati — skrze Kristowy zásluhy se w něm máme modlíti. Kristowým jménem se nám mají w něm tajemství Boží rozdávati; — Kristem jedinýmto prostředníkem máme se w něm s Bohem mířiti; Kristu jakožto Bohu Člowěku máme se w něm klaněti; Kristus má tohoto domu základním kamenem zůstati! — Proto také Kristus sám ústy cirkwe své mluví nad tímto kamenem ubel-
ním: „Ty jsi skála, a na této skále vzdělám dům svůj.“ —

Dům, w němž toby se wyhowělo potřebám všech lidí — všeho věku — všeho stáří — všeho powolání — dům, jenž by byl domem Božím křesťanským *chrámem Páně katolickým*. Katolický tedy chrám Páně zde má státi — w něm sobě má Báh náš — Kristus Pán stánek svůj zvoliti; — w něm má *celý, prawý a žiwý* Kristus přebýwati!

Bydliti má w něm Pán Ježíš *celý*; protož se w něm také nemá kázati jen ta kusá biblická prawda, nýbrž celé jeho ewangelium — učiti se w něm má všecko, cokoli On přikázal nám. Síditi má w něm Pán Ježíš *prawý*; — nejen jeho památka — nejen jeho znamení; nýbrž On sám podstatný a však chlebowan rauškau přioděný, sic bychom pro mdlobu tělesného oka svého bleak Jeho sláwy sněsti nemohli. — Přebýwati w něm má Kristus Pán *žiwý*, a protož se zde má kázati žiwá jeho wíra, žiwé jeho Ewangelium, a nejen ta pauhá litera, kteráž zabíjí. (*II. Kor. 3, 6.*)

Poněwadž ale tento chrám Páně má býti chrámem Božím katolickým: protož mají také jeho grunty katolickým řádem položeny, a modlitbau cirkewni a *přítomnosti katolického kněžstwa* konanau poswěceny býti; neboť tak se dělo i za časů Esdrášowých: (*I. Esdr. 3, 10.*) „Když zakládali zedníci chrám Hospodinů, stáli kněží w rauše awém, aby chwálili Boha.“ Má však posléz tento chrám Páně křesťansko-katolický býti chrámem Páně *řavním*. W něm mají naše dítky — a našich dítek potomci do lěna cirkwe Kristowy býti přijímány; — w něm mají we dnech nedělních a

swátečních veřejně služby Boží pro vás býti konány, w něm oběti za vás přinášiny, w něm mají hody Boží wejroční býti slaweny — z něho má potrawa a posila všem w osadě nemocným a umírajícím na cestu k věčnosti býti přinášena. Zde toliko má býti na duše vaše — an těla již dwáno budau obrácena w porušení — modlitbau a obětmi pamatováno; — zde, dokud stane swatyně tato — každoročně za všechny osadníky obětováno; zde wejroční památka zádušní po všecken budaucí čas konána!! Protož také, milí osadníci, ačkoli náklad z domu knížecího bude dáwan; nic však méně přispěvky zákonnými w sprostnosti srdce swého, (*Filip. 6, 5.*) neboť jen weselého dárce miluje Bůh, (*II. Kor. 9, 7.*) podáwanými zúčastniti se hleďte toho dobra, ježto welebným chrámem jak w osadě tak w okolí docíliti možno! Zúčastniti se hleďte těch modliteb, ježto církew nad základním kamenem, wykonává, w tento rozum k Bohu wolajíc: „Učiň, Pane, skrze wzywání jména swátého Twého aby všickni, kdož s čistau myslí k wystawení tohoto domu Twého přispějí, zdawí těla i duše dosíci mohli!“ — Zúčastniti se hleďte těch pobožných památek, ježto se každoročně jak za pobožné zakladatele, tak za všechny dobrodince chrámu, obětí nowozákonní obnowují!!

„Nyní však, poněwadž wywolil tebe Hospodin, abys wystawěl dům Swatyně, posilniž se a dělej!“ Tak mluwil Dawid k synu swému Šalomaunowi! (*I. Paralip. 28, 10.*) a tatěž slowa opětuji i já k Wám *Oswícená Kněžsko*, řka: Poněwadž Wás wywolil Hospodin, abyste wystawěta dům Swatyně, posilňtež se a dělejte; mnohowěkau založíte — pežehnanau zůstawíte — památku!! — A wás, welebený náměstku biskupský, prosím, započnete dnes to dílo podlé milosti, kteráž dána jest wám, (*Řím. 12, 3.*) aby bylo začato w den sobotní — majíc, až bude dokonáno, také spolu podporowati a rozšiřowati pobožnost sobotní ke cti B. P. M. mezi pobožnými katolíky chwalitebným obyčejem zawedenau — od církwe schwálenau a stwrzenau! — Započnete dnes to swaté dílo — na den sw. Prokopu zaswěcený, aby swědkem toho, což se k sláwě Boží děje na půdě české, — byl patron Český!!

Posléz však připomínám vám — stavitelům, řemeslníkům a dělníkům, že i za vás při oběti nekrvavé nyní vykonané bylo vzýváno jméno Páně, abyste pracovali bez pohromy, abyste pracovali pod ochranou angelů strážných, abyste šťastně započavše, šťastně dokonali!

To budiž vaší posilau! Pomoc Boží zůstaň s vámi! A milost Pána našeho Ježíše Krista budiž se všemi námi! Amen.

Po této řoči jal se již pan officians konati posvátnau službu dle Rituálu Římsko-Pražského.

Na to sstaupil s kněžstwem do výkopů, kdež uhelní kámen připraven byl, — za ním šla Knížecí vrchnost s celau rodinou s příbuznými a auředníky swými. Kněžstvo obstaupilo uhelní kámen z jedné — a přítomná šlechta z druhé strany, a pan Officians začal: *V. Adjutorium nostrum in Nomine Domini. R. Qui fecit coelum et terram.*

Nyní padli všickni na kolena a pan officians modlil se s nimi litanie ke všem Swatým, pak zpíwal antifonu:

„*Mane surgens Jakob erigebat lapidem in titulum, fundens oleum desuper: Votum vovit Domino: Vere locus iste sanctus est, et ego nesciebam,*“ po niž následowal Žalm 126. *Nisi Dominus aedificaverit domum etc.* po jehožto sezpívání knížecí pan stavitel paní kněžně kladiwo a lzici zednickau těmito slowy podal:

„Račtož Oswícenosti přijmauti nástroje tyto! Lžici, nž-tobyste první maltu pod uhelní kámen položila, a kladiwo nž-tobyste wy nejprvé naň udeřila!“ — W tom opásal mistr zednický pana knížete Benjamina zástěrau řemesla swého. — Teď byla přinešena kulatá cínowá nádoba, pro nžto w středu uhelního kamene již místo wydlabáno bylo. Do ní wložila se wšeliká mince zlatá i stříbrná roku 1846 bitá.

Mimo tuto minci dal se do ní cínový listek, na němžto z jedné strany knížecí znak wyryt, z druhé však nejhlawnější památky wyznamenány byly těmito slowy:

Lapis hicce angularis pro ecclesia noviter Sumptibus Serenissimae dominae Stephaniae Principissae de Rohan piae uxoris principis Benjamin de Rohan, domini in Řepin aedifi-

canda benedictus et impositus est die IV. Julii MDCCCXLVI. in eodem loco, quo antea stabat ecclesia ab anno MDLXVII aedificata. Imperante Ferdinando V. Rom. Pont. Pio IX. sub Antistite Litomericeno Augustino Bartholomaeo, Vicario Episcopali Adalberto Zuman, parocho Repinensi. Josepho Damašek, officiali civili Vincentio Pulkrábek totum opus ad normam delineator. Josephi Pruwot dirigente Frideriko Auber.

Ta se nyní začínowala, a pro pamět budaucím wěkům — mělaliby kdy na swětlo wyjítí — do kamene wložila, a tím bylo ku položení základu poswátného jak ze strany církewní tak z strany ceremoníální řemeslnické wšecko přihotowě. W tom paní kněžna co patronka uchopiwiši zedníckau lžici, třikráte ní maltu nabrala pod uhelní kámen po každé ji rozkropiwiši. Načež kníže Benjamin co Patron totěž činil, mistrně si při tom počínaje. Totěž činili mladí princowé z Rohanů, přítomné šlechtictwo, kněžstwo a auřednictwo. A když mistr s towaryši wše wyrownaw, uhelní kámen již pokládati měli, držel na něm pan officians prawici, takto říkáje:

„In fide Jesu Christi collocamus Lapidem istum primarium in hoc fundamento. In Nomine Patris † et Filii † et Spiritus † Sancti, ut vigeat vera fides hic et timor Dei, fraternaque dilectio, et sit hic locus destinatus orationi, et ad invocandum et laudandum nomen ejusdem Domini nostri Jesu Christi, qui cum Patre et Spiritu Sancto vivit et regnat. Deus per omnia secula Saeculorum. R. Amen.

Nyní wšak již byw umístěn a urownán při obyčejným: *Asperges* swěcenau wodau byl pokropen, načež Žalm 50. *Miserere* se zpíwal, a paní kněžna třikráte kladiwem naň udeřila, w čemž ji následowali wšickni ostatní, jako při kladení malty.

Potom wystaupilo kněžstwo a wšickni ostatní ze základů nahoru a pan officians počal zpíwati *antifonu*:

„O quam metuendus est locus iste, vere non est hic aliud nisi domus Dei et porta Coeli“ a wykropowal základy otewřené, přičemž se zpíwal Žalm 86. *Fundamenta* ejus.

Nyní w tomtěž jako prwé pořádku wedl se průwad do kaple zatímní, kdež wšakerómu shromáždění pan officians

s nejsvětější Swátostí oltární uděliti ráčil požehnání. A tak skončil se řád swěcení a zakládání-uhelního kamene k chrámu Páně Řepínskému pro rozmnožení sláwy Boží a úcty Blahoslavené Marie Panny.

Stoletá památka

poswěcení děkanského Chrámu Páně w Divišowě w Arcidiécesi, 30. srpna 1846.

Od

Jana Kawky,
pastýře duchowního.

Jakkoli běh století wzhledem na minulost krátkým býti se zdá: zůstává přede w mnohém ohledu we swých událostech pro potomstvo welmi důležitým. Neb, co se vše za sto let sem a tam změnilo! — mnoho se zlepšilo, mnoho však též i dobrého zmizelo a pošlo, jakoby to nikdy zde nebýwalo.

A protož kdykoli nějaký blahodějný ústaw w nějakém místě stoletého trvání se dočkává, wždy obzwláštní radostí a sláwau památní den jeho zniku od radujícího se občanstwa pozdrawen a slawen býwá; neboť tu všickni dílem wděčností k Bohu, kterýž po tak mnohá léta ústaw ten w ochraně swé chowal, dílem i wděčností k ústawu onomu samému naplnění býwají, když w myslí uwažují, jak mnoho dobrého za oněch uplynulých sto let jak předkové jejich, tak i oni neb jejich synové a dcery z ústawu toho jsau nabyli. — Pakli takowáto wděčnost zwláště o stoleté památce k blahodějným ústawům wůbec se jewiwá: kterakby křesťané, kterakby osadníci neměli plésati, dík Bohu wzdáwati a zwláštní wděčnost jewiti, když jim Pán nebes té wzácné radosti dopřeje, dočekati se *stoleté památky poswěcení jejich mateřského Chrámu Božího*? Neboť kdož sečte wsecko to *dobrodíni*, jehož za minulých sto let osadníci a všickni předkové jejich w swatyni této již dosáhli? Jakau autlau láskau

právě co matka své dítky svolával Chrám Boží po všecy ty časy osadníky své prostředkem hlasu zvonů ke službám Božím, aby je na tom sw. místě, kdež Nejw. Pán w swátosti oltární obzvlášť jim přítomen jest, shromáždil, a vždy wíce swazkem přátelství s Bohem jejich je spojil! Co tu bylo křestanů slowem Božím vzděláno, a z porušenosti mrawů, w kteréž tak řka po celý týhoden w obcowání s jinými wězeli pozdwiženo a na vůli Boží, na swatý zákon jeho, a na křestanskau powinnost jejich upamatowáno, a tím na cestu polepsení a spasení uwedeno! Co tu bylo nešlechtníku s Bohem smířeno, a od marnosti swěta k lásce milowání Nejsvětějšího přiwedeno! Co křestanů tu našlo, když nejhůře jim bylo, když žíwlowé, neb hmyz, neb nakažliwá nemoc, když zlomyslnost lidská, neb nešťastné případnosti škoditi jim hrozili, we stánku Božím wyslyšení i odvrácení toho, čehož tak welice se obáwali! Co tu na wrauci a důwěrpau modlitbu našlo nedužiwců a churawců své pozdrawení, — zarmaucených potěšení, — pronásledowaných obhájení, — křížem stížených ulewení, — opuštěných a osiřelých dobrodince a přízniwce, — a jakých jiných milostí k naprawení duše a ku pojištění spásy nabyli zde tisícowé a opět tisícowé osadníků prostředkem swatých swátostí w sw. Chrámu za minulé století — milostí takowých, kteréž nikde swět ani za nejwvyšší cenu opatřiti s to není! Eyhle, jak swaté, jak blahodějně místo jest pro osadníky Chrám jejich mateřský! Právě: *Stánek Boží s lidmi, kdež Bůh přebýwá s nimi, kdež oni lid jeho jsau, a On Bůh s nimi býwá jejich Bůh.* (Apoč. 21, 3.) —

Jaký tedy diw, že, když některé osadě Bůh radosti popřeje, stoleté památky poswěcení mateřského Chrámu se dočkati, audowé všickni nawěšti takowé s plésáním přijímají, a na všecy strany daleko wúkol rozhlašují, jakýto den připravil jim Pán!

Podobného potěšení popřál Bůh také klidné osadě *Dziwisowské*, w nížto se w neděli po sw. Bartoloměji Apošt. t. j. 30. Srpna 1846 stoletá takowá památka poswěcení *Děkanského Chrámu Páně* slawila.

Bylť totiž r. 1742 dne 8. Čerwna Diwišow hubicím žiwlem ohně nešťastně stížen, jehož wichrem roznicený poňár tak wúkol a wúkol wše tráwil, že netoliko celé téměř město, ale i také sw. jeho Chrám popelem lehl, a obywatelstwo ničehož kromě swých žiwotů autěkem do polí obhájiti nemohlo. Nemohauce dosti rychle schudlí a k tomu tehďáž wálkau s Prusem stížení obywatelowé k stawení Chrámu přijíti, popilowali si, by aspoň kapličku na náměstí do stawu přiwedli, aby prozatím tam služby Boží se konati mohly, a oni přede nějaké místečko měli, kdež by k Bohu swé útočiště brali. O jejich horliwé nábožnosti zděluje nám pamětní kniha (*Tom. I. pag. 8.*) následowně: „Słowo Boží pod šírým nebem w zimě, w horku, w dešti, w wětru a w jiných nepohodlných časech se hlásalo; co při tom kazatel zakusil i též poslůchači jeho, to žádný wypowěditi nemůže: tak že krácejší neb jedaucí tudy pocestní lítost měli nad zástupem tím. Nicméně přede wždy nedělního a swátečného dne k poslouchání słowa Božího přes tisíc a wíce lidí se scházelo. A to trwalo až do r. 1746.“ —

Na to se dle možnosti počalo na nynějším domu Božím stawěti, ku jehožto stawbě a opatření weškerými potřebnostmi, poněwadž záduš téměř žádná zde není, *Jeho Excel. Pan František Antonín, sw. Římské Říše hrabě z Rogendorfu*, jakožto wrchnost na panstwi Česko-Sternberském, tehdejš duchowní pastýř, důst. pan Leopold František Putzhegel a i jeho nábožné owečky wší možnou horliwostí napomáhaly. Než wše toto snažení daleko ještě nestačowalo. Wída tedy horliwý a o ozdoba domu Božího pečliwý nadjmenowaný pastýř duchowní nepostačitedlnost prostředků domácích, utekl se k Bohu z ohledu awplného a dokonalého zřízení Chrámu Páně a Bůh mu wzbudil skutečně dobrodince, kteříž znamenitými dary jemu přispěli. I také u Nejdůstojnějš wždy wěrné Kapitoly při hlawním Chrámu Páně sw. Wíta w Praze našel dobrodince takowé, anto u př. weledúst. p. [*Matěj Hynek*, kanowník na Hradě Pražském, jeden zwon, pak p. *Jan Nowák*, kapelník (snad? stojí kapelní mistr) při témž Chrámu Páně, ottár sw. Jana Nep. též jedno měšní raucho, cínonowé swíc-

ny, missál a konwičky Diwišowskému Chrámu Páně jsau darowali (pag. 12.) Podobně i Weledúst. p. *Tomáš Girt*, tehdejší Prélat kapitoly Karlovské w Praze swými mnohými a wznešenými dary mezi nejpřednější dobrodinci zdejšího Chrámu Božího počten býti zasluhuje. —

Když takto ty nejpötřebnější příprawy se staly, jednalo se o to, aby již Chrám ten k službám Božím, a ku potěšení osadního lidu byl posvěcen; což se i tu neděli po sw. *Bartoloměji r. 1746* s welebením Boha a wzywáním sw. *Bartoloměje* a *Matky Boží* od Dúst. p. *Augustina Wáclawa Saukupa*, Arcib. Vikáře w střednictwí *Kauřimském* a faráře *Koceradského*, u přítomnosti oswícené hraběcí rodiny a nesčíslného plesajícího lidu s welikau sláwau stalo. (pag. 13.) —

Jakož wúbec w lidském žiwobyті radost a žalost se střídají, podobně se to nalézá i w dalších událostech tohoto Chrámu.

Než — sto let uplynulo, zachowal Bůh Swatyni swau w Diwišowě po wšecky ty časy až na nynějšek. I protož s wděcností k Bohu a newýslovnau radostí těšila se osada na den, w němž tak wzácnau slawnost stoleté památky posvěcení swého materského Chrámu konati ji popráno jest, a neopominulo se také ničehož, coby k zwýšení takowé památní slawnosti přispěti mohlo. Již w sobotu před tím, jakožto na den *Vigilie*, při slawných *Nešporách* w Chrámu onom jedno-duše, však slíčně zdobeném držaných zawzněla střelba z hmoždírů, načež u wečer po celau hodinu všeni zwony se slawilo. Sotwa ranní záre druhého dne na obloze se objevila; tu již hlučná střelba pozdrawowala ten s radostí weškerý osadě wyslaný den, budjc wšecky ku díkůčinění Bohu za šťastné dočkání se pamětního dne toho. Při weškerých službách Božích byl Chrám Páně nábožným lidem i z daleka přeplněn, jehož radost a wděcnost zwlášť, jak při ranním od místního duch. pastýře drženém, tak i při welkém kázání, kteréž též přiměřeně té slawnosti Welebný p. *Jan Procházka*, farář *Koceradský* zwlášťní horliwostí přednesl, patrně na twářích všech se objevila. Weškeré znamenitější částky zwučnau hudbau z. prowázené slawné Oběti mše sw., k jejížto konci slawné: *Te*

Deum laudamus! Pánu Nejw. se prozpěwowało, jakož i odpolední slawné Nešpory byly střelbau z hmoždírů oslawowány.

A posléz jako utěšený závěrek tak wzácné památky byly druhého dne na to o 8 hodinách zpíwané *Requiem* za weškeré duchowní pastýře, jenž w těch sto létech w *Diwišowě* na winici Páně pracowali, jmenowitě welect. p. p. *Leopolda Františka Putzhegla* † 1756 po 17letém horliwém aučinkowání, — *Josefa Wáclawa Beránka*, kněž. arcib. Vikáře střídnictwí Bystřického, muže nábožného, o čest Boží a blaho owčiček horliwého † 13. Čerwna 1787 od osadníků hořece oželeného; — *Jana Haw. Šneidra*, Dra libomudrctwí a bohoslowí, též welmi zaslaužilého, † 6. Prosince 1793; — *Wilíma Štěpána*, † 29. Listopadu 1822; a — *Josefa Cibulku*, † 27. Srpna 1845; — tak též za mrtvé dobrodince zdejšího Chrám a posléz za wšecky zemřelé osadníky osady *Diwišowské*. — *Zachowejž Hospodin Chrám i celau osadu zdejší w ochraně své i pro budoucnost!!*

S l a w n o s t

25ileté památky kněžstwí w Zásmukách 24. srpna 1846.

Popsáno od

Josefa Breiřla,

ředitele a katechety krajské hlawní školy w Kolíne.

Zwlastně památné doby zwlastním slawiti způsobem, jest zajisté chwalitebný obyčej za našich časů. A čím wíce slawnost nějaká wzbuzuje wyšší myšlénky a přítomné wzdělává, tím wětší má do sebe cenu a zasluhuje, aby w obecnu uwedena byla známost.

Takowau welebnau a způsobem swým wynikající slawnost zřídil něžný a zbožný cit Weled. pana Františka Pecky, děkana Zásmuckého. Horliwý tento a neunawený dělník na winici Páně dokonal totiž w měsíci srpnu b. r. čtwtřstoletí swého úradu pastýřského a přeswědčen jsa, že

ani ten, kdož štěpaje, jest něco, ani ten, kdož zalévá: ať Bůh, kterýž zrůst dává, jakož i že každý dar dokonalý s hůry jest, sstupující od Otce světél: umínil sobě slavně a příkladně díky vzdávati Swrchowanému za propůjčené sobě milosti, spolu pak i prositi Pána o další podporu, jakověž při umdlévající věkem síle tělesné přede vším a u větších ještě míře třeba jest strážci stáda Kristowa. Protož sezwal všecky své spolužáky a spoluwyswěcence ke dni 26. srpna t. r., aby w bratrském spokojení konali s ním památku 25tileté primicie. A oni taktéž jsauce mysli zbožné w hojném sešli se počtu. Bylo jich totiž 22. *) I bylote dojemné podívání, an větší díl sezvaných duchowních otců již w předvečer slavného dne z všelikých i vzdálených krajín se byl dostawil. Mnozí z nich po rozeslání swém na winici Páně newiděli se celých 25 let a až poznenáhla se opět poznawše u srdečném pohnutí objímali se wraucně, wzpomínajíce na

*) Jména důst. a weleb. kněží těch jsau:

Čihák Josef, kaplan w Chlumci.

Dostal Josef, katech. u Woršil. w Hoře Kutné.

Enmerling Aloys, lokalista w Blumenawi.

Horský František, farář w Lauterbachu.

Hruška Wáclaw, farář w Tomikowě (Thomigsdorf).

Jeřábek Jan, farář w Bezně.

Lipawský Jiří, farář w Jabloně.

Matějka Josef, lokalista w Košicích.

Nešpor Jan, kaplan w Nowé Pace.

Prudič František, lokalista w Podole.

Semonský František, lokalista w Babicích.

Sláma František, kaplan we Wostružně.

Tužinský Jiří, lokalista w Choteči.

Walásek Josef, farář we Wítkowicích.

Wamberský František, farář w Krátonohách.

Waněk František, lokalista w Hradsku.

Wondráček Augustín, lokalista w Knappendorfu.

Pak spoluwyswěcenci ač ne spolužáci:

Lederer František, farář w Jirně.

Sháněl Matěj, farář w Drahobudicích.

Sírowý František, farář w Krauně.

Tuma Hlynek, farář w Knírowě.

blahé doby pospolitého obcowání a wyprawujíce si všeliké události úřadu swého! — O slawnosti pak samé již časné z rána poswátý zvonů hláhol zwěstował obywatelům a osadníkům Zásnuckým i pro ně znamenitý den. Napotom o hodně 9té brali se páni primicianti doprowázení od dítek školních, od některých přespólních důstojných kněží, od audů domáciho ctihodného conventu sw. Františka, jakož i wrchnostenských pánu auředníků w slawném průvodu dvěma řady cechowních mistrů z děkanství do chrámu Páně. Každý z nich wšel wěnce modré barwy, na znamení stálosti w službě Nejvyššího, kteréžto wěnce, jakož i jiný wětší ná kalich pro p. děkana ctih. pannami rádu sw. Worsily w Hoře Kutné překrásně uwity byly. W chrámu Páně, po wykonané zpovědi p. primiciantů, promluwil w. p. Tužinský k bratřím a walně shromážděnému lidu jádrnau řečí, po krátkém úvodu, w němž na všeliké, zwlášť památne dny člověka w žiwotě wezdejším potkávající poukazował, wyznačiw, že den, kterýž páňům primiciantům byl učinil Hospodin, jest den radosti, den díkyčinění, den obnowených předsewzetí a den modlitby; což owšem, jak whodně podotknul, s malau proměnou každý přítomný i na sebe obrátiti mohl.

Po skončeném kázání konal důstojný pan děkan slawné služby Boží, při nichž se zdárně prowozowala pěkná mše Drobišowa (*H mol*) a *Te Deum* od Rōdra, pak i mezi pozdwihowáním čtvero zpěw Witáskůw s podloženým, přiměřeným textem od zasílatele těchto řádků. Srdce jímající a pro lid welmi příkladné bylo, an všickni p. primicianti, jakož již podotknuto, nejprwé před kázáním sw. zpověd konali a pak mezi mši sw. k stolu Páně přístupowali.

Po službách božích brali se duchowní páni w dřewním pořádku zpět do děkanského domu ku stkwostné hostině, při kteréž se sláwa Jeho Swatosti *Pia IX.* nynější widitedlné hlavě naší swaté Církwě, Jeho Majestátu, Císaři Pánu, Nejjasnějšímu Arciwéwodowi Zeměspráwci, Jeho Kníž. Mil. Pánu Arcibiskupu Pražskému, ostatním Nejdůst. Pánům Biskupům Českým, pak i panu děkanu a jeho spoluwyswěcencům hlučně prowoláwala, a příležitostná báseň wel. p.

Horským předuešena s wřelým saucitem přijata byla. Krásný pohled poskytoval i průswitný nápis zeleně owěncený: *Ecce quam bonum et jucundum habitare fratres in unam!*“ je- muž připojen byl i rok wyswěcení (1821) a rok slawnosti (1846), pak i dole začáteční písmeny jmen čtyř w Pánu zesuulých spoluzáků (p. Šmeykala, Springra, Wondry a Holzbacha) s dokladem: „*Sit eis terra levis!*“

A tak jako se na tyto zwěčnělé bratry uprostřed radosti pamatowalo; tak i na druhý den, kdežto od weškerého duchowenstwa za ně církewní hodinky a obrády zádušní konány byly. Mezi Requiem (s hudbou od Witáska), pak mezi angelskau mši, a napotom, četli všickni páni primicianti mše sw. za w Pánu odpočiwající spoluwyswěcence, což opět každého z přítomných hluboce dojímalo. — Zůstanet zajisté u blahé památce slawnost ta, i bohomyslný půwodce její w srdcích všech saučastníků, zwlášť pak w srdcích welebnych otců, jichž se přede vším týkala, a kterížto posilowše se wzájemně k dalšímu konání powinností swatých s pewným úmyslem se od sebe rozžehnali, že i na budaucnost nechťi umdléwati u wěrném bdění nad stádem Kristowým. A Otec nebeský bude zajisté žehnati blahoplodnému působení jejich i všem, jenž nesauce břímě dne i horka wěrně pečují o rozšíření králowství Božího na zemi.

S I O W O

na Weledústajné shromážděné bratři při památce čtwerstoleté poswě-
ceni na kněžstwi, slawené w Zásnikách dne 26. srpna 1846.

Předněceno

Františkem Horským,

farářem z Lauterbachu.

Mám já tajit w duchu city

Wřelé lásky k bratrům swým?

Mám dnes u wnitř zůstat skrytý,

Nejewit, že pro ně tlím?

Dnes, kdež w středu jejich žiji,

Kdež jest slyšet bratrů hlas?

Dnes, kdež srdce k srdcím bijí

Nemám wolat, jásat zst? —

Sláva! sláva buďž Wám!
Tak si weršik *) dokonám.

S mými bratry tuto sedím
Opojen jsa radostí,
Do minulých dob já hledím,
K kwětu naší mladosti;
Mně se stkwělý obraz wznášá,
Obraz ducha jednoty.
Ta sústala wěrnau naší
Průwodkyni dobroty;
Protož sláva bratří nám!
Tak si weršik dokonám.

Uplynula w měře wěku
Doba plná milosti,
Kde — u prostřed českých rekú **)
Učili nás maudrosti.
Wzpomináte, bratří milí.
Na ty muže učené, ***)
Jenž sebe w nás oslawili,
Na ty otce milené;
Jim buď sláva! sláva nám!
Tak swůj weršik dokonám.

Boha znalstwím oswícené
Biskup, milý otec náš,
Skládal na nás — wywolené —
Ruce; — snad si wzpomináš
Každý bratře, jak přikázal
Mlásat swaté učení?
K sobě otec nás uwázal,
Až k žiwota skončení;
Sláva Otci! sláva nám!
Sláwau weršik dokonám.

Nastal nám den rozeslání.
Ach, den plný žalosti!
Bratr bratra w objímání
Nabízel ku stálosti. —
A my w wíře pewně stáli,
Národ náš jsme učili,

*) Weršik místo sloky, jak staří mluwíwali.

**) Mezi wojskem českým w Hradci Kralowé.

***) Professord bohoolowi w Hradci Kralowé.

Wlast i krále mřlowali,
 W Bohu se řuwěřili;
 Sláwa králř! sláwa nám!
 Sláwau wlasti dokonám.

Řtweru s bratrři neai wice,
 Břh swřj byli skonřili;
 Zbledly, sklesaly jejich lice,
 Kosti w hrob se sklonily;
 Břh je sláwau wřcnau zdebř
 Za wěrně pořinání,
 Naše podnes silř mdloby
 K řtastnému dokonání;
 W řtastném konci sláwa nám!
 W spáse naši dokonám.

Na to wře my wzpomináme
 Radostě i řalostě;
 Dnes se opřt objřmáme
 K budaucnosti starostě;
 Pod zpráwau wřak welkřch mužř,
 Antistitř wneřenřch.
 Potřem chrabrě hřieřř lřzu
 Klamowěrcř niřemřřch;
 We wřtězstwi sláwa nám!
 Sláwau wřech nás dokonám.

Dřky tobě, bratrě milř!
 Jeně nás k sobě powolal,
 Nezapomnem na tu chwřli,
 Řes k nám tak se zachowal;
 Řjewilě srdce zdrawě řinem,
 Řinem lřsky k bratrřm swřm.
 W sjedneceni nám přemilěm
 Powřháme se wřřim slřm;
 Jenom w dobrém sláwa nám!
 Tak swau břsenř dokonám.

Slavné zasvěcení kamenného kříže w Žebráce, w arcidiecezi.

(1. listopadu 1846.)

— 0 a

Jana Kraupy,

kaplana.

Kdož před nedávným na náměstí w Žebráce přišel, spatřil před chrámem Páně wetchý dřewený kříž; kdož wsak nyní místo toto nawštíwí, jest příjemně překwapen změnou, ano městu nejen wítanou okrasu poskytuje, nýbrž i pěkný důkaz o zbožné mysli obywatelů jeho podává. Na místě nadřeceného dřeweného kříže stojí totiž nyní jiný kamený, znamenitě vysoký, jež slowutný náš vlastenský sochař p. Josef Max umělau rukau, zvláště co do podobizny Spasitelowy, zhotowil, a důstojny pan Jan Fischer, čestný kanovník Wyšehradský, práwě w Žebráce meškající, w zastoupení důstojného pana Jana Grubra, arcibiskupského wikáře okresu beraunského, dne 1ho Listopadu letošního roku slavně zasvětil.

Slavnost počala se o dewáté hodině před polednem, zwěstowána jsauc hlučnou střelbou z hmůždířů, kteráž se při konání i po dokončení swatého obřadu we welikém rituálu obsaženého opětowala. Po skončeném zasvěcení krásným wěncem z kwití ozdobeného kříže následowala pohnutliwá, té slavnosti přiměřená řeč; načež zpíwané služby Boží při assistenci ctihodného duchowenstwa, od jmenowaného p. kanovníka držané, slavnost tu dluho a taužebně očekáwanau skončily. Weškeré obywatelstwo města i celé osady, berauc wrělý podíl na slavnosti této, shromáždilo se co nejhojněji na prostranstwí před chrámem Páně, jsauci s duchem nábožným a skrauseným u slavném swěcení přítomno, kteréž w srdci účastníků všechných stálau památku zůstawilo, ana se každodenně při pohledu na tento wýsledek zbožné

mysli představené vrchnosti a celé obce obnove. Slušno zde totiž připomenauti, že pěkný kříž ten, jehož zhotovení 320 zlatých na stříbře stálo, péčí mnohowáženého pána Františka Kučery, č. k. wrovního panství Zbirowského z kostelních duchodů téhož panství, jakož i ze štědrých znamenitých příspěvků obywatelů Žebráckých obstarán a zaprawen byl.

Jak krásný to účel, jak následování hodné počínání.

Jakož prawda jest, že možno z podoby mnohé wěci o wnitřní ceně její poněkud souditi: dá se i z úprawy staveb veřejných i měšťanských, z okras a jiných okolností o sporádanosti města, obce i obywatelů a řízení jejich soud pronésti.

Protož by měli představení obcí aneb i obywatelé samotni na to slušný ohled brátí a o to pečowati, aby již zewnějšek osad znak ctností domácích i občanských na sobě nesl. Kde však se o přizdobení, okrášení míst veřejných jedná, mělby se na to zřetel míti, aby se užíwalo předmětů přiměřených, významných, kteréž by w srdcích těch, kdož na ně patří, city wznešené uslechtilé probauzely. Medle, jeli citů wznešenějších, uslechtilějších, než jaké w prsau křesťana každého probauzeny býwají předměty nejswětější wíry naší se týkajícími, žiwot a působení Božského Spasitele a Swatých Božích na pamět nám uwádějícími? Předměty takowými lze přede vším dvojího cíle dosíci, totiž osada nabude slušné ozdoby a zbožná mysl obywatelů, účta pro swaté známky Božské wíry naší býwá nimi wždy žiwé a wřele zachowána. Člowěk smysluný, často wšelikými, jen ne náboženskými myšlénkami zaměstnaný, potrebuje takowých předmětů wyobrazení, soch, kteréž jej často od myšlének pozemských odwracejí, wěci nebeské na mysl mu uwádějí a ducha k nábožnosti pobádají, k Bohu powznášejí.

Jak mnohé prostranstwí we wsích i w městech stojí pusté a prázdne, kdež by se podobný pamník nejswětější wíry naší postawiti däl, kdež by duch wěřícího křesťana w mnohých případnostech žiwota pauhým pohledautím na tento pomník, neb wykonáním krátké pobožnosti u stupně jeho

úlewy a útěchy nabyti mohl; jak mnoho jest měst a wesnic, kdež stojí sochy newkusné neb wěkem sešlé, a tedy cile swého minaucí, kteréž by se w slušné, pěkné proměnití daly! Žeby se wždy a všude potřebných příspěvků od obywatelů hojně sešlo, pakliby se duchowní pastýř horliwě věci té ujal, nelze pochybowati; o tom swědčí četní úkazowé w městech takowých, kdež se k tomu prohlédá. Nábožný lid nás až posud rád projewuje mysl swau bohumilau, rád po sobě zůstawuje památky, kteréž o šlechtném, etnostném smeyslení a jednaní jeho potomstwu swědectwí dáwají, jen že k tomu někdy potrebuje připomenutí, ponuknutí. I kdožby takowé mohl snadněji a lépe dáti, nežli pastýř duchowní? Komuby se to i nejwíce příslušelo, nežli muži, probauzení a pěstowání nábožnosti přede vším za powinnost majícímu? — Blaze, kdož šetře powinnosti této obracuje pozornost lidu od Boha sobě swěřeného k tomu, což duchu jeho w utrpení tohoto swěta útěchy podává — k nábožnosti jej pobádá a k Bohu powznáší!

P o w ý š e n í.

Jeho Knížecí Milost, Nejdůstojnější Kníže Pán Arcibiskup, *Aloys Josef* ráčil wysokým uzawřením ode dne 18. února, b. r., číslem 840 důstojného, faráře w Nowé Wsi u Kolína, *Karla Huška* pro jeho mnohonásobné zásláhy na winici Páně s powolením wyznamenati, by *kanownického expositorium* užíwal.

N á w ě š t í.

Biblická paedagogika neboli wychowatelstwí na základu písma swatého založené. Ježto dle Jana Jiřího Kelbera pro katolické duchowenstwo a učitelstwo wzdělal Josef Roštlapil.

Kancionál w způsobu modlicí knihy od J. M. Pohorelého, s 300 písněmi, druhé wydání.

Obsah swazku prwniho.

	Strana
1. Pia vota Pio IX Pont. Max. a fidelibus bohemis	3
2. Sanctissimi Domini N. Pii epist. encicl. ad Episcopos	16
3. Pastýrský list	23
4. Čestná jména Swatému Otci dáwaná	26
5. Nawštěwowání pěti poswátých míst w Řimě	32
6. Řim we swé welikosti	39
7. Lúbání nohau Swatého Otce	41
8. Řeč, kterauž kníže Orsiní Sw. Otce pozdrawil	42
9. Řeč, kterauž kard. Barberini Sw. Otce pozdrawil	42

Pojednání.

1. Církew připodobněna králowstwí nebeskému .	43
2. O samospasitelné wíre a o samospasitelné církwi	74
3. Den tristaleté památky círk. sněmu Tridentského	85
4. Láska a maudrost Kristova	99
5. O bezženství kněžském vůbec	113
6. Obrana růžencowé pobožnosti	118
7. Jestli odměny užíwané wíce škodí než prospiwaji	134
8. Píseň na hlawní chrám Páně sw. Wita	144
9. O sw. Agatě (Báseň.)	145
10. Příchod sw. panny a mučed. Filumeny (Báseň.)	146

Oznamowatel.

Literatura.

Populární dogmatika	149
-------------------------------	-----

Rozličnosti.

1. Přímětek k článku chronologického sestawení . .	162
2. Krátký přehled ústawu milosrdných bratří . . .	164
3. Děgepis klášterů Břewnowského a Braumowského	176
4. Poswěcení základního kamene chrámu Wohařského	183
5. Poswěcení základního kamene chrámu Řepínského	185
6. Stoletá památka poswěcení chrámu w Diwišowě .	193
7. Slawnost 25tileté památky kněžství w Zásmukách	197
8. Slowo na Weledúst. shromážděné bratři tam . .	201
9. Slawné zaswěcení kamenného kříže w Žebráce .	203
10. Powýšení	205

Redaktor: *Wáclaw Pešina*, metrop. kan., kons. rada, děk. u sw. Apollináře.

Obsah swazku prwniho.

	Strana
1. Pia vota Pio IX Pont. Max. a fidelibus bohemis	3
2. Sanctissimi Domini N. Pii epist. encicl. ad Episcopos	16
3. Pastýrský list	23
4. Cestná jména Swatému Otci dáwaná	26
5. Nawštěwowání pěti poswátých míst w Řimě	32
6. Řim we swé welikosti	39
7. Libání nohau Swatého Otce	41
8. Řeč, kterauž kníže Orsiní Sw. Otce pozdrawil	42
9. Řeč, kterauž kard. Barberini Sw. Otce pozdrawil	

Pojednání.

1. Církew připodobněna králowstwí nebeskému .	74
2. O samospasitelné wíře a o samospasitelné církwi	85
3. Den tristaleté památky cirk. sněmu Tridentského	99
4. Láska a maudrost Kristova	113
5. O bezženstwi kněžském vůbec	118
6. Obrana růžencowé pobožnosti	134
7. Jestli odměny užíwané wíce škodí než prospíwaji	144
8. Píseň na hlawní chrám Páně sw. Wíta	145
9. O sw. Agatě (Báseň.)	146
10. Přichod sw. panny a mučed. Filumeny (Báseň.)	

Oznamowatel.

Literatura.

Populární dogmatika	149
-------------------------------	-----

Rozličnosti.

1. Přímětek k článku chronologického sestawení . .	164
2. Krátký přehled ústawu milosrdných bratří . . .	176
3. Děgepis klášterů Břewnowského a Braumowského	183
4. Poswěcení základního kamene chrámu Wohařského	185
5. Poswěcení základního kamene chrámu Řepínského	193
6. Stoletá památka poswěcení chrámu w Diwišowě .	197
7. Slawnost 25tileté památky kněžstwí w Zásmukách	201
8. Slowo na Weledúst. shromážděné bratři tam . .	203
9. Slawné zaswěcení kamenného kříže w Žebráce .	205
10. Powýšení	

Redaktor: *Wacław Pešina*, metrop. kan., kons. rada, děk. u sw. Apollináře.